INSTRUIRE ȘI EVALUARE

Limba și literatura română

pentru clasa a VI-a

A. Dumitriu
Șt. Ilinca
M. Jian

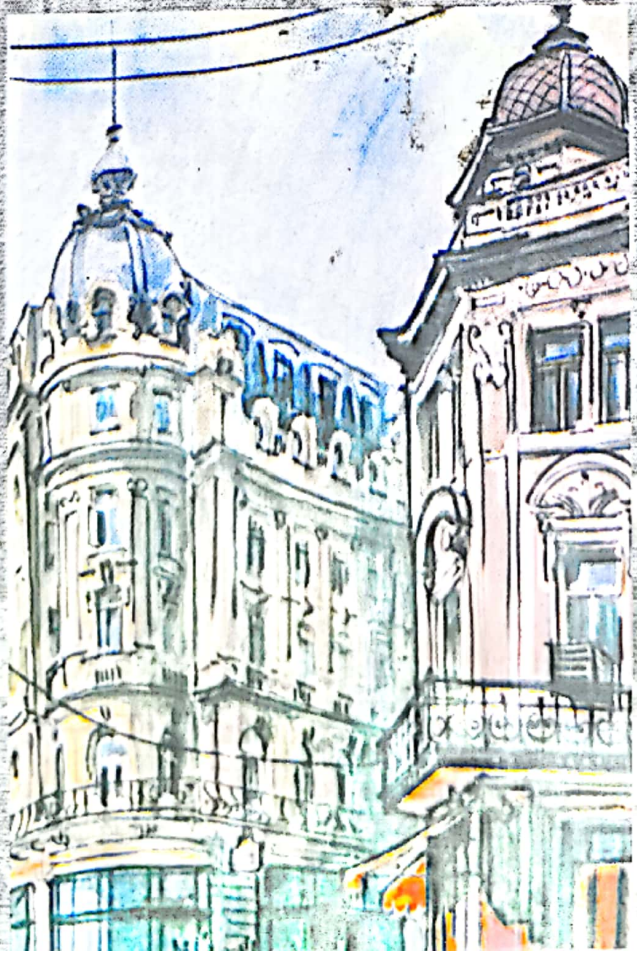

Art

Scanned with OKEN Scanner

Aurelia DUMITRIU • Şt. M. ILINCA • Mihaela JIANU

LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

pentru clasa a VI-a

Preparator pentru examenele de capacitate şi de admitere în liceu

Axinte Ana Maria

Scanned with OKEN Scanner

Prezenta lucrare este elaborată în conformitate cu programele şcolare actuale şi curriculum-ul naţional şcolar elaborate de către Serviciul Naţional de Evaluare şi Examinare şi Ministerul Educaţiei şi Cercetării.

I.S.B.N. 973-85357-7-8

Scanned with OKEN Scanner

INSTRUIRE ŞI EVALUARE

LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

pentru clasa a VI-a

Preparator pentru examenele de capacitate şi de admitere în liceu

Art

Scanned with OKEN Scanner

Referenți: Mariana CHEROIU
Antonia DIMIERU
Ninușa ERCEANU
Maria-Emilia GOIAN
Aurelia ILIAN
Petre NICOLESCU

Copyright © 2002 **Grupul Editorial** *Art*
Toate drepturile asupra acestei lucrări aparțin editurii.
Reproducerea integrală sau parțială a conținutului lucrării este posibilă numai cu acordul prealabil scris al editurii.

Compartiment educațional: Dan IACOB
Public Relations: Valentin BENTZ
Marketing: Marius DIACONESCU

Tehnoredactare: Lucia STAN
Coperta: Camelia BOSTAN
după *Gh. Leahu, «Hotelul Capitol și restaurantul Capșa»*

Pentru **sugestii** și **comenzi** vă puteți adresa:
- **Grupului Editorial** *Art*
  C.P. 37, O.P. 5, sector 5, București
  tel. 091.213.576, 093.019.071, 093.926.524
  e-mail: Grup_Editorial_Art@latinmail.com
- Societății de difuzare **Policart Distribution**
  tel/fax 01.781.67.52
  tel. 094.300.870

Se acordă **reduceri de 10-30%.**

Distribuție asigurată de: policart distribution

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Colecția de exerciții *propuse prin această lucrare are ca fundament dorința autorilor de a veni în ajutorul elevilor, pentru pregătirea în vederea examenelor, la toate nivelurile.*

La baza acestor exerciții stau unele din ***textele manualelor*** *elaborate după programa în vigoare.* ***Suplimentar*** *se aduc* ***noi provocări*** *întru cunoașterea și aprofundarea materiei prin selecția de fragmente inedite, care răspund obiectivelor și sarcinilor de învățare aprofundată prevăzute prin curriculum-ul școlar.*

De asemenea, se propun ***sugestii de autoevaluare, soluții, răspunsuri/ rezolvări detaliate****, precum și un material informativ cu un* ***bogat conținut teoretic****, util în simplificarea și eficientizarea procesului de instruire.*

Acest «preparator» se dorește un instrument de lucru valoros, conceput la ***standarde naționale de evaluare și examinare****, în vederea optimizării performanțelor elevilor de gimnaziu.*

El se adresează deopotrivă elevilor, profesorilor și părinților – tuturor celor care participă la bunul mers al procesului didactic de formare, dezvoltare continuă și de testare a abilităților și competențelor dobândite la obiectul «Limba și literatura română».

Lucrarea este structurată în ***trei părți****.*

Prima parte *conține un număr de* **35** *de* ***«unități de pregătire»****, din care 28 sunt unități de pregătire propriu-zisă și 7 sunt unități de evaluare, unități astfel concepute încât să corespundă, pe cât posibil, structurii anului școlar, perioadelor de acumulare și de evaluare.*

Fiecare unitate de pregătire propune trei teme de studiu: una de literatură, una de limbă română și alta de

Scanned with OKEN Scanner

comunicare. Fiecare unitate conține astfel un număr important de exerciții axate pe tematica propusă. De asemenea, temele propuse ***urmăresc*** *în special* ***curriculum-ul școlar în vigoare – acoperit integral*** *– și nu vreunul dintre manualele alternative existente, fără a face însă o notă discordantă față de acestea.*

O idee originală este ***autoevaluarea****, pentru care se propune o selecție dintre chiar itemii prezentați în fiecare unitate de pregătire, baremarea și notarea fiind facilă în condițiile utilizării rezolvărilor și informațiilor din partea a treia a lucrării.*

Cea de **a doua parte** *cuprinde o serie de* ***teste*** *propuse* ***pentru performanță școlară și olimpiade****, tratându-se la un nivel mai ridicat problematica prezentată în prima parte.*

În cea de **a treia parte** *sunt prezentate informații, sugestii și rezolvări pentru exercițiile propuse în primele două părți. Această parte oferă mai mult decât simpla rezolvare a unora din exercițiile propuse. Aici se oferă de asemenea un important plus de* ***informație teoretică și practică****, utilă în abordarea unor alte exerciții ce s-ar încadra în aceeași problematică cu cele prezentate în «preparator». Se oferă de asemenea și unele modele complete de rezolvare a unor cerințe de literatură și limbă română (rezumate, caracterizări, încadrări în genuri/ specii literare etc.).*

Obiectivul-cadru *pe care îl dorim atins prin această lucrare este cunoașterea temeinică, vehicularea și prelucrarea performantă a informației la acest obiect de studiu. Realizarea acestuia asigură* ***succesul*** *la toate formele de examinare și evaluare prevăzute pe parcursul sau la finalul ciclului de învățare, la* ***examenele de absolvență/ capacitate*** *cât și la cele* ***de admitere*** *în ciclul următor de învățământ.*

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

Unități de pregătire

UNITATEA DE PREGĂTIRE 1

- ☑ Cartea – obiect cultural
- ☑ Fonetică. Vocale. Semivocale. Diftong. Triftong. Hiat. Omofone. Omografe
- ☑ Structura textului oral

I

A. (literatură)

1. Realizează, prin săgeți, corespondența între noțiune și definiția ei:

Cartea	- este fața unei file.
Manuscrisul	- sunt foile pe care autorul și-a scris opera.
Cotorul	- este o scriere cu un anumit subiect, tipărită și legată în volum.
Fascicula	- este partea laterală din stânga, unde se lipsesc sau se cos filele cărții.
Pagina	- sunt foile de hârtie, care alcătuiesc cartea.
Filele	- este o parte a unei lucrări unice, publicată în etape.
Coperta	- reprezintă învelișul protector al cărții.

2. Notează, în casete, sinonime pentru cuvintele:

cuprins → | | |

prefață → | | |

3. Definește termenii: *cuprins* și *prefață*.

4. Descrie părțile componente ale cărții preferate, cu informațiile de pe coperte și cu sumarul.

5. Realizează un scurt tabel bibliografic, pentru autorul ultimei cărți citite.

6. Indică, cel puțin, trei titluri de cărți ce trebuie să se găsească în biblioteca ta de acasă.

B. (limba română)

7. Formează din silabele următoare, cuvintele care să se potrivească în text.

Dacă ești atent la indicațiile dintre paranteze, rezolvarea exercițiului va fi ușoară.

Scanned with OKEN Scanner

*Sus pe culme (**copac cu ace**) verde*
*Sub zăpada (derivat de la **alb**)*
*Printre (sinonim cu **ceață**) se pierde*
*Ba o fantasmă (sinonim cu **friguroasă**).*

ge, să, roa,
ne, bra, gu,
dul, ră, bi,
cioa, al, să.

8. Notează câte sunete şi câte litere au cuvintele găsite, din al doilea şi din al patrulea vers.

9. Rescrie primul vers, marcând silabele accentuate.

10. Subliniază, în versurile lui Vasile Alecsandri, două cuvinte care conțin diftongi.

11. Precizează două exemple proprii de cuvinte care să conțină alți diftongi.

12. Scrie verbul existent în strofă, la modul indicativ, timpul imperfect, persoanele a doua singular şi a treia plural. Încercuieşte triftongii.

13. Scrie două exemple proprii de cuvinte, care să conțină triftongi în interiorul cuvântului.

14. Notează participiul verbelor: *a crea, a agrea, a recrea, a procrea, a suplea.*

15. Încercuieşte răspunsul corect. Participiul verbului *a crea*, conține:

a. diftong
b. triftong
c. hiat.

16. Notează două cuvinte care să conțină următoarele vocale în hiat: o-o; o-e.

C. (comunicare)

17. Scrie patru componente ale situației de comunicare.

18. Defineşte două din cele patru componente, notate la ex. 17.

19. Creează tu o situație de comunicare, într-o stație de tramvai.

20. Sunt necesare elemente nonverbale în situația de comunicare prezentată la ex. 17? Motivează-ți răspunsul cu un argument.

II

A. (literatură)

21. Completează enunțurile următoare cu noțiunile potrivite, studiate în unitatea de învățare *Cartea – obiect cultural.*

..... cuprinde: numele autorului, titlul cărții, denumirea colecției sau a seriei, editura, ilustrația de copertă.

..... poate oferi: informații sumare privind autorul sau subiectul cărții, informații despre colecția în care apare cartea, ilustrații, alte date (prețul, aparițiile precedente etc.).

..... este persoana care a creat opera cuprinsă într-un volum.

Scanned with OKEN Scanner

..... este un cuvânt, un grup de cuvinte sau un text aşezat la începutul unei lucrări (uneori, a unei părţi din lucrare), pentru a indica sugestiv, tema sau conţinutul acesteia.

..... este o listă în care sunt indicate şi corectate greşelile dintr-o carte.

..... este o listă aşezată la începutul sau sfârşitul cărţii, în care sunt enumerate capitolele şi subcapitolele, titlurile textelor din carte, cu indicarea paginii respective.

22. Printre mai multe cărţi lipsite de prima şi ultima copertă, se află volumul care-ţi este necesar. Notează două indicii care te ajută să găseşti repede cartea căutată.

23. Explică, în 4-5 rânduri, înţelesul afirmaţiei *Cartea este un obiect cultural.*

B. (limba română)

24. Se dau cuvintele: *cartea, citeau, autor, mai, bibliotecă, predoslovie, obiect, doreai, scrie, priveai.*

a. Încercuieşte diftongii.

b. Identifică diftongi urcători (ascendenţi) sau coborâtori (descendenţi).

c. Încercuieşte triftongii.

d. Marchează semivocalele din diftongi şi din triftongi.

e. Notează cu altă culoare, situaţiile de hiat.

25. Alcătuieşte o compunere, de o jumătate de pagină, despre o carte, folosind atât cuvintele date la ex. 24, cât şi alte cuvinte ce conţin diftongi, triftongi, hiat.

26. Scrie pluralul următoarelor cuvinte: *fix, index, listă, prefix, prolix.* Menţionează numărul de sunete şi de litere pentru fiecare formă de plural.

27. Pune accentul diferit, pentru a demonstra că următoarele perechi de cuvinte sunt omografe:

voi-voi; adună-adună; cântă-cântă; roi-roi; români-români

28. Alcătuieşte scurte enunţuri, cu următoarele omofone: *decât/ de cât; altfel/ alt fel; numai/ nu mai.*

C. (comunicare)

29. Prezintă o situaţie de comunicare ce are ca mesaj informaţii privitoare la ultima carte citită de tine.

30. Precizează codul şi cadrul comunicării de la ex. 29. Indică emiţătorul, apoi receptorul în cazul situaţiei de comunicare, de la ex. 29.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 3, 9, 10, 11, 13, 14, 22, 23, 26 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 2

☑ Opera lirică. Temă. Mesaj. Figuri de stil
☑ Fonetică (II). Despărţirea în silabe
☑ Organizarea monologului oral

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de luminiş,
Luminiş de lângă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănându-se din unde,
În adâncu-i se pătrunde
Şi de lună şi de soare
Şi de păsări călătoare,
Şi de lună şi de stele.
Şi de zbor de rândunele
Şi de chipul dragei mele.

(Mihai Eminescu – *La mijloc de codru...*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Numeşte genul căruia îi aparţine textul.
2. În versul *La voiosul luminiş*, există:
a. o comparaţie
b. un epitet
c. o personificare.
3. Transcrie o repetiţie, din textul dat.
4. Identifică un cuvânt care se repetă la început de vers şi explică rolul fenomenului.
5. Alcătuieşte un enunţ în care cuvântul *unde*, să aibă alt sens decât în textul dat.
6. Cuvântul *huceag* înseamnă *crâng, tufiş*. Care sunt elementele comune şi/ sau diferenţiatoare, pe care le are cu *codrul*?
7. Precizează anotimpul în care este surprins codrul.
8. Ce elemente alcătuiesc cadrul natural. Dă două exemple, comentându-le.
9. Deşi în text sunt folosite puţine verbe, se poate vorbi de un anumit dinamism. De unde provine acesta?
10. Sentimentul sugerat de poezie, este de:
a. tristeţe
b. nostalgie
c. bucurie.
11. Explică semnificaţia *lunii* şi a *soarelui*, în textul dat.
12. Prezintă semnificaţia expresiei *zbor de rândunele*.
13. Comentează ultimul vers, făcând corelaţii cu întreaga poezie.

Scanned with OKEN Scanner

14. Argumentează, prin două elemente compoziționale, apartenența versurilor la un text literar.

II

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Peste vârfuri trece lună,
Codru-și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte.

De ce taci, când fermecată
Inima-mi spre tine-ntorn?
Mai suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vreodată?

(Mihai Eminescu – *Peste vârfuri...*)

Cerințe:

A. (literatură)

15. Numește figura de stil, din versul *Melancolic cornul sună.*

16. În primele 2 versuri ale strofei a doua, există:

a. repetiție
b. enumerație
c. comparație.

17. Explică folosirea virgulelor din strofa a doua.

18. Identifică, în textul dat, o formă inversă de viitor și explică rolul ei.

19. Motivează folosirea persoanei I, în structura *sufletu-mi nemângâiet.*

20. Numește două elemente care conturează lumea exterioară?

21. Identifică două elemente prin care este sugerată lumea interioară?

22. Justifică interogațiile din ultima strofă.

23. Explică motivul folosirii nearticulate a substantivului *lună,* în primul vers al poeziei.

24. Comentează versul *Îndulcind cu dor de moarte.*

25. Rescrie un vers, din textul dat, în care este semnalat eul liric.

26. Justifică folosirea punctelor de suspensie, din finalul titlului poeziei.

27. Explică titlul poeziei.

28. Indică două argumente prin care să demonstrezi că textul dat este o operă lirică.

Scanned with OKEN Scanner

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Şi dacă ramuri bat în geam
Şi se cutremur plopii,
E ca în minte să te am
Şi-ncet să te apropii.

Şi dacă stele bat în lac
Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
Înseninându-mi gândul.

Şi dacă norii deşi se duc
De iese-n luciu luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine-ntodeauna.

(Mihai Eminescu – *Şi dacă ramuri bat în geam*)

Cerinţe:

A. (literatură)

29. Notează cu **A** (adevărat) sau cu **F** (fals).
Textul aparţine genului: ☐ epic; ☐ liric.

30. Relevă semnificaţia verbului *se cutremur*, din prima strofă a poeziei.

31. În versul *E ca în minte să te am*, există:
a. o personificare
b. un epitet
c. o inversiune.

32. Menţionează momentul surprins în strofa a doua a poeziei.

33. Explică folosirea cratimei, în structura *şi-ncet*.

34. Motivează virgulele din textul dat.

35. Relevă semnificaţia stelelor, în textul dat.

36. Identifică, în textul dat, o structură paralelă.

37. Explică, în 3-4 rânduri, *durerea* poetului.

38. În text apare adresarea directă. Cui se adresează poetul?

39. Precizează elementele naturii, care apar în textul dat.

40. Rescrie, din textul dat, un vers în care este semnalat eul liric.

41. Comentează ultima strofă, în 7-8 rânduri.

IV

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Pe lanul lung şi verde, cu grâul răsărit,
O umbră călătoare se-ntinde-ncet şi trece,
Precum un râu de munte când gheaţa s-a topit
Se varsă peste maluri, câmpiile să-nece.

E umbra unor nouri albii, uşori, mărunţi
Ce lunecă sub soare, clădind un lanţ de munţi,
Ei viu în mezul zilei c-un surd şi tainic sunet
Şi, ca semnal de viaţă, aprind în cer un tunet.

Scanned with OKEN Scanner

Văzduhul bubuieşte!...pământul dezmorţit
Cu mii şi mii de glasuri semnalului răspunde,
Şi de asprimea iernei simţindu-se ferit,
De-o nouă-ntinerire ferice se pătrunde.

La răsărit urare! urare la apus!
Un cârd de vulturi ageri, rotindu-se pe sus,
Se-nalţă ca s-asculte mult vesela fanfară
Ce buciumă prin nouri frumoasa primăvară.

(Vasile Alecsandri – *Tunetul*)

Cerinţe:

A. (literatură)

42. Explică semnificaţia structurii/ sintagmei *umbră călătoare.*

43. Transcrie o comparaţie, din prima stofă.

44. Scrie forma literară a următoarelor cuvinte, din textul dat: *nouri, viu, mezul, iernei, ferice.*

45. Identifică un epitet multiplu, în strofa a doua.

46. Numeşte momentul zilei, descris în textul dat.

47. Structura *pământul desmorţit../ De-o nouă-ntinerire ferice se pătrunde,* se referă la anotimpul:

a. vara
b. primăvara
c. iarna.

48. Precizează sensul expresiei *lanţ de munţi.*

49. Explică folosirea semnului exclamării şi a punctelor de suspensie, în versul *Văzduhul bubuieşte!... .*

50. În textul dat, apar imagini auditive. Rescrie două exemple.

51. În construcţia *surd şi tainic sunet,* există:

a. repetiţie
b. enumeraţie
c. inversiune.

52. Explică semnificaţia construcţiei *De-o nouă-ntinerire ferice se pătrunde.*

53. În textul dat, există mai multe verbe la timpul:

a. prezent
b. perfect compus
c. viitor.

54. Comentează ultima strofă.

55. Numeşte două caracteristici care pot încadra textul dat, într-unul dintre genurile literare studiate.

B. (limba română)

56. Defineşte silaba.

57. Transcrie, din textul *La mijloc de codru...,* de Mihai Eminescu, cinci cuvinte monosilabice.

Scanned with OKEN Scanner

58. În structura *adâncu-i*, există:
a. 2 silabe
***b.** 3 silabe
c. 4 silabe.

59. Identifică, în textul *La mijloc de codru...*, de Mihai Eminescu, un cuvânt monosilabic, care conține un diftong.

60. Numește regula folosită la despărțirea în silabe a cuvântului *baltă*. Scrie un cuvânt care să reprezinte o excepție de la această regulă.

61. Indică, din textul *Peste vârfuri...*, de Mihai Eminescu, un vers alcătuit numai din cuvinte bisilabice.

62. Menționează, din același text, un cuvânt derivat cu prefix și un cuvânt compus. Desparte-le în silabe și explică regulile folosite.

63. Explică, din punct de vedere fonetic, folosirea cratimei în structura *spre tine-ntorn.*

64. Precizează numărul de silabe, din structura *s-o-mpac.*

65. Primul vers al textului *Tunetul*, de Vasile Alecsandri, are:
a. 12 silabe
b. 13 silabe
c. 14 silabe.

66. Desparte în silabe următoarele cuvinte:

nemărginire	taină .....
neomenesc	durabil .....
emigra	cuvânt .....
uzat	concura .....
șterpeli	anula .....

67. Desparte în silabe următoarele cuvinte, explicând regulile folosite: *neașteptat, floare-de-colț, sculptor, lemnos, jertfă.*

68. Corectează greșelile care s-au produs la despărțirea în silabe a următoarelor cuvinte, explicând regulile: transo-cea-nic; i-ne-gal; cop-er-tă; zoo-lo-gie, ar-ctic.

69, Notează cu x cuvântul corect despărțit în silabe:

campanie	cam-pa-ni-e ☐; camp-a-nie ☐;
lăscaie	lăs-ca-ie ☐; lă-sca-ie ☐;
divertisment	div-er-tis-ment ☐; di-ver-tis-ment ☐;
izolat	iz-o-lat ☐; i-zo-lat ☐;
mistuitor	mist-u-i-tor ☐; mis-tu-i-tor ☐.

C. (comunicare)

70. Pornind de la textul următor, povestește o întâmplare hazlie:

Scanned with OKEN Scanner

Five o'clock *pe englezeşte înseamnă* ***cinci ceasuri****. În lumea mare, fiecare damă-şi hotărăşte o zi pe săptămână* ***(jour fixe)****, când primeşte, la ceasurile cinci după-amiazi, vizite şi face musafirilor tratație cu ceai; de aceea se mai zice şi* ***five o'clock tea****, adică pe româneşte* ***ceaiul de la cinci ceasuri****. În genere, damele din lumea mare publică în carnetul lui Claymoor, spre ştiința numeroaselor lor cunoştințe, ziua lor de primire. De exemplu, citim în „L'Indepandance Roumaine":*

*„Madame Esmeralde Piscopesco, five o'clock tea tous les jeudis".**

– Azi e joi. Haide, zic eu, la Madame Piscopesco.

**D-na Esmeralde Piscopesco primeşte la ceai la ora 5 în fiecare joi.*

71. Prezintă, într-o compunere de 15 rânduri, profesorul ideal.

!Nu uita: - prezentarea logică, expresivă, coerentă;
- regulile de exprimare corectă.

72. Povesteşte colegilor o întâmplare extraordinară, reală sau imaginară.

73. Imaginează-ți că eşti reporter de televiziune şi relatează, în 8-10 rânduri, decernarea premiilor muzicale ale revistei *Bravo*.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 5, 20, 30, 50, 55, 60, 62, 66, 73 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 3

- ☑ Opera lirică. Eul liric. Metafora
- ☑ Vocabularul (I)
- ☑ Exprimarea orală în public

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

O, rămâi, rămâi la mine,
Te iubesc atât de mult!
Ale tale doruri toate
Numai eu ştiu să le-ascult;

În al umbrei întuneric
Te asamăn unui prinţ,
Ce se uit-adânc în ape
Cu ochi negri şi cuminţi;

Şi prin vuietul de valuri,
Prin mişcarea naltei ierbi,
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi;

Eu te văd răpit de farmec
Cum îngâni cu glas domol,
În a apei strălucire
Întinzând piciorul gol

Şi privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,
Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri."

Astfel zise lin pădurea,
Bolţi asupră-mi clătinând;
Şuieram l-a ei chemare
Şi-am ieşit în câmp râzând.

Astăzi chiar de m-aş întoarce
A-nţelege n-o mai pot...
Unde eşti, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

(Mihai Eminescu – *O, rămâi...*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. În primele cinci strofe ale poeziei, există:
a. dialog
b. monolog
c. descriere.

2. Numeşte elementele prin care pădurea încearcă să-l atragă pe cel care o poate înţelege.

3. Indică diferenţele dintre imaginea pădurii, din primele cinci strofe, şi cea din ultimele două strofe.

4. Identifică şi explică figura de stil din primul vers.

5. Menţionează o strofă în care predomină imaginile auditive.

6. În versul *Ale tale doruri toate*, există:
a. enumeraţie
b. comparaţie
c. inversiune.

Scanned with OKEN Scanner

7. Comparația este un *procedeu stilistic*. Transcrie o comparație, din textul dat, precizează cei doi termeni ai săi şi elimină particula de comparație. În ce *figură de stil* se transformă procedeul amintit?

8. Dă exemplu de alte metafore.

9. Explică expresia *clipe dulci*.

10. Versurile *Astăzi chiar de m-aş întoarce/ A-nțelege n-o mai pot*, exprimă:

a. bucuria că zilele copilăriei s-au terminat

b. nostalgia zilelor de altădată

c. nemulțumirea celui care nu mai poate înțelege pădurea.

11. Precizează rolul interogației din versurile: *Unde eşti copilărie,/ Cu pădurea ta cu tot?*.

12. Justifică folosirea punctelor de suspensie, în finalul versului *A-nțelege n-o mai pot...* .

13. Textul aparține genului. [ ]

14. Evidențiază două argumente, pentru a susține enunțul de la ex. 13.

II

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

În grădina-n care scriu,
Cerne aur argintiu
O tipsie ca de jar
Spânzurată-ntr-un arțar.

Florile trezite mi-s.
Aripile şi-au deschis,
Şi desprinse din răzoare,
Stoluri lungi încep să zboare.

(Tudor Arghezi – *Creion*)

Cerințe:

A. (literatură)

15. Scrie două elemente, din textul dat, care să indice locul descris.

16. Numeşte punctul de atracție pentru poet.

17. Explică, în context, sensul verbului *a cerne*.

18. Precizează sensul cuvântului *tipsie*.

19. În versul *O tipsie ca de jar*, există:

a. enumerație

b. comparație

c. epitet.

20. Transcrie, din textul dat, două imagini vizuale.

21. În versul *Florile trezite mi-s*, există:

a. inversiune

b. comparație

c. repetiție.

22. Explică folosirea cratimei, în versul de la ex. 19.

23. Identifică metaforele din textul dat şi explică-le semnificațiile.

Scanned with OKEN Scanner

24. Selectează un vers în care apar mărci ale eului liric.
25. Susține, cu două argumente, că textul dat este o operă literară.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Da, mult mai bine ar fi fost
Să fi rămas în sat la noi,
De-ai fi avut şi tu vreun rost,
De-am fi avut pământ şi boi.

Că suntem nevoieşi de tot,
Şi ai fraţi mici, şi sunteţi mulţi...
Muncesc din greu, fac tot ce pot.
Şi tot flămânzi, şi tot desculţi!

Tu eşti mai mare, mai deştept –
Când oi muri, pe tine-i las,
Şi multe de la tine-aştept:
Nădejdea-n tine mi-a rămas.

Noroc măcar dac-ai avea
Să dai de vreun stăpân milos:
Să-mi scrii mereu, cât ei putea,
Că doar tu ştii să scrii frumos!

Şi-acuma-ochii să-i sărut:
Mergi sănătos şi fii voinic!
Dar stăi, o vorbă-aş mai fi vrut,
O vorbă numai să-ţi mai zic:

Tot ochii ăştia, amândoi,
Aşa frumoşi, aşa senini,
Să mi-i aduci tu înapoi,
Să nu-i uiţi, dragă, prin străini ...

(Şt. O. Iosif – *Adio*)

Cerinţe:

A. (literatură)

26. Indică un vers în care apare eul liric şi menţionează cine este acesta.
27. Prezintă două argumente că textul dat este formulat ca o adresare directă.
28. Explică rolul verbelor la conjunctiv şi condiţional-optativ, din text.
29. Transcrie un vers în care există o urare.
30. Selectează o inversiune, din textul dat.
31. Numeşte o formă de viitor popular, folosită în textul dat.
32. În versul *Tu eşti mai mare, mai deştept,* există:
a. enumeraţie
b. repetiţie
c. epitet.
33. Justifică folosirea semnelor de ortografie şi de punctuaţie din ultimul vers.
34. Identifică, în ultima strofă a versului dat, o structură care se repetă la început de vers.
35. Comentează metafora *ochilor* din ultima strofă.
36. Menţionează sentimentele sugerate de textul dat.
37. Relevă, în 2-3 rânduri, semnificaţia titlului dat textului.
38. Comentează strofa a patra, a textului dat.
39. Textul dat este o operă lirică, pentru că:
a. există narator care este şi personaj

Scanned with OKEN Scanner

b. modul de expunere folosit este descrierea
c. sentimentele poetului sunt transmise direct.

B. (limba română)

40. Prin derivare cu sufixe, formează verbe de la următoarele substantive: *dor, umbră, taină, glas, rost.*

41. Indică un derivat diminutival, de la substantivul *pădure.*

42. Alcătuieşte familia lexicală, din care face parte substantivul *copilărie;* explică modul de formare a derivatelor.

43. În care dintre cuvintele *desenate* şi *desprinse, des* este prefix?

44. Scrie câte două cuvinte derivate cu sufixele şi prefixele indicate:

	-aş	
	-or	
	ne-	
	-re	
	-os	
	in-	

45. Menţionează un cuvânt derivat cu sufix şi prefix, de la substantivul *aripă.*

46. Formează derivate cu prefixe, de la ***negru*** şi de la ***noapte.*** Explică scrierea lor.

47. Explică modul de formare a cuvântului *nevoieş,* din textul *Adio,* de Şt. O. Iosif.

48. Transcrie, din textul *O, rămâi...,* de Mihai Eminescu, un cuvânt compus, explicând modul lui de formare.

49. Scrie cinci exemple de cuvinte compuse prin modalităţi diferite.

50. Formează câte un cuvânt compus cu ajutorul substantivelor *floare* şi *noapte.*

51. Cuvintele *adânc* şi *lin* sunt, în textul *O, rămâi...,* de Mihai Eminescu:
a. adjective
b. substantive
c. adverbe.

52. Alcătuieşte enunţuri în care cuvintele de la ex. 51, să aibă alte valori morfologice.

53. Citeşte modelele:
O (articol nehotărât) fată merge la şcoală.
O (numeral cardinal) fată merge la şcoală şi trei se duc la cumpărături.
Alcătuieşte enunţuri în care cuvântul *un,* să aibă două valori morfologice diferite.

54. În textul *Adio,* de Şt. O. Iosif, cuvântul *frumos* are valoarea morfologică de [ ].

Scanned with OKEN Scanner

Alcătuieşte un enunţ în care acelaşi cuvânt să aibă altă valoare morfologică.

55. Cuvântul subliniat, din structura *ochii să-i sărut*, este:

a. interjecţie
b. pronume
c. verb.

56. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate, din enunţurile următoare:

a. *Toamna* se numără bobocii.
b. Fata cea *mândră* a fost răsplătită pentru meritele sale.
c. Vine *toamna* cea bogată.
d. Creionul *negru* este pentru colega ei.
e. *Negrul* venit din Africa pare cumsecade.
f. *Mândra* lui seamănă cu o floare.

57. Denumeşte elementele, din textul *O, rămâi...*, de Mihai Eminescu, care pot fi cuprinse în câmpul lexical al substantivului *pădure*.

58. Selectează, dintre următoarele cuvinte, pe cele care fac parte din câmpul lexical al substantivului *floare*: lalea, liliac, arbore, frunză, petală, zambilă, cireş, cais, garoafă, trandafir, păr, verde, narcisă, mesteacăn, floricea.

59. Alcătuieşte câmpul lexical, din care face parte substantivul *arţar*.

C. (comunicare)

SĂ NE AMINTIM !

Prezentarea orală în faţa publicului trebuie să fie:
- clară; - coerentă; - expresivă; - atractivă; - convingătoare.

60. Alcătuieşte o echipă cu încă 4 colegi şi faceţi o prezentare a şcolii viitorului. Alegeţi un purtător de cuvânt. Nu uita regulile de mai sus.

61. Se alcătuiesc patru grupe. Trei dintre ele prezintă câte un scriitor român. A patra grupă formează juriul care stabileşte echipa cu cea mai bună prezentare.

62. Eşti şeful de promoţie şi trebuie să ţii o cuvântare la serbarea de sfârşit de an. Redactează un text, pe care să-l citeşti colegilor tăi.

63. Se formează două echipe care discută activitatea *Consiliului Elevilor*. Echipa A se pronunţă în favoarea activităţii, iar echipa B este împotriva acestei activităţi. Aduceţi argumente.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 7, 10, 15, 26, 35, 40, 46, 56, 62 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 4

☑ Opera lirică. Versificaţia. Tipuri de rime. Măsura. Ritmul
☑ Vocabularul. Sinonime. Antonime. Omonime
☑ Descrierea orală

I

Citeşte cu atenţie poezia, pentru a putea rezolva cerinţele:

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de aluniş
La voiosul luminiş,
Luminiş de lângă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănându-se din unde,
În adâncu-i se pătrunde
Şi de lună şi de soare
Şi de păsări călătoare,
Şi de lună şi de stele
Şi de zbor de rândunele
Şi de chipul dragei mele.

(Mihai Eminescu – *La mijloc de codru ...*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Notează, în casetă, **A** (adevărat) sau **F** (fals).
Versurile citite, reprezintă o operă literară: ☐ epică; ☐ lirică.

2. Scrie două argumente, pentru a-ţi motiva răspunsul de la ex. 1.

3. Desparte în silabe cuvintele din primul şi din al doilea vers.

4. Ce reprezintă numărul de silabe din primul, respectiv din al doilea vers?

5. Precizează tipul rimei primelor opt versuri ale poeziei.

6. Cum se numeşte această rimă?

7. Ultimele cinci versuri sunt formate din aceleaşi structuri sintactice. Cum se numeşte acest procedeu?

8. Din ultimele cinci versuri, notează două cu aceeaşi funcţie sintactică.

9. Identifică părţile de propoziţie din versurile scrise la ex. 8, pentru a demonstra că ai dat răspunsul corect.

10. Scrie două caracteristici ale poeziei, care justifică afirmaţia că este inspirată din literatura populară.

B. (limba română)

11. Realizează corespondenţa noţiune-definiţie:

Sinonime	cuvinte cu sens opus;
Antonime	cuvinte cu formă identică şi înţeles diferit;

Scanned with OKEN Scanner

Omonime	totalitatea cuvintelor care există sau au existat cândva în limbă.
Vocabularul	cuvinte cu formă diferită şi cu sens asemănător.

12. Subliniază adjectivele din versurile: **(a)** *La voiosul luminiş*; **(b)** *Care-n trestia înaltă.*

13. Notează antonimele adjectivelor de la ex. 12.

14. Din următoarele variante de sinonime, încercuieşte pe cele care s-ar potrivi în versurile date:

a. bucuros, jovial, vesel;

b. mare, lungă, acută.

15. Scrie, în casete, câte un sinonim pentru următoarele cuvinte din poezie:

codru → ☐

huceag → ☐

a (se) legăna → ☐

chip → ☐

a ieşi → ☐

16. Formulează un enunț cu omonimul cuvântului *dragă.*

C. (comunicare)

17. Ce se descrie în poezia *La mijloc de codru...*, de Mihai Eminescu?

18. Realizează un desen, pornind de la versurile eminesciene.

19. Descrie desenul realizat, urmărind: imaginea de ansamblu, detaliile, culorile, atmosfera generală.

20. Notează imaginile vizuale şi auditive din poezie, care te-au inspirat în realizarea tabloului.

II

Citeşte cu atenţie, pentru a putea rezolva cerinţele:

Peste vârfuri trece lună,
Codru-şi bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic codrul sună.

(Mihai Eminescu – *Peste vârfuri...*)

Cerinţe:

A. (literatură)

21. Completează enunțurile:

a. Această strofă are rimă ☐.

b. Măsura primului vers este de ☐.

c. Măsura celui de-al treilea vers este de ☐.

Scanned with OKEN Scanner

d. Ritmul este [ ], deoarece în versul *Peste vârfuri trece lună,* silabele [ ] sunt accentuate, iar celelalte sunt [ ].

22. Alege cuvintele potrivite, pentru a întregi a doua strofă a operei literare *Peste vârfuri...*, de Mihai Eminescu. (Pentru a-ți fi mai ușor, află că versurile au aceeași rimă ca la prima strofă).

Mai departe, mai ...,	moarte,
Mai încet, tot mai ...,	încet,
Sufletu-mi ...	departe,
Îndulcind cu dor de	nemângâiet.

23. Identifică în două versuri, același procedeu întâlnit și în poezia *La mijloc de codru...*, de Mihai Eminescu.

24. Se schimbă tonul poeziei în a treia strofă?

De ce taci, când fermecată
Inima-mi spre tine-torn?
Mai suna-vei dulce corn,
Pentru mine vreodată?

(Mihai Eminescu – *Peste vârfuri...*)

Scrie un argument pentru răspunsul dat la întrebare.

25. Rescrie ultima întrebare a poeziei, așezând cuvintele în ordinea normală (topică firească/ topică neafectivă/ topică obiectivă).

26. Explică, în două-trei rânduri, motivul pentru care poetul nu a respectat topică firească/ topică neafectivă/ topică obiectivă?

B. (limba română)

27. Notează un sinonim contextual pentru verbul *a trece,* din enunțurile:

a. Peste vârfuri trece lună. (M. E.)
b. Păsările trec peste vârfurile copacilor.
c. Oamenii trec strada pe la semafor.
d. Înainte de a ajunge acasă, copiii trec pe la cofetărie.
e. Elevii trec în caiete schema de pe tablă.

28. Cuvintele *vârf, a bate, suflet, inima,* din textul poeziei *Peste vârfuri...*, de Mihai Eminescu, pot apărea și în alte expresii: a bate drumurile; cu vârf și îndesat; a lua de suflet; a i se înmuia inima. Indică printr-un cuvânt sinonimul expresiilor.

29. Menționează alte expresii, pornind de la aceleași cuvinte (*vârf, a bate, suflet, inima*). Alcătuiește, cu fiecare expresie, câte un enunț.

30. Cuvântul *nemângâiet* s-a format prin derivare cu prefixul *ne-*, de la *mângâiet,* obținându-se astfel o pereche de antonime.

După modelul dat, scrie antonimele pentru: *fermecată, îndulcind.*

Scanned with OKEN Scanner

31. Formulează un enunț cu omonimul substantivului *corn.*

C. (comunicare)

32. Dacă ai desena un tablou după poezia *Peste vârfuri...*, de Mihai Eminescu, ce-ar apărea în prim-plan? Dar în planul îndepărtat?

33. Ce culori ai folosi pentru realizarea tabloului? Argumentează-ți răspunsul.

34. Care ar fi impresia personală asupra tabloului realizat?

III

Citește cu atenție, pentru a putea rezolva cerințele:

Astfel zise lin pădurea,
Bolți asupră-mi clătinând;
Șuierau l-a ei chemare
Ș-am ieșit în câmp râzând.

(Mihai Eminescu – *O, rămâi...*)

Cerințe:

A. (literatură)

35. Câte versuri are strofa?

36. Cum se numește acest tip de strofă?

37. Notează măsura celui de-al doilea vers.

38. Desparte în silabe cuvintele din primul vers.

39. Marchează fiecare picior metric.

40. Din ce se constituie un picior metric?

41. Rescrie ultimele două versuri, respectând topica firească (topică firească/ topică neafectivă/ topică obiectivă).

42. De ce poetul a schimbat ordinea cuvintelor, în cele două propoziții?

B. (limba română)

43. Scrie câte un sinonim pentru cuvintele: *lin, bold, chemare, a zice, a șuiera.*

44. Formulează un enunț cu omonimul cuvântului *lin.*

45. Sinonime cu verbul *a se enerva,* sunt mai multe expresii construite cu verbul *a-(și) ieși*: a-(și) ieși din sărite; a-(și) ieși din minți. Adaugă două expresii sinonimice: a-(și) ieși ....., a-(și) ieși ..... .

46. În descrierea unei păduri, întâlnești cuvintele: *împădurit, înfrunzit, înflorit, îmbobocit, înverzit.* Scrie antonimele lor, păstrând pentru fiecare caz aceeași rădăcină (același radical) și schimbând doar prefixele.

Scanned with OKEN Scanner

C. (comunicare)

47. Imaginează-ți o discuție cu un coleg, referitoare la noțiunea de *descriere*. Notează definiția descrierii și două caracteristici ale acesteia.

48. Pentru a fi mai convingător, descrie oral un obiect (o carte, de exemplu).

IV

Citește cu atenție poezia, pentru a putea rezolva cerințele:

Vântul nostru mic mă cruță.
Merge-ncet după căruță,
Mână boii grei la pas
Și dejugă la popas.
Suflă-n foc și în ceaun.
E copilul nostru bun.

Vântul cel adevărat
E străin și-nvierșunat.
Ca o bucată de apă,
N-are loc în ce să-ncapă,
Nici pe piscuri, nici în groapă.
N-are de ajuns pământ
Câmpul meu îi este strâmt.

Pustnic și întărâtat,
Plugul și l-a-ngenuncheat.
Rupe, scurmă și sfărâmă,
Umple cerul de țărână.

Își mână cu miile,
Negre, hergheliile,
Răscolește mările,
Le varsă căldările ...
Ia-n vârteje turmele
Și le pierde urmele,
În spinare, să răstoarne
Taurii izbiți, în coarne.
Pune zările pe fugă,
Prinde munții și-i înjugă,
Cu pădurile gălbui
Alergând în hora lui.
Năvală de ropote,
Gloate-adânci de clopote.

Vântului, noi, venetic
Nu-i putem cânta nimic.

(Tudor Arghezi – *Vânt străin*)

Cerințe:

A. (literatură)

49. Transcrie strofa catren.

50. Numește rima primei strofe.

51. Identifică ritmul poeziei. Justifică-ți răspunsul, prin marcarea silabelor accentuate, din versurile primei strofe.

52. Stabilește măsura ultimelor două versuri ale poeziei.

B. (limba română)

53. Scrie un sinonim neologic pentru verbul *a cruța*, din primul vers. Formulează cu el un enunț.

54. În a patra strofă, apare verbul *a alerga*. Notează două expresii sinonimice, pentru acest verb.

55. În aceeași strofă, se întâlnește expresia *a pune pe fugă*. Care este verbul sinonim?

Scanned with OKEN Scanner

56. Scrie sinonimul pentru cuvântul *mână,* din versurile *Îşi mână cu miile,/ Negre, hergheliile;* alcătuieşte un enunţ cu omonimul cuvântului *mână.*

57. În poezie, *vântul* este: mic, adevărat, străin, pustnic, întârâtat. Notează, alături, antonimele.

Atenţie! Cel puţin două dintre perechi trebuie să aibă aceeaşi rădăcină.

58. Într-un vers din a doua strofă, două substantive sunt antonime. Transcrie-le!

C. (comunicare)

59. Presupune că ar trebui să descrii, în maximum 15 rânduri, o furtună în munţi. Indică:

- elementele din planul apropiat;
- elementele din planul îndepărtat;
- culoarea generală a tabloului;
- sentimentele sugerate de peisaj.

V

Răspunde corect cerinţelor formulate după fiecare strofă.

I.

Bujorii rând pe rând se răsfirară
Căzând pe masă-n luciul ei oval,
Neştiutori c-au început să moară
În blidul lor albastru, de cristal.

(Tudor Arghezi – *Bujorii rând pe rând se răsfirară*)

A. (literatură)

60. Indică felul rimei.

61. Scrie măsura primului şi a celui de-al treilea vers.

B. (limba română)

62. Menţionează câte un sinonim pentru: *blid, rând pe rând.*

63. Notează două antonime pentru *neştiutori,* unul cu aceeaşi rădăcină, celălalt având rădăcină diferită.

II.

Când se scoală iese-n tindă,
De-abia-ncepe să se-ntindă,
Şi-obosită de căscat
Se întoarce iar în pat.

(Tudor Arghezi – *Mâţa*)

A. (literatură)

64. Rima este ..... .

65. Strofa are ritm ..... .

Scanned with OKEN Scanner

66. Fiind o strofă formată din patru versuri, se numeşte ..... .

B. (limba română)

67. Notează un sinonim pentru substantivul *tindă*.

68. Pentru adjectivul *obosită*, indică un cuvânt sinonim şi o expresie sinonimă.

69. Completează spaţiile punctate cu sinonime ale verbului a (se) întoarce:

..... acasă.

..... totul în casă, pentru a-şi găsi stiloul.

70. Alcătuieşte un enunţ cu un sinonim al cuvântului *iar* din ultimul vers.

III.

Mi-a zburat de mult din floarea
Sufletului pasărea,
Aripi ca-ntre fulgi cicoarea,
Verde-n piept ca zarzărea.

(Tudor Arghezi – *April*)

A. (literatură)

71. Identifică tipul de rimă şi de ritm, din versurile date.

72. Rescrie, în ordine obişnuită, cuvintele din primele două versuri.

73. Precizează un element de expresivitate la nivel fonetic.

B. (limba română)

74. Substantivul *floare* se regăseşte în alte expresii. Notează între paranteze, sinonimul fiecărei expresii:

Este un bărbat *în floarea vârstei.*

Rezolvarea exerciţiului este *floare la ureche.*

Primăvara, copacii sunt *în floare.*

75. Formulează un enunţ cu omonimul substantivului *cicoare*.

76. Alcătuieşte câte un enunţ cu următoarele sinonime ale verbului *a zbura*:: a plana, a pluti, a trece, a călători, a fug.

IV.

Se povesteşte că aveam un rege,
Cum, care, când? cătai şi întrebai.
Îl căutai, ca-n sacul cu mălai
Un bob de mei, şi n-aveai ce alege.

(Tudor Arghezi – *A fost, n-a fost?*)

A. (literatură)

77. Indică felul rimei din versurile date.

78. Scrie măsura celui de-al doilea vers.

Scanned with OKEN Scanner

B. (limba română)

79. Alcătuieşte câte un enunţ pentru omonimele cuvintelor *care* şi *mei*.

80. Subliniază numai sinonimele pentru *a povesti*: a relata, a înţelege, a pricepe, a istorisi, a citi, a nara.

81. Identifică un verb care se repetă. Notează un sinonim contextual pentru verbul ales.

82. Verbul *a întreba* are sinonimele: a chestiona, a interoga. Scrie alte două sinonime ale acestui verb. Alcătuieşte câte un enunţ cu fiecare sinonim.

C. (comunicare)

Descrie oral, în 6-7 propoziţii, o plantă.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 3, 10, 26, 15, 27, 30, 43, 46, 56 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 5

- ☑ Opera lirică descriptivă. Pastelul
- ☑ Scrierea imaginativă. Descrierea
- ☑ Vocabularul. Pleonasmul. Paronime

I

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

Priveşti de pe poteca ce urcă-n deal la noi,
Din zbor întâia barză cum cade pe zăvoi.

Vezi trenul care intră încet de tot în gară
Şi omul care sapă şi plugul care ară.

A nins cu nea de floare pe prunii din livezi
Şi munţii de la Rucăr cu iarna lor îi vezi.

Auzi pe sub podgorii un câine care latră
Te simţi legat de toate – nu poţi urni o piatră.

Aceste lucruri simple ce veşnice îţi sunt!
Ce sfântă bucurie descoperi pe pământ.

Ce limpede te cheamă un cuc: o dată, două –
De fiecare dată ţi-e inima mai nouă.

De fiecare dată mai trainic te uneşti
Cu farmecul acestor privelişti câmpeneşti.

În gară, iată trenul a început să mişte.
Toţi pomii ninşi, pe dealuri îi flutură batiste.

Gâlgâitor, din iarbă un şipot s-a trezit
În tine şi prin ramuri e cerul limpezit.

Ce râsete, ce chiot pe drumurile viei –
Pe unde-au mers părinţii îţi duci şi tu copiii.

O nouă viaţă astăzi de viaţa veche legi,
Dau muguri pretutindeni din veştedele crengi.

Cu apa ei lumina ţi-a botezat câmpia.
Ce pace e pe omul în alb ce sapă via,

Pe barza ce se duce pe Argeş tot în sus,
Pe-adâncul rost al vieţii la care te-ai supus.

(Ion Pillat – *Mărţişor*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Ce anotimp sugerează titlul poeziei?

Scanned with OKEN Scanner

2. Poetul *localizează* peisajul zugrăvit. Ce substantive indică acest fapt?

3. Rescrie cinci sintagme poetice, care evidențiază frumusețile planului terestru și reprezintă imagini vizuale.

4. Alege răspunsul corect.

Expresia *lumina ți-a botezat câmpia* este:

a. metaforă

b. personificare

c. inversiune.

5. Explică folosirea verbului *a zăcea,* cu sens figurat.

6. Selectează o metaforă și explică, în 2-3 rânduri, semnificația ei.

7. Transcrie un vers în care se află un epitet. Subliniază-l!

8. Menționează *elementele* planului cosmic, la care se referă poetul, numind două caracteristici ale anotimpului descris.

9. Selectează cuvintele/ expresiile care „colorează" tabloul.

10. Rescrie versurile în care se găsesc imagini auditive.

11. Ce figură de stil este expresia poetică, *un șipot s-a trezit?* Menționează-i semnificația, în 2-3 rânduri.

12. Subliniază versurile în care se află verbe și pronume ce marchează exprimarea directă.

13. Numește sentimentele care se desprind din poezie.

14. Transcrie, pentru fiecare sentiment, versul/ versurile corespunzător/ corespunzătoare.

15. Recapitulează, completând corect enunțurile:

a. În creația lui Ion Pillat este descris un ..... de ..... .

b. Poetul își exprimă în mod ..... sentimentele în fața frumuseții ..... creat.

c. Prin urmare, *Mărțișor* este o operă .....; este un ..... .

B. (limba română)

16. Încercuiește răspunsul corect. Cuvintele familiar/ familial, sunt:

a. omonime

b. sinonime

c. paronime.

17. Scrie, în casete, sinonime pentru următoarele perechi:

a. oroare-eroare; ☐ - ☐

b. abilitate-agilitate. ☐ - ☐

18. Alege forma corectă:

Șoferul a prevenit/ a provenit accidentul.

Matei este prenumele/pronumele acestui băiat.

C. (comunicare)

19. Descrie, în 5-6 rânduri, sportul tău preferat.

Scanned with OKEN Scanner

20. Imaginează-ți că ești sportiv(ă). Descrie, în 3-4 rânduri, ținuta/ îmbrăcămintea.

II

Citește cu atenție versurile, pentru a putea rezolva corect cerințele:

În păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârție sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios
Ca înaltele coloane unui templu maiestos,
Și pe ele se așază bolta cerului senină
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreț, fantastic!... Mii de stele argintii
În nemărginitul templu ard ca vecinice făclii.
Munții sunt a lui altare, codrii organe sonore
Unde crivățul pătrunde, scoțând note-ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără viață, fără glas;
Nici un zbor în atmosferă, pe zăpadă nici un pas;
Dar ce văd?... în raza lunei o fantasmă se arată ...
E un lup ce se alungă după prada-i spăimântată!

(Vasile Alecsandri – *Mezul iernei*)

Cerințe:

A. (literatură)

21. Alege, prin încercuirea literei corespunzătoare, trăsăturile pastelului *Mezul iernei*:

a. prezintă fapte și întâmplări;
b. conține imagini vizuale, auditive, afective;
c. are personaje;
d. limbajul poetic este format, îndeosebi, din substantive și adjective;
e. creează un univers poetic;
f. acțiunea este expusă într-o anumită succesiune;
g. transmite în mod direct idei, gânduri, sentimente.

22. Tabloul descris este de un alb strălucitor. Numește cinci cuvinte care sugerează *strălucirea*.

23. Transcrie două comparații. Subliniază, pentru fiecare caz, cei doi termeni comparați.

24. Încercuiește varianta corectă.

Cuvântul *farul*, are valoare stilistică de:

a. epitet
b. metaforă
c. inversiune.

Scanned with OKEN Scanner

25. În versul *În nemărginitul templu ard ca vecinice făclii*, există:

a. două inversiuni
b. o inversiune
c. nici o inversiune.

26. În enunțul *În păduri trăsnesc stejarii*, verbul sugerează:

a. căderea copacilor
b. îndoirea crengilor
c. crăparea gheții de pe copaci.

27. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).
În versurile date, Vasile Alecsandri a creat un peisaj:
static ☐ dinamic ☐.

28. Rescrie versurile care să-ți motiveze răspunsul de la ex. 27.

29. Numește sentimentele desprinse, din versurile:
În păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
O! tablou măreț, fantastic!...

30. Selectează versurile referitoare la planul cosmic. Comentează-le, având grijă să numești și tipurile de imagini.

B. **(limba română)**

31. Încercuiește răspunsul corect. Construcția *Am urcat sus*, este:

a. paronimică
b. pleonastică
c. omonimică.

32. Încercuiește literele corespunzătoare pleonasmelor:

a. coborâți jos
b. a colabora împreună
c. rochie de stofă
d. avansează înainte
e. haină de blană.

C. **(comunicare)**

33. Realizează o descriere în proză, de maximum o pagină, cu titlul *Mezul iernii*.

III

Citește cu atenție versurile, pentru a rezolva corect cerințele:

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împregiur, în depărtare,
Ca fantasme albe plopii înșirați se perd în zare.
Și pe-ntinderea pustie, fără urme, fără drum,
Se văd satele perdute sub clăbuci albii de fum.

(Vasile Alecsandri – *Iarna*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

34. Numeşte procedeul stilistic din primul vers. Scrie, în 2-3 rânduri, semnificaţia lui.

35. Identifică termenii comparaţiei din al doilea vers. Comenteaz-o, în 2-3 rânduri.

36. Ce cuvânt se repetă în strofă? Prezintă, în 2-3 rânduri, semnificaţia acestei repetiţii.

37. Rescrie cuvintele/ construcţiile poetice, care exprimă ideea că tabloul este lipsit de viaţă.

38. Completează enunţurile:

a. În cele patru versuri se remarcă o imagine ..... .

b. În planul apropiat al tabloului există ..... .

c. În planul îndepărtat *se observă* ..... .

39. Argumentează, într-o compunere de 8-10 rânduri, că această strofă aparţine unui pastel.

B. (limba română)

40. Construieşte enunţuri cu următoarele perechi de paronime:

atlas/ atlaz; solidar/ solitar; a evalua/ a evolua;
eminent/ iminent; familiar/ familial.

41. Rescrie corect enunţurile:

a. A câştigat un procent de 20 la sută din afacere.

b. Revine din nou acasă.

c. A remarcat propriul autoportret al pictorului.

d. Iată o problemă extrem de arhicunoscută.

e. A văzut cu proprii săi ochi întâmplarea.

C. (comunicare)

42. Transcrie din lecturile suplimentare următoarele procedee artistice legate de anotimpul toamna: trei comparaţii, trei metafore şi patru construcţii cu epitete.

43. Utilizează procedeele artistice notate, într-o descriere a unei zile de toamnă.

IV

Citeşte cu atenţie poezia, pentru a putea rezolva cerinţele:

Zori de ziuă se revarsă peste vesela natură,
Prevestind un soare dulce cu lumină şi căldură,
În curând şi el apare pe-orizontul aurit,
Sorbind roua dimineţii de pe câmpul înverzit.

El se-nalţă de trei suliţi pe cerească mândră scară
Şi cu raze vii sărută june flori de primăvară,

Scanned with OKEN Scanner

Dediței și viorele, brebenei și toporași
Ce răzbat prin frunze-uscate și s-arată drăgălași.

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă.
Păsărelele-și dreg glasul prin huceagul de sub luncă.
În grădini, în câmpi, pe dealuri, prin poiene și prin vii
Ard movili buruienoase, scoțând fumuri cenușii.

Caii zburdă prin ceairuri; turma zbiară la pășune;*
Mieii sprinteni pe colnice fug grămadă-n repejune,
Și o blândă copiliță, torcând lâna din fuior,
Paște bobocei de aur lâng-un limpede izvor.

(Vasile Alecsandri – *Dimineața*)

Cerințe:

A. (literatură)

44. Completează enunțul următor: *Dimineața,* de Vasile Alecsandri, este opera lirică în care se prezintă, prin intermediul ....., sentimente față de natură, de aceea se numește ..... .

45. Încercuiește răspunsurile corecte, argumentându-ți răspunsul, în 2-3 rânduri. Poetul își exprimă direct:

a. veselia

b. admirația în fața frumuseții naturii

c. admirația în fața frumuseții naturii și veselia omului într-o dimineață senină.

46. Construcția *vesela natură,* este:

a. epitet

b. comparație

c. inversiune.

47. Construcția *El (soarele) cu raze vii sărută june flori de primăvară,* este:

a. comparație

b. personificare

c. inversiune.

48. Prin construcția citată (la ex. 47), poetul sugerează:

a. prezența soarelui

b. răsăritul soarelui ce trezește natura la viață

c. frumusețea florilor în lumina soarelui.

49. Sunt epitete toate cuvintele, din seriile:

a. soare, dulce, lumină

b. dulce, înverzit, uscate

c. roua, dimineții, înverzit.

---

* *ceair, ceairuri* = loc de pășune (împrejmuit); câmpie nelucrată în apropierea unei ape

Scanned with OKEN Scanner

50. Notează:

a. trei imagini vizuale, din primele două strofe ale poeziei .....

b. o enumerație, din a doua strofă .....

c. o repetiție, o enumerație și un epitet, din a treia strofă .....

51. Precizează trei imagini auditive și două vizuale, din ultimele două strofe.

52. Pastelul este format din două tablouri. Notează un titlu pentru fiecare tablou.

53. Demonstrează, într-o compunere de 25-30 rânduri, că poezia *Dimineața*, de Vasile Alecsandri, este un pastel.

B. (limba română)

54. Explică de ce sunt pleonastice structurile: *mai perfect, mai superior, mai viu, mai mort, cel mai complet.*

55. Scrie câte un enunț pentru fiecare cuvânt din seriile paronimice:

ordinar/ ordinal; alineat/ aliniat; numeral/ numerar

oral/ orar; prepoziție/ propoziție.

56. Alege paronimul potrivit:

a. Acest cetățean este original/ originar din America.

b. Citește cu atenție textul/ testul problemei de matematică.

C. (comunicare)

57. Descrie, într-o compunere de o pagină, un oraș pe care l-ai vizitat.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 3, 11, 23, 30, 39, 18, 40, 41, 55 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 6

☑ Opera lirică în versuri
☑ Vocabularul. Arhaisme. Regionalisme. Neologisme
☑ Aprecieri simple, referitoare la organizarea textelor lirice studiate

I

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

(Vântul) Îşi mână cu miile,
Negre, herghelîile.
Răscoleşte mările,
Le varsă căldările ...
Ia-n vârtej turmele
Şi le pierde urmele,
În spinare, să răstoarne
Taurii izbiţi, în coarne.
Pune zările pe fugă,
Prinde munţii şi-i înjugă,
Cu pădurile gălbui
Alergând în hora lui.

(Tudor Arghezi – *Vânt străin*)

Cerinţe:

A. (literatură)

Opera lirică, se ştie, creează un univers poetic, cu o deosebită forţă de sugestie.

Textul liric transmite în mod direct idei, sentimente, gânduri etc., cu ajutorul procedeelor stilistice şi figurilor de stil.

1. Numeşte *evenimentul* care generează, din versurile date, fenomenele atmosferice sugerate.

2. *Evenimentul* este prezentat cu ajutorul figurii de stil, numită ..... .

3. Demonstrează afirmaţia de la ex. 2, cu un vers corespunzător.

4. Substantivul *herghelîile,* este folosit cu sens ..... . Numeşte figura de stil astfel rezultată, precizându-i în 1-2 enunţuri, semnificaţia.

5. Încercuieşte răspunsul corect:

În versurile: (vântul) *Pune zările pe fugă* şi *Prinde munţii şi-i înjugă,* există:

a. metaforă
b. personificare
c. comparaţie.

6. În versurile date, se creează o imagine:

a. auditivă
b. vizuală
c. auditivă şi vizuală.

Scanned with OKEN Scanner

7. Imaginea de ansamblu este *colorată* în:

a. alb

b. cenuşiu

c. negru.

8. Precizează, în 1-2 enunțuri, motivul pentru care se poate afirma că versurile date creează un univers poetic dinamic.

9. Notează, în casetă, **A** (adevărat) sau **F** (fals).

Poetul creează o imagine: reală [F]; hiperbolică [A]

10. Numeşte sentimentul pe care ți-l sugerează versurile date.

11. Valorificând răspunsurile date la exercițiile anterioare, comentează semnificațiile versurilor date, într-o compunere de 7-8 rânduri.

B. (limba română)

12. Completează spațiile punctate cu definiții:

Vocabularul de bază - .....

Masa vocabularului -.....

Arhaismele - .....

Regionalismele - .....

Neologismele - .....

13. Marchează, cu o linie, un arhaism şi, cu două linii, un neologism din fragmentul:

Bathori, slab de minte şi bănuitor, adună îndată sfetnicii săi spre a se chibzui despre ceea ce trebuie a face în aceste împrejurări, cu atât mai grele că el nu era în stare a ataca de față pe Mihai.

(Nicolae Bălcescu – *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

14. Transcrie din DEX, explicația pentru *arhaism*.

15. Notează un sinonim pentru neologismul subliniat, la ex. 13.

C. (comunicare)

16. Pentru textul liric de la literatură, realizează două fişe. Una care să cuprindă: volumul din care face parte, tipul textului (fragment sau text integral), tema textului, a doua fişă să prezinte la autorul textului liric (date biografice şi date privind opera).

II

Citeşte cu atenție versurile, pentru a putea rezolva corect cerințele:

Plânge-mă, mamă, cu dor
Că ți-am fost voinic fecior,
Şi de grijă ți-am purtat,
Ogorul ți l-am lucrat.

Iar de când m-am cătănit,
Viața mi s-a otrăvit.
Că tânjesc în țări străine
Şi tot plâng gândind la tine.

(Vasile Alecsandri – *Poesii populare ale românilor*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

17. Numeşte sentimentul care se desprinde din aceste versuri.

18. Transcrie două verbe care *conduc* cititorul către trăirea sentimentului descoperit la ex. 17.

19. Precizează verbele şi pronumele care marchează exprimarea directă.

20. Încercuieşte răspunsul corect.

În structura *Voinic fecior,* este:

a. o inversiune

b. o metaforă

c. o personificare.

21. Explică, în două enunţuri, semnificaţia cuvântului *voinic,* în versurile date.

22. Subliniază cuvântul folosit cu sens figurat, în versul *Viaţa mi s-a otrăvit.* Comentează-i înţelesul, în 1-2 enunţuri.

23. Indică rima versurilor date.

B. (limba română)

24. Verbul *a se cătăni,* din versurile date, este:

a. regionalism

b. arhaism

c. neologism.

25. Subliniază un neologism, din versurile date.

26. Transcrie, din versurile date, două cuvinte care fac parte din fondul principal lexical.

C. (comunicare)

27. Un portofoliu poate fi folosit ca punct de plecare pentru diverse tipuri de lucrări privind o operă literară. *Doina populară* poate fi un titlu de lucrare.

Începe portofoliul necesar acestei lucrări de la versurile date, cu o fişă referitoare la prezenţa eului liric. Continuă cu o fişă despre tipurile de doină populară şi despre sentimentele exprimate de acestea.

III

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

În grădina-n care scriu,
Cerne aur argintiu
O tipsie ca de jar
Spânzurată-ntr-un arţar.

Florile trezite mi-s.
Aripile şi-au deschis,
Şi desprinse din răzoare,
Stoluri lungi încep să zboare.

(Tudor Arghezi – *Creion*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

28. Transcrie versurile în care se remarcă eul liric.

29. Numeşte o figură de stil, din prima strofă.

30. Comentează, în 2-3 enunţuri, semnificaţia figurii de stil, de la ex. 29. Transcrie două cuvinte care „colorează" imaginea vizuală, creată de poet.

31. Rescrie o figură de stil, din a doua strofă.

32. Precizează, în 2-3 enunţuri, semnificaţia figurii de stil, de la ex. 31. Precizează un cuvânt folosit cu sens figurat şi relevă semnificaţia acestuia.

33. Indică, într-un enunţ, tema poeziei.

34. Identifică sentimentul general al poeziei.

35. Explică, în 3-4 enunţuri, semnificaţia/ înţelesul titlului poeziei.

B. (limba română)

36. Menţionează, în casete, pentru fiecare regionalism, echivalentul din limba română:

perje → [ ];
bleandă → [ ];
hojmalău → [ ];
balcâz → [ ];
lainic → [ ].

37. Scrie înţelesul arhaismelor: hatman, plăieş, a slobozi, ispravnic, ţintirim.

38. Alcătuieşte câte un enunţ, cu fiecare arhaism de la ex. 37.

C. (comunicare)

39. Formulează trei aprecieri personale, cu privire la organizarea unui text liric preferat.

IV

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

Astăzi când am plecat de la şcoală
capacul ghiozdanului ca o petală
s-a deschis şi deodată pe cer
au zburat cocorii – echer,
graurii – litere din alfabetar,
lebedele – foi din abecedar,
gâştele – linie, ciorile – ascuţitori;
rândunica arată rândurile prin nori,
iar norii sunt sugativele din ghiozdan

Scanned with OKEN Scanner

pe care scrie-un stilou Pelikan.
Ca la un semn s-au pierdut toate-n zbor
de-asta îmi e ghiozdanul atât de uşor!

(Grete Tartler – *Vine primăvara!*)

Cerinţe:

A. (literatură)

40. Rescrie un vers în care se remarcă eul liric.

41. Numeşte figura de stil, din sintagmele poetice:
cocorii – echer, graurii – litere din alfabetar,
lebedele – foi din abecedar, gâştele – linie, ciorile – ascuţitori.

42. Menţionează asemănarea dintre *cocori-echer* şi *ciori-ascuţitori.*

43. Transformă sintagmele poetice de la ex. 40, în comparaţii.

44. Transcrie o personificare. Precizează-i semnificaţia, în 1-2 rânduri.

45. Notează, în casetă, **A** (adevărat) sau **F** (fals):
Universul poetic surprins în aceste versuri este îndeosebi:
terestru ☐ cosmic ☒.

46. Menţionează două trăsături ale primăverii, surprinse de poetă în aceste versuri.

47. Precizează sentimentul dominant, din versurile date.

48. Explică, în 1-2 enunţuri, valoarea stilistică a semnului exclamării din titlu.

49. Notează alt titlu pe care l-ai oferi acestor versuri.

B. (limba română)

50. Scrie corect neologismele: uestern, uichend, uishi, cauboi, compiutăr.

51. Notează formele actuale, în locul celor regionale pentru *doftorie, doftor.*

52. Menţionează câte un sinonim neologic, pentru cuvintele de la ex. 51.

C. (comunicare)

53. Redactarea unor aprecieri sub forma unei lucrări necesită trei etape. Menţionează-le!

54. Scrie un exemplu pentru una dintre etapele semnalate la ex. 53.

Scanned with OKEN Scanner

V

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

Ardeau ca nişte facle vii,
în vârf de firave tulpini.
Îşi înălţau râzând zglobii
obrazul roşu dintre spini.

I-am adunat cu mâini avare,
am rătăcit în seara blândă,
umplându-mi braţele de floare
învăpăiată şi plăpândă.

Şi m-am întors într-un târziu,
departe câmpul rămânea,
atât de singur şi pustiu,
în urma mea.

Dar când acasă-am încercat
să-i strâng într-un aprins buchet,
toţi macii mei s-au scuturat
ca nişte lacrimi pe parchet.

(Magda Isanos – *Macii*)

Cerinţe:

A. (literatură)

55. Încercuieşte răspunsul corect:
În primele două versuri ale strofei întâi, există:
a. o personificare
b. o comparaţie
c. o metaforă.

56. Identifică epitetele din prima şi din a doua strofă, care sugerează gingăşia florilor.

57. Notează sentimentul prezent, în primele două strofe ale poeziei.

58. Rescrie verbele şi pronumele, care marchează exprimarea directă.

59. Transcrie epitetele pentru substantivul *câmpul*, din a treia strofă.

60. Se mai păstrează acelaşi sentiment din primele două strofe? Motivează-ţi răspunsul, în 2-3 enunţuri.

61. Sintagma poetică *aprins buchet*, se referă la culoarea roşie a macilor. Identifică, în poezie, alte două cuvinte care indică/ sugerează această culoare.

62. Rescrie comparaţia din ultima strofă, comentând înţelesul acesteia, în 2-3 enunţuri şi menţionează sentimentul *transmis* cititorului.

63. Încercuieşte răspunsul corect:
În poezie, predomină:
a. imaginile auditive
b. imaginile vizuale
c imaginile olfactive.

Scanned with OKEN Scanner

64. Folosindu-te de răspunsurile de la exercițiile anterioare și de alte idei personale, demonstrează în 10-15 rânduri, că *Macii*, de Magda Isanos, este o operă lirică în versuri.

B. (limba română)

65. Marchează cu o linie arhaismele, cu două linii neologisme și cu altă culoare regionalisme din textele:

a. *Ți-e greu să înțelegi cât m-am supărat din cauza atâtor concesii și a atâtor explicații bizare.*

b. – *Haideo, mo! ogoiți-vă; ce tolocăniți băiatul; cu tată-său aveți ce aveți, iar nu cu dânsul.*

(Ion Creangă)

c. *Poștalionul s-a oprit lângă ușa bisericii, care e în față, chiar la doi pași...*

(Camil Petrescu)

66. Rescrie cuvintele subliniate, de la ex. 65, menționând și partea de vorbire căreia îi aparține fiecare.

67. Scrie câte două exemple proprii de:

a. arhaisme .....

b. regionalisme .....

c. neologisme .....

68. Alcătuiește câte un enunț cu fiecare exemplu de la ex. 67.

C. (comunicare)

69. Scrie un text de 10-15 rânduri, în care să-ți exprimi aprecierile personale, referitoare la opera lirică *Macii*, de Magda Isanos.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 4, 11, 22, 35, 12, 26, 36, 37, 50 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 7

- ☑ Opera epică în versuri
- ☑ Noțiunea de sintaxă. Felul propozițiilor. Fraza. Propoziția regentă. Element regent. Coordonare şi subordonare
- ☑ Documentarea cu privire la textul literar

I

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Foicica fagului,
La poalele muntelui,
Muntelui Pleşuvului,
În mijlocul
Câmpului,
La puțul
Porumbului,
Pe câmpia verde, -ntinsă,
Şi de cetine coprinsă,
Şade Toma Alimoş,
Haiduc din Țeara-de-Jos,
Nalt la stat
Mare la sfat
Şi viteaz cum n-a mai stat.
Şade Toma tolănit
Şi cu murgul priponit
În pripoane de argint,
Şi mănâncă frumuşel,
Şi bea vin din burduşel,
Şi grăieşte în ast fel:
- Închinar-aş, şi n-am cui!
Închinar-aş murgului,
Murgului sirepului,
Dar mi-e murgul vită mută,
Mă priveşte şi m-ascultă,
N-are gură să-mi răspundă!
Închinar-aş armelor,
Armelor drăguțelor,
Armelor surorilor,
Dar şi ele-s fiare reci,
Puse-n țeci
De lemne seci!

(***Toma Alimoş)

Cerințe:

A. (literatură)

1. Rescrie doi indici de spațiu/ spațiali.

2. Numeşte personajul care se desprinde din versurile date (şi statutul său social).

3. Transcrie un vers care se referă la fizicul personajului.

4. Rescrie două versuri care se referă la calitățile morale ale personajului.

5. Menționează, într-un enunț, sentimentul de care este stăpânit personajul.

6. Numeşte tipul de operă care are ca elemente de bază, acțiunea şi personajul.

7. Indică momentul subiectului operei, reprezentat de fragmentul dat.

8. Argumentează, în 2-3 rânduri, răspunsul dat la ex. 6.

9. Menționează două moduri de expunere prezente în text.

Scanned with OKEN Scanner

10. Formulează două argumente, pentru a motiva că fragmentul de text aparține unei opere literare în versuri.

B. (limba română)

11. Încercuiește răspunsul corect:

Primul enunț din text, este:

a. propoziție simplă

b. propoziție dezvoltată

c. frază.

12. Argumentează răspunsul dat la ex. 11, realizând schema propoziției sau a frazei.

13. Rescrie, din text, o propoziție exclamativă.

14. Alege, din text, o frază. Arată din câte propoziții este formată.

15. Transformă o propoziție dezvoltată, din text, în propoziție simplă.

16. Rescrie o propoziție dezvoltată, negativă, din text.

17. Stabilește raporturile sintactice între cuvintele ultimei propoziții din fragment.

18. Recapitulează, completând enunțurile:

Propoziția este ..... .

Propoziția simplă este formată din ..... .

Propoziția enunțiativă comunică ..... .

Propoziția principală are înțeles ..... .

Fraza este formată din ..... .

C. (comunicare)

19. Documentează-te din dicționare, enciclopedii, studii critice etc., în legătură cu literatura populară; alcătuiește 1-2 fișe de documentare.

II

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Brâncovanul Constantin
Boier vechi și domn creștin,
De averi ce tot strângea,
Sultanul se îngrijea
Și de moarte-l hotăra,
Căci vizirul îl pâra.
Într-o gioi de dimineață,
Zi scurtării lui de viață,
Brâncovanul se scula,
Fața blândă el spăla,
Barba alba-și pieptăna,
La icoane se-nchina,
Pe fereastră-apoi căta
Și amar se spăimânta!

(****Constantin Brâncovanul*)

Cerințe:

A. (literatură)

20. Încercuiește răspunsul corect.

Scanned with OKEN Scanner

Fragmentul dat face parte dintr-o operă literară cu subiect:
a. istoric
b. păstoresc
c. fantastic.

21. Subliniază versurile în care se prezintă personajul.

22. Rezumă acțiunea din versurile date, în patru idei/ enunțuri.

23. Indică modul de expunere, din fragmentul dat.

24. Notează, în casetă, **A** (adevărat) sau **F** (Fals):
Naratorul este: personaj ☐ martor ☐.

25. Argumentează, în 2 rânduri, răspunsul de la ex. 24.

26. Arată, prin subliniere, ce parte de vorbire (substantivul sau verbul) predomină în textul dat, explicând importanța folosirii acesteia.

27. Fiind o operă epică în versuri, notează tipul de rimă din fragment.

28. Menționează cinci trăsături/ caracteristici ale unei opere epice.

B. (limba română)

29. Subliniază predicatele, din versurile:

Sultanul se îngrijea
Şi de moarte-l hotăra,
Căci vizirul îl pâra.

30. Împarte în propoziții, fraza dată.

31. Numeşte felul fiecărei propoziții (**PP** sau **PS**), de la ex. 30.

32. Stabileşte raporturile dintre propozițiile textului dat.

33. Subliniază cu altă culoare, elementul regent al fiecărei propoziții.

C. (comunicare)

34. Alcătuieşte un portofoliu referitor la balada populară. Documentează-te înainte, având în vedere următoarele aspecte:
- o definiție a baladei populare, extrasă dintr-un dicționar;
- exemple cuprinzând diferite tipuri de baladă populară;
- caracterizări ale baladei, extrase din diverse studii critice.

III

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Ieri dimineață, pe la ora şapte,
Când era încă aproape noapte

Şi toți copiii dormeau încă tun,
A fost săvârşită o crimă în prun.

Un vierme necunoscut s-a introdus

Scanned with OKEN Scanner

În pruna cea mai de sus.

I-a supt sângele dulce şi-n grabă
A azvârlit-o fără viaţă în iarbă.

Apoi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat,
A plecat.

La ora opt şi zece minute apoi,
Furnicile au descoperit trupul prunii-n trifoi,

Şi l-au aşezat pioase pe-o prună
Umplută cu foi de lucernă,

Şi l-au prohodit bătrâneşte pe rând,
Şi l-au coborât pe pământ.

La ora nouă şi cinci au venit păsările, detectivii cei mici,
Şi le-au anchetat, şi le-au acuzat pe furnici.

La ora zece fix au apărut procurorii cei mari,
Îmbrăcaţi în uniforme de grădinari.

Au pus întrebări prunelor înspăimântate
Şi-au cercetat totul cu severitate,

Şi-au dat în urmărire cu semnalmente ferme
Un vierme.

La ora treisprezece şi două minute exact,
Încă nu-l prinseseră pe vinovat.

Ei nu ştiau că viermele nu fusese vierme, ci omidă
Pe care nu aveau cum să o prindă,

Pentru că se transformase, fără nici un martor ocular,
Într-un fluture extraordinar

Care se învârtea ironic şi graţios,
Ca să vadă ce se mai petrece jos,

Iar ei, obosiţi de anchetă şi urmărire,
Se opreau din când în când să-l admire.

(Ana Blandiana – *Fapt divers*)

Cerinţe:

A. (literatură)

35. Împarte textul dat, în funcţie de momentele subiectului. Scrie, în stânga paginii, fiecare moment.

36. Povesteşte, pe scurt, întâmplarea.

37. Identifică două asemănări între poezia *Fapt divers* şi o povestire poliţistă.

38. Precizează figura de stil, prin care se redă comportamentul „personajelor".

39. Numeşte „personajele" care au descoperit *trupul prunii*. Menţionează acţiunile acestor „personaje".

40. Descrie, în 2-3 rânduri, „personajul" *criminal*.

41. Enunţă rezultatul anchetei.

Scanned with OKEN Scanner

42. În realitate, poate exista un asemenea final? Motivează-ți răspunsul, în 3-4 enunțuri.

43. Expune un argument pentru legătura dintre titlu și poezie.

44. Ți-a plăcut poezia? Motivează-ți răspunsul, în 2-3 enunțuri.

B. (limba română)

45. Rescrie, din poezie, o frază formată din două propoziții principale, aflate în raport de coordonare.

46. Rescrie, din textul dat, o frază formată dintr-o propoziție principală și una secundară. Subliniază elementul regent.

47. Alcătuiește o frază în care să existe două propoziții secundare, în raport de coordonare.

48. Notează, în casete, părțile principale ale propoziției: *Un vierme necunoscut s-a introdus/ În pruna cea mai de sus,* alcătuiește apoi, schema propoziției. [ ]; [ ].

C. (comunicare)

49. Întocmește o fișă de documentare, referitoare la creația poetică a scriitorului contemporan, Marin Sorescu.

IV

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Pe strada noastră în scuar,
Oricât ar părea de extraordinar,
A apărut, ziua în amiaza mare,
O ciocănitoare.

Poate nu știți la ce mă refer:
Nu e o pasăre, e un ienicer
Cu ochelari
Și costumul compus în dungi
Dintr-un ilic –
Și-o pereche de șalvari
Roșii și lungi
De borangic.

Iar în loc
De față
Are o vizieră
Ascuțită și lunguiață
Ca un cioc
De mitralieră,
Care țăcăne cu o viteză de necrezut
O sută de ciocănituri pe minut,
Cercetând în mod conștiincios
Toate tulpinile de sus până jos
Și în continuare –
După cât văd pe geam –

Scanned with OKEN Scanner

Fiecare ram.

Nu vă imaginați
Ce agitație
Și ce mai cascadă
De comentarii
A putut stârni printre înaripați
Și-n întreaga populație
De pe stradă:
Cei mai discutați
Sunt șalvarii.

Rândunelele au decis:
E ultima modă de la Paris.
Vrăbiile, cu musca pe căciulă,
Fac altă supoziție:
Este noua formulă
A uniformei de poliție.

Iar maidanezele invidioase
Și ipocrite
Au declarat că nu le miroase
A bine
Acest caz,
Pentru că, oare, cine
Își mai poate permite
Pantaloni de mătase
În ziua de azi?

Alții, cărora costumul le e indiferent,
Au reacționat la zgomotul de bombardament.

De exemplu, Arpagic ca un domn
A spus că pe el îl deranjează din somn
Și, dacă se mai repetă și-n alte dăți,
Se va adresa la autorități.

Domnul Chițchiței,
Șoarecele bunic
Și pensionar,
Care de obicei
Nu are habar
De nimic,
De data aceasta a luat act
De hărmălaie
Și a spus: „Simt că fac un infarct
La fiecare bătaie."

Iar vrăbiile, întregind harababura,
Țipă cât le ține gura
Că scandalul e notoriu
Și vor face un memoriu.

Cum să vă descriu
Tărăboiul și sfada?
În semn de protest,
Casa cu peretele portocaliu

Scanned with OKEN Scanner

Şi-a oblonit fereastra,
Iar acum toată strada
De la est până la vest
Nu vorbeşte decât de asta.

Dar, între timp, ciocănitoarea
Terminând numărătoarea
Şi scuturarea
Arborilor de praf
A trecut la stâlpii de telegraf.

Ceea ce, de altfel,
Precizez,
Este un exces de zel
Ciocănitorez:
Fusese angajată de Sfatul Popular
Să inventarieze numai arborii din scuar.

(Ana Blandiana – *Precizarea cu ciocănitoarea*)

Cerinţe:

A. (literatură)

50. Precizează un indice temporal şi un indice spaţial, din textul dat.

51. Numeşte un personaj principal şi un personaj secundar.

52. Descrie, în 5-6 rânduri, personajul principal.

53. Caracterizează, printr-un singur cuvânt, două dintre personajele secundare.

54. Povesteşte, pe scurt, întâmplarea.

55. Împarte textul, în funcţie de momentele subiectului. Notează, în stânga paginii, fiecare moment.

56. Precizează rolul timpurilor verbale, în sugerarea ritmului în care se desfăşoară acţiunea.

57. Încercuieşte răspunsul corect:

Tonalitatea generală a poeziei, este:

a. tristă
b. veselă
c. ironică
d. nostalgică.

58. Exprimă, în 3-4 enunţuri, impresia ta despre întâmplarea povestită.

59. Argumentează, în maximum o pagină, că poezia *Precizarea cu ciocănitoarea,* este o operă epică în versuri.

B. (limba română)

60. Scrie, în casete, felul propoziţiilor **PP** (propoziţie principală) sau **PS** (propoziţie secundară).

a. *Poate nu ştiţi*[1] */ la ce mă refer.*[2]*/:* 1 ☐; 2 ☐;

b. *Nu vă imaginaţi*[1] */*
Ce agitaţie

Scanned with OKEN Scanner

Şi ce mai cascadă
De comentarii
A putut stârni printre înaripaţi
Şi-n întreaga populaţie
De pe stradă.[2]/: 1 ☐; 2 ☐;

c. *În semn de protest,*
Casa cu peretele portocaliu
Şi-a oblonit fereastra,[1]/
Iar acum toată strada
De la est până la vest
Nu vorbeşte decât de asta.[2]/: 1 ☐; 2 ☐;

61. După modelul dat, desparte frazele în propoziţii, analizează-le şi indică relaţiile sintactice dintre ele.

Model:
Alţii,[1] | *cărora costumul le e indiferent,*[2] |
Au reacţionat la zgomotul de bombardament. [1] |
P_1= prop. enunţiativă , dezvoltată, afirmativă;
P_2= prop. enunţiativă , dezvoltată, afirmativă;

P_1 = PP regentă
P_2 = PS
} raport de subordonare

Alţii = element regent.

a. *De exemplu, Arpagic ca un domn*
A spus că pe el îl deranjează din somn.

b. *Cum să vă descriu*
Tărăboiul şi sfada?
În semn de protest,
Casa cu peretele portocaliu
Şi-a oblonit fereastra,
Iar acum toată strada
De la est până la vest
Nu vorbeşte decât de asta.

C. (comunicare)

62. Realizează o fişă de documentare, referitoare la poeta Ana Blandiana şi la creaţia sa artistică.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 9, 10, 28, 36, 37, 18, 45, 46, 47 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 8

☑ Opera lirică în proză
☑ Verbul
☑ Scrierea imaginativă. Povestirea

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

4. *Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile şi dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede şi senin ceriul tău; munţii se înalţă trufaşi în văzduh; râurile, ca brâie pestriţe, ocolesc câmpurile; nopţile tale încântă auzul, ziua farmecă văzutul ... . Pentru ce zâmbetul tău e aşa de amar, mândra mea ţară?...*

(Alecu Russo – *Cântarea României*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Notează un argument în favoarea afirmaţiei: *Textul citit este un fragment dintr-o operă literară.*

2. Aşează pe o coloană, formele de relief menţionate în text.

3. Formează în dreapta o coloană cu expresii artistice/ figuri de stil, corespunzătoare fiecărei forme de relief.

4. Rescrie, din text, o inversiune. Aşează cuvintele în topica firească (topică neafectivă/ topică obiectivă).

5. Motivează, într-un enunţ, alegerea autorului de a folosi inversiunea.

6. Explică, într-un enunţ, prezenţa predominantă a imaginii vizuale.

7. *Ţara* apare în text:

a. hiperbolizată
b. metaforizată
c. personificată.

8. Menţionează cui se adresează textul.

9. Justifică, în 1-2 enunţuri, prezenţa punctelor de suspensie înainte de ultimul enunţ al textului.

10. Întrebarea din final aşteaptă un răspuns? Cum se numeşte acest tip de întrebare? Menţionează rolul acestei întrebări.

11. Completează locul liber, din enunţul *Fragmentul dat are ca mod de expunere ....., ceea ce este specific prozei lirice.*

12. Formulează un îndemn pentru români, care s-ar potrivi în finalul acestui fragment.

Scanned with OKEN Scanner

B. (limba română)

13. Subliniază verbul din îndemnul creat de tine, la ex. 11. Precizează-i modul. Rescrie îndemnul la forma negativă.

14. Indică două verbe predicative la modul indicativ, din textul dat. Precizează-le timpul. Rescrie-le la modul indicativ, timpul mai mult ca perfect.

15. Identifică, în textul dat un verb nepredicativ (copulativ). Alcătuieşte un enunţ în care acest verb copulativ să fie auxiliar. Motivează calitatea lui de verb auxiliar, din enunţul tău.

16. Rescrie, din fragment, un adjectiv provenit din participiul unui verb. Indică infinitivul acelui verb şi menţionează conjugarea acestuia.

C. (comunicare)

17. Aminteşte-ţi lucrurile importante legate de *povestire*, completând enunţurile:

a. O povestire este alcătuită din mai multe ....., aşezate în ordine cronologică.

b. Coerenţa povestirii se asigură prin păstrarea ..... (prezent sau trecut) pe parcursul întregii naraţiuni.

c. Orice povestire cuprinde: o ....., în care intervine ....., care determină ....., în aşa fel încât, după ce se trece printr-un ....., se ajunge la situaţia finală.

18. Pe baza celor amintite, continuă povestea începută:

(**Nu uita** să-i dai un titlu adecvat!)

Mă joc de-a v-aţi ascunselea cu prietenii mei. Calea ferată este chiar în spatele curţii lui Petre, băiatul la care suntem în vizită. Este rândul lui Andrei să numere. Zăresc vagoanele oprite pe şină şi uşa unuia dintre vagoane, deschisă. Mă duc repede înăuntru şi închid, aproape de tot, uşa vagonului. Văd totuşi unde sunt ascunşi ceilalţi prieteni. Ana începe să ne caute. Atent la joc, nu aud sosirea locomotivei. Deodată, o lovitură puternică zguduie vagonul, îmi pierd echilibrul şi leşin.

Mai târziu, mult mai târziu, mă trezesc cu o groaznică durere de cap. Sesizez că trenul merge. Privesc, prin uşa întredeschisă, furtuna care stă să izbucnească. ... .

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

11. *Poporul tău era îndrăzneţ ca vulturul, războinic şi trufaş ca taurul neîngiugat .. Rămasu-ţ-a oare numai umbra puterii şi aducerea-aminte a vitejiei tale? ...*

Scanned with OKEN Scanner

12. *Cum a slăbit pieptul tău de oțel?... mâna ta cea tare cade de oboseală ... și molășirea a intrat în lăcașul voinicilor!*

(Alecu Russo – *Cântarea României*)

Cerințe:

A. (literatură)

19. Denumește aceste paragrafe numerotate și cu înțeles de sine stătător.

20. La începutul primului fragment este sugerată tema poetică. Identific-o printr-o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură), din text.

21. Specifică sentimentul pe care-l sugerează fragmentele.

22. Cele două citate au un caracter solemn? Argumentează-ți răspunsul.

23. Timpurile verbale, din primul fragment, sugerează:

a. trecutul;
b. prezentul;
c. viitorul.

24. Timpurile verbale, din al doilea fragment, sugerează:

a. trecutul
b. prezentul
c. viitorul.

25. Identifică timpurile verbale din versetele 11 și 12, explicând ce se pune în evidență cu ajutorul lor.

26. În primul fragment se realizează o descriere-portret prin două comparații. Rescrie-le!

27. Menționează două trăsături ale *elementului portretizat.*

28. În versetul 12, se mai regăsesc *trăsăturile* elementului portretizat la ex. 27? Argumentează-ți răspunsul.

29. Încercuiește răspunsul corect:

Exclamația retorică, din final, exprimă:

a. ordin
b. îndemn
c. tristețe.

30. Explică, în 3-4 enunțuri, semnificațiile titlului operei lui Alecu Russo, *Cântarea României.*

B. (limba română)

31. Rescrie corect și în topică normală (obiectivă/ neafectivă), structura *rămasu-ț-a.* Indică modul și timpul verbului. Transcrie verbul la aceeași persoană și la același număr, dar la modurile conjunctiv și condițional-optativ.

32. În fragmentul dat, verbul menționat la ex. 31, este:

a. predicativ
b. copulativ
c. auxiliar.

Scanned with OKEN Scanner

33. Alege, prin subliniere, forma corectă:
a cade/ a cădea; a apare/ a apărea; a dispare/ a dispărea
a vede/ a vedea; a place/ a plăcea

34. Scrie câte cinci verbe de conjugarea:

a. I: .....

b. a II-a: .....

c. a III-a: .....

d. a IV-a: .....

35. Analizează morfosintactic, la alegere, un verb din al doilea fragment.

36. Scrie formele de infinitiv, gerunziu, şi de participiu ale primului verb din fragmentul dat.

37. Alcătuieşte două enunţuri cu verbul de la ex. 36, la modul imperativ, persoana a II-a, singular, forma afirmativă şi forma negativă.

C. (comunicare)

38. Redactează o povestire personală, cu subiect la alegere, în care să ai trei moduri de expunere: naraţiunea, dialogul şi descrierea.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 4, 10, 26, 27, 30, 13, 16, 31, 33 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 9

- ☑ Narațiunea la persoana a III-a
- ☑ Funcțiile sintactice ale verbului la moduri nepersonale
- ☑ Rezumatul

I

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Pe drumul ce duce către cetatea Neamțu, pe la sfârșitul lui septemvrie 1686, se vedea o oaste mergând. După un trup de lănceri ce deschidea marșa, urmau douăsprezece tunuri mari trase de boi, apoi o ceată de ofițeri călări în fruntea cărora erau trei: unul în floarea vârstei, posomorât, gânditor, necăjit și doi mai bătrâni. Tustrei în haine poloneze. În sfârșit venea duiumul oștei: trăsuri, bagaje, pedestrași, șleahtă pospolită, amestecați, în neregulă, cu steagurile strânse, cu capul plecat, cu armele răsturnate, cu întristarea pe față și cu durerea în inimă.

(Costache Negruzzi – *Sobieski și românii*)

Cerințe:

A. (literatură)

1. Alege răspunsul corect. Fragmentul face parte dintr-o operă:

a. lirică
b. epică
c. dramatică.

Motivează-ți alegerea, cu două argumente.

2. Încercuiește răspunsul corect.

Modul de expunere predominant în fragment, este:

a. narațiunea
b. dialogul
c. descrierea.

3. Indică persoana folosită pentru a face relatarea.

4. În funcție de răspunsul de la ex. 3, explică atitudinea obiectivă a naratorului.

5. Indică locul, timpul și personajele din fragmentul citit.

6. Identifică modul de expunere, prin care se face prezentarea personajelor.

7. Marchează fragmentul în care este surprinsă oastea poloneză.

8. Numește procedeul stilistic, prin care se descrie *duiumul oștei.*

9. Precizează posibilul moment al subiectului acestei opere literare.

Scanned with OKEN Scanner

10. Marchează răspunsul corect, argumentând în 2-3 enunțuri, alegerea făcută. Din punct de vedere al subiectului, opera literară *Sobieski și românii*, este:

a. fantastică
b. istorică
c. didactică.

B. (limba română)

11. Alege un verb, din textul dat și scriei-i, în casete, formele de:

a. ☐ gerunziu;
b. ☐ participiu;
c. ☐ supin;
d. ☐ infinitiv.

12. Subliniază predicatele din primul enunț.

13. Împarte enunțul, în propoziții.

14. Indică propoziția în care se află un verb la modul gerunziu.

15. Scrie funcția sintactică a verbului identificat la ex.14.

16. Rescrie primul enunț, astfel încât verbul la modul gerunziu să aibă funcția sintactică de atribut adjectival (gerunziu acordat).

17. Transcrie, din text, cinci atribute adjectivale, exprimate prin adjective provenite din participiile verbelor respective.

18. Notează infinitivul verbului din care provine fiecare atribut adjectival, scris la ex. 17.

19. Analizează sintactic și morfologic un atribut adjectival, provenit din participiul verbului identificat în text.

C. (comunicare)

20. Amintește-ți ce este rezumatul și care îi sunt caracteristicile, completând enunțurile următoare:

Rezumatul este lucrarea în care, într-o formă personală, se redă, cât mai ....., desfășurarea acțiunii unui text narativ.

Rezumatul nu folosește ..... ca mod de expunere.

Rezumatul se realizează pe baza planului ..... .

Într-un rezumat se reține ..... și se elimină ..... .

Scanned with OKEN Scanner

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a rezolva corect cerinţele:

Lelea Anuţa e necăjită tare. Copilul cel mic, sugaciul, orăcăie ca o broască în leagăn. [...] Ioniţă, frăţiorul cel mare, se şi repede să-l legene în locul mamei sale, cuprinsă de trebi, cât nu mai ştie unde-i este capul. [...] Mamă-sa iasă şi vine şi iar iasă. Are treabă în tindă, în cameră, prin curte după lemne. Au făcut foc în camera dinainte şi aici fierbe şi mâncarea pe vatră. Rar priveşte şi ea prin geam: ninge rar şi acum. [...]

Lelea Anuţa începe deodată să caute cu înfrigurare prin solniţa agăţată într-un cui. Nu află ce caută, o ia din cui, o întoarce cu capul în jos şi o scutură pe masă. Dar nu se scutură decât câteva fire de sare. Trece în tindă, caută în oale, intră în cămară, răscoleşte pretutindeni şi iar vine. E neliniştită, îngrijorată. [...]

– Ştii ce, mamă? Niţă doarme acum şi nelegănat, mă duc eu la prăvălie să cumpăr sare.

(Ioan Agârbiceanu – *Întâiul drum*)

Cerinţe:

A. (literatură)

21. Numeşte un argument în sprijinul afirmaţiei că textul citit aparţine unei opere culte.

22. Argumentează ideea că textul de mai sus este un fragment şi nu un text integral.

23. Notează două idei principale ale textului.

24. Scrie patru idei secundare ale textului.

25. Numeşte personajele din textul citat.

26. Identifică personajul figurativ, din fragment.

27. Autorul este personaj? Argumentează-ţi răspunsul.

28. Numeşte modurile de expunere din text.

29. După răspunsurile date la cerinţele anterioare, la ce concluzie ai ajuns? Este vorba de o operă epică sau lirică? (Răspunde într-un enunţ.)

30. Construieşte 1-2 enunţuri, prin care să sugerezi locul şi timpul, în care se desfăşoară acţiunea din fragmentul dat.

31. Continuă textul cu propriile tale idei, într-o compunere de maximum o pagină. (Dacă ai citit opera, ai grijă să nu o povesteşti.)

32. Menţionează posibilul moment al subiectului, reprezentat în povestirea ta, de textul dat (cel de la care ai plecat).

B. (limba română)

33. Analizează morfologic numele predicativ, din prima propoziţie.

34. Identifică forma de infinitiv, a numelui predicativ analizat.

35. Alcătuieşte enunţuri cu infinitivul notat, care să aibă funcţiile sintactice de: subiect, atribut verbal.

Scanned with OKEN Scanner

36. Desparte în propoziții, enunțul *Lelea Anuța începe deodată să caute cu înfrigurare prin solnița agățată într-un cui.*

37. Rescrie enunțul, punând cel de-al doilea verb la modul infinitiv.

38. Notează funcția sintactică a verbului la infinitiv, de la ex. 37.

39. Alege, din text, un verb de conjugarea I. Formulează un enunț în care verbul ales, să fie la modul supin, cu funcție sintactică de complement.

C. (comunicare)

40. Alcătuieşte rezumatul povestirii realizate de tine.

III

A. (literatură)

41. Aranjează enunțurile de mai jos în ordinea logică, punând cifra potrivită, în pătratul din stânga paginii:

[1] Ca să nu mai rămâie repetent şi anul acesta, mam'mare, mamițica şi tanti Mița au promis tânărului Goe să-l ducă-n Bucureşti de 10 Mai.

[ ] – Să oprească! zbiară şi mai tare Goe, bătând din picioare. Mi-a zburat pălăria! să oprească!!!

[ ] – Parcă-i şade mai bine cu beretul!... zice mam'mare scuipându-l să nu-l deoache, apoi îl sărută dulce.

[ ] Dar deodată, cu tot zgomotul trenului, se aud bubuituri în uşa compartimentului unde nu intră decât o persoană.

[ ] Dar nu e vreme de discuții filologice: soseşte trenul şi nu stă mult.

[ ] – Ia mai vezi ce face băiatul afară, mamițo! zice mamița către mam'mare.

[ ] Goe este în coridor ... De ce s-a oprit trenul?

[8] Trenul se porneşte în sfârşit, şi ajunge în Bucureşti cu o întârziere de câteva minute.

(I. L. Caragiale – *D-l Goe...*)

42. Completează următorul enunț:

La ex. 41, se prezintă nişte fapte într-o succesiune logică, ceea ce este propriu unei opere ..... .

43. Identifică personajul principal.

44. Transformă în vorbire indirectă, o replică a personajului principal.

45. Naratorul este personaj? Argumentează-ți răspunsul.

B. (limba română)

46. Notează un verb de conjugarea a IV-a.

Scanned with OKEN Scanner

Alcătuieşte două enunţuri cu acest verb, la modul infinitiv, cu funcţii sintactice de atribut verbal şi de complement circumstanţial de mod.

47. Scrie într-un enunţ verbul *a asculta*, la modul gerunziu, cu funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod.

48. Scrie forma de supin a verbului *a călca*, alcătuind apoi, două enunţuri cu acesta, în care să aibă funcţii sintactice de atribut verbal şi de complement indirect.

49. Formulează câte un enunţ cu verbul *a învăţa* la modul infinitiv cu funcţiile sintactice de: subiect, nume predicativ, atribut verbal, complement direct, complement indirect.

50. Transformă două dintre enunţurile de la ex. 49, în enunţuri negative şi două, în enunţuri interogative.

C. (comunicare)

51. După ce vei citi cu atenţie următorul text, motivează, cu două argumente, că este rezumat.

Pentru a nu rămâne din nou repetent, tânărul Goe, însoţit de mam'mare, mamiţa şi tanti Miţa, pleacă la Bucureşti de 10 Mai.

Pe peronul gării, Goe se arată nerăbdător. Apoi le contrazice pe cucoane, impunându-şi punctul de vedere greşit, în privinţa pronunţării cuvântului „marinar".

După urcarea în tren, băiatul rămâne pe coridor, scoate capul pe fereastră, în ciuda avertismentelor unui călător, şi îşi pierde pălăria cu bilet cu tot.

Cucoanele, după o ceartă cu conductorul, sunt nevoite să plătească o amendă şi un nou bilet pentru Goe. Mamiţa, supărată tare din această pricină, îl zgâlţâie puţin pe copil care, din cauza trecerii trenului pe la un macaz, se loveşte cu nasul de clanţa uşii. Pentru a-l împăca pe Goe, mam'mare îi dă un beret nou, mamiţa ciocolată şi toate trei îl sărută dulce.

Goe iese din nou pe coridor şi rămâne blocat în compartimentul unde nu intră decât o persoană, până când vine conductorul şi-l eliberează.

Nu peste mult timp, copilul trage semnalul de alarmă şi opreşte trenul, motiv pentru care se ajunge la Bucureşti cu o întârziere de câteva minute.

IV

Citeşte cu atenţie textul, pentru a rezolva corect cerinţele:

Cocostârcul s-a sculat cu noaptea-n cap. A intrat în baltă. (...)

Deodată se opreşte; încordează gâtul şi priveşte. Pe frunza unui nufăr, o broscuţă se bucură şi ea de frumuseţea şi răcoarea dimineţii. Când l-a văzut, biata broscuţă a încremenit pe picioruşele de dinapoi; cu ochii mari deschişi, cată la cumplitul duşman. În spaima ei, îl vede uriaş, cu capul atingând cerul, cu pliscul lung, larg, să soarbă dintr-o dată balta şi, dimpreună cu balta, pe ea. Inima i s-a oprit.

Îşi aştepta sfârşitul.

(Emil Gârleanu – *Mărinimie*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

52. Notează cu A (adevărat) sau **F** (fals):
Acţiunea se desfăşoară:
a. în mai multe locuri ☐
b. într-un singur loc ☐.

53. Notează cu A (adevărat) sau **F** (fals):
Acţiunea se desfăşoară:
a. pe parcursul câtorva zile ☐;
b. într-un interval scurt de timp ☐.

54. Notează cu A (adevărat) sau **F** (fals):
Este o acţiune: **a.** dinamică ☐; **b.** statică ☐.
Scrie un argument pentru alegerea făcută.

55. Încercuieşte răspunsul corect:
În narațiune, sunt:
a. un personaj
b. două personaje
c. mai mult de două personaje (naratorul fiind şi el personaj).

56. Formulează, într-un enunț, ideea principală a fragmentului.

57. Subliniază pasajul în care este surprins sentimentul broscuței.

58. Rescrie enunțul în care este descris cocostârcul, aşa cum îl vede broscuța. Numeşte figura de stil, folosită de autor.

59. Indică posibilul moment al subiectului, reprezentat de fragmentul dat.

60. Explică, în 7-8 rânduri, ce ți-ai dori să se fi întâmplat în continuare între cocostârc şi broscuță.

B. (limba română)

62. Subliniază verbele din textul:

Am luat în gură
Apă, şi cu-o stropitură
L-am scos dintr-o crăpătură.
Nimerisem, sub perdea,
Într-un colț de duşumea.
Îl văzui, se scutura,
Şi nu mai putea cânta.
Udă, leoarcă, răguşită,
Vocea-i moale e scâncită,
Şi caricatura bearcă
A uitat să mai şi meargă.

(Tudor Arghezi – *Greierele*)

Scanned with OKEN Scanner

62. Transcrie, din textul de la ex. 62, câte un verb la următoarele moduri:

a. indicativ
b. conjunctiv
c. infinitiv
d. participiu

63. Notează funcția sintactică a verbului la modul infinitiv.
64. Analizează sintactic și morfologic structura *e scâncită.*
65. Transcrie versul în care se află verbul la modul infinitiv.
66. Rescrie versul, punând verbul la modul conjunctiv.
67. Analizează-l sintactic și morfologic.

C. (comunicare)

68. Alcătuiește rezumatul ultimului film văzut.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 10, 23, 30, 31, 17, 39, 47, 49 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 10

☑ Modurile de expunere. Narațiunea la persoana I
☑ Substantivul
☑ Conspectul

I

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Nu trece mult după asta, şi-ntr-o zi, prin luna lui maiu, aproape de Moşi, îndeamnă păcatul pe bădița Vasile tântul, că mai bine nu i-oiu zice, să puie pe unul, Nic-a lui Costache, să mă procitească. Nică, băiet mai mare şi înaintat în învățătură până la genunchiul broaştei, era sfădit cu mine din pricina Smărăndiței popei, căreia, cu toată părerea mea de rău, i-am tras într-o zi o bleandă, pentru că nu-mi da pace să prind muşte...

Şi Nică începe să mă asculte; şi mă ascultă el, şi mă ascultă, şi unde nu s-apucă de însemnat la greşele cu ghiotura pe o draniță: una, două, trei, până la douăzeci şi nouă. „Măi!!! s-a trecut de şagă, zic eu, în gândul mieu; încă nu m-a gătit de ascultat, şi câte au să mai fie!" şi unde n-a început a mi se face negru pe dinaintea ochilor şi a tremura de mânios ... Ei, ei! acu-i acu. „Ce-i de făcut, măi Nică?" îmi zic eu în mine.

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

A. (literatură)

1. Completează enunțurile următoare:

Fragmentul face parte dintr-o operă literară ..... .

Ion Creangă, persoana care a creat opera literară *Amintiri din copilărie*, în text este ..... .

În fragmentul dat, se folosește pentru relatarea întâmplării, ca mod de expunere, ...

Folosirea ghilimelelor în interiorul fragmentului, marchează ..... .

2. Încercuiește răspunsul corect.

În fragment, există:

a. un personaj cu numele de Nică
b. două personaje cu numele de Nică
c. nici un personaj cu numele de Nică.

3. În text, Ion Creangă este:

a. Nică
b. Nic-a lui Costache
c. un alt personaj.

Scanned with OKEN Scanner

4. Notează un argument, pentru a-ți justifica răspunsul de la ex. 3.

5. Indică locul și timpul desfășurării acțiunii.

6. Rescrie structura în care este descris cu ironie, Nic-a lui Costache.

7. Redă, într-un enunț, motivul pentru care Nică îi dăduse o palmă Smărăndiței.

8. Transcrie două structuri care exprimă furia lui Nică.

9. Împarte fragmentul dat, în funcție de două momente ale subiectului: expoziția și intriga.

10. Formulează, în scris, ideea principală a fragmentului.

11. Scrie, în 3-4 rânduri, conținutul fragmentului.

12. Povestește, în maximum o jumătate de pagină, ce ai fi făcut tu, pentru a scăpa de Nic-a lui Costache.

B. (limba română)

13. Transcrie un substantiv comun și un substantiv propriu, în textul dat.

14. Selectează, din text, un substantiv de genul masculin, unul de genul feminin și altul de genul neutru.

15. Notează genul substantivelor *broască* și *bădița*.

16. Are substantivul *muscă* formă de masculin? Scrie alte două exemple care să-ți argumenteze răspunsul.

17. Scrie un sinonim contextual, pentru substantivul *bleandă*. Indică pluralul substantivului *bleandă*.

18. Precizează forma de singular, a substantivului *ochi*. Identifică un alt asemenea exemplu, în text.

19. Scrie forma literară a substantivului *greșele*.

C. (comunicare)

20. Amintește-ți!

Conspectul cuprinde planul simplu al unui text științific.
Planul simplu al unui text științific reprezintă notarea sintetică și sistematică a datelor esențiale.

Alcătuiește planul simplu al următorului text:

Întâmplările istorisite (în „Amintiri din copilărie") sunt, desigur, amuzante ca atare, iar eroul lor este un băiat isteț, întreprinzător, inventiv, de neuitat. Se zice că Ibrăileanu recitea opera lui Creangă în fiecare vacanță. Nu-i de mirare. Emoțiile lui Nic'a lui Ștefan a Petrii devin, la fiecare lectură, și ale cititorului, care, oricât de amănunțit i-ar cunoaște pățaniile, îl urmărește pe neastâmpăratul „coblizar" și „coropcar", de fiecare dată, cu interes cucerit de felul cum el se furișează în grădina mătușii Mărioara, la cireșe, cum se duce la scăldat, cum se aruncă în gârlă, temerar, cum sare pe mal într-un picior, ca să-și scoată apa din urechi, dar mai ales cum se întoarce acasă prin păpușoi, gol pușcă, încolțit de câinii lui Trăsnea, sau cum fură pupăza din tei și merge cu ea la iarmaroc, s-o vândă.

(D. Micu – *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism*)

Scanned with OKEN Scanner

21. Întocmeşte conspectul textului de la ex. 20, pe baza planului simplu.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

– Bine-ţi şede, coşcogeme coblizan, să umbli lela pe drumuri în halul acesta şi să mă laşi tocmai la vremea asta fără leac de ajutor! Hai de mănâncă, dar să ştii că mi te-ai lehămetit de la inimă; doar să te porţi de-acum tare bine, să mai fiu ceea ce-am fost pentru tine; dar nu ştiu, zău!

Şi, scurtă vorbă, văzând că m-am pus rău cu mama, îi giuruiesc eu că ce-am făcut n-oi mai face. Apoi umblu tot cu bineşorul pe lângă dânsa şi nu ies din cuvântul ei afară nici cu fapta, nici cu vorba, căci: „Vorba dulce mult aduce"; la trebi-s hărnicuţ cât se poate: derdicam şi măturam prin casă ca o fată mare, de n-avea mama grijă când se ducea undeva.

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

Cerinţe:

A. (literatură)

22. Notează, în casetă, **A** (adevărat) sau **F** (fals):
În fragment, se întâlneşte narațiune:
a. la persoana I ☐;
b. la persoana a III-a ☐.

23. Este:
a. narațiune subiectivă ☐;
b. narațiune obiectivă ☐.

24. Notează un argument pentru alegerea făcută la ex. 23.

25. Indică un alt mod de expunere, prezent în fragment.

26. Argumentează-ţi răspunsul de la ex. 25.

27. Menţionează personajele din fragment.

28. Explică în 1-2 enunţuri, înţelesul expresiei *mi te-ai lehămetit de la inimă.*

29. Explică în 3-4 enunţuri, cum s-a demonstrat în text, adevărul proverbului *Vorba dulce mult aduce.*

30. Numeşte ce moment al subiectului operei literare îl reprezintă fragmentul.

31. Numeşte două sentimente sugerate de fragment.

32. Justifică-ţi răspunsul de la ex. 31, cu două argumente din text.

33. Relatează, în maximum o jumătate de pagină, o întâmplare cu titlul *Vorba dulce mult aduce.*

B. (limba română)

34. Scrie un sinonim contextual, pentru substantivul *coblizan.*

35. Notează genul şi cazul substantivului *coblizan.*

Scanned with OKEN Scanner

36. Indică funcția sintactică și cazul substantivului *inimă*, în fiecare din enunțurile:

a. Mi te-a lehămetit de la inimă.

b. Îl doare inima.

c. Bătăile inimii se aud încet.

d. Și-a călcat pe inimă și l-a iertat.

e. L-am șters din inimă.

37. Scrie forma de genitiv-dativ, singular, cu articol hotărât, a substantivelor *mamă* și *treabă*.

38. Alcătuiește două enunțuri în care substantivele de la ex. 37, să fie în cazul dativ, cerut de prepoziție.

39. Analizează morfologic și sintactic cele două substantive în cazul dativ, de la ex. 38.

C. (comunicare)

40. Citește un articol de revistă/ de ziar, referitor la animalul tău preferat.

41. Alcătuiește conspectul articolului citit (vezi ex. 40).

III

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Și cum ajung în iarmaroc încep a mă purta țanțoș printre oameni, de colo până colo, cu pupăza-n mână, că doar și eu eram oleacă de fecior de negustor. Un moșneag nebun, c-o vițică de funie, n-are ce lucra?

– De vânzare-ți e găinușa ceea ... măi băiete?

– De vânzare, moșule!

– Și cât cei pe dânsa?

– Cât crezi și dumneata că face!

– Ia ad-o-ncoace la moșu', s-o drămăluiască!

Și cum i-o dau în mână, javra dracului se face a o căuta de ou și-i dezleagă atunci frumușel ața de la picior; apoi mi-o aruncă-n sus, zicând: „Iaca poznă, c-am scăpat-o!"

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

A. (literatură)

42. Numește modurile de expunere din fragment.

43. Transcrie câte o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură) din text, care îi definește pe Nică și pe bătrân.

44. Argumentează afirmația că *naratorul a devenit personaj*.

45. Transformă vorbirea directă în vorbire indirectă.

46. Semnalează elementul/ elementele care stârnesc râsul din acest fragment.

47. Formulează ideea principală.

48. Identifică două idei secundare.

Scanned with OKEN Scanner

49. Ilustrează, cu argumente din text, două sentimente trăite de Nică.

50. Precizează două trăsături morale ale lui Nică, ce se desprind din text.

B. (limba română)

51. Subliniază două diminutive din fragmentul dat.

52. Indică femininul substantivului *negustor*.

53. Notează pluralul substantivelor *iarmaroc* şi *pupăza*.

54. Precizează cazul şi funcţia sintactică a substantivului *găinuşa*, din textul dat.

55. Scrie cazul substantivului *moşule*, din enunţul *De vânzare, moşule!*

56. Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *moşneag*, să fie în cazul genitiv, cerut de prepoziţie.

57. Scrie, pe spaţiile punctate, enunţuri în care substantivul *moşneag*, să fie:

a. în cazul nominativ: .....

b. în cazul dativ: .....

c. în cazul acuzativ: .....

d. în cazul vocativ: .....

e. în cazul genitiv: .....

C. (comunicare)

58. Realizează conspectul unei lecţii din manualul de istorie.

IV

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

[...] A doua zi am purces din Fărcaşa pe la Borca spre Pârâul Cârjei şi Cotârgaş, până ce am ajuns şi lă Broşteni. Şi după ce ne-a aşezat bunicul în gazdă, cu toată cheltuiala lui, la una Irinuca, apoi ne-a dus pe la profesor şi pe la biserică, de ne-a închinat pe la icoane, şi pe urmă ne-a lăsat cu sănătate şi s-a întors acasă, trimiţându-ne din când în când cele trebuitoare.

Şi satul Broşteni fiind împrăştiat, mai ca toate satele de la munte, nu se ruşina lupul şi ursul a se arăta ziua-meaza-mare prin el [...] Şi Irinuca avea o cocioabă veche de bârne, cu ferestrele cât palma, acoperită cu scânduri, îngrădită cu răzlogi de brad şi aşezată chiar sub munte, pe malul stâng al Bistriţei, aproape de pod.

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

Cerinţe:

A. (literatură)

59. Notează câte un argument, pentru a demonstra că:

a. textul este un fragment dintr-o operă literară;

b. este vorba despre o operă literară cultă;

Scanned with OKEN Scanner

c. fragmentul aparține unei opere epice;
d. naratorul este personaj.

60. Precizează două moduri de expunere din fragment.

61. Împarte textul dat, în funcție de modurile de expunere, scrise la ex. 60.

62. Acțiunea din primul alineat este dinamică. Scrie un argument, pentru a justifica această afirmație.

63. Subliniază enunțul în care se prezintă casa Irinucăi.

64. Precizează ce fel de sat era Broșteni, dacă *nu se ruşina lupul şi ursul a se arăta ziua-meaza-mare prin el.*

B. (limba română)

65. Stabilește genul substantivelor: *Fărcaşa, Cotârgaş.*

66. Precizează modul de stabilire a genului la substantivele de la ex. 65.

67. Subliniază, în textul dat, un substantiv propriu, defectiv de singular şi un substantiv propriu, defectiv de plural.

68. Precizează cazul şi funcția sintactică a substantivelor din ultimul enunț al fragmentului dat.

C. (comunicare)

69. a. Citeşte, din opera *Amintiri din copilărie,* întregul fragment din care face parte textul dat (*Caprele Irinucăi*).

b. Alcătuieşte planul simplu al narațiunii citite.

70. Pe baza planului simplu, notat la ex. 69, realizează conspectul narațiunii citite.

V

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Ą sosit ziua tezei. Un singur subiect: «O amintire din viață».

M-am frământat vreun sfert de oră până să încep. Ce amintire să scriu, că aveam atâtea şi atâtea?!

Şi cum războiul de-abia se terminase, am socotit că n-ar fi tocmai nepotrivit să povestesc «Întoarcerea tatii din război».

Am scris două pagini impresionante şi pline de duioşie.

Eram mulțumit de felul cum făcusem teza, şi de un lucru eram sigur: că o scrisesem cât se poate de corect ca punctuație şi ortografie.

Am aşteptat aducerea tezelor la Română cu aceeaşi nerăbdare cu care aşteptasem şi rezultatul celorlalte teze.

În sfârşit, a venit şi ziua mult dorită!

(Grigore Băjenaru – *Cişmigiu & Comp.*)

Cerințe:

A. (literatură)

71. Ce întâmplare este povestită în acest fragment?

72. La ce persoană este scrisă narațiunea?

Scanned with OKEN Scanner

73. Ce tip de narațiune este?
74. Cine este naratorul? Dar autorul?
75. Rescrie trei verbe care exprimă stările sufleteşti ale elevului.
76. Care crezi că a fost rezultatul tezei cu subiectul *Întoarcerea tatii din război*?
77. Realizează o compunere de o pagină, cu acelaşi titlu *O amintire din viață*.

B. **(limba română)**
Aminteşte-ți, completând corect spațiile punctate:
78. Substantivul este partea de ..... care denumeşte:
a. .....;
b. .....;
c. .....;
d. .....;
e. .....;
f. ..... .
79. Notează câte un exemplu pentru fiecare literă de la ex. 78.
80. Scrie un substantiv derivat cu sufix, un substantiv derivat cu prefix, un substantiv compus prin alăturare, unul prin contopire şi altul prin abreviere.
81. Substantivele colective au formă de ..... , înțeles de ..... .
82. Scrie două exemple de substantive colective.
83. Menționează două substantive defective de singular.
84. Indică două substantive defective de plural.
85. **a.** Alcătuieşte enunțuri cu formele de plural ale substantivului *corn*.
b. Notează între paranteze, înțelesul substantivului la plural.
86. Încercuieşte răspunsurile corecte:
Substantivele îşi schimbă forma după:
a. gen
b. număr
c. caz
d. persoană
e. mod
f. timp.
87. Notează, în casete, cazul substantivelor subliniate, din textul:
Am aşteptat aducerea tezelor [ ] *la română* [ ] *cu aceeaşi nerăbdare* [ ] *cu care aş teptasem şi rezultatul* [ ] *celorlalte teze* [ ] .

Scanned with OKEN Scanner

88. Analizează morfologic şi sintactic, primele două substantive din textul dat.

C. (comunicare)

89. Alcătuieşte un conspect complet, pentru lecţia numită *Substantivul.*

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 8, 11, 12, 29, 31, 15, 17, 18, 36 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 11

☑ Momentele subiectului operei literare
☑ Substantivul. Cazurile şi funcţiile sintactice
☑ Conspectul unui text de informare ştiinţifică

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Îţi aduci aminte de copilăria noastră – care s-a dus ca să nu se mai întoarcă! – ce plăcută impresie ne făcea strigarea: cooovrigi! gogoşeeeeele! Cum alergam toţi, copii şi bătrâni, şi cei mai mari şi cei mai mici; cu ce nerăbdare aşteptam să-şi puie plăcintarul jos tablaua din cap, şi cât de iute i-o deşertam!

(...)

În vremea domnilor fanarioţi, plăcintele şi gugoaşele erau mult mai căutate. Un domn grec – a cărui nume ingrata istorie a uitat a ni-l păstra – era un mare mâncău de plăcinte. Gugoaşe, alivenci, iaurt, sarailii, baclavale, plăcinte, învârtite ş.c.l. se îngropau în stomahul lui ca într-un abis fără fund. În toată dimineaţa – pân-a nu face divan – trata cu becerii săi despre felul plăcintelor ce trebuia să aibă la masă.

Un curtezan – unde nu-şi vâră ei coada! – care îmbla de mult să se facă vornic, nu ştia ce mijloc să mai întrebuinţeze, şi şedea odată trist cu soţia sa la masă.

(Costache Negruzzi – *Istoria unei plăcinte*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):
Fragmentul face parte dintr-o operă:
a. epică ☐; **b.** lirică ☐.

2. Modul predominant de expunere este:
a. naraţiunea ☐; **b.** descrierea ☐.

3. Primul alineat face parte din:
a. naraţiunea-cadru ☐; **b.** povestirea propriu-zisă ☐.

4. Notează un argument, pentru a-ţi motiva răspunsul de la ex. 3.

5. Indică un element, pentru a justifica afirmaţia că primul alineat face parte dintr-o scrisoare imaginară.

6. Precizează un element de la începutul unei scrisori obişnuite, care lipseşte din fragmentul dat.

7. Ce sentiment predomină în primul alineat?

8. Subliniază două sintagme din fragmentul dat, care temporizează acţiunea.

9. Localizează, printr-un cuvânt, desfăşurarea întâmplării.

Scanned with OKEN Scanner

10. Indică personajele din textul dat .

11. Numeşte pentru fiecare personaj, trăsătura morală definitorie.

12. Rescrie câte o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură), ca argument pentru fiecare trăsătură notată la ex. 11.

13. a. Unul dintre personaje este caracterizat cu ironie. Identifică-l!

b. Notează o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură) din care reiese ironia.

14. Încercuieşte răspunsul corect:

Personajele sunt prezentate:

a. de ele însele

b. de narator

c. de către alte personaje.

15. Motivează-ţi cu un argument, răspunsul de la ex. 14.

16. Denumeşte momentul subiectului acestei opere literare.

17. Numeşte alt moment al subiectului unei opere literare, decât cel identificat la ex. 16.

18. Indică o caracteristică a răspunsului de la ex. 17.

B. (limba română)

19. Analizează morfologic şi sintactic substantivele din primul alineat.

20. Alege, din primul alineat, două substantive derivate şi precizează modul lor de formare.

21. Scrie enunţuri în care substantivele de la ex. 20, să fie în cazul genitiv şi să aibă funcţia sintactică de atribut.

C. (comunicare)

22. Imaginează-ţi că trebuie să pleci într-o călătorie în ţară, pe un traseu necunoscut. Documentează-te şi realizează un conspect, în care să notezi informaţiile esenţiale, despre cel puţin două oraşe prin care ai trece.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

– Ce castel e acesta? întrebă Sobieski când, ridicând capul, zări pe sprânceana dealului, înălţându-se trufaşă dinaintea lui, cetăţuia Neamţu. Cu bună seamă vrun cuib a talharilor acestor de moldoveni!

– La vreme de război, aici domnii Moldovei obicinuiesc a-şi trimite averile lor, răspunse Potoţki.

– Aşa! Să mergem dar să-l luăm. Oh! voi să-mi răzbun pre Cantemir care mă înşală, şi mă făcu să perd atâţa viteji!

– Eu aşi zice să lăsăm cetatea aceasta, zise Iablonovski, şi să ne urmăm drumul înainte. Avem tunuri de câmp nu de asalt.

(Costache Negruzzi – *Sobieski şi românii*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

23. Identifică momentul subiectului, din fragmentul dat.

24. Numeşte personajele prezente în fragment.

25. Precizează câte o trăsătură morală, care se deduce din text, pentru fiecare personaj.

26. Numeşte modul de expunere predominant.

27. Subliniază un epitet personificator, pentru descrierea cetăţii.

28. Rezumă, în 2-3 enunţuri, conţinutul fragmentului.

29. Transformă fragmentul în vorbire indirectă.

30. Precizează alt moment al subiectului, decât cel prezentat în fragmentul dat.

31. Menţionează două trăsături specifice momentului notat la ex. 30.

32. Prezintă un argument în sprijinul ideii că textul dat face parte dintr-o operă epică.

B. (limba română)

33. Specifică funcţia sintactică şi cazul primului substantiv propriu din text.

34. Alcătuieşte un enunţ în care substantivul menţionat la ex. 33, să se afle în acelaşi caz, dar cu altă funcţie sintactică.

35. Transcrie, din textul dat, două atribute substantivale genitivale.

36. Rescrie, din fragment, două complemente directe.

C. (comunicare)

37. Există, printre plantele ce ne înconjoară, flori sau frunze ce ne pot otrăvi. Documentează-te şi informează-ţi colegii despre acest subiect, realizând un conspect.

III

Citeşte cu atenţie fragmentele următoare, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

a. *Toma, măre, d-auzea,*
Din guriţă-i cuvânta:
– Ce-ai văzut
Om mai vedea,
Ce-am făcut
Om judeca;
Pân'atuncea, măi fârtate,
Dă-ţi mânia la o parte
Şi bea ici pe jumătate,
Ca să ne facem dreptate!

b. *Foicica fagului*
La poalele muntelui...
Şade Toma Alimoş
Haiduc din Ţara-de-Jos.

Scanned with OKEN Scanner

c. *Manea stânga*
Şi-ntindea,
Să ia plosca
Şi să bea,
Iar cu dreapta
Ce-mi făcea?
Paloş mic că răsucea,
Pântecele
I-atingea
Maţele
I le vărsa
Şi pe cal încălica,
Şi fugea, nene, fugea.

d. *Că-mi venea, măre, venea*
Stăpânul
Moşiilor
Şi domnul
Câmpiilor,
Manea, slutul
Şi urâtul.

e. *Maneo, Maneo, fiară rea,*
Vitejia ţi-e fuga,
Că de m-ai junghiat hoţeşte,
Mi-ai fugit şi mişeleşte,
Ia mai stai ca să-ţi vorbesc
Pagubele să-ţi plătesc,
Pagubele
Cu tăişul
Faptele
Cu ascuţişul!
(...)
Şi pe Toma-l ajungea
Moartea neagră, moartea grea.

(***Toma Alimoş)

Cerinţe:

A. (literatură)

38. Notează, în stânga paginii, momentul subiectului din care face parte fiecare fragment.

39. Pe baza fragmentelor date, alcătuieşte rezumatul.

40. Identifică personajul pozitiv, apoi pe cel negativ.

41. Stabileşte trăsătura morală dominantă a personajului pozitiv.

42. Numeşte, printr-un cuvânt, trăsătura morală dominantă a personajului negativ.

43. Ce sentiment(e) îţi trezeşte personajul pozitiv? Argumentează-ţi răspunsul, în 2-3 rânduri.

44. Ce sentiment(e) îţi trezeşte personajul negativ? Argumentează-ţi răspunsul, în 2-3 rânduri.

B. (limba română)

45. Alege din fragmentele date, un substantiv propriu. Alcătuieşte apoi, enunţuri în care substantivul ales să fie în cazul nominativ, cu funcţiile sintactice de: subiect, nume predicativ, apoziţie.

46. Din fragmentul *c*, transcrie cinci substantive cu funcţia sintactică de complement direct. Precizează în ce caz sunt.

47. Alege un substantiv de la ex. 46. Alcătuieşte apoi, un enunţ în care substantivul să fie în cazul dativ, cu funcţia sintactică de complement indirect.

Scanned with OKEN Scanner

c. Acelaşi substantiv, într-un enunţ, să fie în acuzativ, complement indirect.

48. Identifică, în fragmentele date, un substantiv cu funcţie sintactică de apoziţie. Analizează-l morfologic.

C. (comunicare)

49. Notează, sub forma unui conspect, etapele rezolvării unei probleme de matematică.

IV

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

(...) Olguţa luă cu degetele din gură ultima bomboană de mintă şi o aşeză pe sugătoare. Apoi boteză între buze noua peniţă „Aluminium" cu gust de aguridă, o cufundă umezită în cerneală, scutură condeiul pe sugătoare, şi scrise titlul pedepsei: „Olguţa are dreptate".

Sublinie titlul cu-atâta energie, încât linia, la început plină, se prefăcu la sfârşit în două şine subţiri, ca şi cum expresul care le umpluse ar fi deraiat. Olguţa le contemplă cu satisfacţie ...

(Ionel Teodoreanu – *La Medeleni*)

Cerinţe:

A. (literatură)

50. Indică un argument care să justifice faptul că textul dat aparţine unei opere epice.

51. Precizează posibilul moment al subiectului operei literare, din care face parte fragmentul.

52. Personajul din fragment se numeşte Olguţa. Numele ei îţi sugerează o trăsătură fizică?

53. Încercuieşte răspunsul corect:

După cum se comportă, Olguţa este:

a. matură

b. copil

c. vârstnică.

54. Prezintă, în 2-3 enunţuri, o trăsătură morală a Olguţei, ce se desprinde din fragmentul dat.

55. Exprimă-ţi părerea!

Crezi că Olguţa chiar avea de *ispăşit* o pedeapsă?

56. Justifică-ţi răspunsul de la ex. 55, în 3-4 rânduri.

B. (limba română)

57. Completează cu formele corespunzătoare ale substantivului *Olguţa*, următoarele enunţuri:

Peniţa ..... se numea *Aluminium*.

I s-a dat ..... o bomboană de mentă.

58. Aceeaşi cerinţă, de la ex. 57, pentru substantivul *Bogdan*.

Scanned with OKEN Scanner

Grație ..... au rezolvat exercițiul.
Andrei a luptat în concurs împotriva ..... .

59. Precizează funcția sintactică și cazul pentru substantivele proprii, de la exercițiile 8 și 9.

60. Rescrie, în casete, substantivele derivate:

a. *Auzit-ați de-un oltean,*
De-un oltean, de-un craiovean? (Folclor)

b. Băiețelul își reparase greșeala.

61. Scrie, în casete, substantivele compuse din textele:

a. *Și moșneagul coborâse din carul lui, și mergea încet pe drum, desculț și el, lângă băiatul cu părul ca untdelemnul.* (Mihail Sadoveanu)

b. *Ghiță nu se mai îndoia că acei doi au fost Săilă și Buză-Ruptă, care plecaseră ieri seară spre Ineu: însă el nu putea vorbi.* (Ioan Slavici)

C. (comunicare)

62. Prezintă, sub forma unui conspect, modul de desfășurare a primei experiențe la care ai fost martor la ora de fizică.

V

Iată un fragment dintr-o povestire:

Într-o sâmbătă dimineață, însorită, hotărăsc să merg să mă plimb în pădure. Ascult freamătul pădurii, respir aerul înmiresmat. Deodată, privirea îmi este atrasă de o ciupercă, singură, lângă un copac. Părea să mă aștepte. Am chiar impresia că mă privește, că mă invită să o iau de acolo. Irezistibil atras(ă), o culeg, o iau în mâini, o examinez, îi admir gingășia. Mă cuprinde o poftă nebună de a gusta din ea; nu mai pot rezista și gust.

Sunt cuprins(ă) brusc de amețeli, copacii îmi par mișcători, nu știu ce mi se întâmplă. Totul devine mai mare, copacii sunt imenși, iarba este mai mare decât copacii.

Cerințe:

A. (literatură)

63. Împarte fragmentul, notând în stânga paginii momentul/ momentele subiectului.

64. Continuă povestirea.

65. Notează, în stânga paginii, și celelalte momente ale povestirii tale.

66. Dă povestirii, un titlu potrivit.

67. Precizează modul/ modurile de expunere.

68. Menționează personajele din povestire.

Scanned with OKEN Scanner

69. În funcție de finalul poveștii tale, încercuiește răspunsul/ răspunsurile corect/ corecte:

Este o întâmplare:

a. tristă, **b.** emoționantă; **c.** hazlie; **d.** posibilă; **d.** imposibilă; **e.** științifico-fantastică; **f.** alegorică.

B. **(limba română)**

70. Scrie valoarea morfologică a cuvântului *sâmbătă,* din povestire.

71. Formulează un enunț în care cuvântul de la ex. 70, să aibă altă valoare morfologică.

72. Substantivul *pădure* se întâlnește de două ori la începutul povestirii. Indică funcția sintactică și cazul acestui substantiv, în ambele situații.

73. Alcătuiește enunțuri în care substantivul *pădure,* să fie în acuzativ: atribut substantival prepozițional, complement direct, complement indirect.

C. **(comunicare)**

74. Alcătuiește conspectul unui text științific citit de tine, într-o revistă (care te-a interesat mai mult).

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 8, 28, 31, 43, 20, 21, 35, 36, 47 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

UNITATEA DE PREGĂTIRE 12

☑ **Modurile de expunere. Descrierea. Portretul literar în versuri**
☑ **Articolul**
☑ **Textul de tip informativ**

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

a. *La un semn deschisă-i calea şi s-apropie de cort*
Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port.
– Tu eşti Mircea?
– Da-mpărate!
– Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini.
– Orice gând ai, împărate, şi oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îţi zic: „Bine-ai venit!"
Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierţi;
Dar acu vei vrea cu oaste şi război ca să ne certi,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn şi nouă de mila Măriei tale ...
De-o fi una, de-o fi alta ... Ce e scris şi pentru noi,
Bucuroşi le-om duce toate, de e pace, de-i război.

(Mihai Eminescu – *Scrisoarea III*)

b. *Brâncovanul Constantin*
Boier vechi şi domn creştin,
De averi ce tot strângea,
Sultanul se îngrijea
Şi de moarte-l hotărâ,
Căci vizirul îl pâra.
(...)
- „ Dragii mei, coconi iubiţi!
Lăsaţi somnul, vă treziţi,
Armele vi le gătiţi,
Că pe noi ne-a-ncongiurat
Paşa cel neîmpăcat,
Cu ieniceri, cu tunuri mari,
Ce sparg ziduri cât de tari!"

(****Constantin Brâncovanul*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Precizează numele personajelor principale, din cele două texte.

Scanned with OKEN Scanner

2. Explică, în două enunțuri, rolul acestor personaje în istoria națională.

3. Specifică trăsătura lor fizică din versurile: (**a**) *... s-apropie de cort/ Un bătrân atât de simplu...;* (**b**) *Brâncovanul Constantin/ Boier vechi și domn...*

4. Indică trăsătura morală, comună celor două personaje.

5. Subliniază versurile care reflectă trăsătura morală, notată la ex. 4.

6. Explică semnificația versurilor: *Brâncovanul Constantin (...)/ De averi ce tot strângea.*

7. Ilustrează, în 4-5 enunțuri, două trăsături morale ale personajului din primul fragment.

8. Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):

Cele două personaje sunt surprinse:

a. evolutiv ☐; **b.** într-un anumit moment ☐.

9. Personajele sunt: **a.** realiste ☐, **b.** alegorice ☐.

10. Completează enunțul:

Atitudinea autorului față de personaje este: de respect, de stimă, ...

11. Ilustrează, în 7-8 rânduri, asemănările dintre cele două personaje.

12. Alcătuiește, în 10-15 rânduri, portretul unuia dintre personaje, la alegere.

B. (limba română)

13. Rescrie substantivele din primul vers al textului ***a***.

14. Subliniază articolele substantivelor notate la ex. 13.

15. Numește felul articolelor subliniate, la ex. 14.

16. Rescrie substantivele din al doilea vers al textului ***a***.

17. Scrie substantivele de la ex. 16, cu forma de genitiv-dativ, articulate hotărât.

18. Notează substantivele de la ex. 16, cu forma de genitiv-dativ, articulate nehotărât.

19. Notează, în casete, articolele hotărâte și nehotărâte potrivite:

a. *Acolo ridicară plângere* ☐ *și înmânară* ☐ *Tomșa jalb* ☐ *răzăși-mi* ☐. (Mihail Sadoveanu)

b. *Nor* ☐ *fugeau spre apus ca* ☐ *zdrențe aruncate de* ☐ *om mânios din partea dinaintea trenu* ☐. (Pavel Dan)

C. (comunicare)

20. Explică, în două enunțuri, ce înseamnă *textul de tip informativ.*

21. Menționează patru tipuri de text informativ.

II

Citeşte cu atenţie textele, pentru a putea rezolva cerinţele:

a. *Şade Toma Alimoş,*
Haiduc din Ţeara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat
Şi viteaz cum n-a mai stat.
Şade Toma tolănit
Şi cu murgul priponit
În pripoane de argint,
Şi mănâncă frumuşel,
Şi bea vin din burduşel,
Şi grăieşte în ast fel:
– Închinar-aş, şi n-am cui!
Închinar-aş murgului,
Murgului sirepului,
Dar mi-e murgul vită mută,
Mă priveşte şi m-ascultă,
N-are gură să-mi răspundă!
Închinar-aş armelor,
Armelor drăguţelor,
Armelor surorilor,
Dar şi ele-s fiare reci
Puse-n teci
De lemne seci!

(****Toma Alimoş*)

b. *Iar Pintea cu chică creaţă,*
Şi cu faţa albeneaţă,
Şi cu mintea lui isteaţă,
La voinici aşa grăia
Şi pe toţi îi veselea:
- Haideţi, feciori, după mine,
Să vă-nvăţ a trăi bine
Hai, voinici, un'vă duc eu,
C-acolo e bine, zău.
Nu-i necaz şi nu-i stăpân,
Făr'tot bine de român;
Nu-i nici grijă, nici nevoi,
Făr'tot bine pentru noi!
Foaie verde lemn dubit,
Vestea-n ţară a ieşit
De-un viteaz nebiruit
Care Pintea e numit,
De-un viteaz afar' din seamă
Pe care Pintea mi-l cheamă,
Ţine calea la strâmtori
Şi opreşte pe negustori,
De-i scapă de gălbiori.

(****Pintea viteazul*)

Cerinţe:

A. (literatură)

22. Identifică personajele principale, din cele două fragmente, şi condiţia lor socială.

23. Numeşte cadrul în care au trăit aceşti oameni.

24. Motivează în 2-3 enunţuri, condiţia lor socială.

25. Rescrie versurile care prezintă trăsăturile fizice ale personajelor.

26. Alcătuieşte, în 3-4 enunţuri, un portret fizic comun celor doi eroi.

27. Menţionează trăsătura fizică dominantă, a portretului realizat la ex. 26.

28. Explică prezenţa trăsăturii fizice, de la ex. 27.

29. Rescrie versurile în care este sugerată aceeaşi trăsătură morală a celor două personaje.

30. Cu cine realizează eroii o comuniune sufletească?

31. Tânărul din primul text, stabileşte încă o legătură sufletească. Identific-o!

Scanned with OKEN Scanner

32. Cine se află în antiteză cu aceste personaje?
33. De ce sentimente este stăpânit personajul din primul text?
34. Dar al doilea personaj?
35. Alcătuieşte o compunere de maximum o pagină (poţi folosi citate din fragmentele date), în care, pe baza trăsăturilor comune ale celor două personaje, să realizezi un portret-tip al tânărului plecat din lumea satului arhaic.

B. (limba română)
36. a. Subliniază articolele hotărâte din versurile:

Închinar-aş armelor,
Armelor drăguţelor,
Armelor surorilor.

b. Precizează cazul substantivelor articulate hotărât.
37. Plasează în versurile următoare, în locurile potrivite, articole demonstrative:

Iar Pintea cu chică creaţă,
Şi cu faţa albeneaţă,
Şi cu mintea lui isteaţă.

38. Explică rolul articolelor demonstrative/ adjectivale, în versurile de la ex. 37.
39. Notează valoarea morfologică a cuvântului *„lui“*, din versurile de la ex. 37.
40. Formulează un enunţ în care *„lui“*, să aibă altă valoare morfologică.
41. a. Indică un substantiv nearticulat, din versurile de la ex. 37.
b. Alcătuieşte enunţuri în care substantivul să aibă articol hotărât şi nehotărât.

C. (comunicare)
42. Prezintă un text de tip informativ.
43. Precizează, în 2-3 enunţuri, utilitatea textului creat la ex. anterior.

III

Citeşte cu atenţie, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

Am să merg mai înspre seară
Prin dumvrăvi, ca mai demult,
În privighetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai ştiu eu, ce-aş vrea s-ascult!
Că-n zori Lina sta-n portiţă,
Sălta-n vânt a ei altiţă,
Vântul îi sălta-n cosiţă
Şi-i făcea floare-n obraz:
Eu mergeam la plug în laz
Şi, când trec, Lina s-ascunde,
Parcă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc, şi nu-mi răspunde,
Nu-mi răspunde!
Şi-o întreb, şi nu-mi răspunde!
Şi mă mir – ce i-am făcut!

Vreau de-aici să rump o floare!
Ochii unui înger scump
Au albastrul de cicoare,
Şi cicoare vreau să rump –

(George Coşbuc – *Mânioasă*)

Scanned with OKEN Scanner

Iată-mă! Tot eu, cea veche!
Ochii? hai, ce mai perechel
Şi ce cap frumos răsare!
Nu-i al meu? Al meu e oare?
Dar al cui! Şi la ureche,
Uite-o floare.

Asta-s eu! Şi sunt voinică!
Cine-a zis că eu sunt mică?
Uite zău, acum iau seama,
Că-mi stă bine-n cap năframa.
Şi ce fată frumuşică
Are mama!

[...]

O, că-mi stă mie-n tot felul!
Să mă port cu-ncetinelul:
Uite salbă, brâu, şi toate!
Şi cosiţe cumpărate,
Stai, să-nchei şi testemelul
Pe la spate.

(George Coşbuc – *La oglindă*)

Cerinţe:

A. (literatură)

44. Numeşte personajele din fragmentele date.

45. Alege răspunsul corect:

Cele două personaje feminine sunt:

a. tinere
b. mature
c. vârstnice.

46. Notează câte un argument din fiecare text, pentru a-ţi demonstra răspunsul de la ex. 45.

47. Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):

În fragmentele date, predomină elementele:

a. fizice ☐; **b.** morale ☐.

48. Selectează versurile din cele două texte, care se referă la *ochi*.

49. Explică, în 2-3 enunţuri, semnificaţia versurilor alese la ex. 48, din primul text.

50. Pentru fiecare personaj, identifică o altă trăsătură. Numeşte-o şi scrie-i alături, versurile corespunzătoare.

51. Care este trăsătura dominantă a personajelor? Justifică răspunsul, cu versurile adecvate.

52. Menţionează articolele vestimentare, care indică apartenenţa personajelor la lumea satului.

53. Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):

Primul fragment cuprinde un portret:

a. evolutiv ☐; **b.** surprins într-un moment ☐.

54. Formulează un argument în sprijinul ideii că al doilea text este un autoportret.

55. Încercuieşte răspunsul corect:

În fragmentul dat, personajele apar:

a. triste

Scanned with OKEN Scanner

b. vesele
c. indiferente.

56. Menționează sentimentele pe care ți le stârnesc cele două descrieri.

57. Motivează, în 2-3 enunțuri, care descriere de personaj îți place mai mult.

58. Alcătuiește, în 5-6 enunțuri, o descriere a portului tradițional feminin, așa cum se desprinde din fragmentele date.

B. (limba română)

59. Completează spațiile libere, cu articolele posesive/ genitivale potrivite:

a. *Pe o coastă, în munte, tresări un foc, ca un ochi ... singurătăților.* (Mihail Sadoveanu).

b. *Blana groasă ... cânelui lucea neagră prin bătaia ninsorii.* (Mihail Sadoveanu).

c. *Apoi el dispare ca şoimul cu ... sa pradă.* (Vasile Alecsandri)

d. *Eu am luat-o pe sub aleile de copaci, înalți şi groşi, ... grădinii.* (Emil Gârleanu).

e. *Un cer de primăvară plutea involt pe apele aurii ... văzduhului ...* (I. Teodoreanu).

60. Completează spațiile libere cu: *a-l* sau *al*; *a-i* sau *ai*.

a. Pentru ..... lămuri, prietenul meu şi ..... fratelui tău i-au povestit totul.

b. ..... mei au început ..... spune verzi şi uscate.

c. ..... răbdare, căci ..... convinge pe ..... noştri nu-i uşor.

61. Pune, în căsuță, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals): a-l/ al; a-i/ ai, de la ex. 60, sunt:

a. omofone ☐ **b.** omografe ☐.

Explică folosirea lui a-i/ ai, la punctul **c**, de la ex. 60.

62. Rescrie substantivele dintre paranteze, la plural, cu articolele hotărâte:

a. *(Vizitiul) aprinseseră un foc mare în şopron şi se încălzeau în jurul lui ...* (C. Petrescu).

b. *Omul se scoală, trezeşte (copilul), înhamă (calul) şi umblă de colo până colo prin curte.* (Marin Preda).

c. *Ca în toate primăverile, (barcagiul) au avut mult de lucru.* (Geo Bogza)

d. *(Norul) fugeau spre apus ca nişte zdrențe aruncate de un om mânios din partea dinainte a trenului.* (Pavel Dan)

63. Notează, în casete, articolul demonstrativ potrivit:

a. *Caii* ☐ *fără inimi erau de un negru strălucit...* (Mihai Eminescu)

b. *În sala* ☐ *mare a castelului, în cenuşa vetrei, veghea un motan cu şepte capete...* (Mihai Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

c. – *Prea bine, a răspuns ofițerul* [ ] *tânăr.* (Mihail Sadoveanu)

d. *Acolo a privit* [ ] *dintâi păsări...* (I. Teodoreanu)

C. (comunicare)

64. Prezintă un text de tip informativ, important pentru elevii din școala ta.

IV

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Codrul clocoti de zgomot și de arme și de bucium,
Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra-ntunecoasă;
Călăreții umplu câmpul și roiesc după un semn
Și în caii lor sălbateci bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă fața negrului pământ,
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Și ca nouri de aramă și ca ropotul de grindeni,
Orizonu-ntunecându-l, vin săgeți de pretutindeni,
Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie ...
Urlă câmpul și de tropot și de strigăt de bătaie.

(Mihai Eminescu – *Scrisoarea III*)

Cerințe:

A. (literatură)

65. Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):

În aceste versuri este:

a. un portret individual [ ];

b. un portret colectiv [ ].

66. Notează un argument în sprijinul răspunsului tău, de la ex.65.

67. Transcrie, din fragmentul dat, două elemente de portret specific armatei.

68. Subliniază elementul de portret fizic, din versul *Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase.*

69. Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):

Este vorba de:

a. un portret static [ ];

b. un portret dinamic/ în mișcare [ ].

70. Specifică un argument în sprijinul răspunsului de la ex. 69.

71. Identifică în versurile date, o trăsătură de portret morală.

72. Scrie, ca argument în sprijinul răspunsului de la ex. 71, versurile corespunzătoare.

Scanned with OKEN Scanner

B. (limba română)

73. Aminteşte-ţi, completând corect enunţurile:

a. Articolul este partea de ..... care însoţeşte ..... .

b. Articolul nu are funcţie ..... .

c. De regulă, articolul hotărât se adaugă direct la ..... .

d. Articolul nehotărât se aşează ....., fiind un cuvânt scris separat.

e. Articolul genitival/ posesiv face legătura dintre ..... şi ..... determinat de acesta.

f. Articolul care leagă un substantiv însoţit de articol hotărât sau un nume propriu de persoană, de determinantul său, se numeşte ..... .

74. Analizează morfologic şi sintactic substantivele, precizând dacă sunt sau nu sunt articulate:

a. *Timpul trece, omul piere, dar a patriei iubire*
E averea cea mai rară, cea mai scumpă moştenire.

(Gr. Alexandrescu)

b. *Suflă mai cu inimă, Leano, strigă Hagiul, cocoloşit într-un colţ al patului.*

(Barbu Şt. Delavrancea)

C. (comunicare)

75. Imaginează-ţi că trebuie să faci prezentarea unui calculator.

Realizează, în acest scop, un text de tip informativ.

În cazul unui joc, câştigă elevul care a formulat un text informativ foarte amănunţit şi atractiv în acelaşi timp.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 2, 12, 26, 35, 46, 41, 59, 62, 73 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 13

☑ **Modurile de expunere. Portretul literar în proză**
☑ **Pronumele personal. Pronumele reflexiv.**
Pronumele posesiv. Adjectivul pronominal posesiv.
Pronumele demonstrativ.
Adjectivul pronominal demonstrativ
☑ **Argumentarea unui punct de vedere. Relatarea**

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Fost-au acestu Ştefan-vodă om nu mare de statu, mânios şi degrabă vărsătoriu de sânge nevinovat; de multe ori la ospeţe omorâea fără judeţu. Amintrilea era om întreg la fire, neleneşu, şi lucrul său îl ştia a-l acoperi şi unde nu gândeai acolo îl aflai. La lucruri de războaie meşter, unde era nevoie însuşi se vârâea, ca văzându-l ai săi, să nu să îndărăptieze, şi pentru aceia raru războiu de nu biruia. Şi unde biruiau alţii, nu perdea nădejdea, că ştiindu-se căzut jos, se ridica deasupra biruitorilor.

(Gr. Ureche – *Letopiseţul Ţării Moldovei*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Prezintă, într-un enunţ, ideea fragmentului.

2. Numeşte personajul din textul dat.

3. Precizează posibilul mod de expunere al operei literare, din care face parte fragmentul dat.

4. Rescrie o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură), în care personajul este portretizat fizic. Notează alături, un cuvânt sinonim.

5. Identifică, în primul enunţ, trăsătura morală negativă a personajului.

6. Notează calităţile sau defectele morale, ce se desprind din expresiile: *degrabă vărsătoriu de sânge nevinovat; de multe ori la ospeţe omorâea fără judeţu.*

7. Precizează calitatea morală a personajului, sugerată de sintagma *om întreg la fire.*

8. Evidenţiază, prin câte un sinonim, următoarele trăsături morale: *neleneşu; lucrul său îl ştia a-l acoperi; unde nu gândeai acolo îl aflai.*

9. Specifică trăsătura morală, pe care o accentuează cronicarul în finalul textului.

Scanned with OKEN Scanner

10. În ultimul enunț al fragmentului citat, se mai remarcă o calitate a personajului. Numește-o! Scrie apoi o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură) care ți-a sugerat răspunsul.

11. Exprimă, în 2-3 rânduri, sentimentul/ sentimentele pe care ți le-a stârnit citirea fragmentului.

12. Prezintă, într-o compunere de 5-6 rânduri, calitățile și defectele personajului.

13. Recapitulează, completând corect enunțul:

Înfățișarea, trăsăturile fizice și morale ale personajului, realizată cu ajutorul modului de expunere numit ....., se numește ..... .

B. (limba română)

14. Rescrie prima propoziție din fragmentul dat, respectând topica firească (obiectivă/ neafectivă).

15. Precizează forma literară a cuvântului *„acestu"*.

16. Indică valoarea morfologică, genul, cazul și funcția sintactică a cuvântului *„acestu"*.

17. Analizează morfologic și sintactic, cuvântul *(pentru) aceia.* Transcrie forma literară a cuvântului menționat.

18. Analizează morfosintactic un pronume posesiv și un adjectiv pronominal posesiv, din fragmentul dat.

19. Scrie cazul și funcția sintactică a substantivului din propoziția *... se ridica deasupra biruitorilor.*

20. Rescrie propoziția de mai sus, înlocuind substantivul cu pronumele personal potrivit.

C. (comunicare)

Să ne amintim!

A argumenta înseamnă a susține, a întări, a dovedi sau a demonstra o afirmație.

Scopul argumentării este de a convinge partenerul de comunicare de justețea opiniei exprimate.

Argumentarea cuprinde de regulă (1) o ipoteză, (2) argumente *pro* sau *contra* ipotezei respective și (3) o concluzie.

21. Se dă textul:

Părinții copiilor supradotați se plâng că nu există școli cu o pregătire intensivă, însă școlile de stat susțin că învățătorii sunt atenți să descopere talentele copiilor și să le cultive în ore suplimentare. Unii învățători chiar o fac, cu har și răbdare. Alții ridică din umeri și spun că salariul le este insuficient și că orele suplimentare nu sunt plătite.

(Revista *Avantaje*, iulie 2001)

a. Care este *ipoteza*?

b. Menționează două argumente *contra*.

c. Subliniază un argument *pro*.

d. Formulează tu, o concluzie potrivită.

Scanned with OKEN Scanner

22. Exprimă-ți părerea în legătură cu desfășurarea orelor de limba română.

Argumentează-ți opinia, folosind formulările: *pentru că; faptul ..... se datorează; aceasta rezultă din ..... etc.*

II

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Jupân Hagiul purta pe umeri o scurteică de lastic, galbenă, spălăcită, pătată de untdelemn și picată cu ceară.(...)

Jupân Hagiul o șterse binișor-binișor și se făcu nevăzut.

– Fugi Hagiul ... fugi ... Nu-i vine la socoteală – începu iar ctitorul – nu dă un șfanț la cutia bisericii (ctitorul ținea mult la cutia bisericii), și acasă – nomol de galbeni bătuți și ferecați. Îngroapă mereu cazanele, și n-are decât o nepoată, pripășită pe lângă dânsul de când a plecat la agialâc, ca să-i păzească coștoroaba. Și nu mărită fată mare, nu sleiește un puț, nu dăruiește un crâmpei de salbă iconostasului unde se miruiește, caiafa de el!

(Barbu Șt. Delavrancea – *Hagi-Tudose*)

Cerințe:

A. (literatură)

23. a. Identifică un element de vestimentație.

b. Specifică, în 1-2 enunțuri, ce trăsături morale ale personajului sugerează îmbrăcămintea sa.

24. Explică semnificația apelativului *jupânu.*

25. Există un contrast/ o antiteză între poziția socială a personajului și îmbrăcămintea sa? Argumentează-ți răspunsul, în 2-3 enunțuri.

26. Menționează cine este cel care prezintă vestimentația Hagiului.

27. Numește persoana care evidențiază trăsături morale ale personajului.

28. Menționează principala trăsătură morală a bărbatului. Argumentează-ți răspunsul, în 2-3 rânduri.

29. Notează, în casetă, **A** (adevărat) sau **F** (fals):

Hagiul era: **a.** bogat ☐; **b.** sărac ☐.

30. Rescrie, din text, o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură) care să-ți susțină răspunsul de la ex. 29.

31. Menționează, cel puțin, două defecte ale Hagiului.

32. Este Hagi-Tudose un personaj pozitiv sau negativ (după cum reiese din fragment)? Motivează-ți răspunsul, în 3-4 enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

B. (limba română)

33. Vocala *o* se află în primele două enunțuri ale fragmentului dat. Menționează-i valoarea morfologică în ambele situații.

34. Alcătuiește o propoziție în care *„o“* să aibă altă valoare morfologică, decât în fragmentul dat.

35. Menționează felul pronumelui *(pe lângă) dânsul* din text, cazul și funcția lui sintactică.

36. Alcătuiește propoziții în care pronumele *dânsul,* să aibă funcții sintactice de subiect și de atribut pronominal genitival.

37. Subliniază, în ultimul enunț, al fragmentului un pronume personal și un pronume reflexiv. Analizează-le morfologic și sintactic.

C. (comunicare)

38. Presupune că îți exprimi părerea în fața unui coleg în legătură cu un joc pe calculator. Folosește formulările: *consider că...; după părerea mea ...; mi se pare că ....*

39. Imaginează-ți din partea colegului, două argumente *pro* părerii tale.

40. Menționează două argumente *contra,* pe care le-ar putea folosi colegul tău.

III

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Erau doi băieți numai de-o șchioapă, cu niște cușme mari până peste ochi și înfășurați în sumane cu mânicile lungi. Măcar că porniseră de la amiază, mai aveau mult până în sat în Viișoara, drumul era greu prin zăpadă, ș-acuma, la urmă, își eam târau opincile mari, înfoiate cu paie.

De sărbătorile Crăciunului, așa se pornesc băieții, cu steaua, spre satele mai bogate. Îndrăzniseră și ei, cu steaua lor, să pornească peste câmpuri, peste podul de gheață al Siretului, spre valea împestrițată de nenumăratele case ale viișorenilor.

(Mihail Sadoveanu – *Vestitorii*)

Cerințe:

A. (literatură)

41. Menționează, cel puțin, două argumente pentru care scriitorul nu face un portret individual.

42. Indică trăsătura fizică, sugerată de sintagma *băieți numai de-o șchioapă.*

43. Descrie, în 2 rânduri, îmbrăcămintea băieților.

44. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals):

Cei doi copii provin din familii:

a. bogate ☐;

b. sărace ☐.

Scanned with OKEN Scanner

Îmbrăcămintea băieților ilustrează:

a. strălucirea veșmintelor boierești ☐;

b. portretul țăranilor din satul românesc, arhaic ☐.

45. Specifică, într-un enunț, motivul pentru care cei doi copii se află pe drumul spre Viișoara.

46. Ce tip de trăsături lipsesc din acest portret?

47. Dacă textul îți sugerează un alt element de portret, neidentificat în exercițiile anterioare, exprimă-ți părerea.

48. Se dă următorul text, pentru a stabili câteva asemănări cu personajele din primul fragment.

Cu bâta în mână, cu trăistuca după grumaz, Ioniță mergea vârtos prin zăpada moale care abia albise ulița. În urma lui rămâneau urme negre, căci zăpada i se lua pe tălpile opincuțelor.

(Ioan Agârbiceanu – *Întâiul drum*)

a. Menționează două substantive care au aceeași semnificație ca a sintagmei *băieți numai de-o șchioapă.*

b. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals):

Ioniță provine dintr-o familie: **a.** bogată ☐; **b.** săracă ☐.

Îmbrăcămintea lui Ioniță sugerează: **a.** strălucirea veșmintelor boierești ☐; **b.** portul țăranilor din satul românesc, arhaic ☐.

c. Formulează într-un enunț, ideea textului.

49. Realizează, în 6-7 enunțuri, un portret al celor trei copii din cele două texte.

50. Identifică, cel puțin, două sentimente pe care ți le stârnește portretul notat.

B. (limba română)

51. Identifică, în fragmentul dat, două pronume reflexive, aflate în cazuri diferite.

52. Alege răspunsul corect.

În ultimul enunț, cuvântul *„lor"* este:

a. pronume personal

b. pronume posesiv

c. pronume reflexiv.

53. Menționează funcția sintactică, din text, a cuvântului *„lor"*.

54. În ultimul enunț, cuvântul *„ei"* este:

a. pronume personal

b. pronume posesiv

c. adjectiv pronominal.

55. Menționează funcția sintactică, din text, a cuvântului *„ei"*.

56. Alcătuiește două enunțuri în care *„ei"* să aibă funcții sintactice de nume predicativ și de complement (în dativ, cerut de prepoziție).

Scanned with OKEN Scanner

57. Înlocuieşte cuvântul *ei*, cu un pronume demonstrativ de apropiere.

58. Formulează un enunţ în care pronumele demonstrativ de apropiere (de la ex. 57), să devină adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere.

59. Scrie, în casete, valoarea morfologică şi respectiv cazul, pentru cuvintele subliniate:

a. *Cel mai bun sfat e acela, pe care-l urmează şi cine ţi-l dă.* (N. Iorga)

b. *Potoleşte-te, măi. Dă-mi pace!* (M. Gorki)

c. *La fereastra-ta-mi zâmbiră*
Toate florile din glastră. (George Topârceanu)

C. (comunicare)

Să ne amintim!

A relata înseamnă a povesti, a istorisi o întâmplare, un eveniment.

Iată un exemplu:

Mădălina Raluca Toma are nouă ani, arată ca de 11 şi pictează ca o persoană de 16-18 ani. (...)

După ce s-a familiarizat cu stilul lui Turner, Cézanne şi Chagall, micuţa pictoriţă începe să-şi caute un drum propriu. Apreciată de criticii ieşeni pentru simţul culorii, Mădălina a fost suspectată de voci răzleţe că nu ar fi decât o „impostoare". Cum să facă un copil atât de mic asemenea tablouri şi, mai ales, cum să le semneze, când nu ştie să scrie?! Pentru a spulbera dubiile, fetiţa a fost supusă unei probe în atelierul pictoriţei Adina Berneagă. Chiar dacă toate spiritele neîncrezătoare au amuţit, Mădălina a uitat cu greu jignirea.

(Revista *Avantaje*, iulie 2001)

60. Evidenţiază cauza, scopul, tonul, limbajul relatării citite.

61. Este o scriere cu caracter personal? Justifică-ţi răspunsul, cu un argument.

IV

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Domniţa Ruxandra avea fruntea înaltă şi boltită, sprâncenele frumos arcuite, iar genele lungi şi mătăsoase lăsau să se vadă minunaţii ei ochi albaştri ca seninul cerului, visători şi adânci, puri ca adâncurile apelor de cleştar de pe creste de munte.

Scanned with OKEN Scanner

(...)

Când Domnița Ruxandra vorbea cu vocea ei melodioasă și caldă, vorbele-i erau ca mărgăritarele, iar când cânta, gândeai că asculți trilurile desfătătoare ale privighetorii, ori sunete de harfe vrăjite...

Și pe lângă toate aceste daruri, ceea ce încă și mai de mirare, Domnița Ruxandra mai fusese înzestrată de la naștere și cu cele mai alese însușiri sufletești, de parcă toate zânele cele bune și-ar fi dat întâlnire la leagănul ei, copleșind-o din belșug cu toate darurile și harurile rar de tot hărăzite laolaltă uneia și aceleiași ființe omenești, dar și mai rar dăruite unei domnițe, fiică de crai!...

(Elvira Bogdan – *Domnița Ruxandra*)

Cerințe:

A. (literatură)

62. Completează enunțurile:

Modul de expunere predominant este ..... .

Este realizat portretul ..... .

Portretul este format din trăsături ..... și ..... .

63. Notează în dreptul fiecărui element fizic, câte unu-două epitete ce evidențiază frumusețea personajului:

– fruntea
– sprâncenele
– genele
– ochii
– vocea

64. Frumusețea ochilor este redată și cu ajutorul altor procedee artistice. Rescrie construcțiile, numește figurile de stil și explică, în 2-3 rânduri, semnificația uneia.

65. Explică, în 2-3 rânduri, înțelesul expresiei *vorbele-i erau ca mărgăritarele.*

66. Cu ce este asemănat cântecul personajului?

67. Ce trăsături ale fetei sunt prezentate în finalul fragmentului?

68. Ce sentimente răzbat din acest text?

69. Există un sentiment care se amplifică în finalul fragmentului? Motivează-ți răspunsul cu cel puțin două sintagme din text.

70. Explică, în 3-4 rânduri, semnificațiile punctelor de suspensie și ale semnului exclamării de la sfârșit.

71. Portretul pare desprins din paginile îngălbenite de vreme ale unei cărți despre crai și crăiese. Enunță două argumente în sprijinul acestei afirmații.

72. Este un portret care ți-a plăcut sau nu? Exprimă-ți părerea, într-un text de 5-6 rânduri.

Scanned with OKEN Scanner

B. (limba română)

Să recapitulăm cunoştinţele legate de pronumele personal şi reflexiv, rezolvând următoarele exerciţii:

73. Marchează cu o linie pronumele personale şi cu două linii pe cele reflexive, din textul:

– Măi vericule, ţi-ai pierdut cuiul, du-te de ţi-l caută. Greuceanu, sărind din căruţă, îşi uită acolo paloşul, din greşeală. Iară când el îşi căuta cuiul, diavolul îi fură paloşul, apoi aşezându-se în marginea drumului, se dete de trei ori peste cap şi se schimbă într-o stană de piatră.

(*Greuceanu*)

74. Analizează morfologic şi sintactic două pronume personale şi primele două pronume reflexive, din textul anterior.

75. Alcătuieşte enunţuri în care pronumele *mă-, mi-, vă-, v-, îţi* să fie, pe rând, pronume personale şi apoi reflexive.

76. Subliniază pronumele personale de politeţe, din enunţurile:

a. – Eu pe dumneavoastră, domnule ofiţer, vă cunosc din război. (Mihail Sadoveanu)

b. – Mulţumesc dumitale, că nu m-ai lăsat să plec... (P. Ispirescu)

c. Acesta era obiceiul dumnealor. (Emil Gârleanu)

77. Rescrie corect textele:

a. Nu ştiu: turmele lualeaş
Ori chinurile zmucileaş (Folclor)

b. Jeluimaş şi n-am cui,
Jeluimaş codrului ... (Folclor)

C. (comunicare)

78. Alcătuieşte o relatare personală, sub forma unei scrisori, pe care o trimiţi unei prietene. Relatarea să aibă ca subiect o întâmplare hazlie (trăită sau imaginată).

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 4, 6, 13, 32, 18, 36, 37, 56 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 14

☑ Modurile de expunere. Descrierea. Tabloul în versuri
☑ Pronumele personal. Pronumele reflexiv. Pronumele posesiv. Adjectivul pronominal posesiv. Pronumele demonstrativ. Adjectivul pronominal demonstrativ
☑ Aprecieri despre texte literare

I

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

Pe câmpia înălbită, netedă, strălucitoare
Se văd insule de codri, s-aud câni de vânătoare,
Iar în lunca pudruită cu mărunt mărgăritar
Saltă-o veveriţă mică pe o creangă de stejar.

(Vasile Alecsandri – *Sania*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Încercuieşte răspunsul corect:
Modul de expunere este:
a. narațiunea
b. descrierea
c. dialogul.

2. Anotimpul prezentat este:
a. vara
b. iarna
c. primăvara.

3. Scrie un argument pentru răspunsul de la ex. 2.

4. Menționează elementele care alcătuiesc tabloul.

5. Pentru fiecare element de la ex. 4, scrie procedeul stilistic/figura de stil corespunzător/corespunzătoare şi sugestiv(ă) în acelaşi timp.

6. Notează un sinonim potrivit, pentru epitetul *pudruită*.

7. Zăpada este numită metaforic ..... .

8. Încercuieşte răspunsul corect:
Gingăşia cu care este sugerată prezența zăpezii, se face cu ajutorul:
a. comparației
b. inversiunii
c. personificării.

Scanned with OKEN Scanner

Subliniază, pe text, răspunsul tău.

9. Rescrie, din textul dat, trei cuvinte care „îmbracă" tabloul într-un alb-strălucitor.

10. Indică figura de stil care îți place în mod deosebit. Explică, în 2-3 enunțuri, semnificația acestei figuri de stil.

11. Rescrie imaginea auditivă, care conferă tabloului un aspect ușor înfricoșător.

12. Rescrie imaginea vizuală, care imprimă tabloului o notă drăgălașă/ jucăușă.

B. (limba română)

13. Marchează, cu o linie, pronumele posesive și, cu două linii, adjectivele pronominale posesive.

a. Fiul tău s-a înapoiat cu al meu.

b. Fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după nevoile sale.

c. *Și-ai noștri toți dreptate vor,/ dar vrerii lor ei pun zăvor.* (D. Th. Neculuță)

14. *Lor*, din textul **c**, este:

a. pronume posesiv

b. pronume reflexiv

c. pronume personal.

15. Completează cu una dintre formele adjectivului pronominal demonstrativ: *aceeași, aceia, aceea.*

a. În seara ..... s-a dus la bunici.

b. Ai grijă de caii .....!

c. *Pe ..... ulicioară/ Bate luna în fereşti.* (Mihai Eminescu)

16. Alcătuiește enunțuri în care adjectivele pronominale demonstrative, de la ex. 15, să fie pronume demonstrative.

17. Precizează funcția sintactică și cazul pentru fiecare pronume demonstrativ, de la ex. 16.

18. Scrie, în casete, unul din pronumele/ adjectivele pronominale: l, mi, asta, mă.

– Cuitreierat de clipa ☐ *sfântă,*
Un gând simțeam cum sufletu- ☐ *frământă,*
Cum mă supune gândul și ☐ *-ndeamnă,*
Poruncilor cum drumul mi- ☐ *arată.*

(O. Goga – *Cătaşii*)

19. Notează, în casete, valoarea morfologică din textul de la ex. 18, a cuvintelor:

l → ☐
mi → ☐
asta → ☐
mă → ☐.

Scanned with OKEN Scanner

C. (comunicare)

20. Realizează 1-2 fişe cu aprecieri critice, referitoare la tablourile în versuri ale lui Vasile Alecsandri.

II

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a putea rezolva corect cerinţele:

Toamna frunzele colindă,
Sun-un greier sub o grindă,
Vântul jalnic bate-n ramuri
Cu o mână tremurândă.

(Mihai Eminescu – *Gazel*)

Cerinţe:

A. (literatură)

21. Menţionează două aspecte ale toamnei, prezente în versurile date.

22. Identifică şi apoi rescrie figurile de stil, care sugerează aspectele toamnei, evidenţiate la ex. 21.

23. Cine anunţă sosirea toamnei?

24. În strofa dată predomină imaginile .....
Scrie două exemple, pentru a-ţi motiva răspunsul.

25. Rescrie epitetul care sugerează sentimentul de tristeţe/ melancolie.

26. Notează un argument în sprijinul ideii că versurile date reprezintă un tablou în versuri.

B. (limba română)

27. Marchează cu o linie articolele demonstrative şi cu două linii pronumele/ adjectivele pronominale demonstrative, din textele:

a. *Cele două perechi de ochi albaştri se adânceau în priviri duioase ...* (I. Agârbiceanu)

b. *Întâia oară românii din cele patru unghiuri s-au adunat la un loc ...* (Ioan Slavici)

c. *Moşule, ia seama de ţine bine telegarii ceia, să nu ieie vânt...* (Ion Creangă)

d. – *Crezi, tovarăşe Mihail, că n-au să ne lase să-l îngropăm aşa, după voinţa noastră?*
Cel întrebat tace. (Al. Sahia)

28. Analizează morfologic şi sintactic, un adjectiv pronominal demonstrativ, din textele de la ex. 27.

29. Analizează morfologic şi sintactic un pronume personal şi un adjectiv pronominal posesiv, din textele de la ex. 27.

Scanned with OKEN Scanner

C. (comunicare)

30. Alcătuieşte 2-3 fişe cu aprecieri critice, referitoare la poezia naturii în opera lui Mihai Eminescu.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei-Sale.

Lună, Soare şi Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Şi curteni din neamul Cerb.

Crainici, iepurii cei repezi
Purtători îi sunt de veşti,
Filomele-i ţin orchestrul
Şi izvoare spun poveşti.

Peste flori ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potici,
Vezi bejănii de albine,
Armii grele de furnici ...

(Mihai Eminescu – *Povestea codrului*)

Cerinţe:

A. (literatură)

31. Ce colţ de natură se descrie în versurile date?

32. Încercuieşte răspunsul corect:

Cadrul natural prezentat, este:

a. personificat
b. hiperbolizat
c. metaforizat.

33. Completează spaţiile punctate cu versurile corespunzătoare:

Admiraţia în faţa frumuseţii naturii este redată printr-o inversiune .....; printr-o personificare ..... .

34. Rescrie versul/ versurile care surprind planul cosmic. Numeşte figura de stil, din versurile date.

35. Notează trei elemente ale planului terestru existente în textul poetic.

36. Cadrul natural este *populat* cu vieţuitoare. Identifică-le!

37. Rescrie versurile în care sunt descrise două vieţuitoare.

38. Explică, în 1-2 enunţuri, semnificaţia figurii de stil, cu care se descrie una dintre vieţuitoarele de la ex. 37.

39. Selectează din strofele date o imagine vizuală şi una auditivă.

40. Încercuieşte răspunsul corect:

Tabloul eminescian este:

a. optimist
b. pesimist
c. melancolic.

Scanned with OKEN Scanner

41. Rescrie versurile strofei a patra, aşezând cuvintele, conform topicii fireşti/ obiective/ neafective.

B. (limba română)

42. Analizează morfologic şi sintactic toate pronumele/ adjectivele pronominale învățate (din strofele date).

43. Alcătuieşte enunțuri în care *„i"* să aibă valori morfologice de: pronume personal; verb; articol hotărât.

44. Alcătuieşte enunțuri în care *„cele"*, să aibă valori morfologice de: articol demonstrativ; pronume demonstrativ; adjectiv pronominal demonstrativ.

45. Realizează o scurtă compunere gramaticală, în care să ai cel puțin câte un tip dintre pronumele învățate. Subliniază-le!

46. Indică funcția sintactică şi cazul pronumelor subliniate, la ex. 45.

C. (comunicare)

47. Realizează un mic text, care să cuprindă aprecierile tale, cu privire la frumusețea poeziei *Povestea codrului,* de Mihai Eminescu.

IV

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

a. *În păduri trosnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!*
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârțâie sub picioare.

(Vasile Alecsandri – *Mezul iernii*)

Cerințe:

A. (literatură)

48. Ce anotimp este descris, în fragmentul dat?

49. Ce fenomene specifice iernii apar în versuri?

50. Menționează două cuvinte sugestive, pentru o descriere în alb-strălucitor.

51. Explică folosirea cu sens figurat, a substantivului *diamanturi.*

52. Subliniază o imagine auditivă.

53. Ce sentiment imprimă tabloului, enunțurile exclamative?

54. Notează un argument pentru ideea că versurile următoare, reprezintă un tablou static.

b. *Vesela verde câmpie acu-i tristă, veştezită,*
Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;

Scanned with OKEN Scanner

Frunzele-i cad, zbor în aer, şi de crengi se dezlipesc,
Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc

(Vasile Alecsandri – *Sfârşit de toamnă*)

Cerinţe:

A. (literatură)

55. Despre ce anotimp este vorba în fragmentul dat?

56. Care sunt semnele specifice anotimpului?

57. Comentează, în 2 enunţuri, înţelesul primului vers, numind şi două figuri de stil.

58. Rescrie versul în care se urmăreşte mişcarea frunzelor. Subliniază partea de vorbire, sugestivă în acest sens.

59. Precizează culoarea tabloului, menţionând şi două cuvinte relevante.

60. Rescrie comparaţia, subliniind cei doi termeni.

61. Ce sentiment răzbate în finalul strofei?

c. *Noaptea-i dulce-n primăvară, liniştită, răcoroasă,*
Ca-ntr-un suflet cu durere o gândire mângâioasă,
Ici, colo, cerul dispare sub mari insule de nori,
Scuturând din a lui poale lungi şi repezi meteori.

(Vasile Alecsandri – *Noaptea*)

Cerinţe:

A. (literatură)

62. Menţionează epitetele ce descriu primăvara.

67. Ce moment al trecerii timpului este surprins?

68. Notează un sinonim contextual pentru epitetul *dulce*.

69. Rescrie versurile care reprezintă o descriere a planului cosmic. Identifică, în aceste versuri, două figuri de stil.

70. Precizează comparaţia din aceste versuri. Explică-i semnificaţia, în 2-3 enunţuri.

71. Încercuieşte răspunsul corect:

Tabloul creat este:

a. static
b. dinamic
c. plin de viaţă
d. lipsit de viaţă.

72. Ce sentiment trezeşte în sufletul cititorului, această strofă?

d. *Aerul e viu şi proaspăt!... el trezeşte şi învie*
Pieptul, inima şi ochii peste care lin adie.
Balta-n aburi se ascunde sub un văl misterios,
Aşteptând voiosul soare ca pe-un mire luminos.

(Vasile Alecsandri – *Balta*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

73. Către ce anotimp te trimit cu gândul, versurile date?

74. Ce moment al zilei este înfăţişat în această strofă?

75. Ce colţ din natură este prezentat?

76. Explică folosirea cu sens figurat, a substantivului *aburi.*

77. Identifică înţelesul expresiei poetice, *văl misterios.*

78. Rescrie comparaţia în care este surprins soarele.

79. Selectează epitetul personificator pentru *soare.*

80. Ce sentimente sugerează prezenţa soarelui?

81. Explică bucuria pe care o exprimă enunţul exclamativ, de la începutul strofei.

82. Alege, din strofele date, pe cea care îţi place cel mai mult şi realizează un tablou în proză, inspirat din versurile alese.

B. (limba română)

83. Marchează cu o linie pronumele posesive şi cu două linii adjectivele pronominale posesive, din textul:

Ţineţi minte cuvintele lui Ştefan, care v-a fost baci până la adânci bătrâneţe ... că Moldova n-a fost a strămoşilor mei, n-a fost a mea, şi nici nu e a voastră, ci a urmaşilor voştri şi-a urmaşilor urmaşilor voştri, în veacul vecilor.

(Barbu Şt. Delavrancea – *Apus de soare*)

84. Analizează morfologic şi sintactic pronumele posesive şi adjectivele pronominale posesive subliniate, la ex. 83.

85. Analizează morfosintactic pe **„*v*“**, din textul de la ex. 83.

86. Completează textul următor cu adjectivele pronominale posesive potrivite:

Codrule, Măria-ta,
Lasă-mă sub poala ...
Că nimica n-oi strica
Fără num'o rămurea
Să-mi atârn armele-n ea.
Să le-atârn la capul ...,
Unde mi-oi aşterne eu
Sub cel tei bătut de vânt
Cu floarea pân' la pământ... .

(Mihai Eminescu – *Literatură populară*)

87. Formulează enunţuri în care cele două adjective pronominale posesive, de la ex. 86, să fie pronume posesive.

88. Completează enunţurile următoare. Scrie, în stânga paginii, cazul şi funcţia sintactică a fiecărui pronume demonstrativ.

a. Fratele meu este ..... (pr. dem. de apropiere – m., sg.)

b. ..... (pr. dem. de dep.– f., sg.) este cea mai bună elevă din clasă.

c. L-a întâlnit pe ..... (pr. dem. de dep. – m., sg.).

d. Cu ..... (pr. dem. de identitate – m., pl.) de ieri stă de vorbă.

Scanned with OKEN Scanner

89. Rescrie enunțurile de la ex. 88, la numărul plural.

90. Transcrie enunțurile de la ex. 88, transformând pronumele demonstrative în adjective pronominale demonstrative.

91. Notează funcția sintactică a adjectivelor pronominale demonstrative, de la ex. 90.

C. (comunicare)

93. Formulează o apreciere despre strofa care ți-a plăcut cel mai mult.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 10, 21, 38, 39, 13, 29, 45, 46 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 15

☑ Modurile de expunere. Descrierea. Tabloul în proză
☑ Numeralul
☑ Scrierea inspirată din experienţa personală. Jurnalul

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Ieşim sub dealul râpos. O moară cu stăvilarele lăsate, cu lăptocul umflat de apă, tace şi aşteaptă parcă. O moară totdeauna are ceva tainic şi singuratic în înfăţişarea ei. Câteva case răzleţe stau pitite, înfricoşate ai zice, ameninţate întruna de primejdia bolovanilor uriaşi care atârnă pe coastă. Dealul de piatră sfărâmicioasă totdeauna, la ploi, porneşte şuvoaie care îneacă grădinile acestor gospodari mărginaşi; cu şuvoaiele de ape vin şi şuvoaiele de pietriş măcinat, care acoperă cu solzi albaştri pământul.

(Mihail Sadoveanu – *Cetatea Neamţului*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Încercuieşte răspunsul corect:
În fragment, se înfăţişează:
a. o situaţie
b. o persoană
c. un colţ din natură.

2. Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):
Descrierea este: **a.** un tablou ☐; **b.** un portret ☐.

3. Este o descriere:
a. în care predomină prezenţa umană ☐;
b. lipsită de prezenţă umană ☐.

4. Încercuieşte răspunsul corect:
În descriere se întâlnesc:
a. imagini vizuale
b. imagini auditive
c. imagini vizuale şi auditive.

5. Menţionează trei elemente descrise.

6. Pentru un element descris, transcrie un epitet, pentru alt element transcrie o personificare şi două epitete, iar pentru al treilea element, transcrie o personificare.

7. Identifică fenomenul atmosferic, care dinamizează descrierea.

8. Subliniază enunţul care justifică răspunsul de la ex. 7.

9. Indică un epitet cromatic, în enunţul subliniat, la ex. 8.

10. Prezintă, în 2-3 enunţuri, sentimentele pe care ţi le trezeşte citirea acestei descrieri.

Scanned with OKEN Scanner

B. (limba română)

11. Aminteşte-ţi, completând corect enunţurile:

a. Numeralul este partea de ..... flexibilă, care exprimă .....

b. După modul de formare, unele numerale sunt ....., altele sunt formate prin .....

c. Numeralele cu valoare substantivală se comportă ca nişte ....., iar numeralele cu valoare ..... se acordă în gen şi caz cu substantivul determinat şi au funcţie sintactică de ..... .

12. Realizează corespondenţa noţiune – definiţie prin săgeţi:

numeral ordinal	- indică numărul sau determinarea numerică;
numeral cardinal fracţionar	- indică ordinea prin numărare, poziţia ocupată într-un şir;
numeral cardinal colectiv	- exprimă raportul a două numere;
numeral cardinal propriu-zis	- exprimă un ansamblu de obiecte numărate, indicând însoţirea, apartenenţa la un grup;

13. Notează câte două exemple pentru fiecare tip de numeral de la ex. 12.

14. Scrie în litere/ literal, în casete, următoarele numerale:

a. XVII → ;

b. XIV → ;

c. XLI → ;

d. XIX → ;

e. XVIII → ;

C. (comunicare)

15. Defineşte noţiunea de jurnal.

16. Indică două caracteristici ale unui jurnal.

17. Motivează, în 2-3 rânduri, de ce un jurnal îţi poate deveni un bun prieten.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Ziua era la amiază şi un aer înflăcărat ne înconjura din toate părţile. Soarele, alb de fierbinte ce era, ploua cu foc peste capetele noastre; cu toate acestea noi ne urmam drumul pe hogaşul săpat de butuci în coasta muntelui şi, numai cât în răstimpuri, eram siliţi a ocoli, prin smiduri, băltoagele glodoase şi verzi ce ne tăiau drumul. Eram atât de grăbiţi să poposim undeva la umbră, încât nici nu mai băgam în samă pe un întreg popor de broscoi cu ochi holbaţi şi verzi care – ieşiţi pe jumătate din umedele şi glodoasele lor locuinţi – ne salutau orăcăind şi apoi dispăreau iute la apropierea noastră.

(Calistrat Hogaş – *Amintiri dintr-o călătorie*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

18. Încercuieşte răspunsurile care reprezintă caracteristici ale fragmentului dat:

a. înfăţişează doar acele trăsături care l-au impresionat pe cititor;

b. respectă observaţii ştiinţifice;

c. respectă adevărul vieţii;

d. înfăţişează o realitate văzută de scriitor;

e. apar termeni de specialitate;

f. se folosesc figuri de stil.

19. Completează enunţurile:

Răspunsurile de la ex. 18, conduc la ideea că fragmentul dat este o descriere ..... .

Fiind scrisă la persoana întâi, descrierea presupune participarea ..... autorului.

20. Menţionează câte un cuvânt/ sintagmă (un grup de cuvinte/o structură), care fixează locul şi timpul, în tabloul descris.

21. Explică, în 3-4 rânduri, semnificaţia enunţului *Soarele, alb de fierbinte ce era, ploua cu foc peste capetele noastre.*

22. Menţionează o figură de stil, prezentă în enunţul de la ex. 21.

23. Identifică, în primul enunţ al descrierii, o sintagmă (un grup de cuvinte/o structură) care sugerează atmosfera caniculară.

24. Transcrie figura de stil, prin care o mulţime de broscoi populează tabloul. Numeşte această figură de stil.

25. Menţionează sintagma în care sunt descrişi broscoii.

26. Explică, în 2-3 enunţuri, care este elementul sugestiv pentru tine/ îţi atrage în mod special atenţia, din fragmentul dat.

27. Încercuieşte răspunsul corect:

Tabloul trezeşte un sentiment:

a. de veselie

b. de tristeţe

c. de admiraţie.

B. (limba română)

28. Subliniază numeralele din textele:

a. – *Să mergeţi sănătoşi, domnişorule, cu bine, răspunseră tustrei într-un glas.* (Calistrat Hogaş)

b. *A doua zi dimineaţă era duminică ...* (Ioan Slavici)

c. *Dar nu fi supărată, draga mea, că am cincisprezece raţe mici şi le dau înapoi îngrăşate gata cum au fost ale tale.* (Pavel Dan)

d. A hotărât să cheltuiască jumătate din câştig, nu o pătrime.

29. Rescrie numeralele de la ex. 28, indicând felul, valoarea şi funcţia sintactică.

Scanned with OKEN Scanner

30. De la numeralul cardinal 10, formează numeralul ordinal.

31. Alcătuieşte un enunţ cu numeralul ordinal de la ex. 30, care să aibă funcţia sintactică de subiect.

32. Formulează un enunţ în care numeralul cardinal ***10***, să fie precedat de articol demonstrativ/ adjectival şi să îndeplinească funcţia sintactică de complement direct.

C. (comunicare)

33. La sfârşitul unei zile, notează cu sinceritate, impresiile pe care ţi le-au lăsat evenimentele/ întâmplările din acea scurtă perioadă de timp.

34. Încearcă acelaşi lucru de la ex. 33, dar pe durata unei săptămâni.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Veneam la vale, bogat de marea bogăţie a toamnei.

Mirosul de fum al gărilor nu putea să alunge din nările mele puternica mireasmă a atâtor roade, prin care trecusem cu nesaţ un lung şir de zile, pe când străbăteam miazănoaptea ţării. Acolo, începând de la pasul Prislopului, plămânii mei absorbiseră tot felul de răşini de brad, puternice şi tari, concentrând în ele esenţa sălbatică a pădurii, până ce tot coborând spre şesurile Prutului le fusese dat să respire, într-o zi de sărbătoare cu hramul multor biserici, aroma uriaşului târg din Săveni.

(Geo Bogza – *Veneam la vale*)

Cerinţe:

A. (literatură)

35. Identifică, în text, cuvântul care temporizează descrierea.

36. Menţionează cuvintele care precizează locul/ locurile descris(e).

37. Notează un argument, pentru a demonstra că sunt surprinse imagini vizuale, din timpul mersului cu trenul.

38. Rescrie patru sintagme revelatoare pentru ideea că, în fragment, predomină imaginile olfactive.

39. Precizează sentimentul predominant, pe care-l sugerează tabloul.

40. Demonstrează, în 4-5 rânduri, că fragmentul dat este o descriere – tablou în proză.

B. (limba română)

41. Analizează morfologic şi sintactic numeralele din textele:

a. *Iar eu fiind tot staroste al vânătorilor domneşti, am încărcat pe samarele cailor opt căprioare şi am pus păstrăvi din Ozana în douăzeci şi şapte de hârburi şi am silit, cu doi oameni ai mei, s-ajung fără nici o întârziere la locul poruncit.*

(Mihail Sadoveanu)

Scanned with OKEN Scanner

b. *De la Bălcescu, din părinți,*
Un corn al nopților fierbinți
Striga prin veacul de scântei,
Chema la luptă-n treizeșitrei.

(C. Theodorescu)

42. Indică valoarea morfologică a cuvântului *„un"*, din textul *b*, de la ex. 41.

43. Alcătuiește un enunț în care *„un"* să aibă altă valoare morfologică.

44. Alege forma corectă:

În vacanță a mers odată/ o dată la munte și de două ori la mare.

A cumpărat paisprezece/ patrusprezece nasturi.

A rezolvat șepte/ șapte exerciții la matematică.

A avut șaptisprezece/ șaptesprezece invitați.

A cules optsprezece/ optusprezece mere.

C. (comunicare)

45. Citește cu atenție următorul fragment de jurnal:

16 aprilie 1834

Ne aflăm încă în Țara de Foc și stăm la ancoră de trei săptămâni, în canalul pe care căpitanul Fitz Roy l-a botezat „Beagle" după numele vasului său, în prima lui călătorie făcută aici anii trecuți. În fața noastră, spre nord, se înalță un șir de munți cenușii, cu crestele învăluite în nori și nimeni nu bănuiește ce e dincolo de ei.

(Radu Tudoran – *Toate pânzele sus!*)

46. Relatează, într-o scurtă expunere, conținutul fragmentului de la ex. 45.

47. Notează două argumente, pentru a demonstra că fragmentul de la ex. 45, face parte dintr-un jurnal.

48. Redă într-un enunț sentimentul/ sentimentele pe care le trăiește, în fragmentul dat, autorul jurnalului.

IV

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

După ce am trecut de hătie, balta începe să trăiască și să freamăte în singurătatea-i liberă. La ochiuri limpezi cresc amestecat crini albi și nuferi galbeni; și-n drumul luntrii plutesc colonii mari de plante mărunte grămădite ca o pâslă unele în altele, care cresc și mor neistovit sub luciu. Amestecate în păpuriș se înalță în soarele pieziș umbelifere înflorite violet, - și printre ele se strecoară lișițe negre. Prinse de pădurea de stuf se cațără la lumină draperii de liane. Și în funduri de cărări apar din când în când sălcii, curgând cu ramuri subțiri până la apa neclintită. Pe-o trestie ruptă și aplecată cu canafu-n apă apare, fără zgomot și mișcare, ca și cum ar fi înflorit, un pescăruș cu trupul scurt, cu cap mare și plisc puternic, cu penajul stropit de smalțuri scumpe. L-am văzut uneori și-n lumea oamenilor, imobilizat într-un bold, de-o pălărie femeiască.

Scanned with OKEN Scanner

*Aici însă e viu şi liber, în domnia lui, şi flutură din aripioare, într-o dungă de soare, la faţa bălţii. Am ajuns departe, tot mai în fund, unde izbucnesc, după ziduri de trestii, măcăituri puternice de raţe. Efemere de un strălucit siniliu trezesc pe luciu umbra unui aeroplan minuscul. Şi-n balta limpede, între rădăcini, văd mişunând gângăniile mărunte din lumea de dedesubt. Păsările cenuşii, mici cât o alună, se caţără pe un firişor de liană cu lăbuţe subţirele de aţă. Alte paseri, cu nume necunoscute, cheamă şi ţârâie între trestii. Aud râsetul ţârcii în sălciile de pe hâtie. Deasupră-ne se învârt hultani de baltă – şi penajul aripilor le luceşte transparent, în zugrăveli delicate, când plutesc între mine şi soare.**

(Mihail Sadoveanu – *Pasaj de raţe, sara*)

Cerinţe:

A. (literatură)

49. Indică două elemente care să demonstreze că fragmentul reprezintă un tablou de natură.

50. Motivează, cu un argument, faptul că scriitorul participă afectiv la descriere.

51. Motivează, în 2-3 rânduri, că fragmentul dat este o descriere literară.

52. Încercuieşte răspunsul corect:

În structura *balta începe să trăiască,* este:

a. un epitet
b. o comparaţie
c. o personificare.

53. În sintagma *plante mărunte grămădite ca o pâslă unele în altele,* este:

a. un epitet
b. o comparaţie
c. o personificare.

54. În structura *apa neclintită,* există:

a. epitet
b. comparaţie
c. personificare.

55. Expresia *ziduri de trestii,* este:

a. epitet
b. comparaţie
c. personificare.

56. Explică, în 2-3 rânduri, semnificaţia sintagmei de la ex.52.

---

* canaf = ciucure;
hâtie = vechi dig de pământ, pentru oprirea şi reglarea revărsărilor;
hultan = vultur;
siniliu = albăstriu;
ţarcă = coţofană;
umbelifere = plante erbacee dicotiledonate, ale căror flori pornesc din acelaşi punct şi se ridică la aceeaşi înălţime, ca pânza unei umbrele.

Scanned with OKEN Scanner

57. Rescrie patru sintagme care să conțină epitete cromatice.
58. Rescrie patru sintagme care descriu flora bălții.
59. Rescrie patru sintagme care prezintă fauna din acest colț de natură.
60. Descrie, în 4-5 rânduri, pescărușul prezent pe o trestie *ruptă și aplecată cu canafu-n apă.*
61. Notează patru imagini vizuale.
62. Notează două imagini auditive.
63. Realizează o compunere de 10-15 rânduri, în care să prezinți frumusețea florei din acest colț de natură.
64. Alcătuiește o compunere de 10-15 rânduri, în care să înfățișezi fauna acestui colț de natură.

B. (limba română)

65. Formulează enunțuri în care numeralul colectiv *amândoi,* să fie folosit în cazul dativ, precedat și neprecedat de prepoziție, cu funcția sintactică de complement.
66. Alcătuiește enunțuri în care numeralul ordinal *primul,* să aibă funcții sintactice de: subiect, nume predicativ, atribut și complement.
67. Alege forma corectă:
Am învățat alfabetul în clasa întâia/ întâi.
S-a consumat jumate/ jumătate de kilogram de cartofi.
Ne-am întors de la mare pe treizeci și una/ treizeci și unu iulie.
A cules douăsprezece/ doisprezece mere.
68. Scrie în litere, numeralul corespunzător:
a. *Era un băietan de vreo 14* [ ] *ani, subțire, în picioarele goale.* (C. Petrescu)
b. *De 17* [ ] *ani m-am trudit, am fost slugă...* (Titus Popovici)
c. *Pe la 11* [ ] *, Lina – obosită – adormise.* (Geo Bogza)
d. *A 2* [ ] *zi, vineri 29* [ ] *ianuarie, l-a osândit, și tribunalul de a doua instanță...* (C. Petrescu)

C. (comunicare)

69. Din lectura suplimentară citită de tine, notează un fragment de jurnal.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 6, 10, 21, 26, 40, 14, 44, 65, 68 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 16

☑ **Moduri de expunere. Dialogul – mijloc de caracterizare a personajelor**
☑ **Adjectivul**
☑ **Organizarea dialogului**

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

– *Ascultă, Monica, tu pui numere la-nceput?*
– *Nu pun.*
– *Atunci cum ştii cât ai scris?*
– *Ţin minte.*
– *Aha!*
– *Vrei să pun?*
– *Nu...să-mi spui când ajungi la douăzeci.*
– *De ce?*
– *Ai să vezi!*
Se aplecă peste umărul Monicăi controlând...
– *Aşa! Douăzeci?*
– *Da.*
– *Scrie la-nceput numărul cincizeci.*
– *Vai, Olguţa!*
– *Fă cum spun!*
– *Şi tante Alice?*
– *Nu controlează...Scrie mare de tot „cincizeci”...Aşa. Mai ai de scris douăzeci de rânduri, şi s-a făcut suta mea.(...)*
– *Isprăveşte, Monica, se impacientă Olguţa.*
– *Lasă, că nu mai am mult.*
Olguţa măsluise şi negaţiunile, silind-o pe Monica să numeroteze cu câte un „cincizeci” persuaziv fiecare rând al cincisprezecelea.
– *Ascultă, Monica, începu Olguţa agitată, după oarecare codeală jenantă, îţi dau ţie păpuşa mea.*
– *Pentru că ţi-am scris asta? dispreţui Monica colile acoperite de parada amăgitoare a literelor. Eu am două păpuşi!...Tu ce-ai să faci fără păpuşă?*
– *Nu!...Da’ mie nu-mi trebuie păpuşă. Ai isprăvit?*
– *Am isprăvit...Asta nu-i frumos, Olguţa! Ce-are să spună tante Alice!*

(Ionel Teodoreanu – *La Medeleni*)

Cerinţe:

A. **(literatură)**

1. Numeşte modurile de expunere studiate până acum.
2. Care este modul de expunere predominant, în textul dat.
3. Identifică două tipuri de replici, în textul dat.
4. Menţionează câte un sinonim pentru următoarele cuvinte: *a se impacienta, a isprăvi, a măslui, persuasiv, colile.*
5. Explică folosirea semnului exclamării, în textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

6. Justifică folosirea punctelor de suspensie, în replica:
– *Nu...să-mi spui când ajungi la douăzeci.*

7. Precizează personajele care apar în textul dat.

8. Comentează relația care se stabilește între ele.

10. Menționează două caracteristici care sunt dezvăluite de personaje, prin dialog (exemplu: modul de a gândi).

11. Care este modul prin care Olguța vrea să o răsplătească pe Monica?

12. Explică refuzul Monicăi.

13. În textul dat, cele două personaje sunt caracterizate prin dialog. Identifică trăsăturile lor de caracter și replicile din care se desprind.

Trăsătura	Replica

14. Alcătuiește o compunere, de 8-10 rânduri, în care să caracterizezi unul dintre cele două personaje. Motivează alegerea.

II

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

– Bună ziua, verișcane!
– Mulțumescu-ți, frate Mane!
– D-alei, Tomo Alimoș,
Haiduc din Țara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat,
Pe la mine ce-ai căutat?
Copile
Mi-ai înșelat,
Florile
Mi le-ai călcat,
Apele mi-ai tulburat,
Livezi
Verzi
Mi-ai încurcat,
Păduri
Mari
Mi-ai dărâmat.
Ia să-mi dai tu mie samă,
Ia să-mi dai pe murgul vamă!
Toma, măre, d-auzea,
Din guriță-i cuvânta:
– Ce-ai văzut
Om mai vedea,
Ce-am făcut
Om judeca;
Pân-atuncea, măi fârtate,
Dă-ți mânia la o parte
Și bea ici pe jumătate,
Ca să ne facem dreptate!
Toma, pân' să isprăvească,
Îi da plosca haiducească
Pe jumate s-o golească,
Mânia să-și potolească,
Ca c-un frate să vorbească.
Manea stânga
Și-ntindea,
Să ia plosca
Și să bea,
Iar cu dreapta
Ce-mi făcea?
Paloș mic că răsucea,
Pântecele
I-atingea,
Mațele
I le vărsa
Și pe cal încălica,
Și fugea, nene, fugea,
Vitejia
Cu fuga!

(*** **Toma Alimoș**).

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

15. Precizează modurile de expunere, din textul dat.

16. Explică sensul cuvântului *verişcan* şi al expresiei *a da samă*, din context.

17. Extrage, din textul dat, un verb la timpul viitor.

18. În structura *şi fugea, nene, fugea,* există:

a. o comparaţie

b. o enumeraţie

c. o repetiţie.

19. Identifică, în textul dat, o structură care conţine un epitet.

20. Evidenţiază, din textul dat, o structură specific populară.

21. Numeşte personajele existente în textul dat.

22. Care sunt diferenţele între modul de adresare al lui Toma şi acela al lui Manea.

23. Indică, din textul dat, o interjecţie de adresare şi explică rolul ei.

24. Care este vina pe care Manea i-o aduce haiducului.

25. Selectează, din textul dat, versurile în care se evidenţiază ce doreşte Manea de la Toma, drept recompensă.

26. Cele două personaje sunt caracterizate în antiteză. Completează tabelul următor cu trăsăturile opuse ale celor doi, aşa cum reies din textul dat.

TOMA	MANEA

27. Recitează replicile lui Toma şi caracterizează-l, în 8-10 rânduri.

28. Compară spusele şi faptele lui Manea şi realizează, în 10-12 rânduri, caracterizarea acestuia.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

– ... De unde vii?

– Am fost pe la berării cu nişte prieteni.

– Ce mai e nou?

– Prost, monşer... Este o criză, mă-nţelegi, care poţi pentru ca să zici că nu se poate mai oribilă... S-a isprăvit... E ceva care poţi pentru ca...

– Lasă, Nae, că se mai şi exagerează...

Scanned with OKEN Scanner

– Ce se exagerează, nene? Este o criză, care, ascultă-mă pe mine, că dumneavoastră nu ştiţi, care, mă-nţelegi, statul cum a devenit acuma, eu după cum văz ce se petrece, că nu sunt prost, înţeleg şi eu atâta lucru, fiindcă nu mai merge cu sistema asta, care, când te gândeşti, te-apucă groaza, monşer, groaza!...

Nae, foarte afectat, bea paharul lui de bere până-n fund, apoi după ce oftează adânc:

– Eu pot pentru ca să-ţi spui pe parola mea de onoare că-mi pare foarte rău! dar ştii?...foarte rău!! foarte rău!!! pentru ca să ajungem să vedem ţara mea, care era peste putinţă ca să prevază cineva o situaţiune foarte tristă, fiindcă le-am spus şi dumnealor...

– Cari dumnealor...

– Dumnealor cu cari am fost; zic: pot pentru ca să spui că nu se poate ceva mai trist, ca să vie un moment orişicât ai zice, când vezi că bate falimentul la uşe şi nu mai e nici un patriotism...

Nae face o figură foarte mâhnită, e aşa de obidit, încât ai crede că vrea să plângă.

– Bine, Nae, zic eu, nu trebuie să fie omul aşa de pesimist. Lucrurile or să se îndrepte...este o recoltă admirabilă.

Nae, schimbând figura şi zâmbind cu compătimire de ignoranţa mea:

– Ce recoltă, nene, ce recoltă? D-ta n-ai văzut rapiţa?

– N-am văzut-o, că n-am fost pe-afară.

– Apoi, vezi!...Rapiţa, moft!

– Ei! moft.

(I. L. Caragiale – *Situaţiunea*)

Cerinţe:

A. (literatură)

29. Modul de expunere predominant, în textul dat, este....

30. Stabileşte care este legătura narator-personaj.

31. Transcrie o replică lipsită de logică şi explică în ce constă lipsa de logică.

32. Explică structura *zâmbind cu compătimire de ignoranţa mea,* referindu-te la atitudinea lui Nae faţă de interlocutorul său.

33. Motivează folosirea semnului exclamării, în structura *că-mi pare foarte rău! dar ştii?...foarte rău!! foarte rău!!!.*

34. Justifică folosirea virgulelor, în propoziţia *Ce recoltă, nene, ce recoltă?.*

35. Precizează problema despre care discută cele două personaje?

36. Numeşte personajul principal al textului dat.

37. Comentează spusele naratorului despre Nae.

38. Notează cu A(adevărat) sau F(fals).

Care dintre următoarele caracteristici i se potrivesc lui Nae:

☐ demagog	☐ bun orator
☐ patriot	☐ lipsit de logică.

Scanned with OKEN Scanner

39. Identifică două cuvinte care se repetă în replicile lui Nae şi explică efectul lor asupra cititorului.

40. Caracterizează, în 6-8 rânduri, personajul principal al textului dat.

B. (limba română)

41. Scrie definiția adjectivului.

42. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals), în casetele următoare, arătând care dintre cuvintele respective sunt adjective:

linie dreaptă → dreaptă ☐.
cântă bine → bine ☐.
deştepții sunt apreciați → deştepții ☐.
cartea este interesantă → interesantă ☐.
prietenie durabilă → durabilă ☐.
cuminții clasei → cuminții ☐.
vorbeşte tare → tare ☐.
cartea acelora → acelora ☐.
bucuria mea → mea ☐.
informație utilă → utilă ☐.

43. Foloseşte, în enunțuri, sinonimele şi antonimele adjectivelor *iute, cald, clar, strict, tragic.*

44. Dă exemplu de câte două adjective variabile (cu 4,3,2 forme flexionare) şi două invariabile.

45. Scrie cinci adjective derivate cu prefixe şi cinci derivate cu sufixe. Precizează cuvintele de la care s-au format.

46. Formează antonime derivate cu prefixe de la adjectivele: *egal, drept, folositor, util, logic.*

47. Construieşte două enunțuri în care să existe câte un adjectiv format prin compunere.

48. Adjectivele pot fi obținute prin schimbarea valorii gramaticale (conversiune). Alcătuieşte două enunțuri prin care să ilustrezi acest lucru.

49. Realizează acordul adjectivelor dintre paranteze, cu substantivele pe care le determină:

a. I-am pus cărții (nou) o altă copertă.
b. Am văzut un băiat (urât).
c. Câinii (plimbăreț) sunt (sănătos).
d. Florile din vază au o mireasmă (deosebit).

50. Alcătuieşte enunțuri în care adjectivul *interesant,* să fie folosit la toate gradele de comparație.

51. Numeşte două modalități artistice diferite de realizare a gradului superlativ absolut.

52. Indică gradul de comparație al adjectivelor din enunțurile de mai jos:

a. Mirela este o fată frumoasă.
b. „Cât de frumoasă te-ai gătit
Naturo, tu...“ (G. C.)

Scanned with OKEN Scanner

c. Ea nu este cea mai frumoasă din clasă.
d. Vitrina aceea era frumoasă, frumoasă.
e. Marcela este mai frumoasă decât Ioana.

53. Formulează două enunțuri în care să folosești adjective care nu pot avea grade de comparație.

54. Corectează și explică greșelile din enunțurile următoare:
a. Barba lui era alb ca zăpada.
b. Mircea a obținut punctajul cel mai maxim.
c. Fetei lui celei mică nu i se potrivea expresia de asprime.
d. Lucrurile foarte arhicunoscute nu-i plac.
e. Acesta este punctajul cel mai minim.

55. Numește și exemplifică valorile stilistice ale adjectivului.

56. Transcrie, din textul *La Medeleni*, de Ionel Teodoreanu, un adjectiv propriu-zis și un adjectiv provenit din participiu.

57. Identifică, în textul *Toma Alimoș*, un adjectiv cu valoare de epitet.

58. Folosește, în enunțuri, două adjective pronominale și indică funcția lor sintactică.

59. Transformă adjectivele pronominale, de la ex. 58, în pronume și stabilește funcția lor sintactică.

60. Alcătuiește enunțuri în care cuvântul *aburind* să fie, pe rând, adjectiv (provenit din verb la gerunziu) și verb la gerunziu.

61. Folosește în enunțuri, înainte și după substantivul determinat, adjectivele *biet* și *sărman*. Comentează efectul stilistic al schimbării.

62. Alcătuiește enunțuri în care să folosești adjectivele de mai jos, în cazul și cu funcția sintactică indicate:
a. sălbatic (Ac., atribut adjectival): .....
.....
b. tainic (G., atribut adjectival) .....
.....
c. măreț (N., nume predicativ) .....
.....
d. albastru (N., atribut adjectival) .....
.....
e. frumos (D., atribut adjectival) .....
.....

63. Analizează adjectivele din textul următor:

De prin adâncul văilor, de peste înălțimea coamelor codrului, de pe întinderea scânteietoare a smidurilor înflorite, valuri străvezii de aburi sclipitori se ridicau în unde crețe și, tremurând în zare, se topeau în văpaia înaltă a cerului aprins... În turbarea ei caniculară, arșița miezului înflăcărat al zilelor de iulie mușca cu dinți de foc de pretutindeni și își ostoia setea sa covârșitoare cu cele din urmă picături de viață, umede și vii, sorbite din vinele adânci ale lucrurilor...

(Calistrat Hogaș – *Pe drumuri de munte*)

Scanned with OKEN Scanner

Model: *scânteietoare* – adjectiv propriu-zis, variabil cu trei forme flexionare, se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul determinat „întinderea" (fem., sg., ac.), funcţie sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

C. (comunicare)

64. Menţionează diferenţa/ diferenţele dintre monolog şi dialog.

65. Scrie definiţii pentru următorii termeni:

emiţător .....

receptor .....

cod .....

canal .....

66. Pune în ordine, următoarele replici:

☐ – *Nu prea am chef...Sunt obosit...Am stat azi noapte târziu la Cosman, până la ziuă.*

☐ – *Băiete! Două mari...Da'...ce ai? Te văz cam...*

☐ – *Cu cine?*

☐ – *Nu...De vreo zece minute...Iei o bere?*

☐ – *Cu nişte amici...*

☐ – *Bonsoar, Mache.*

☐ – *Ai venit de mult?*

☐ – *Bonsoar, Lache.*

67. Alcătuieşte un dialog între tine şi prietenul tău/ prietena ta, pornind de la meciul de fotbal, câştigat de băieţii din clasa voastră.

68. Ai fost la concertul formaţiei preferate, iar prietenul tău/ prietena ta nu a putut veni, deoarece a fost bolnav(ă). Îi dai telefon să-i spui cum a fost, dar legătura nu este prea bună. Imaginează un dialog în care el/ ea pune întrebări, pentru că nu te aude foarte bine.

69. Eşti reporter de televiziune şi trebuie să iei un interviu unei gimnaste celebre. Scrie 8 întrebări pe care i le-ai adresa.

70. Imaginează răspunsuri la întrebările formulate la exerciţiul anterior.

71. Scrie cinci formule de iniţiere a unui dialog în diferite situaţii.

72. Formează un grup cu încă trei colegi şi purtaţi un dialog pe o temă la alegere.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 2, 26, 31, 38, 43, 48, 52, 60, 71 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 17

☑ Texte literare populare
☑ Adverbul
☑ Dialogul. Adaptarea la interlocutor şi la particularităţile emiterii

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a rezolva corect cerinţele:

Cică, pe când era turcul stăpân în ţara noastră, venea primăvara, venea aici şi toamna pleca în ţara turcească.

Unul a avut un cal bătrân, şi el, ca să nu-l mai ducă acasă, nu l-a mai dus.

Bieţii oameni mureau de frică c-o să moară cum a şi murit ş-a zis:

– Dac-o muri calul ce facem noi, agă?

Turcul a spus: „Ce, să-l plătească cine-o spune c-a murit."

Primăvara, când a venit turcul, ei au fost tremurând toţi de frică, c-o să-i puie turcul să plătească calul.

Unul bătrân – tot vorba ăluia că cine nu are bătrân să-l cumpere, a spus:

– Să tăceţi voi, să nu vorbiţi nici unul cu turcul, când o întreba de cal.

A întrebat turcul cum a venit în sat, adunând pe oameni: calul, mă, ce face?

Unchiaşul a răspuns:

– Calul e bine, e la iarbă pe câmp.

– I-a să-l aduceţi încoa să-l văd, a zis aga.

– Păi, nu-l putem aduce agă, că a umplut câmpul: picioarele sunt încolo, capul încolo, trupul încolo.

– Bre, cum spui tu, a murit calul.

– Tu să-l plăteşti, agă, calul, că tu ai spus c-a murit.

Şi aşa, cu bătrânul, au scăpat oamenii de aşa satara belea ce le căzu pe cap.

(****Snoavă populară românească*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Textul aparţine genului ..... .

2. Modurile de expunere predominante, sunt ..... .

3. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).

Textul aparţine literaturii: **a.** ☐ culte; **b.** ☐ populare.

4. Indică două argumente, pentru a susţine răspunsul de la exerciţiul anterior.

5. În structura *bieţii oameni*, există:

a. inversiune
b. metaforă
c. repetiţie.

Scanned with OKEN Scanner

6. Menționează din textul dat, două cuvinte care nu sunt folosite cu forma lor literară și indică această formă.

7. Scrie sensul cuvântului *belea*, din textul dat.

8. Selectează din textul dat, o interjecție de adresare, specificând rolul ei.

9. Explică folosirea semnelor de punctuație și ortografie, din enunțul *Ce, să-l plătească cine-o spune c-a murit.*

10. Transcrie un proverb, din textul dat, explicând semnificația lui.

11. Ce învățătură se desprinde din textul dat?

12. Caracterul oral al literaturii populare înseamnă .....
.....

13. Argumentează, folosind textul dat, caracterul oral și cel colectiv al creației folclorice.

14. Numește specia literară căreia îi aparține textul dat.

II

Citește cu atenție textul, pentru a rezolva corect cerințele:

Dorul mândrei de n-ar fi,
Pădurițâ verde,
M-aș culca, m-aș odihni.
Hai, hai, spic de grâu,
La mândra la brâu.
Dorul mândrei mare este,
Pădurițâ verde,
Io mă culc, el mă trezește!
Hai, hai, spic de grâu,
La mândra la brâu.
Și cum doru-i mare câne,
Pădurițâ verde,
Peste multe dealuri vine!
Hai, hai, spic de grâu,
La mândra la brâu!

(****Folclor*)

Cerințe:

A. (literatură)

15. Textul dat aparține genului: **a.** epic ☐; **b.** liric ☐.

16. Specifică modul primelor trei verbe, din textul dat, și explică rolul lor.

17. Indică două cuvinte a căror formă nu este literară.

18. Precizează un diminutiv din textul dat.

19. Explică semnificația cuvântului *dor.*

20. Justifică folosirea virgulelor și a semnului exclamării în versurile:

Hai, hai, spic de grâu,
La mândra la brâu!

21. Indică două consecințe ale folosirii cratimei în structura *doru-i.*

22. Măsura primului vers, este de:

a. 6 silabe
b. 7 silabe
c. 8 silabe.

23. Transcrie versurile care se repetă și explică rolul lor.

Scanned with OKEN Scanner

24. Textul dat ilustrează caracterul sincretic al creației populare. Definește-l.

III

Citește cu atenție textul, pentru a rezolva corect cerințele:

A fost odată ca niciodată într-altă lume uitată și de picior de om de azi necălcată și necercetată, în care torcea poveștile o fată și strânsese o covată. Da și eu sunt de pe vremea aceea când fata asta torcea poveștile-n lume și încă n-aveau nume și mai cu ochi dulci, mai cu buze moi, iaca am prins o poveste dintre ale noi și-am venit până la voi. Povestea o țin ca pe-o prepeliță de coadă și aștept lumea să treacă și să șadă, ca să-ncep și eu s-o spun, că de altceva nu-s bun. Așa-i omul bătrân de ani: spune povești și strânge bani. Iàn puneți și d-voastră în cușmă cât v-a lăsa inima, c-apoi îmi merge ca melița gura și se umple de oameni bătătura.

Iacă, fost-a fost odată și trăit-a trăit nemângâiată pe lumea asta uitată lelea Mădălina, bat-o noroacele, gospodina, că tare a fost horopsâtă, măcar că nu era urâtă. A rămas ea, cum se întâmplă de atâtea ori, cu un fecior din flori și nici nume nu i-a pus, că cu el de mititel pe lume s-a dus și l-a crescut printre străini, cum crește iarba între spini.

L-a crescut și l-a bocit cu lacrimi l-a stropit și-a crescut feciorul ista mare și cu nimeni n-avea asemănare, că doară și buruiana crește, când cerul o stropește, da omul cum să nu crească, stropit de lacrimă omenească?

(****Făt-Frumos, feciorul lelii* din *Dochița Împărăița*)

Cerințe:

A. (literatură)

25. Textul dat este un fragment de basm. Indică formula de început și specifică rolul ei.

26. Explică expresia *a merge gura ca melița* și alcătuiește un enunț în care să o folosești.

27. Selectează un diminutiv, din textul dat, și explică rolul lui.

28. Transcrie două forme verbale inverse.

29. Menționează o comparație, din textul dat.

30. Scrie forma literară a cuvintelor: *horopsâta, ista.*

31. Numește personajele din textul dat.

32. Transcrie cuvintele prin care este caracterizat personajul feminin.

33. Arată modalitățile de caracterizare, utilizate în textul dat.

34. Textul aparține genului epic. Indică două argumente, pentru a susține această afirmație.

Ilustrează, cu argumente din textul dat, caracterul oral și pe cel anonim al creației folclorice.

B. (limba română)

35. Completează definiția următoare:

Adverbul este ..... și determină .....

Scanned with OKEN Scanner

36. Notează, în caseta corespunzătoare, felul adverbului subliniat şi funcţia lui sintactică:

a. Mihai merge *agale*.
b. Ei au locuit *aici*.
c. Lor le merge *bine*.
d. Mirela nu a venit *atunci*.
e. Vor pleca *mâine*.
f. *Acolo* s-a întâmplat ceva.
g. Lecţia *de atunci* a fost învăţată.
h. Blocul *de acolo* este nou.

37. Alcătuieşte două enunţuri care să conţină adverbe formate prin derivare, de la alte părţi de vorbire.

38. Indică de două adverbe formate prin compunere.

39. Ce parte de vorbire sunt următoarele cuvinte subliniate, din enunţurile de mai jos:

a. Mihai scrie <u>*repede*</u>.
b. Apa <u>*repede*</u> s-a tulburat.
c. El mi-a făcut <u>*un bine*</u>.
d. Maria nu a ajuns <u>*bine*</u> acasă.

40. Construieşte enunţuri în care să foloseşti următoarele omofone: altădată/ altă dată, odată/ o dată, deoparte/ de o parte, întruna/ într-una.

41. Alcătuieşte fraze cu adverbele *cum*, *când* şi *unde*. Indică funcţia sintactică, pe care o îndeplinesc. Precizează ce alt rol mai au în frază.

42. Completează spaţiile libere cu unul dintre adverbele: *cum*, *când*, *unde*:

a. A învăţat ..... a dorit, dar a promovat.
b. S-a dus ..... a fost înainte colega ei.
c. Găteşte ..... vrea bunica.
d. Se întreba ..... o va scoate la capăt.
e. Pleacă ..... doreşte, dar numai dacă are permisiunea părinţilor.
f. Îl întreba ..... l-ai vizitat, pentru că nu mai ştia nimic despre tine.

43. Corectează greşelile din enunţurile de mai jos:

a. Copiii noi-născuţi vor fi externaţi mâine.
b. Oamenii răi-platnici nu sunt plăcuţi de nimeni.
c. Sarcinile dificile de rezolvat nu l-au descurajat.
d. Elevii noi au răspuns cei mai bine.
e. Cam ar vrea să lipsească de la şcoală.
f. Mai o aştept până la ora 3.
g. Prin urmare aşadar nu mai pleci în Canada.
h. În concluzie deci vom merge la mare împreună.
i. Dar totuşi nu pot să-ţi spun adevărul.
j. Dar însă l-a deranjat şi nu i-a plăcut.

Scanned with OKEN Scanner

44. Alcătuiește enunțuri în care cuvântul *„iar“* să fie, pe rând, adverb și conjuncție.

45. Alcătuiește un enunț în care cuvântul *toamna,* să aibă două valori morfologice diferite.

46. Identifică două adverbe de loc, în textul *Snoavă populară românească.*

47. Indică exemple de adverbe fără funcție sintactică.

48. Construiește cinci enunțuri în care adverbul să îndeplinească funcția sintactică de atribut verbal.

49. Scrie câte un enunț, în care să folosești adverbe la gradele de comparație indicate:

a. pozitiv: ....

b. comparativ de superioritate: .....

c. comparativ de egalitate: .....

d. superlativ relativ de inferioritate: .....

e. superlativ absolut: .....

50. Recunoaște gradele de comparație la care sunt adverbele subliniate, din enunțurile următoare:

a. Mihai învață <u>tot atât de bine</u> ca Maria.

b. El a venit la petrecere <u>mai târziu</u> decât noi.

c. Mirela a alergat <u>tare</u>, <u>tare</u> și a câștigat concursul.

d. Andreea locuiește <u>sus</u>.

e. El nu scrie <u>foarte</u>.

51. Analizează adverbele din textele următoare:

a. *Și ei mergeau greu; acuma sfârșiseră vorba și nu îndrăzneau parcă să se mai uite unul la altul. [...]*

Opincile fâșâiră aspru pe gheață. Se apucară amândoi de umeri și, încet, trecură dincolo, pe podișul lucios, prin tăcerea tainică a înserării.

(Mihail Sadoveanu – *Vestitorii*)

b. *Aventura conștiinței mele a început într-o zi de iarnă când o întâmplare m-a făcut să înțeleg deodată că exist.[...] Atunci mi-am dat seama că țineam strâns ceva în brațe, tot o pâine, și că asta era cauza privirilor îndreptate asupra mea.[...] M-am uitat la toți liniștit și am pus pâinea din brațe pe masă.*

(Marin Preda – *Viața ca o pradă*)

c. *A doua zi, duminică, pe când ieșea lumea de la biserică, se răspândi vestea că adineaori ar fi trecut prin sat doi călăreți pe cai albi cu porunci de la Vodă. În fața cârciumii, pe bătătura unde se ținea hora, pâlcuri de oameni se opriră să afle noutăți.*

(Liviu Rebreanu – *Răscoala*)

d. *Aici se pierdea Mihai, care de mic copil învățase toate cotiturile, toate cărările, și acum se strecura cu luntrea lui peste tot, bătând colțurile, oprindu-se la limpezișuri, de unde zburau, speriate, cârduri de rațe sălbatice, lișițe șirete, găinuși-de-baltă, cucove, gâște și câteodată chiar lebede, ce veneau de prin bălțile Dunării.*

(Duiliu Zamfirescu – *Viața la țară*)

Scanned with OKEN Scanner

C. (comunicare)

Să ne amintim!

I. **Dialogul** presupune folosirea unor formule:

– de inițiere;

– de menținere și de verificare a atenției interlocutorului;

– de încheiere.

52. Menționează câte două exemple din fiecare tip de formulă.

II. **Dialogul** este diferit în funcție de modul de comunicare și de partener, avându-se în vedere:

– vârsta și statutul social al interlocutorului;

– limbajul potrivit;

– mimica, tonul, intonația.

53. Construiește două dialoguri în care să-ți prezinți prietenul/ prietena părinților și unui profesor.

54. Te afli într-un oraș necunoscut și dorești să ajungi la un hotel din centru, dar nu știi cum. Întâlnești un polițist și îi soliciți această informație. Redactează dialogul pe care-l porți cu polițistul.

55. Te duci la bibliotecă, pentru a cere informații despre o carte pe care trebuie să o citești. Scrie un posibil dialog cu bibliotecara.

56. Ce nu este potrivit în următoarele dialoguri?

a. – *Nu!...nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! Zice unul dintre tineri lui d-l Goe, și-l trage puțin înapoi.*

– *Ce treabă ai tu, urâtule? zice mititelul, smucindu-se.*

(I.L. Caragiale – *Dl. Goe*)

b. – *Mamițoo! mam'mare! tantii!*

– *Ce e? ce e? sar cucoanele.*

– *Să oprească! Zbiară și mai tare Goe, bătând din picioare. Mi-a zburat pălăria! să oprească!!!*

(I.L. Caragiale – *Dl. Goe*)

57. Te afli într-o farmacie. Completează dialogul următor între tine și farmacist:

A: .....

B: Bună ziua! Vă putem ajuta cu ceva?

A: Aș dori...

B: Nu, dar vă putem oferi un înlocuitor, care este mai bun decât ceea ce solicitați dumneavoastră.

A:...

B:... ...

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 6, 12, 22, 25, 36, 40, 43, 49, 55 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 18

☑ Specii literare. Doina populară
☑ Prepoziția
☑ Scrisoarea

I

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Doină, doină, cântic dulce!
Când te-aud nu m-aș m-ai duce.
Doină, doină, viers cu foc!
Când răsuni eu stau în loc.
Bate vânt de primăvară,
Eu cânt doina pe afară,
De mă-ngân cu florile
Și privighetorile.
Vine iarna viscoloasă,
Eu cânt doina-nchis în casă.
De-mi mai mângâi zilele,
Zilele și nopțile.
Frunza-n codru cât învie,
Doina cânt de voinicie.
Cade frunza gios în vale,
Eu cânt doina cea de jale.
Doina zic, doina suspin,
Tot cu doina mă mai țin.
Doina cânt, doina șoptesc,
Tot cu doina viețuiesc.

(****Doina*, din culegerea *Poezii populare ale românilor adunate și întocmite de V. Alecsandri.*)

Cerințe:

A. (literatură)

1. Numește genul literar căruia îi aparține textul dat.
2. Rima textului este:
a. împerecheată
b. încrucișată
c. îmbrățișată.
3. Selectează un vers în care apare eul liric.
4. În primele patru versuri, există:
a. repetiție
b. paralelism
c. enumerație.
5. Identifică, în textul dat, un cuvânt care nu este folosit cu forma din limba literară actuală. Scrie această formă.
6. Explică virgulele din primul vers.
7. Care este rolul semnului exclamării, la începutul textului?
8. Numește anotimpurile care sunt sugerate de această doină și stările sufletești, specifice fiecăruia.
9. Verbele, din textul dat, sunt la modul ..... și timpul ..... .
10. Indică tipul de zicere, care s-ar potrivi textului dat.
11. Precizează semnificația contextuală, a verbului *a îngâna*.
12. Menționează semnificația versului *Frunza-n codru cât învie*.

Scanned with OKEN Scanner

13. Prezintă semnificația folosirii persoanei I, în textul dat.
14. Transcrie o structură în care apare o imagine auditivă.
15. Explică, în 8-10 rânduri, semnificația ultimelor patru versuri.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Măi bădiță, floare dulce,
Unde te-aş găsi te-aş smulge,
Şi-acasă la noi te-aş duce,
Şi te-aş răsădi-n grădină,
Şi te-aş secera cu milă;
Şi te-aş face stog în prag,
Şi te-aş îmblăti cu drag,
Şi te-aş măcina mărunt
La morişca de argint;
Şi te-aş cerne
Prin sprincene,
Şi te-aş frământa-n inele,
Şi te-aş da inimii mele
Să se stâmpere de jele... .

(****Măi bădiță, floare dulce* – din L. Blaga, *Antologie de poezie populară*)

Cerinţe:

A. (literatură)

16. Precizează rima şi măsura primelor trei versuri.
17. Explică rolul interjecției din primul vers.
18. Rescrie, din textul dat, un substantiv în cazul vocativ şi menționează rolul lui.
19. Identifică şi explică o metaforă din poezie.
20. Transcrie două epitete, din text, şi precizează care sunt părțile de vorbire pe care le însoțesc.
21. Selectează o structură paralelă, din textul dat.
22. Ce se evidențiază prin folosirea verbelor la modul condițional optativ?.
23. În textul dat, apare persoana a II-a a pronumelui. Explică folosirea ei.
24. Indică un cuvânt care se repetă la început de vers şi comentează efectul său stilistic.
25. Explică, în 4-5 rânduri, versurile: *Şi te-aş cerne/ Prin sprincene.*
26. Numeşte sentimentul dominant, în textul dat.
27. Explică structura poeziei.
28. Comentează, în 4-6 rânduri, ultimele două versuri.
29. Transcrie, din textul dat, un cuvânt cu o sonoritate deosebită şi explică motivul pentru care l-ai ales.
30. Explică rolul punctelor de suspensie din finalul textului dat.
31. Indică două argumente, din textul dat, pentru a susține că este o doină de dragoste.

Scanned with OKEN Scanner

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Răsărit-a luna-n prag,
Nu-i aici cine mi-i drag.
Răsărit-a luna-n şură,
Nu-i aici cine-mi dă gură.
Arde lumina pe masă,
Cine mi-i drag nu-i acasă.
Arde luminiţa bine,
Cine mi-i drag nu mai vine.
Duce-m-aş ca luna-n nor,
Nu mai pot de-a badii dor.
Duce-m-aş ca luna-n stele,
Nu mai pot de-a badii jele.
De n-ar plânge inima,
Nici ochii n-ar lăcrăma.
Inimuţa-n mine plânge,
Dorul sufletul mi-l stânge.

(*** - *Doina* din *Antologie a poeziei populare*, îngrijită de Ovidiu Papadima)

Cerinţe:

A. (literatură)

32. Completează următoarele enunţuri:
Textul dat este o doină, pentru că:
a. aparţine genului .....;
b. are versuri .....;
c. sentimentele exprimate sunt ..... .

33. Poezia este o doină de:
a. jale
b. dor
c. haiducie.

34. Prezintă rima, măsura şi ritmul primelor două versuri.

35. Identifică, în textul dat, un cuvânt care nu are forma din limba actuală.

36. Transcrie, din textul dat, două forme verbale inverse.

37. Numeşte persoana căreia se adresează autorul anonim.

38. Explică sensul cuvântului *şură*.

39. Identifică, în textul dat, un derivat diminutival şi explică-l.

40. Selectează două elemente cosmice, care sunt prezente în textul dat, precizând şi rolul lor.

41. Rescrie un vers care conţine o personificare şi altul care conţine o comparaţie.

42. Explică folosirea persoanei I, în textul dat.

43. Ce sentiment se evidenţiază prin versul *Cine mi-i drag nu-i acasă.*?

44. Comentează ultimele patru versuri.

B. (limba română)

45. Completează definiţia următoare:
Prepoziţia este partea de .....

46. Completează spaţiile punctate cu prepoziţia corespunzătoare:
a. El merge ..... şcoală.
b. Ei au cucerit medalia ..... antrenorilor.
c. Ei luptă ..... duşmanilor comuni.

Scanned with OKEN Scanner

d. Mirela a trecut ..... casa noastră.
e. Ei sunt ..... fumatului.

47. Notează, în caseta corespunzătoare, cazul cerut de următoarele prepoziții:

la		grație	;
deasupra		contrar	;
conform		dedesubtul	;
pe lângă		până la	;
cu		contra	.

48. Ai citit textul *Doină*. Transcrie toate prepozițiile și indică felul lor.

49. Indică raportul sintactic, pe care îl exprimă fiecare prepoziție.

Model: prepoziția simplă *cu* – leagă substantivul *foc* de elementul regent *viers*.

50. Subliniază forma corectă a prepoziției, în enunțurile de mai jos:

a. Maria a alergat după/ de pe/ dupe autobuz și și-a rupt piciorul.
b. El merge pă/ pi/ pe jos până la școală.
c. El vine din spre/ dinspre Dunăre.
d. Cartea este dela/ de la Maria.
e. Dunărea curge înspre/ în spre mare.

51. Explică modul de formare a prepozițiilor compuse, de la ex. 47.

52. Scrie două enunțuri în care să existe câte o prepoziție compusă.

53. Alcătuiește un enunț în care să apară o prepoziție compusă cu prepoziția *la*.

54. Numește ce părți de vorbire sunt cuvintele subliniate, din enunțurile de mai jos:

a. Ea are o *grație* desăvârșită.
b. El a învins *grație* Mariei.
c. Mihai este mereu *contra*.
d. Mircea a luptat *contra* Mariei.

55. Alcătuiește enunțuri în care două cuvinte să fie, pe rând, prepoziții și alte părți de vorbire.

56. Selectează două prepoziții simple, din textul *Doină*.

57. Menționează cazul cerut de prepozițiile, din enunțurile de mai jos:

a. Trece pe lângă școala copilului mereu, dar nu se oprește niciodată.
b. El acționează conform planului.
c. Caietul este deasupra cărții.
d. El se năpustește asupra prăjiturilor.
e. Mihai se poartă asemenea lașilor.

58. Alcătuiește enunțuri în care cuvântul „*deasupra*“ să fie, pe rând, prepoziție și adverb.

Scanned with OKEN Scanner

59. Menționează cinci prepoziții care se folosesc cu cazul genitiv.

60. Scrie două enunțuri în care să folosești prepoziții diferite, cu substantive în cazul dativ.

61. Arată grupul de cuvinte care poate înlocui prepozițiile următoare: înapoia, înaintea, împrejurul.

C. (comunicare)

SĂ NE AMINTIM!

62. Unește, prin săgeți, cuvintele referitoare la scrisoare, din prima coloană, cu definițiile lor, din a doua coloană:

destinatar	sunt așezate sus, în dreapta
expeditor	persoana care primește o scrisoare
formula de încheiere	persoana care trimite o scrisoare
data și locul	se află în finalul scrisorii

63. Citește scrisoarea de mai jos.

București
5.06.2001

Dragă prietenă,

Am primit scrisoarea de la tine și m-am bucurat foarte tare, deși s-a lăsat cam mult așteptată. Oricum, am înțeles problemele pe care le-ai avut.

În ceea ce privește întrebările tale, am să încerc să-ți răspund. Nu mi-am făcut încă planuri de vacanță, dar mi-aș dori să te vizitez sau să mergem împreună la mare. Sau, de ce nu, ambele?...Tu ce zici? Ți-ar plăcea o tabără cu colegii mei? Eu zic că ar fi extraordinar.

Aștept răspunsul tău.

Te îmbrățișez,
Mirela.

Redactează acum o scrisoare la al cărei răspuns este cea de mai sus.

64. Ești plecat într-o tabără de limba engleză, în Croația. Trimite o scrisoare părinților tăi, în care le vorbești despre programul tău zilnic.

65. Părinții tăi sunt în concediu la mare, iar tu îți vizitezi bunicii. Imaginează o scrisoare trimisă de părinți.

66. Redactează răspunsul tău și al bunicilor, la scrisoarea părinților.

67. Completează scrisoarea următoare:

Ploiești
20.06.2001

Dragă Mircea,

Îți trimit această scrisoare cu speranța că voi primi vești de la tine. Tocmai am terminat anul școlar și...

...

Al tău prieten,
Florin.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 2, 14, 31, 41, 47, 50, 54, 58, 64 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 19

☑ Specii literare. Doina cultă
☑ Conjuncţia
☑ Tipuri de scrisori

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

De la Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s-a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin şi pân' la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea m-o ţin
Din Boian la Vatra Dornii
A umplut omida cornii
Şi străinul te tot paşte
De nu te mai poţi cunoaşte
Sus la munte, jos la vale
Şi-au făcut duşmanii cale,
Din Satmar pân' la Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă
Nici îi este toamna toamnă
Nici e vara vara lui.
Şi-i străin în ţara lui.
De la Turnu-n Dorohoi
Curg duşmanii în puhoi
Şi s-aşază pe la noi,
Şi cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier,
Sboară păsările toate
De neagra străinătate,
Numai umbra spinului
La uşa creştinului.
Îşi desbracă ţara sânul,
Codrul – frate cu Românul –
De săcure se tot pleacă
Şi izvoarele îi seacă –
Sărac în ţară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Şi neamul nemernicia!

Ştefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului
Lasă grija Sfinţilor,
În sama părinţilor
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu
Ca să-ţi mântui neamul tău!
Tu te-nalţă din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Şi Moldova adunând.
De-i suna din corn o dată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,
Îţi vin codri-n ajutor,
De-i suna a treia oară,
Toţi duşmanii or să piară
Din hotară în hotară –
Îndrăgi-i-ar ciorile
Şi spânzurătorile!

(Mihai Eminescu – *Doină*)

Cerinţe:

A. **(literatură)**

1. Textul aparţine genului ..... .

2. Precizează rima şi măsura versurilor:

Scanned with OKEN Scanner

Cine-au îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia.
Şi neamul nemernicia!

3. Delimitează textul în trei părţi distincte şi pune un titlu potrivit, pentru fiecare.

4. Argumentează folosirea apostrofului, în primul vers.

5. Explică scrierea cu majusculă a substantivului *Român.*

6. În structura *Nici îi merge, nici se-ndeamnă/ Nici îi este toamna toamnă/ Nici e vară vara lui,* există:

a. epitet
b. comparaţie
c. paralelism.

7. Identifică, în textul dat, o structură inversă şi un epitet.

8. Transcrie, din textul dat, două exemple de indici spaţiali

9. Explică folosirea semnului exclamării la sfârşitul versului *Vai de biet Român săracul!*

10. Evidenţiază motivul pentru care Românul e *străin de ţara lui.*

11. Menţionează consecinţele venirii străinilor în ţară.

12. Indică o adresare directă, din textul dat.

13. Precizează rolul lui Ştefan, în textul dat.

14. Selectează, din textul dat, un blestem şi explică rolul lui.

15. Explică ultimele cinci versuri.

16. Justifică, prin două argumente, că textul dat aparţine unei doine culte.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Codrule, Măria-Ta,
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimica n-oi strica
Fără num-o rămurea,
Să-mi atârn armele-n ea.
Să le-atârn la capul meu,
Unde mi-oi aşterne eu,
Sub cel tei bătut de vânt
Cu floarea pân' la pământ,
Să mă culc cu faţa-n sus
Şi să dorm, dormire-aş dus,
Dar s-aud şi-n visul meu,
Dragă codri, glasul tău,
Din cea rarişte de fag,
Doina răsunând cu drag,
Cum jeluind se tragănă,
Frunza de mi-o leagănă
Iară vântul molcomit
De-a vedé c-am adormit,
El pin tei va viscoli
Şi cu flori m-a coperi.

(Mihai Eminescu – *Codrule, Măria-Ta*)

Cerinţe:

A. (literatură)

17. Versurile au:

a. rimă îmbrăţişată

Scanned with OKEN Scanner

b. rimă împerecheată
c. monorimă.

18. Identifică măsura ultimului vers.

19. Care este forma literară a cuvintelor: *pin, coperi.*

20. Justifică folosirea cratimei în structura *num-o.*

21. Explică folosirea pronumelui *mi,* în versul *Frunza de mi-o leagănă.*

22. Transcrie, din textul dat, o structură care conține o personificare și una care conține o inversiune.

23. Comentează primul vers al poeziei, referindu-te la structura lui.

24. Menționează rolul somnului, în textul dat.

25. Numește un diminutiv, din textul dat, și justifică folosirea lui.

26. Indică rolul folosirii persoanei I a verbului.

27. Menționează cinci elemente ale cadrului natural.

28. Justifică folosirea virgulei, în versul *Dragă codri, glasul tău...* .

29. Selectează, din textul dat, un vers care se repetă.

30. Descrie, în 8-10 rânduri, legătura om-natură, așa cum reiese din textul dat.

31. Comentează ultimele patru versuri.

III

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Cine ar putea să cânte atâta de melodios
decât sfârtecatul până la os,
cine ar putea să cânte cântecul divin
decât mortul viermuit de viermi, blajin
cine ar putea să mai sărute
decât cel cu coaste rupte
cui ar mai putea să-i fie dor
decât celui mort printr-un omor
iar lehuză numai umbra stelei susă
iar aleasă
numai mama mea mireasă.

(Nichita Stănescu – *Doina*)

Cerințe:

A. (literatură)

32. Încercuiește răspunsurile corecte:
Textul aparține genului liric, pentru că:
a. nu se poate povesti;
b. există naratori;
c. există acțiune și personaje;
d. eul liric își exprimă sentimentele în mod direct.

Scanned with OKEN Scanner

33. Identifică, în textul dat, un cuvânt care se repetă.
34. Transcrie, din textul dat, o structură paralelă.
35. Numeşte tipul de rimă folosit şi măsura versurilor?
36. Verbele din text, sunt la condiţional-optativ şi conjunctiv. Justifică folosirea acestor moduri în textul dat.
37. Explică expresia *cântecul divin.*
38. Comentează ultimul vers.
39. Selectează, din textul dat, un vers în care apare eul liric.
40. Evidenţiază, prin două argumente, că textul dat aparţine genului liric.
41. Compară textul dat cu *Doină,* de Mihai Eminescu, şi *Codrule, Măria-Ta,* de acelaşi autor, relevând asemănările şi deosebirile dintre ele.

B. (limba română)
42. Completează fiecare spaţiu liber cu câte un cuvânt potrivit.

Conjuncţia este partea de ... care leagă în ... două propoziţii şi în propoziţie două ... de ... de acelaşi fel.

43. Notează, în caseta corespunzătoare, felul următoarelor conjuncţii:

să		ca să	;
deci		dacă	;
şi		iar	;
dar		fiindcă	;
nici		sau	.

44. Completează spaţiile libere, cu conjuncţiile corespunzătoare.
a. Mihai vrea ..... viziteze un muzeu.
b. Pleacă mama ..... tata?
c. Eu vin târziu, ... nu mă aştepta.
d. Băieţii ..... fetele s-au distrat grozav la munte.
e. Problema este ..... nu pot pleca.
45. Transcrie din textul *Doină,* de Mihai Eminescu:
a. o conjuncţie subordonatoare simplă;
b. o conjuncţie coordonatoare copulativă;
c. o conjuncţie subordonatoare compusă.
46. Arată ce fel de propoziţii sau părţi de propoziţie leagă conjuncţiile de la exerciţiul anterior.
47. Corectează enunţurile de mai jos:
a. Mircea vrea pentru ca să plece.
b. Am căutat cartea, dar însă n-am găsit-o.
c. A plecat fincă nu i-a plăcut filmul.
d. Nu vrea să plece căci fiindcă îi place la noi.
e. Maria a venit jar din nou.

Scanned with OKEN Scanner

48. În structura *Că nimica n-oi strica*, există:
a. o conjuncție subordonatoare simplă
b. o conjuncție coordonatoare adversativă
c. o conjuncție subordonatoare conclusivă.

49. Identifică în textul *Codrule, Măria-Ta*, de Mihai Eminescu, o conjuncție coordonatoare care poate avea și altă valoare morfologică, ilustrând-o printr-un exemplu.

50. Folosește, în două enunțuri conjuncția coordonatoare copulativă *și*; în primul să exprime raport de coordonare în propoziție, iar în al doilea, raport de coordonare în frază.

51. Transcrie din textul *Doină*, de Nichita Stănescu, un cuvânt care să aibă rol de conjuncție subordonatoare.

C. (comunicare)

Amintește-ți!

a) Scrisori familiale

Ghergani, 20 iunie 1881

Iubite amiç,

Azi te pui în tren la 9 seara, după ce ai prânzit bine la „Hugues" sau la „Brofft", arăți tichetul conductorului care vine și ți-l timbrează cu cleștele, fumezi o țigară, două până la Ploiești; acolo îșI bei ceaiul în ticnă, te întorci în vagon, apoi te înfășuri bine în tartan, îșI pui paltonul căpătâi, te lungești pe canapeaua de catifea roșie sau în vagonul-pat, dormi ca acasă vreo nouă ceasuri și, la opt dimineața, te deștepți la Roman. Aici cafea cu lapte, cu un Kipfel, două, și 17 ceasuri, minut cu minut, după ce ai plecat din București, te găsești transportat pe malul îmbălsămat al Bahluiului, în fosta capitală a fostului principat al Moldovei, unde ajungi dormit, mâncat și odihnit. Călătoria, mâncare cu bacșiș cu tot, te-a costat 80 de franci. Ei, vezi, acum 40 de ani nu era așa. [...]

Cu câtă părere de rău am părăsit Iașul, și m-am despărțit de voi, bunii mei amici; o datorie de familie sacră și dureroasă mă chema la București: tatăl meu căzuse greu bolnav.

Ion Ghica

b) Scrisori oficiale

52. Alcătuiește o scrisoare oficială.

53. Imaginează-ți că ești la munte împreună cu diriginta și colegii tăi. Trimite o scrisoare părinților, în care să le povestești o întâmplare extraordinară (reală sau imaginară).

54. Ți-ai găsit un prieten în Franța. El ți-a scris primul, iar tu trebuie să-i răspunzi. Redactează o scrisoare în care să-i vorbești despre tine și familia ta.

55. Scrie-i vărului tău, care locuiește în Pitești. Îi povestești ultimul film pe care l-ai văzut și care te-a impresionat.

56. Redactează o scrisoare către cel mai bun prieten în care îi povestești cum ai câștigat un concurs de înot.

57. Ai citit de curând o carte care te-a impresionat. Scrie-i unui prieten despre cartea citită.

Scanned with OKEN Scanner

58. Te afli la munte împreună cu părinții și ați fost martorii unei întâmplări fericite. Scrie-le bunicilor și povestește-le-o.

59. Completează următoarea scrisoare oficială:

Domnule Președinte,

Doresc să vă informez ... .

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 1, 16, 24, 32, 35, 43, 47, 50, 54 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 20

- ☑ Specii literare. Balada populară
- ☑ Interjecția
- ☑ Cererea. Telegrama. Cartea poștală

I

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Foaie verde-a cucului,
La curțile Stupului,
Stupului, bogatului,
Cine oare că-mi slujea,
Cine toate le făcea?
Era Pintea cel tăcut,
Dar la minte priceput,
Era Pintea cel voinic,
În năcaz trăit de mic. [...]

[Într-o zi, Pintea îl supără pe stăpân și se hotărăște să devină haiduc, adunând lângă el alți voinici. Împărăția vrea să-l omoare, dar Pintea nu se teme. Văzând că nu-l pot prinde, oamenii împăratului pun un „preț" pe capul lui, viu sau mort. Pintea trebuie să-și trimită ortacii la Baia, dar aceștia nu vor să plece fără a afla punctul lui slab.]

– Fraților, fârtaților,
Zise Pintea soților,
Voi de la mine-ți afla
Moartea mea din ce va sta:
Din trei fire de grâu sfânt,
Dintr-un plumbuț de argint
Bine-n pușcă-nțepenit,
Subsuoară-mi nimerit,
Subsoară de-a stânga,
C-acolo-mi stă puterea!

[Ajunși la Baia, oamenii lui Pintea sunt prinși și nevoiți să-l trădeze.]

– Fraților, pandurilor,
Spuneți voi și domnilor
Că eu legat nu mă dau
Până pe picioare stau,
Până-mi mai stă capul sus;
Ca să știți că de mic prunc
Pân' la moarte-am fost voinic [...]
Și cum vorba ispăvește,
Iute arma și-o golește,
Pe panduri îi tăvălește.
Dar scoțând sabia nouă,
Iată că se rumpe-n două;
Și scoțând sabia veche,
Iată că se rumpe-n șepte!
Atunci un pandur bătrân
Iute bagă mâna-n sân,
Ia trei fire de grâu sfânt
Și plumbuțul de argint,
Pușca bine-nțepenește,
Pe biet Pintea mi-l ochește,
Subsoară-l nimerește,
Subsoară de-a stânga,
C-acolo-i stă puterea.
Pintea la pământ cădea,
Lumea cu el se-nvârtea,
Calu-i jalnic necheza.

(****Pintea viteazul*)

Cerințe:

A. (literatură)

1. Numește genul literar căruia îi aparține textul dat.

2. Care este modul de expunere predominant, în textul dat.

3. Rescrie, din textul dat, o structură care se constituie în indice spațial.

Scanned with OKEN Scanner

4. Identifică un adjectiv prin care este caracterizat Pintea, la începutul textului.

5. Transcrie o structură care să conțină un epitet.

6. În structura *Dar la minte priceput*, există:

a. inversiune

b. comparație

c. personificare.

7. Selectează, din textul dat, o structură specific populară.

8. Transcrie cuvintele prin care Pintea se adresează prietenilor săi.

9. Explică folosirea virgulelor din ultimele trei versuri.

10. Identifică un diminutiv şi explică rolul lui în context.

11. Menționează un cuvânt, din textul dat, care nu este folosit cu forma din limba actuală.

12. Evidențiază cifra/ cifrele care se repetă, în textul dat şi explică rolul repetiției.

13. Numeşte personajele baladei.

14. Pintea are un punct slab. Identifică-l şi explică motivul pentru care îl împărtăşeşte celorlalți.

15. Rezumă, în maximum cinci rânduri, deznodământul baladei.

16. Scrie două argumente pentru susținerea ideii că textul aparține unei balade.

17. Menționează un argument pentru ilustrarea caracterului sincretic al baladei.

18. Semnalează două trăsături comune baladei şi basmului.

II

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Brâncovanul Constantin
Boier vechi şi domn creştin,
De averi ce tot strângea,
Sultanul se îngrijea
Şi de moarte-l hotăra,
Căci vizirul îl pâra.
Într-o gioi de dimineață,
Zi scurtării lui de viață,
Brâncovanul se scula,
Fața blândă el spăla,
Barba albă-şi pieptăna,
La icoane se-nchina,
Pe fereastră-apoi căta
Şi amar se spăimânta!

[Constantin Brâncoveanul este adus în fața sultanului care îi cere, în schimbul vieții lui şi a copiilor săi, să renunțe la legea creştinească. Brâncoveanul nu renunță şi copiii lui sunt omorâți.]

– "Alelei! tâlhari păgâni!
Alei! voi feciori de câni!
Trei coconi ce am avut
Pe tustrei mi i-ați perdut!
Dare-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu.
Să vă ştergeți pre pământ,
Trupu-i de pele jupea,
Pielea cu paie-o implea,
Prin noroi o tăvălea
Şi de-un paltin o lega
Şi râzând aşa striga:
– „Brâncovene Constantine,
Ghiaur vechi, ghiaur hain!

Scanned with OKEN Scanner

Cum se şterg norii la vânt,
Să n-aveţi loc de-ngropat,
Nici copii de sărutat!"
Turcii crunt se oţărea
Şi pe dânsul tăbăra,
Haine mândre-i le rupea,
Cască ochi a te uita
De-ţi cunoşti tu pielea ta?"
– „Câni turbaţi! Turci, liftă rea!
De-ţi mânca şi carnea mea,
Să ştiţi c-au murit creştin
Brâncovanu Constantin!"

(*Constantin Brâncovanul*)

Cerinţe:

A. (literatură)

19. Textul aparţine unei balade populare. Numeşte două caracteristici ale acesteia.

20. Care este forma din limba actuală, a cuvintelor: *gioi, scurtărei, se spăimânta, pre, implea*?

21. Explică sensul cuvântului *coconi.*

22. Rescrie, din text, o structură care conţine o inversiune.

23. Explică semnificaţia structurii *barba albă.*

24. Stabileşte măsura şi rima primelor şase versuri.

25. În structura *Faţa blândă el spăla,* există:

a. metaforă
b. epitet
c. repetiţie.

26. Evidenţiază motivul/ motivele pentru care Brâncoveanul şi copiii lui sunt omorâţi.

27. Menţionează rolul semnului exclamării din versul *Alelei! tâlhari păgâni!*

28. Specifică rolul adresării: – *Ghiaur vechi! Ghiaur hain!*

29. Explică, într-o compunere de 5-6 rânduri, versurile:

Dare-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu:
Să vă ştergeţi pre pământ,
Cum se şterg norii la vânt,
Să n-aveţi loc de-ngropat,
Nici copii de sărutat!

30. Rezumă deznodământul baladei.

31. Prezintă semnificaţia morţii lui Constantin Brâncovanul.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Foicica fagului,
La poalele muntelui,
Muntelui Pleşuvului,
În mijlocul
Câmpului,
La puţul
Porumbului,
Pe câmpia verde, -ntinsă,
Şi de cetine coprinsă,
Şade Toma Alimoş,
Haiduc din Ţeara – de – Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat
Şi viteaz cum n-a mai stat
Şade Toma tolănit
Şi cu murgul priponit
În pripoane de argint,
Şi mănâncă frumuşel,
Şi bea vin din burduşel,
Şi grăieşte în ăst fel:
– Închinar-aş, şi n-am cui!

Scanned with OKEN Scanner

Închinar-aş murgului,
Murgului sireapului,
Dar mi-e murgul vită mută,
Mă priveşte şi m-ascultă,
N-are gură să-mi răspundă! [...]
Că-mi venea, măre, venea
Stăpânul
Moşiilor
Şi domnul
Câmpiilor,
Manea, slutul
Şi urâtul;
Manea, grosul
Ş-arţăgosul ... [...]

– D-alelei, murguţule,
D-alelei, drăguţule,
Ce-am gândit
Am izbăvit,
Dar şi ceasul mi-a sosit.
Sapă-mi groapă din picior
Şi-mi aşterne fânişor,
La cap, floare
De bujor,
Să mi-o ia mândra cu dor,
Iar la cap şi la picioare
Pune-mi, pune-mi câte-o floare:
La picioare,
Busuioc,
Să mă plângă mai cu foc.
Apoi, măre, să te duci,
Drumu-n codri să apuci
Pân' la paltinii trăsniţi,
Unde-s fraţii poposiţi.
Nimeni frâul să nu-ţi puie,
Nici pe tine să se suie,
Făr' de-un tânăr sprâncenat
Şi cu urme de vărsat,
Cu păr lung şi gălbior,
Care-mi este frăţior,
Frăţior de vitejie,
Tovarăş de haiducie.
Numai el frâul să-ţi puie
Şi pe tine să se suie;
Tu să-l porţi şi pe el bine,
Cum m-ai purtat şi pe mine!

(*Toma Alimoş*)

Cerinţe:

32. Arată modul/ modurile de expunere folosit(e) în expoziţie.

33. Specifică locul unde se petrece acţiunea.

34. În structura *Pune-mi, pune-mi câte-o floare,* există:

a. o repetiţie

b. o personificare

c. o inversiune.

35. Identifică un diminutiv, în textul dat, şi explică-i semnificaţia.

36. Numeşte personajele care participă la acţiune.

37. Identifică şi ilustrează modalităţile de caracterizare a lui Toma.

38. Transcrie 3-4 versuri din care să reiasă singurătatea lui Toma.

39. Notează versurile din expoziţie, în care este prezentat Toma.

40. Evidenţiază, din textul dat, o structură care conţine o personificare şi una care conţine o hiperbolă.

41. Personajul negativ al baladei este ... .

42. Cele două personaje sunt opuse. Numeşte şi defineşte procedeul prin care sunt caracterizate.

43. Semnalează rolul murgului în această baladă. Indică alte opere în care animalele sunt personificate.

44. Explică semnificaţia testamentului lui Toma.

Scanned with OKEN Scanner

45. Numeşte motivul pentru care haiducul doreşte să fie înmormântat în natură.

46. Transcrie 3-4 versuri din testamentul lui Toma în care apar elemente de caracterizare a viitorului stăpân al calului său.

47. Prezintă două asemănări între personajul de baladă şi cel de basm.

IV

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Pe Mureş în sus,
Câte oi s-au dus,
Toate s-au răpus
Numai mi-a rămas
Iorguţ Iorgovan,
Călare pi cal,
P-un cal drobogean –
Coada-i bate chişiţa,
Coada-i bate pulberea.
Singur rămânea
Din gură zicea:
– Hi, murgule, hi,
La munţi cărunţi,
La brazii mărunţi,
La colţ de cetate,
Unde Mureş bate,
Bate şi răzbate,
La moara de piatră,
Marginile de tisă,
De mulţi boieri mi-e coprinsă.
Îmi bea şi-mi mânca.
Dară ce mânca?
Savai, şiuncă şi postruncă
Şi zeamă de caracudă.
Iorgu ce-mi zicea?
– Hi, murgule, hi
La munţii cărunţi,
La brazii mărunţi!
Poţi, murgule, poţi,
Poţi la bătrâneţe,
Ca la tinereţe?
– Poci, stăpâne, poci,
– Poci, da' nu prea poci,
Calea-n codru-mi intră,
Fără fir de iarbă,
Fără pic de apă,
Şi-acolo se ţine
Cinci, şase de mână,
Cinci, şase voinici,
Străini de părinţi,
Cu căciule nalte,
Nalte stofoşate,
Lăsate pe spate
De streinătate.

(*Cântec după Mureş*, din Nic. Densusianu – *Vechi cântece şi tradiţii populare româneşti*)

Cerinţe:

A. (literatură)

48. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals). Textul dat aparţine genului: ☐ liric ☐ epic.

49. Scrie doi indici spaţiali.

50. Precizează forma din limba actuală a următoarelor cuvinte: *coprinsă, poci.*

51. Indică rima şi măsura primelor patru versuri.

52. Transcrie, din textul dat, o structură care conţine un epitet.

53. Selectează, din textul dat, un verb care se repetă.

54. Explică folosirea virgulei, în versul – *Hi, murgule, hi ... .*

55. Numește personajul principal al textului dat.

56. Justifică folosirea persoanei I a pronumelui, în structura *Iorgu ce-mi zicea?*

57. Evidențiază rolul folosirii cuvântului *savai.*

58. Ilustrează personificarea, în textul dat.

59. Menționează două argumente că textul aparține unei balade populare.

B. (limba română)

60. Completează spațiile punctate:

Interjecția este partea de vorbire ... care exprimă ... .

61. Notează, în caseta corespunzătoare, ceea ce exprimă interjecțiile următoare:

hai!		ura!	;
vai!		hei!	;
uf!		chiț!	;
cuțu!		aoleu!	;
ah!		cucurigu!	.

62. Dă cinci exemple de onomatopee.

63. Alcătuiește două enunțuri în care să folosești câte o interjecție.

64. Explică semnele de punctuație, folosite după interjecțiile de la ex. 63.

65. Scrie, în caseta corespunzătoare, verbele derivate de la următoarele interjecții

zdrang!		*miau!*	;
boc!		*țac!*	

Explică modul lor de formare.

66. Scrie cinci interjecții de adresare.

67. Ai citit textul *Toma Alimoș.* Identifică o interjecție și explică rolul ei în context.

68. Transcrie din textul *Cântec după Mureș* o interjecție care exprimă un îndemn.

69. Pune semnele de punctuație necesare, în următoarele enunțuri:

Hai mă du-te acasă

Uf ce frig e afară

70. Identifică interjecțiile din enunțurile de mai jos, precizând funcția lor sintactică:

a. Hai la film!

b. Broasca pleosc! în lac.

c. Uite ce fericită e!

71. Alcătuiește două enunțuri, în care să folosești câte o interjecție cu funcția sintactică de nume predicativ.

Scanned with OKEN Scanner

72. Scrie valorile morfologice, pe care le are cuvântul subliniat, în enunțurile de mai jos:

a. Mihai vine de acasă.
b. A țipat la ea, de a făcut-o să plângă.
c. De, dacă știam, te-aș fi apărat!
d. O fată scrie exercițiul pe tablă.
e. – O! Ce vreme minunată!
f. Am vizitat-o pe bunica.

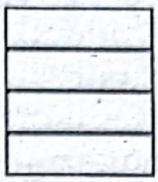

C. (comunicare)

Amintiți-vă!

a) Cererea

Domnule director,

Subsemnatul, Mihai Ionescu, elev al Școlii Nr. 490 din București, clasa a VI-a B, solicit eliberarea unei adeverințe din care să reiasă că sunt elev al acestei școli. Adeverința urmează să-mi servească pentru a mă înscrie la biblioteca „Mihail Sadoveanu".

17.06.2001
Mihai Ionescu
Domnului Director al Școlii Nr. 490, București

b) Telegrama

Dragi părinți,

Mă întorc duminică seara, la ora 22⁰⁰ cu acceleratul 407. vă rog să mă așteptați în Gara de Nord.

Vă pup Mircea.

c) Cartea poștală

Gheorghieni
17.06.2001

Drag prieten,

Salutări de pe meleaguri transilvănene. Aș vrea să împarți și tu aceste bucurii cu mine.

Te îmbrățișez,
Maria.

73. Alcătuiește o cerere prin care soliciți directorului Bibliotecii *„I. L. Caragiale"*, din Sibiu, aprobarea de a consulta o colecție rară.

74. Recitește telegrama de mai sus. Elimină 10 cuvinte care nu sunt necesare.

75. Redactează o telegramă prin care să-ți anunți prietenul/prietena că îl/o vei vizita, precizând momentul sosirii.

76. Gândește-te că e Crăciunul. Redactează o carte poștală, pentru a-ți felicita bunicii, cu această ocazie.

77. Scrie o cerere adresată directorului școlii tale, prin care să soliciți participarea la un concurs interșcolar.

78. Numește elementele comune cererii, telegramei și cărții poștale.

Scanned with OKEN Scanner

79. Există asemănări şi deosebiri între cerere şi scrisoarea oficială. Numeşte-le.

80. Citeşte şi corectează cererea de mai jos:

20.06.2001
Bucureşti

Domnule director,

Doresc să-mi eliberaţi diploma de capacitate, deoarece îmi este necesară la liceu.

Gheorghe Petrescu

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 16, 20, 40, 42, 58, 62, 66, 71, 74 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 21

☑ Specii literare. Balada cultă
☑ Predicatul
☑ Texte literare. Texte nonliterare

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Spun poveşti minuni destule
Despre Pintea Năzdrăvanul,
Spaima-ntunecatei cetini,
Ce-mpresoară Caraimanul.
Mari isprăvi de vitejie,
Cunoscute poate vouă. –
Ascultaţi acu la mine,
Să vă spun şi eu vreo două...

Pintea, fraged copilandru,
La ciobani intrase slugă
Şi-l muncea într-una gândul
Cum ar face el să fugă:
Bacii lacomi nu o dată
Mi-l lipseau de prânz ori cină,
Şi-l certau apoi în pilde,
Ca să-i caute pricină...

Într-o zi, umblând cu turma,
Întâlneşte-n cale-o zână:
– Bună vremea, măi voinice!
– Bună inima, stăpână!
– Spune-mi mie ce te doare
Şi de ce eşti trist la faţă?
Poate eu voi fi în stare
Să-ţi ajut cu vreo povaţă... .

Pintea stă prostit şi râde...
Ce să-i zică?...Ce să-i ceară?
Mai nu crede, mai se-ndeamnă
Şi răspunde-aşa,-ntr-o doară:
– Dă-mi putere, sfântă zână,
Ca să-i bat pe toţi ciobanii!
I-aş snopi numai o dată,
De m-ar pomeni cu anii!...

– Dacă vrei să prinzi putere,
Du-te, Pinteo, de te scaldă
Colo-n iezer unde apa
E ca laptele de caldă...
Crişu lui! Nu mai aşteaptă
Altă vorbă de la zână,
Face cum i-a fost porunca
Şi se-ntoarce glonţ la stână...

Însă când ajunge-acolo,
Stă la gânduri şi se miră:
Ori crescuse el pe cale,
Ori ciobanii se chirciră!
Cu pitici aşa nevolnici
Tocmai el să-şi puie mintea?
Milă-i fu ca să-i mai bată,
Şi-a plecat în lume Pintea!...[...]

(Şt. O. Iosif – *Pintea*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Indică specia şi genul cărora le aparţine textul dat.

2. Măsura primului vers este de:

a. 7 silabe
b. 8 silabe
c. 9 silabe.

3. Explică modul de formare a substantivului *copilandru* şi semnificaţia lui în context.

4. Transcrie, din textul dat, o structură care conţine un epitet şi una care conţine o comparaţie.

Scanned with OKEN Scanner

5. Identifică, în textul dat, un cuvânt care se repetă la început de vers.
6. Precizează sensul cuvântului *iezer*.
7. Evidențiază o structură populară, din textul dat.
8. Precizează rolul virgulei în primul vers al strofei a doua.
9. Justifică folosirea punctelor de suspensie în finalul fiecărei strofe.
10. Menționează rolul cuvântului *glonț*, în structura *Și se-ntoarce glonț la stână...*
11. Numește personajul principal al textului dat.
12. Indică motivul pentru care Pintea îi cere putere zânei.
13. Modul de expunere predominant este:
a. descrierea
b. dialogul
c. narațiunea.
14. Comentează ultima strofă a textului dat.

II

Citește cu atenție textul, pentru a rezolva corect cerințele:

Peste dealuri zgribulite,
Peste țarini zdrențuite,
A venit așa, deodată,
Toamna cea întunecată.

Lungă, slabă și zăludă,
Botezând natura udă
C-un mănunchi de ciumafai, –
Când se scutură de ciudă,
Împrejurul ei departe
Risipește-n evantai
Ploi mărunte,
Frunze moarte,
Snopi de tină,
Guturai...

Și cum vine de la munte,
Blestemând
Și lăcrămând,
Toți ciulinii de pe vale
Se pitesc prin văgăuni,
Iar măceșii de pe câmpuri
O întâmpină în cale
Cu grăbite plecăciuni...

Din căsuța lui de humă
A ieșit un greieruș,
Negru, mic, muiat în tuș
Și pe-aripi pudrat cu brumă:

– Cri – cri – cri,
Toamnă gri,
Nu credeam c-o să mai vii
Înainte de Crăciun,
Că puteam și eu s-adun
O grăunță cât de mică,
Ca să nu cer împrumut
La vecina mea furnică,
Fi' ndcă nu-mi dă niciodată,
Și-apoi umple lumea toată
Că m-am dus și i-am cerut...
Dar de-acuș,
Zise el cu glas sfârșit
Ridicând un picioruș,
Dar de-acuș s-a isprăvit...

Cri – cri – cri,
Toamnă gri,
Tare-s mic și necăjit!

(George Topârceanu – *Balada unui greier mic*)

Cerințe:

A. (literatură)
15. Precizează rima și măsura primelor patru versuri.
16. Identifică doi indici spațiali, în textul dat.
17. În structura *Lungă, slabă și zăludă*, există:

Scanned with OKEN Scanner

a. comparație
b. epitet multiplu
c. metaforă.

18. Rescrie, din textul dat, versurile în care se spune ce *aduce* toamna.

19. Selectează o structură care conține o personificare și una care conține o metaforă.

20. Transcrie versul în care este caracterizat *greieruşul.*

21. Menționează formula de adresare a acestuia?

22. Numeşte personajul de la care *greieruşul* împrumută grăunțe.

23. Menționează elementele care fac parte din câmpul lexical al elementelor naturii.

24. Transcrie versurile în care se precizează de unde vine toamna.

25. Evidențiază semnificația literară a verbului *botezând,* în textul dat.

26. Justifică folosirea apostrofului în structura *fi' ndcă.*

27. Explică ultimele trei versuri ale textului dat.

28. Menționează două argumente, pentru a susține ideea că textul aparține unei balade culte.

III

Citeşte cu atenție textul, pentru a rezolva corect cerințele:

Se zvonise prin ziare
Că-n Irlanda e-ntr-un sat
Un bărbat grozav de tare.
Lordul John, prinzând de veste
Cine e şi de-unde este,
Pleacă-n grabă ca să vadă
Dacă e adevărat.

Ca mulți lorzi de viță veche
Din întunecatul Nord,
Lordul John e-ntr-o ureche;
Fluieră pe drum şi cântă
Şi e cel dintâi la trântă.
Şi-i voinic fără pereche,
Şi e cel mai tare lord.

A găsit în urmă satul;
Pe țăran el l-a găsit
Ocupat cu măturatul
Curții şi ochindu-l bine,
Lordul drept spre dânsul vine
Şi descalică degrabă
Făr-a zice "bun sosit".

Şi-apoi gata de luptare.
– "Tu eşti Willy Spucker?" – "Eu".
– "Spun că eşti grozav de tare
De ți-a mers cuvânt prin lume,
Eu din Londra vin anume,
Să ne punem la-ncercare
Trântă deci cu tine vreau!"

Willy Spucker se cruceşte,
Simte palmele că-i ard,
Leneş târnul şi-l propteşte;
Scuipă-n palme şi se-ntinde
Şi pe lord de brâu îl prinde,
Sus o dată-l răsuceşte
Şi-l azvârlă peste gard.

– „O să stau acum cu tine
Să mă lupt ... mai vrei ceva?
Auzi tu, cu ce gând vine!"
Lordul John, privind cu jale
Şi ținându-se de şale:
– „Să-mi azvârli, te rog, creştine,
Şi cel cal, să pot pleca !".

(George Coşbuc – *Lordul John*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

29. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).
Textul aparţine genului: epic ☐; b) liric ☐.

30. Indică, din textul dat, o structură care conţine un epitet şi una care conţine o inversiune.

31. Justifică folosirea semnelor de punctuaţie, în versurile:

Şi ţinându-se de şale:
– „Să-mi azvârli, te rog, creştine,
Şi cel cal, să pot pleca!"

32. Alcătuieşte un enunţ în care substantivul *cuvânt* să fie folosit cu alt sens, decât în textul dat.

33. Transcrie, din textul dat, un verb la timpul viitor, forma populară.

34. Numeşte personajele textului dat.

35. Menţionează locul de origine al lordului John.

36. Precizează motivul şi scopul călătoriei acestuia.

37. Transcrie o strofă în care lordul John este caracterizat direct.

38. Explică, în 3-4 rânduri, versul *Fără-a zice bun sosit.*

39. Caracterizează, în 10-12 rânduri, personajul lordul John.

40. Modurile de expunere folosite sunt: ..... .
Transcrie câte un fragment, pentru a le ilustra.

41. În 8-10 rânduri, caracterizează personajul Willy Spucker.

42. Indică două asemănări între balada populară şi balada cultă.

B. (limba română)

43. Defineşte predicatul.

44. Predicatul este de două feluri:

a. .....

b. .....

45. Alcătuieşte enunţuri prin care să ilustrezi cele două tipuri de predicat.

46. Marchează cu o linie predicatele verbale şi cu două linii predicatele nominale, din textele următoare:

a. *Dar cum să spun lucrul acesta fără să am, în privinţa parfumurilor, cunoştinţele şi vocabularul pe care îl au, când e vorba de vinuri, cei care, cu ochii închişi, le identifică, le pun note şi le clasează?*

(Geo Bogza)

b. *După Olguţa, negul acela ar fi trebuit să impuie nasului o severă neclintire romană. În realitate, nasul era mobil ca limba şcolarilor şi ca urechea măgarilor. Se sucea când în stânga când în dreapta, când în sus. Pe lângă aceste mişcări psihologice, avea şi mişcări pur fiziologice...*

(Ionel Teodoreanu)

Scanned with OKEN Scanner

47. Precizează modul şi timpul verbelor, prin care sunt exprimate predicatele din enunţurile de mai jos:

a. Mihai cântă la trompetă.
b. – Să vină mama mai repede!
c. Ar fi vrut să înveţe mai bine.
d. Uitasem de aceste exerciţii.
e. Am mers la teatru aseară.
f. – Vino la masă!
g. Nu cântaseră împreună de multă vreme.

48. Rescrie predicatele din următoarele enunţuri, specificând felul lor:

a. Mircea a ajuns la Sinaia înaintea noastră.
b. Mirela ajunsese profesoară în oraşul ei natal.
c. El a rămas tot director şi după şedinţa de săptămâna trecută.
d. Mihai a rămas la bunici în timpul vacanţei de vară.
e. Părea că va ninge.
f. Părea fericit de reuşita prietenilor săi.

49. Construieşte enunţuri în care numele predicativ să fie exprimat prin:

a. substantiv în cazul genitiv;
b. pronume demonstrativ;
c. adjectiv la gradul superlativ absolut;
d. verb la modul infinitiv;
e. verb la modul supin.

50. Formulează enunţuri în care predicatul verbal să fie exprimat prin:

a. verb la modul indicativ, timp mai mult ca perfect;
b. verb la modul conjunctiv, timp prezent;
c. verb la modul imperativ, forma negativă;
d. verb la modul condiţional optativ;
e. interjecţie predicativă.

51. Precizează sensurile verbului *a fi*, în enunţurile de mai jos:

a. A fost odată un rege.
b. – Cât e cartea aceasta? o întrebă elevul pe vânzătoare.
c. Colegii lui au fost la teatru.
d. El este din Moldova.
e. Mihai este în biroul doamnei directoare.

52. Alege forma corectă:

a. Nu fi/ Nu fii rău!
b. Să fi/ Să fii cuminte!
c. Nu fă/ Nu face rău colegilor tăi!
d. Să scri/ Să scrii corect la teză!
e. Mi-ar place/ plăcea să cânt la vioară.

Scanned with OKEN Scanner

53. Identifică, în textul *Pintea*, de Şt. O. Iosif, un predicat verbal exprimat prin verb la timpul mai mult ca perfect şi un predicat nominal.

54. Selectează, din textul *Balada unui greier mic*, de George Topârceanu, un predicat nominal cu nume predicativ multiplu şi un predicat verbal exprimat prin verb la o formă populară de viitor.

55. Construieşte două enunţuri în care verbul *a fi* să aibă, pe rând, valoare predicativă şi valoare copulativă.

56. Analizează predicatele din textele de mai jos:

a. *Anticarul meu îmi dădu un „Război şi Pace" în două volume, pline de chenare şi prinţi desenaţi în câteva linii şi prinţese care semănau unele cu altele, băgate în text, cu un Napoleon strivit de pălărie...[...] Nu înţelegeam nimic... Numele de Tolstoi pe copertă îmi amintea de un om cu barbă, despre care ştiam că fusese conte...Un scriitor e un scriitor, nu un conte ...*

(Marin Preda)

b. *Am adormit brusc; am revăzut într-un adânc de vis toată drama pe care mi-o reprezentase Mitrea Pescăruş.[...]*

Uncheşul nu mai era la vatră. Nu era nici în bordei [...]. Costică şi Ilie gângăveau în salcie; din când în când răspundeau mierlei. Cucoşii trâmbiţau în satul rudarilor; zarea de ziuă zbucnise în înaltul răsăritului.

(Mihail Sadoveanu)

C. (comunicare)

57. Completează spaţiile libere:

Textul literar este textul în care ....., iar textul nonliterar prezintă .....

58. Uneşte prin săgeţi cuvintele din prima coloană cu definiţiile potrivite din a doua coloană:

reclamă	text care te ajută să prepari un produs;
reţetă de bucătărie	text scris de un jurnalist
articol de ziar	text care îţi spune vremea
buletin meteorologic	text care te îndeamnă să cumperi un produs.

59. Citeşte textul următor:

Un tunet răzleţ, răsărit din miazănoapte, răscoli clocotitor nemărginirile rotunde, şi un ropot fără întrerupere şi nedesluşit vestea, de pretutindeni, apropierea prăpăstioasă a artileriei cereşti... O puternică suflare de vânt trecătoare şi uite, ca un glas de pieire, strecurându-se printre frunzişuri, se strânse, tânguios şi jalnic, în nesfârşitul umbros al depărtărilor... Vijelia îşi trimisese înainte pe cel mai ager dintre vestitorii săi înaripaţi... şi de peste firea întreagă, până la hotarele auzului, într-o clipă se rădică, pe mii de note discordante şi totuşi armonice, simfonia înfricoşată a frământării şi a zbuciumului universal!... Puterile adâncului se treziră de pretutindeni şi, sub ocrotirea oarbă a nopţii, îşi dezlănţuiră asupra pământului îngrozit furia lor prăpăditoare ...

(Calistrat Hogaş – *Pe drumuri de munte*)

Scanned with OKEN Scanner

Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).

Textul dat este: **a.** literar ☐; **b.** nonliterar ☐.

60. Menționează două argumente, pentru a justifica răspunsul de la exercițiul anterior.

61. Compune un text literar, în care să prezinți o zi caniculară.

62. Citește articolul următor:

Tabăra Internațională Multimedia de la Baia Mare.

În perioada 16-26 iulie 2001, a avut loc la Colegiul Național „Mihai Eminescu", din Baia Mare, o tabără internațională Multimedia în organizarea Colegiului Mihai Eminescu și a Fundației Children for Children – Children for Peace, în parteneriat cu Consiliul Municipal Baia Mare și Inspectoratul Județean Maramureș. A doua ediție a Taberei Internaționale Multimedia a reunit elevi și profesori interesați în dezvoltarea abilităților în domeniul Tehnologiei Informaționale și Comunicaționale.

Acum scrie un articol, în care să prezinți din punctul tău de vedere Tabăra Internațională Multimedia.

63. Imaginează-ți că ești reporter la o revistă pentru copii.

Scrie un articol în care să prezinți olimpicii internaționali.

64. Caută într-o *Carte de bucate* o rețetă pentru o prăjitură. Adaugă sau scoate ingredientele care nu-ți plac.

65. Alcătuiește un text nonliterar, în care să prezinți vremea din săptămâna aceasta.

66. Imaginează-ți că trebuie să vinzi revista școlii. Construiește o reclamă prin care să atragi cumpărătorii.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 4, 28, 29, 42, 49, 50, 51, 52, 60 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

UNITATEA DE PREGĂTIRE 22

- ☑ Fabula
- ☑ Predicatul
- ☑ Textele nonliterare utilitare

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Cât îmi sunt de urâte unele dobitoace,
Cum lupii, urşii, leii şi alte câteva,
Care cred despre sine că preţuiesc ceva!
De se trag din neam mare,
Asta e o-ntâmplare:
Si eu poate sunt nobil, dar s-o arăt nu-mi place.
Oamenii spun adesea că-n ţări civilizate
Este egalitate.
Toate iau o schimbare şi lumea se ciopleşte,
Numai pe noi mândria nu ne mai părăseşte.
Cât pentru mine unul, fieştecine ştie
C-o am de bucurie
Când toată lighioana, măcar şi cea mai proastă,
Câine sadea îmi zice, iar nu domnia-voastră.

Aşa vorbea deunăzi cu un bou oarecare
Samson, dulău de curte, ce lătra foarte tare.
Cățelul Samurache, ce şedea la o parte
Ca simplu privitor,
Auzind vorba lor,
Şi că nu au mândrie, nici capriţii deşarte,
S-apropie îndată
Să-şi arate iubirea ce are pentru ei:
„Gândirea voastră, zise, îmi pare minunată,
Şi sentimentul vostru îl cinstesc, fraţii mei.“
„Noi, fraţii tăi, răspunse Samson plin de mânie,
Noi, fraţii tăi, potaie!
O să-ţi dăm o bătaie
Care s-o pomeneşti.
Cunoşti tu cine suntem, şi ţi se cade ţie,
Lichea neruşinată, astfel să ne vorbeşti?“
– „Dar ziceaţi ... “ – „Şi ce-ţi pasă? Te-ntreb eu ce ziceam?
Adevărat vorbeam
Că nu iubesc mândria şi că urăsc pe lei,
Că voi egalitate, dar nu pentru căţei.“

Aceasta între noi adesea o vedem,
Şi numai cu cei mari egalitate vrem.

(Gr. Alexandrescu – *Câinele şi cățelul*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Notează două argumente, în sprijinul afirmației că opera citită este fabulă.

2. Menționează părțile din care este formată această specie literară.

3. Marchează cu **X** personajele care aparțin fabulei citite:

☐ bivolul	☐ câinele	☐ cățelul
☐ boul	☐ viţelul	☐ coţofana

4. Scrie pentru fiecare personaj ales, un adjectiv care să-l caracterizeze.

5. Redă, în 6-7 rânduri, firul narativ al fabulei.

6. Încercuieşte răspunsul corect.

Figura de stil folosită de autor în prezentarea personajelor, este:

a. metafora

b. personificarea

c. epitetul.

7. Procedeul prin care trăsăturile de caracter şi ideile umane sunt ascunse în spatele unor măşti de animale, plante sau obiecte personificate se numeşte:

a. antiteză

b. alegorie

c. hiperbolă.

8. Scrie cuvântul cheie în jurul căruia se poartă discuția dintre personaje.

9. Explică, în 4-5 rânduri, înțelesul versurilor: *Aceasta între noi adesea o vedem,/ Şi numai cu cei mari egalitate vrem.*

10. Notează un proverb care să ilustreze comportamentul lui Samurache.

B. (limba română)

11. Marchează, cu o linie, predicatele verbale şi, cu două linii, predicatele nominale din prima strofă a fabulei.

12. Analizează, la alegere, un predicat verbal şi un predicat nominal, din a doua strofă.

13. Alcătuieşte două enunțuri despre Samurache, în care verbul *a fi*, să formeze predicat nominal cu un substantiv şi, apoi, cu un adjectiv.

14. Alcătuieşte două enunțuri despre Samson, în care predicatele nominale să fie exprimate prin verbe copulative diferite, altele decât *a fi*.

15. Alege predicatul din versul *Aceasta între noi adesea o vedem*. Formează cu acest predicat o propoziție imperativă.

Scanned with OKEN Scanner

C. (comunicare)

16. Imaginează-ți că are loc un concurs de fabule, în școala ta. Realizează un anunț și un afiș, care să stârnească interesul elevilor pentru această activitate.

17. Identifică transmițătorul și receptorul anunțului.

18. Formulează o observație în privința dimensiunii anunțului.

19. Precizează utilitatea afișului și a anunțului realizate de tine.

20. Notează două argumente cu care să convingi că anunțul căutat de tine, este text nonliterar.

II

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Pe spinarea unui bivol mare, negru, fioros,
Se plimba o coțofană
Când în sus și când în jos.
Un cățel trecând pe-acolo s-a oprit mirat în loc:
– Ah, ce mare dobitoc!
Nu-l credeam așa de prost
Să ia-n spate pe oricine ...
Ia stai, frate, că e rost
Să mă plimbe și pe mine!

Cugetând așa, se trage îndărăt să-și facă vânt,
Se piteşte la pământ
Și deodată – zdup! – îi sare
Bivolului în spinare ...

Ce s-a întâmplat pe urmă nu e greu de-nchipuit.
Apucat cam fără veste, bivolul a tresărit,
Dar i-a fost destul o clipă să se scuture, și-apoi
Să-l răstoarne,
Să-l ia-n coarne
Și cât colo să-l arunce, ca pe-o zdreanță în trifoi.

– Ce-ai gândit tu oare, javră? Au, crezut-ai că sunt mort?
Coțofana, treacă-meargă, pe spinare o suport
Că mă apără de muște, de țânțari și de tăuni
Și de alte spurcăciuni ...

Pe când tu, potaie proastă, cam ce slujbă poți să-mi faci?
Nu mi-ar fi rușine mie de viței și de malaci,
Bivol mare și puternic, gospodar cu greutate,
Să te port degeaba-n spate?...

(George Topârceanu – *Bivolul și coțofana*)

Cerințe:

A. (literatură)

21. Identifică personajele din această operă literară.

Scanned with OKEN Scanner

22. Precizează tipul uman, pe care-l întruchipează fiecare personaj.

23. Notează două substantive din text, prin care boul îl defineşte pe câine.

24. Menționează ce personaj nu vorbeşte în fabulă.

25. Subliniază versurile în care este caracterizat bivolul.

26. Numeşte mijloacele prin care este caracterizat bivolul.

27. Imaginează-ți că tu eşti cățelul. Scrie propriul răspuns la întrebarea din finalul fabulei.

28. Formulează, în scris, morala fabulei.

29. Selectează o secvență în care poate fi sesizată prezența naratorului.

30. Comentează, în 4-5 rânduri, titlul fabulei.

B. (limba română)

41. Notează felul predicatelor din versurile:

Ce s-a întâmplat pe urmă nu e greu de-nchipuit;
Au, crezut-ai că sunt mort?

42. Completează enunțul:

Substantivul *spurcăciuni*, din fabulă, este derivat de la ... .

43. Alcătuieşte o propoziție, în care un sinonim al cuvântului de bază, notat, să fie predicat.

44. Transformă verbele la modurile nepersonale, din următoarele versuri, în verbe la moduri personale, cu funcții sintactice de predicate:

Un cățel trecând pe-acolo s-a oprit mirat în loc;
Cugetând aşa, se trage îndărăt să-şi facă vânt.

45. Analizează predicatele de la ex. 44.

C. (comunicare)

46. Pornind de la conținutul fabulei, realizează două afişe.

47. Pentru fiecare afiş creat de tine, formulează câte o ştire.

48. Argumentează, în 3-4 rânduri, caracterul utilitar al afişelor şi ştirilor.

III

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Un bou ca toți boii, puțin la simțire,
În zilele noastre de soartă-ajutat,
Şi decât toți frații mai cu osebire,
Dobândi-n cireadă un post însemnat.

– Un bou în post mare? – Drept, cam ciudat vine,
Dar asta se-ntâmplă în orcare loc:
Decât multă minte, ştiu că e mai bine
Să ai totdauna un dram de noroc.

Aşa d-a vieței veselă schimbare

Scanned with OKEN Scanner

Cum şi de mândrie boul stăpânit
Se credea că este decât toţi mai mare,
Că cu dânsul nimeni nu e potrivit.

Viţelul atuncea plin de bucurie,
Auzind că unchiul s-a făcut boier,
Că are clăi sumă şi livezi o mie:
„Mă duc, zise-ndată, niţel fân să-i cer."

Fără-a pierde vreme, viţelul porneşte
Ajunge la unchiu, cearcă a intra;
Dar pe loc o slugă vine şi-l opreşte:
„Acum doarme, zise, nu-l poci supăra."

– „Acum doarme? Ce fel! pentru-ntâia dată
După prânz să doarmă! Obiceiul lui
Era să nu şază ziua niciodată;
Ast somn nu prea-mi place, şi o să i-o spui."

– „Ba să-ţi cauţi treaba, că mănânci trânteală;
S-a schimbat boierul, nu e cum îl ştii;
Trebuie-nainte-i să mergi cu sfială,
Priimit în casă dacă vrei să fii."

La o mojicie atâta de mare,
Viţelul răspunde că va aştepta;
Dar unchiul se scoală, pleacă, la plimbare,
Pe lângă el trece fără-a se uita.

Cu mâhnire toate băiatul le vede,
Însă socoteşte că unchiu-a orbit;
Căci fără-ndoială nu putea a crede
Ca buna sa rudă să-l fi ocolit.

A doua zi iarăşi prea de dimineaţă,
Să-i găsească vreme la dânsul veni:
O slugă, ce-afară îl vedea că-ngheaţă,
Ca să-i facă bine, de el pomeni.

„Boierule, zise, aşteaptă afară
Ruda dumitale, al doamnei vaci fiu."
– „Cine? a mea rudă? mergi de-l dă pe scară.
N-am astfel de rude, şi nici voi să-l ştiu."

(Gr. Alexandrescu – *Boul şi viţelul*)

Cerinţe:

A. (literatură)

49. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals):
Fabula este o operă literară: a) lirică ☐; b) epică ☒.

50. Împarte textul fabulei, în funcţie de momentele subiectului.

51. Relatează, pe scurt, întâmplările din fabulă. În încheierea povestirii, explică morala care se deduce.

52. Indică, pentru fiecare personaj, tipul uman corespunzător.

Scanned with OKEN Scanner

53. Seamănă un personaj al operei literare *Boul şi viţelul*, cu vreun personaj din cele două fabule studiate anterior?
Motivează-ţi răspunsul în 3-4 rânduri.

B. (limba română)

54. Alege trei predicate nominale, din fabulă.

55. Analizează-le morfologic.

56. Scrie în fiecare propoziţie alt verb copulativ, pentru a forma predicate nominale.
Viţelul ..... credul.
Adesea credulitatea ..... prostie.
Boul ..... boier.
Boul ..... leneş.

57. Alcătuieşte două enunţuri în care verbele *a rămâne* şi *a ajunge*, să fie predicate verbale.

58. Pune, în casete, numele predicative potrivite:
a. Aceşti băieţi sunt ☐.
b. Maria a devenit ☐.
c. A studia înseamnă ☐.
d. Floarea înseamnă ☐ pentru mine.
e. După terminarea facultăţii, el a ieşit ☐.

59. Rescrie predicatele nominale, din enunţurile de la ex. 58.

60. Compune cinci propoziţii, având predicatele nominale formate din verbe copulative şi nume predicative exprimate prin:
a. substantiv în acuzativ;
b. pronume personal în genitiv;
c. pronume posesiv în genitiv;
d. substantiv în dativ;
e. substantiv în nominativ.

C. (comunicare)

61. Scrie un dialog între doi colegi, având ca temă următoarea ştire:

Un belgian de 69 de ani, René Pasquier, a avut bizara idee de a realiza cel mai mare sabot din lume. Lungimea acestuia este de 5,31m şi a fost confecţionat dintr-un trunchi gros de copac, în 165 ore de muncă.

62. Rescrie sub formă de anunţ pentru „*Mica publicitate*“, următorul text:

În dimineaţa de 1 iulie, fiind soare şi cald, băiatul meu a ieşit în parc, cu dalmaţianul iubit de toţi membrii familiei, pe nume Lord. La un moment dat, câinele s-a pierdut pe aleile parcului. Oferim recompensă persoanei care ni-l va inapoia pe Lord.

Scanned with OKEN Scanner

IV

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

– Rămâi sănătos, vecine!
Au zis lupul către cuc:
Aceste ţări de rău pline
Le părăsesc şi mă duc.
Nu mai pot trăi aice,
De om, câne, prigonit.
În Arcadia, ferice!
Este codru de trăit,
Unde aurita vreme
Împărăţeşte deplin,
Unde lupu nu se teme
De năpăstile ce-i vin.
Acolo nu sunt războaie,
Toţi în pace vieţuiesc:
Omul este blând ca oaia,
Iar cânii nici hămăiesc.
– Cale bună, măi vecine!
Dar te rog să-mi spui curat:
Năravul nu-ţi iei cu tine?
Şi colţii ai lepădat?
– Să-i lepăd? Da' cum se poate?
– Apoi ţine minte, frate,
Că la viitoarea iarnă,
Ai să rămâi fără blană.
Şi aşa s-au întâmplat,
Precum cucu i-au cântat.
Între oameni iar sunt unii
Cu colţi de lup înzestraţi:
Ori în care parte-a lumii,
Ei vor fi tot nempăcaţi.

(Alecu Donici – *Lupul şi cucul*)

Cerinţe:

A. (literatură)

63. Justifică, folosindu-te de două argumente, că *Lupul şi cucul* este o fabulă.

64. Alege versurile în care lupul îşi exprimă motivele pentru care vrea să plece în Arcadia.

65. Indică este modul de expunere predominant.

66. Explică motivul pentru care autorul nu precizează timpul în care se petrec faptele.

67. Transformă în vorbire indirectă, ultima replică a cucului.

68. Explică, în 3-4 rânduri, semnificaţia cuvintelor cucului, din finalul fabulei.

69. Subliniază proverbul care se potriveşte moralei:
- Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face.
- Lupu-şi schimbă părul, dar năravul ba.
- Când doi se ceartă, al treilea câştigă.

70. Evidenţiază defectul omenesc sugerat de morala.

71. Alcătuieşte o compunere, de maximum 10 rânduri (o fabulă în proză), cu aceeaşi morală ca a fabulei *Lupul şi cucul*.

B. (limba română)

72. Rescrie predicatele din morala fabulei, precizând apoi felul lor.

73. Analizează predicatul nominal din primul vers.

74. Alcătuieşte un enunţ în care verbul de la ex. 73, să fie predicativ.

Scanned with OKEN Scanner

75. Rescrie din fabulă două predicate verbale, unul exprimat prin verb la modul indicativ, celălalt exprimat prin verb la modul conjunctiv.

76. Transcrie două versuri, în care verbul *a fi*, are funcție sintactică de predicat verbal.

77. Formulează un enunț cu predicat nominal, în care verbul *a fi*, să aibă valoare auxiliară.

78. Subliniază predicatele din enunțurile următoare. Scrie, în casete, **Pv** (predicat verbal) sau **Pn** (predicat nominal):

a. – *Ești ostenit. Așază-te lângă mine!* (I. Teodoreanu)

b. *Eu am trecut în clasa a patra, iar Budulea Taichii s-a făcut student...* (Ioan Slavici)

c. *Când a cântat de-al doilea cucoșul lui Ilie, am ajuns.* (Mihail Sadoveanu)

C. (comunicare)

79. Formulează o știre care să conțină cuvintele: *spectacol; scenetă; fabulă; „Lupul și cucul", de Alecu Donici; sală de festivități.*

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 1, 5, 27, 30; 51, 12, 13, 14, 58 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 23

- ☑ Specii literare. Schiţa
- ☑ Subiectul (I)
- ☑ Texte nonliterare distractive

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Ca să nu mai rămâie repetent şi anul acesta, mam'mare, mamiţica şi tanti Miţa au promis tânărului Goe să-l ducă în Bucureşti de 10 mai.

Puţin ne importă dacă aceste trei dame se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în Capitală numai de hatârul fiului şi nepoţelului lor. Destul că foarte de dimineaţă, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tânărul Goe, aşteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la Bucureşti. Adevărul e că, dacă se hotărăşte cineva să asiste la o serbătoare naţională aşa de importantă, trebuie s-o ia de dimineaţă. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece a. m. D-l Goe este foarte impacient şi, cu un ton de comandă, zice încruntat:

– Mam'mare, de ce nu mai vine? ... Eu vreau să vie!

– Vine, vine acuma, puişorul mamii! răspunde cucoana.

Şi sărută pe nepoţel; apoi îi potriveşte pălăria.

Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripţia pe pamblică: „Le Formidable", şi sub pamblică biletul de călătorie înfipt de tanti Miţa, că „aşa ţin bărbaţii biletul".

– Vezi ce bine-i şade lui – zice mam'mare – cu costumul de marinel?

– Mamiţo, nu ţi-am spus că nu se zice marinel?

– Da cum?

– Marinal ...

– Ei! ziceţi voi cum ştiţi, eu zic cum am apucat. Aşa se zicea pe vremea mea, când a ieşit întâi moda asta la copii – marinel.

– Vezi că sunteţi proaste amândouă? întrerupe tânărul Goe. Nu se zice nici marinal, nici marinel.

– Da cum, procopsitule? întreabă tanti Miţa cu un zâmbet simpatic.

– Mariner ...

– Apoi de! n-a învăţat toată lumea carte ca d-ta! zice mam'mare şi iar sărută pe nepoţel şi iar îi potriveşte pălăria de mariner.

Dar nu e vremea de discuţii filologice, soseşte trenul – şi nu stă mult.

(I. L. Caragiale – *D-l Goe*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Textul aparţine genului ..... .

2. Modul de expunere predominant în primele două paragrafe, este:

a. naraţiunea

Scanned with OKEN Scanner

b. descrierea
c. dialogul.

3. Numeşte momentele subiectului, care apar în textul dat.

4. Indică locul şi momentul acţiunii, în textul dat.

5. Pronunţarea corectă a cuvântului despre care discută personajele este:

a. marinel
b. marinal
c. marinar
d. mariner.

6. Transcrie, din textul dat, o structură ironică.

7. Identifică, în textul dat, un cuvânt a cărui formă nu este cea din limba literară actuală.

8. Explică sensul verbului *a importa*.

9. Precizează la ce oră ajunge trenul în Gara de Nord.

10. Verbele din text sunt, în general, la timpul ... . Ce se realizează prin aceasta?

11. Numeşte personajele din fragmentul dat.

12. Notează cu X care dintre următoarele trăsături îi sunt caracteristice lui Goe:

☐ cuminte	☐ nerăbdător
☐ obraznic	☐ ascultător

13. Explică replica Miţei, din textul dat, – *Da cum, procopsitule?*

14. Rezumă, în maximum 10 rânduri, conţinutul textului dat.

15. Alege răspunsurile corecte.

Fragmentul dat face parte dintr-o schiţă, pentru că:

a. are un număr mare/ mic de personaje;
b. durata acţiunii este scurtă/ lungă;
c. are un fir epic simplu/ complicat.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Şi, apucându-l de mâna cealaltă, îl smuceşte de la mamiţa lui, tocmai când trenul, clănţănind din roate, trece pe la un macaz. Din smucitura lui mam'mare într-un sens, combinată cu clătinătura vagonului în alt sens, rezultă că Goe îşi pierde un moment centrul de gravitate şi se reazimă în nas de clanţa uşii de la cupeu. Goe începe să urle ... În sfârşit, n-au ce să facă. Trebuie să se hotărască a plăti biletul, pe care are să-l taie conductorul din carnetul lui. Păcat însă de pălărie! ... Ce-o să facă d-l Goe la Bucureşti cu capul gol? Şi toate prăvăliile închise!... s-ar întreba oricine, care nu ştie câtă grijă are mam'mare şi câtă prevedere. Cum era să plece băiatul numai cu pălăria de paie? Dacă se întâmplă să plouă, ori răcoare? Şi mam'mare scoate din săculeţul ei un beret tot din uniforma canonierii „Le Formidable".

– Te mai doare nasul, puişorule? întreabă mam'mare.

Scanned with OKEN Scanner

– Nu ... răspunde Goe.
– Să moară mam'mare?
– Să moară!
– Ad' să-l pupe mam'mare, că trece!
Şi-l pupă în vârful nasului; apoi, aşezându-i frumos beretul:
– Parcă-i şade mai bine cu beretul!... zice mam'mare scuipându-l să nu-l deoache, apoi îl sărută dulce.
– Cu ce nu-i şade lui bine? adaogă tanti Miţa, şi-l scuipă şi dumneaei şi-l sărută.
– Lasă-l încolo! că prea e nu ştiu cum! ... Auzi d-ta! pălărie nouă şi biletul! zice mamiţa, prefăcându-se foarte supărată.
– Să fie el sănătos, să poarte mai bună! zice mam'mare.
Dar mamiţa adaogă:
– Da' pe mamiţica n-o pupi?
– Pe tine nu vreau! zice Goe cu humor.
– Aşa? zice mamiţa. Lasă!... şi-şi acoperă ochii cu mâinile şi se face că plânge.
– Las' că ştiu eu că te prefaci! zice Goe.
– Ţi-ai găsit pe cine să-nşeli! zice mam'mare.
Mamiţa începe să râză; scoate din săculeţ ceva şi zice:
– Cine mă pupă ... uite ... ciucalată!

(I. L. Caragiale – *D-l Goe ...*)

Cerinţe:

A. (literatură)

16. Transcrie câte un fragment, din textul dat, pentru a exemplifica modurile de expunere.

17. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals):
În textul dat, există personaje: **a.** ☐ individuale; **b.** ☐ colective.

18. Numeşte personajul principal al textului dat.

19. Precizează cauza pentru care Goe îşi pierde echilibrul.

20. Explică rolul punctelor de suspensie, din primul paragraf.

21. Comentează replica mamiţei: – *Cine mă pupă ... uite ... ciucalată!*.

22. Justifică folosirea apostrofului în structura *mam'mare*.

23. Textul dat se încadrează în:
a. intrigă
b. desfăşurarea acţiunii
c. deznodământ.

24. Evidenţiază modalitatea/ modalităţile de caracterizare, din textul dat.

25. Transcrie, din textul dat, o structură prin care să ilustrezi diferenţa dintre aparenţă şi esenţă.

26. Selectează o replică, pentru a ilustra umorul textului.

27. Prezintă, în 4-5 rânduri, semnificaţiile titlului acestei opere.

Scanned with OKEN Scanner

28. Comentează trăsăturile morale ale lui Goe, aşa cum se desprind din textul dat.

29. Caracterizează, în 6-8 rânduri, damele.

30. Dă exemplu de alte opere literare, în care personajele sunt copii.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Pe când toată lumea se plimba pe peron la răcoarea splendidei seri de vară, o cocoană scoate capul dintr-un vagon şi strigă, către cine, nu se poate şti:

– Ce dracu, domnule! Mult o să mai stăm aici?

Apoi, cu multă indignare:

– Ce dobitoc!

Personalul mişcării n-are vreme să răspundă cocoanii. Mă sui în vagonul unde se află această damă şi, după ce o salut frumos, încep să-i explic toată împrejurarea: cum a deraiat trenul de marfă, cum trebuie să se unească trenul 14 cu 122, cum o transbordăm, şcl.

– Să fie ai dracului! zice cocoana foarte supărată.

– Cine, coconiţă? întreb eu.

– Dumnealor de la drumul de fier ... De ce nu bagă de seamă!

– Ei! zic eu; nu se poate fără câte una de asta, dacă e odată drum de fier ...

– Pentru că sunt dobitoci! ... Şi cât o să întârziem?

– Apoi, zic eu, cu manopera de aici, cu transbordarea de la Buftea, poate o să întârziem vreo două ceasuri ...

– Două ceasuri?... Fir-ar ai dracului! Care va să zică, atunci, când ajungem la Bucureşti?

– Era să ajungem la 9 şi 10 ... şi acuma ...

– Şi acuma?

– Acuma o să ajungem pe la 11 trecute!

– Ce dobitocie!

– Şi, dacă-mi daţi voie, coconiţă, de unde veniţi dv.?

– De la Vălenii de Munte ... Mă recomand: madam' Sevastiţa Stănescu, născută Vasilescu.

– Sunteţi din capitală?

– Da. Sunt măritată la Văleni, dar vin des la Bucureşti, am părinţi. Noi suntem din Bucureşti ... Dacă cunoşti dumneata pe domnu Cristache ...

– Nu, zic, n-am onoarea ...

– Domnul Cristache Vasilescu, casele ale frumoase din Popa Chiţu ... tata.

– N-am onoarea ... şi ... mergeţi la Bucureşti în plimbare ...

– Nu; merg la dandist ... am un dinte ... Bine, frate, cât o să mai stăm aici? ... că m-am plictisit ... Fir-ar ai dracului!

– Iată, zic eu, soseşte trenul de Moldova, acuma, numa' să se aranjeze cu al nostru, şi plecăm.

– Ce dobitocie!

După fel-de-fel de mişcări, cari durează încă aproape un ceas, iată că plecăm încetinel.

– Bodaproste! zice cocoana.

E o damă de vreo 30 de ani, foarte frumuşică şi bine făcută – afară de mâni, cari poate n-ar strica să fie mai micşoare, şi, dacă trebuie să judec după botine, şi despre picioare aş îndrăzni să zic acelaşi lucru. E destul de şic îmbrăcată: un corsaj de mătăsică roşie, fustă de mătase neagră şi o pălăriuţă de mult gust ...

– Ce încet umblă! ... fir-ar ai dracului!

– Pesemne vă supără dintele, d-aceea vă grăbiţi ...

– A! nu mă supără! Da! să-şi bată joc de pasajeri aşa!... Uite ce-ncet umblă!... Asta e mare dobitocie!

(I. L. Caragiale – *Întârziere*)

Cerinţe:

A. (literatură)

31. Indică două argumente, pentru a susține apartenența textului la unul dintre genurile literare studiate.

32. Menționează câte un sinonim pentru următoarele cuvinte: *damă, botine, şic, pasajeri, a ajunge.*

33. Care este forma literară a cuvintelor: *cocoana, pasajeri*?

34. Explică sensul cuvântului *dandist.*

35. Identifică, în textul dat, ce replică se repetă, specificând şi rolul ei.

36. Justifică folosirea semnelor de punctuație, în textul: – *Ei, zic eu; nu se poate fără câte una de asta dacă e odată drum de fier... .*

37. Precizează modul de expunere predominant, în textul dat.

38. Rescrie, din textul dat, două structuri care se constituie în indici spațiali.

39. Fragmentul se încadrează în:

a. expoziție

b. desfăşurarea acțiunii

c. punct culminant.

40. Menționează, din textul dat, un fragment care să arate identitatea personajului feminin.

41. Ce alt rol are naratorul, în textul dat?

42. Scrie, în 8-10 rânduri, rezumatul textului dat.

43. Menționează personajele textului dat.

44. Precizează câte două trăsături ale fiecărui personaj.

45. Numeşte modalitățile de caracterizare, exemplificând cu fragmente din textul dat.

46. Identifică, în textul dat, două argumente pentru a susține că este o schiță.

B. (limba română)

47. Completează definiția de mai jos:

Subiectul este partea ....., care ..... .

48. Scrie o propoziție cu subiect multiplu, menționând şi părțile de vorbire, prin care este acesta exprimat.

49. În structura *aceste trei dame se hotărâsc*, există subiect:

Scanned with OKEN Scanner

a. exprimat
b. inclus
c. subînțeles.

50. Scrie o propoziție cu subiect subînțeles.

51. Identifică, în textul de la punctul III:
a. un subiect exprimat prin substantiv colectiv;
b. un subiect exprimat prin substantiv comun;
c. un subiect exprimat prin pronume personal.

52. Rescrie, din textul de la punctul III, o propoziție cu subiect inclus.

53. Subliniază cu o culoare, subiectele simple și cu altă culoare, subiectele multiple, din textul următor:

Pieptul lat al locomotivei s-arată la cotitura liniei. Arătarea crește mereu, sforăind semeață și alunecând cu eleganță maiestuoasă către peron. Cazanul fierbe, fanfara țipă, școlarii intonează imnul. Vagonul domnesc intră pe peron. Un freamăt furnică de colo până colo prin mulțime. Deodată, și glasurile copiilor, și țipetele trâmbițelor și clocotitura norului fierbinte care se macină captiv în pântecele mașinii sunt acoperite de urale zguduitoare... Trenul se oprește, conform programei oficiale, la zece ore precise; suveranii cobor din vagon cu suita, iar consoarta directorului n-a sosit încă!

(I. L. Caragiale – *25 de minute*)

54. Analizează primele patru subiecte, din textul de mai sus.

55. Recunoaște părțile de vorbire, prin care sunt exprimate subiectele din următoarele enunțuri, completând caseta corespunzătoare:

a. Doi băieți traversează strada. ;
b. Trei merg la film. ;
c. Aceea m-a văzut prima. ;
d. – Dumneavoastră mergeți acasă? ;
e. Dumnealui nu spune adevărul. ;
f. Clasa este curată. ;
g. A venit toamna. ;
h. Cireșul s-a uscat. ;
i. Maria cântă la pian. ;
j. Ei au fost la munte. .

56. Pune predicatul următoarelor propoziții, la forma potrivită:
a. Mihai (a glumi) pe seama colegului său.
b. Budulea și Buduleasa (a pleca) la oraș.
c. Acela (a cânta) melodia mea preferată.
d. Artistul (a desena) acest tablou acum trei ani.

57. Construiește enunțuri în care următoarele cuvinte, în forma dată, să îndeplinească funcția sintactică de subiect: *de învățat, băieții și fetele, a merge, urâtul.*

58. Subliniază subiectele din enunțurile de mai jos și menționează prin ce părți de vorbire sunt exprimate:

Scanned with OKEN Scanner

a. A citi este o plăcere pentru elevi.
b. Acela a fost colegul meu de bancă.
c. De cântat este uşor.
d. – Mihai, de ce Mirela nu merge la film?
e. Ioana este deşteaptă.

59. Completează propoziţiile din coloana a doua, cu predicatele verbale potrivite, din prima:

nu cântă	Mama şi tata ..... la mare.
întreabă	Lalelele şi trandafirii ..... .
au înflorit	Mirela ..... bine la pian.
merg	Ea ..... multe lucruri.
citesc	Copii ..... multe romane.

60. Corectează greşelile din enunţurile de mai jos:
a. A venit Mircea şi George.
b. Copiii a fost la mare.
c. Un stol de păsări au zburat spre ţările calde.
d. Fetele învăţa bine.
e. Majoritatea elevilor au cântat la cor.

C. (comunicare)

61. Dă exemple de texte nonliterare distractive.
62. Citeşte reclama următoare:

Ofertă unică!
Dacă vei cumpăra de la magazinul nostru pasta de dinţi ***Colgate****, cu preţul uneia, vei lua două!*

Realizează o reclamă distractivă pentru un alt produs.

63. Eşti producător de jucării, pe care vrei să le comercializezi în grădiniţe. Realizează o reclamă distractivă, prin care să atragi copiii.

64. Completând corect careul următor, vei găsi pe orizontala *A – B* numele unui cunoscut poet român.

1. A făcut *Ocolul pământului în 80 de zile.*
2. A fost...*Corigent la limba română.*
3. A scris despre copiii prost – educaţi.
4. A spus povestiri la...*Hanul Ancuţei.*
5. A compus *Rapsodia Română.*
6. A scris poezii despre natură (pasteluri).
7. A povestit *copilăria copilului universal.*
8. A creat *Balade vesele şi triste.*

Scanned with OKEN Scanner

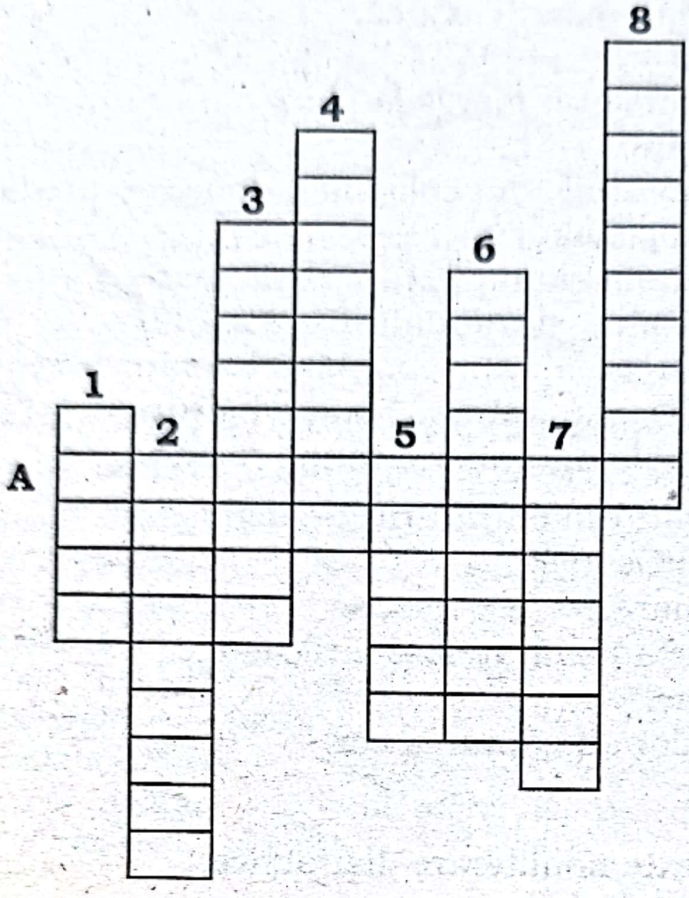

65. Alcătuieşte un careu pe una dintre temele *Plante* sau *Animale*.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 3, 24, 32, 37, 41, 49, 55, 60, 63 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 24

☑ Specii literare. Nuvela
☑ Subiectul (II)
☑ Transformarea dialogului în vorbire indirectă

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

– Ce este aceasta? strigă Sobieski, răpezindu-se călare înaintea lor. Ce sunteţi voi?

– Străjerii din cetate, răspunse bătrânul rănit, din spatele fiului său.

– Cum! atâţia sunteţi?

– Zece din noi au perit din mila Măriei Tale.

– Voi aţi cutezat a vă împotrivi mie şi a-mi omorî atâţia viteji zise regele. O, asta nu se va trece aşa! urmă turbat de mânie, trebui o pildă pentru cei asemine vouă, şi pilda va fi groaznică şi vrednică de faptă. Nu meritaţi a muri de sabie, ci de streang. Spânzuraţi-i!

Pe loc ostaşii încungiurară pe plăieşi, carii, depunând jos răniţii, îşi făcură, semnul crucei şi, răzămându-se pe sănețe, se uitau cu nepăsare la pregătirile ce se făceau pentru moartea lor. Ofiţerii priveau cu înduioşare această scenă.

– Fie-mi iertat, sire, zise atunci Iablonovoski, apropiindu-se cu respect de regele care şedea posomorât şi mânios, a arăta Măriei tale că aceşti viteji n-au făcut decât datoria lor, datorie patriotică şi vrednică de toată lauda, şi că au avut norocirea a câştiga făgăduinţa marelui Sobieski că vor fi slobozi şi nesupăraţi.

– Îţi mulţămesc, vrednice al meu tovarăş de arme, zise Sobieski ca deşteptat din somn, îţi mulţămesc că m-ai oprit de a face o faptă defăimată. Ai cuvânt; oamenii aceşti s-au purtat vitejeşte. Să li se dăruie fiecăruia câte 50 de zloţi. Apoi, înturnându-se către români: Voinicilor, zise, sunteţi slobozi; mergeţi în pace şi spuneţi copiilor şi fraţilor voştri că aţi avut cinstea de a vă împotrivi cinci zile regelui de Polonia.

Îndată se făcu loc moldovenilor, carii, luându-şi răniţii, se îndreptară către munţi, în vreme ce oastea se cobora încet la vale; iar cetatea cu porţile deschise, purtând pe zidurile sale urmele boambelor duşmăneşti, rămase singură pe culmea înverzită, cu un mare schelet uriaş.

(Costache Negruzzi – *Sobieski şi românii*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Numeşte modul de expunere predominant, în textul dat.

2. Numeşte momentele subiectului operei literare şi menţionează care dintre ele sunt prezente în textul dat.

3. Precizează forma literară a cuvintelor: *perit, asemine, încunjurară, crucei, către.*

4. În structura *pentru cei asemine vouă*, există:

Scanned with OKEN Scanner

a. comparație
b. inversiune
c. metaforă.

5. Transcrie, din textul dat, un epitet multiplu și un epitet antepus.

6. Identifică, în textul dat, comparația prin care este prezentată cetatea, în final.

7. Menționează personajele din fragment.

8. În structura *se uitau cu nepăsare la pregătirile ce se făceau pentru moartea lor*, sentimentele românilor sunt de:
a. bucurie că i-au învins pe leși
b. indiferența în fața morții
c. mulțumire că și-au făcut datoria.

9. Comentează diferența dintre modul de a se adresa al lui Sobieski și cel al bătrânului.

10. Precizează numărul plăieșilor.

11. Indică argumentul adus de Iablonovski, în favoarea plăieșilor.

12. Explică următoarele cuvinte ale lui Sobieski: *vrednice al meu tovarăș de arme.*

13. Justifică schimbarea atitudinii lui Sobieski față de plăieși, din finalul fragmentului.

14. Transcrie cuvintele pe care Sobieski le adresează în final, plăieșilor și comentează-le.

15. Rezumă, în 8-10 rânduri, textul dat.

16. Încercuiește răspunsurile corecte:
a. *Sobieski și românii* este un text liric/ epic.
b. Are multe/ puține personaje.
c. Prezintă un episod/ mai multe episoade din viața personajelor.

17. Justifică folosirea virgulelor, în structura *Fie-mi iertat, sire, zise atunci Iablonovski...*

18. Explică semnificația termenului *somn*, în structura *ca deșteptat din somn.*

II

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

De-mi părea bine?
Dar se-nțelege că-mi părea bine.
Când mi-l aduc aminte pe dânsul, mi se desfășoară înaintea ochilor întreaga lume a tinereților, cu toate formele ei, acuma pierdute pentru totdeauna; și nici unul dintre noi toți, care împreună am trecut prin acea lume, nu poate să gândească la tinerețele sale fără ca să-i treacă, așezat, retras și întotdeauna înțelept, Budulea Taichii pe dinaintea ochilor, pentru că Budulea nu era numai al Taichii ci și al nostru al tuturora.

Scanned with OKEN Scanner

Mie, îndeosebi, mi se cuvenea oarecare întâietate la împărțeala părerilor de bine, pentru că eu îl știam încă din copilărie și eram prieten chiar și cu Budulea cel bătrân.

[Huțu este băiatul lui Budulea din Cocorăști. El își trimite copilul la școală la intervenția dascălului din sat, Clăiță, care, mai târziu, îl sfătuiește pe Budulea să-și trimită feciorul la oraș pentru a învăța mai mult și a ajunge dascăl în sat.]

Știa tot satul că Huțu are să meargă la școala în care învăț eu și că are să se întoarcă dascăl, deși eu voiam să mă fac popă.

Ne-am dus apoi la oraș, adecă nu ne-am dus, fiindcă eu plecasem câteva zile mai-nainte, iară dascălul Clăiță venise cu Budulea și cu Huțu în urmă, dar ne-am întâlnit în oraș.

Dascălul era foarte necăjit. Lumea se stricase cu desăvârșire și directorul de la preparandie nu voia să-l primească pe Huțu, fiindcă era o lege nouă, ca să nu primească decât pe aceia care au făcut patru clase primare.

[Huțu este primit, în cele din urmă, la școala unde era și prietenul său, după un scurt examen la care este supus de profesorul Wondracek. Naratorul și Huțu vor locui împreună la Leanca Luichici, iar Budulea cel bătrân îi vizita în fiecare săptămână. Profesorul Wondracek hotărăște să-l oprească pe Huțu la el, lucru pe care dascălul Clăiță îl vede ca pe o adevărată nenorocire.]

Însă, Budulea nu voia să înțeleagă nenorocirea ce i se pregătea lui Huțu. El știa un lucru: că fluierul lui are 6 borte, și când auzea că Huțu are să învețe latinește, grecește, ba chiar și nemțește, îi venea să sară cuc de bucurie și, mergând la oraș, le zicea drumeților: „Am un fecior la învățătură. Are să iasă dascăl mare. Vorbește sârbește și ungurește, iar acum învață latinește, grecește și nemțește; nu-i mai lipsește nici o limbă pentru ca să fie cele șase depline.

Căci, după cum știa Budulea, nu erau atunci pe lume decât 6 limbi, fiindcă franțuzeasca era un fel de nemțească ruseasca un fel de sârbească, iar turceasca un fel de limbă păgânească, pe care puteai s-o înțelegi în latinește, căci, după cum spunea dascălul Clăiță și latineasca era o limbă păgânească. Huțu putea dar să se înțeleagă cu toată lumea.

Drumeții dădeau din cap și, întorcându-se acasă, spuneau că este la Cocorăști un cimpoieș care are un fecior foarte învățat, ce știe toate limbile, și că l-au văzut chiar ei pe acest cimpoieș, care e un om scurt, gros, șchip de piciorul stâng, rotund la față și zâmbește totdeauna când vorbești cu el.

[Huțu își continuă studiile, se hotărăște să devină preot, apoi se gândește să se călugărească. Dar, după aproape 10 ani, se îndrăgostește de Mili, fiica dascălul ui Clăiță, și se căsătorește cu ea.]

(Ioan Slavici – *Budulea Taichii*)

Cerințe:

A. (literatură)

19. Numește genul literar, căruia îi aparține textul.

20. Modul de expunere predominant, în textul dat, este:

a. descrierea

b. dialogul

c. narațiunea.

21. Specifică vârsta la care se află naratorul.

22. Identifică motivul supărării dascălului Clăiță.

Scanned with OKEN Scanner

23. Precizează din ce localitate sunt originare personajele textului.

24. Numește limbile pe care Budulea le considera importante.

25. Transcrie secvența în care este descris Budulea.

26. Explică structura *Budulea nu era numai al Taichii, ci și al nostru al tuturora.*

27. Precizează la ce persoană se povestește.

28. Precizează legătura narator-personaj.

29. Povestește fragmentele, recurgând la/ folosind persoana a III-a.

30. Comentează replica lui Budulea cel bătrân:

Am un fecior la învățătură. Are să iasă dascăl mare. Vorbește sârbește și ungurește, iar acum învață latinește, greceşte și nemțește; nu-i mai lipsește nici o limbă pentru ca să fie cele șase depline.

31. Explică reacțiile drumeților la vorbele lui Budulea.

32. Justifică, prin două argumente, că textul dat aparține unei nuvele.

33. Precizează motivul părerii de bine a naratorului.

34. Justifică folosirea cratimei, în primele două enunțuri ale textului dat.

III

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Până la 80 de ani nu i s-a întâmplat nimic serios Hagiului. Nu l-a durut un dinte măcar. I-au căzut toți de bătrânețe, pierzându-i pe unii în coaje, pe alții în miez de pâine.

Tocmai în ăst an se puse o iarnă grea. Trosneau pomii în grădină. Pe geamurile Hagiului înflorise gheața cu frunze mari și groase. Deşeaba se încerca nepoată-sa să facă ochiuri în geam. Rotunjea, biata fată gura, sufla din toată inima, se croia câte un rotocol, dar se prindea la loc.

– Suflă mai cu inimă, Leană! strigă Hagiul, cocoloșit într-un colț al patului.

– Suflu, nene Hagiului, suflu, dar mă taie frigul și mi-a înghețat răsuflarea, răspunse nepoată-sa, tremurând c-o cergă în spinare. Ar trebui să-mi dai de lemne, că înlemnim până mâne.

– Cum? ... Lemne acum? ... Pe frigul ăsta? P-așa frig, o cioaclă de lemne costă un galben ... un galben!

Leana plecă bombănind în odaia d-alături. Hagiul rămase singur. Trist, întuneric și frig. Vântul se repede pe coș, rece ca gheața, și nu găsește în vatră nici cărbuni, nici cenușe. Hagiul tremură și morfolește o bucățică de pâne. Fiori reci îi trec prin șira spinării. Nu-și mai simte picioarele din tălpi până la genunchi.

Zăpada se ridică până la geamuri. În toată mahalaua nu s-aude nici om, nici câne.

Hagiul doarme, mâhnit că dacă iarna va ține tot așa n-o mai duce fără lemne. Și ce scumpe trebuie să fie lemnele! Așa e, o să iasă din iarnă sărac lipit. A adormit. Se mișcă. Se învârteşte. Toată noaptea visează că se prigorește la un foc mare.

Scanned with OKEN Scanner

A doua zi, nepoată-sa îl găseşte pe jumătate înghețat. Abia putu să zică: "Leano, foc, că mor! Şi îi întinse un bănuț de aur, închizând ochii. Îi fu ruşine ca să nu-l vază acel ochi de aur cu câtă uşurință îl aruncă în mâinile nemiloase ale lumii. Oftă dureros.

(Barbu Şt. Delavrancea, *Hagi-Tudose*)

Cerințe:

A. (literatură)

35. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals)

Textul aparține genului: **a.** ☐ epic; **b.** ☐ liric.

36. Modurile de expunere folosite, în textul dat sunt: ... . Exemplifică!

37. Numeşte personajele care apar în textul dat.

38. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals) care dintre următoarele trăsături îi sunt caracteristice personajului masculin:

☐ bătrân ☐ bolnav.
☐ sărac ☐ zgârcit.

39. Explică sensul cuvântului *cergă*.

40. Indică forma literară a cuvântului *câne*.

41. Evidențiază o structură din care să reiasă singurătatea bătrânului.

42. Transcrie, din textul dat, o structură care conține o comparație.

43. Precizează anotimpul în care se petrece acțiunea, folosind două structuri drept argument.

44. Explică structura *Fiori reci îi trec prin şira spinării.*

45. Justifică folosirea semnului exclamării şi a punctelor de suspensie, în structura *P-aşa frig, o cioaclă de lemn costă un galben ... un galben!*

46. Povesteşte, în 8-10 rânduri, textul dat.

47. Numeşte momentul subiectului căruia îi aparține fragmentul.

48. Folosind două argumente, demonstrează în 10-12 rânduri, că textul dat aparține unei nuvele.

49. Comentează atitudinea, din final, a hagiului.

IV

Citeşte cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Cât e de lung gardul, de la portiță până la cotitura uliței, Sanda l-a măsurat, nici ea singură nu ştie de câte ori, cu firul în mână. Jos, lângă portiță, e vârtelnița cu jirebia de tort. Sanda ia capătul firului, îl suceşte pe lângă cel dintâi par din gard, apoi merge lăsând firul printre degete, din par în par, până la stâlpul din cotitură, acolo suceşte firul încă o dată şi iarăşi se întoarce înapoi. Vârtelnița se mişcă alene, scârțâind îndelungat, şi lasă firul a se dezveli. Din când în când, scârțâitura încetează.

Scanned with OKEN Scanner

Şi firul nu mai curge. Sanda fuge la vârtelniţă, descurcă firul şi iarăşi parândă parii. Aşa se urzeşte pânza. Şi gardul e cel mai bun urzitor: parii bătuţi unul lângă altul şi legaţi între dânşii, loc de şase palme de la pământ, cu o împletitură de nuiele. Lângă gard locul e neted: dincolo grădina cu legume şi flori. Cucurbăta se întinde de-a lungul, se ridică şi pe alocurea se răsuceşte până în vârful parilor, încât firul Sandei se ascunde în verdeaţa frunzelor ori scutură albini din florile galbene. Aşa de a îndemână nu e urzitorul cu craci lungi ca păianjenul. E bun în vreme de iarnă. Acum încă naica Marta s-a dus cu copiii la stână, badea Stan a plecat cu un car de scânduri: Sanda e singură-singurică. Îi mai place afară la uliţă. Nu pentru că ar fi trecători, dar afară cântecul vine mai bine. E cald, dar deprinsă e fata la ger şi la arşiţă. Cu braţele goale, cu poalele aninate în brâu şi cu ştergarul în cap, ea nici nu simte vremea lui cuptor, cântă, întinde firul, descurcă jirebia şi se perde în tinereţele ei.

(Ioan Slavici – *Scormon*)

Cerinţe:

A. (literatură)

50. Textul aparţine genului epic. Indică două argumente, pentru a susţine această afirmaţie.

51. Argumentează, în 5-6 enunţuri, că textul dat se încadrează în expoziţie.

52. Încercuieşte răspunsurile corecte:

Textul este la persoana I/ a III-a şi naratorul este/ nu este şi personaj.

53. Alcătuieşte un enunţ, în care cuvântul *tort* să aibă alt înţeles, decât în textul dat.

54. Identifică, în textul dat, un diminutiv.

55. Transcrie o structură care conţine un epitet şi una care conţine o comparaţie.

56. Numeşte personajele din textul dat.

57. Explică ocupaţia Sandei.

58. Specifică anotimpul când se petrece acţiunea, în textul dat.

59. Modul de expunere predominant este:

a. descrierea
b. dialogul
c. naraţiunea.

60. Exemplifică, în 10-12 rânduri, folosind patru argumente, diferenţele dintre schiţă şi nuvelă.

B. (limba română)

61. Citeşte textul următor:

Ea spunea, spunea înainte, mulgând, repede şi uşurel, firul lung din caierul de in.

– Şi se gândi împăratul ce să facă, ce să dreagă, ca merii să facă mere. [...] şi merii înfloreau, în fitece săptămână, şi se scuturau, şi rod nu legau. Într-o zi veni la împărat o babă bătrână, bătrână şi zbârcită, ca mine de zbârcită, şi mică, mică, ca tine de mică ...

(Barbu Şt. Delavrancea – *Bunica*)

Scanned with OKEN Scanner

Subliniază predicatele, desparte frazele în propoziții, apoi menționează felul subiectului fiecărei propoziții (exprimat, inclus sau subînțeles).

62. Analizează morfologic, primele două subiecte de la exercițiul anterior.

63. Specifică, notând în caseta corespunzătoare, felul subiectelor din următoarele enunțuri:

a. Nu spunea nimic. ;
b. Mirela a fost câștigătoare. ;
c. Ploua când am ajuns la munte. ;
d. Învățam mai bine anul trecut. ;
e. Băieții și fetele sunt la mare. .

64. Construiește propoziții în care să existe:
a. subiect exprimat prin substantiv propriu compus;
b. subiect subînțeles;
c. subiect exprimat prin pronume personal de politețe;
d. subiect exprimat prin numeral ordinal.

65. Realizează acordul subiectelor, cu numele predicative dintre paranteze:
a. Merii, perii și caișii sunt (copt).
b. Mirela și Ioana au devenit (cuminte).
c. Pădurile erau (ruginiu).
d. Munții și dealurile sunt (înverzit).
e. Băieții au devenit (deștept).

66. Ce observație poți face în legătură cu subiectele următoarelor propoziții?
a. Afară plouă.
b. Îi pare bine de reușita fetei la examen.
c. A tunat toată noaptea.
d. Se înserează mai devreme în septembrie.

67. Alcătuiește două propoziții cu subiect inexprimabil.

68. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals)
a. *Iarna* ninge. ☐ subiect ☐ compl. circ. de timp
b. – Te mai doare nasul, *puișorule*?
☐ subiect ☐ complement direct
c. Să fie *el* sănătos! ☐ subiect ☐ nume predicativ
d. *Acest* elev nu învață bine. ☒ subiect ☐ atribut

69. Analizează părțile de vorbire, prin care sunt exprimate subiectele din textul următor:

De la noi Huțu se duse acasă.

Budulea și Buduleasa nu știau ce să-i facă, unde să-l pună și cum să-și arate părerea de bine, căci acum întâia oară își aveau feciorul acasă la dânșii. De mult se vorbiseră ca de Crăciun să meargă împreună la biserică, fiindcă Safta nu-l auzise încă pe Huțu cântând în strană, și Budulea îi zisese de multe ori: «Să-l auzi și vei vedea că nici chiar dascălul nu cântă mai bine!»

(Ioan Slavici – *Budulea Taichii*)

Scanned with OKEN Scanner

C. (comunicare)

70. Citeşte textele următoare şi stabileşte care aparţine vorbirii directe şi care vorbirii indirecte.

a. *E vorba, cine-a fost Cazacul, cine Florea Cazacului şi cine este Cosma Florii Cazacului? Un copil nevârstuic o ştie pe de rost. Om să-i pui alături şi să-l cauţi în şapte sate, nu găseşti unul mai bun decât Mihu, care nu-şi mai ştie rubedeniile şi cuscrii şi finii şi care nu-şi numără averea pe boi, ci pe juguri.*

(Ioan Slavici – *Gura satului*)

b. *Toată viaţa lui de câte ori nepoată-sa trăind aciolată pe lângă dânsul – îi pomenea, la Crăciun, să taie şi ei un porc, ca tot creştinul, bătrânul răspundea:*

– Îmi face rău, nepoată, s-aud guiţând ... Îmi face rău ... c-aşa sunt eu ... milos... .

– Cumpără-l, nene, tăiat gata.

Dacă aşa îl aducea din cuvânt, Leana, înghiţând în sec, cu gândul la şorici, bătrânul răspundea liniştit:

– Un porc ... carne multă ... se strică ... Două guri suntem...

Veneu Paştele.

– Nene, să înroşim şi noi ouă ...

– Ce prostie!... Ouă roşii, ouă stătute ... le mănânci proaspete?... Ouă roşii, ouă stătute...

– Să roşim puţintele.

– De roşim puţintele, ardem focul degeaba, cumpărăm de-a surda băcanul ... Cheltuială zădarnică ... Vremuri grele!

– Da ... o ciozvârtă de miel ...

– Miel ... Ce fel, miel? ... Cum, miel?... Miroase a oaie... Paştele e prea în vară...

– Ce pustia de vară, nene Tudose, nu vezi că plouă şi fulguieşte?

(Barbu Şt. Delavrancea – *Hagi-Tudose*)

71. Modul de expunere folosit în vorbirea directă este ....., iar cel folosit în vorbirea indirectă este ..... .

72. Numeşte două transformări care apar în trecerea de la vorbirea directă, la vorbirea indirectă.

73. Numeşte câte două trăsături specifice pentru fiecare dintre cele două texte.

74. Transformă textul care aparţine vorbirii directe, în vorbire indirectă.

75. Identifică două modificări apărute.

76. Alcătuieşte un dialog între doi prieteni. Transformă-l în vorbire indirectă.

77. Transformă dialogul dintre Sobieski şi bătrânul plăieş, în vorbire indirectă.

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 8, 32, 42, 50, 59, 63, 65, 67, 72 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 25

- ☑ Specii literare. Nuvela. Caracterizarea personajelor dintr-o nuvelă
- ☑ Atributul
- ☑ Aprecieri simple, referitoare la organizarea textelor epice studiate

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a rezolva cerinţele:

Pe drumul ce duce către cetatea Neamţu, pe la sfârşitul lui septemvrie 1686, se vedea o oaste mergând. După un trup de lănceri ce deschidea marşa, urmau douăsprezece tunuri mari, trase de boi, apoi o ceată de ofiţeri călări în fruntea cărora erau trei; unul în floarea vârstei, posomorât, gânditor, necăjit, şi doi mai bătrâni. Tustrei în haine poloneze. În sfârşit venea duiumul oştei: trăsuri, bagaje, pedestraşi, şleahtă pospolită, amestecaţi, în neregulă, cu steagurile strânse, cu capul plecat, cu armele răsturnate, cu întristarea pe faţă şi cu durerea în inimă. Nu se auzea nici surlă, nici dobă, numai tropotul cailor şi pasul oamenilor ce abia se mişcau, pentru că de zece zile caii n-au ros decât coaja copacilor şi oamenii s-au hrănit numai cu poame.

Şi însă această oaste, în stare aşa ticăloasă, e acea ce a înjosit de atâte ori trufia semilunii, iar acei trei fruntaşi ofiţeri sunt hatmanii Iablonovski şi Potoţki, şi cel din mijlocul lor însuşi Ion Sobieski, regele Poloniei.

Şi cum să nu fie supărat şi necăjit vestitul rege? El, Sobieski, fala leşilor, eroul creştinătăţii, mântuitorul Vienii, să fie nevoit pentru a doua oară a da pas turcilor, a se trage dinaintea tătarilor şi a moldovenilor; a-şi privi oastea ticăloşită de lipsa merindelor, horopsită de duşmanii carii îl urmează mişeleşte, fără a îndrăzni să-i deie pept faţiş cu el, şi fac pradă tot ce cade, tot ce rămâne pe urmă; a nu întâmpina în drumul său decât o fioroasă pustietate!

Cum am zis, mergea încet şi gânditor. Hatmanii lângă dânsul păzeau tăcere, respectând supărarea de care şi ei se împărtăşeau.

– Ce castel e acesta? întrebă Sobieski când, ridicând capul, zări pe sprinceana dealului, înălţându-se trufaşă dinaintea lui, cetăţuia Neamţu. Cu bună seamă vreun cuib al tâlharilor acestor de moldoveni!

– La vreme de război, aici domnii Moldovei obicinuiesc a-şi trimite averile lor, răspunse Potoţki.

– Aşa! Să mergem dar să-l luăm. Oh! Voi să-mi răzbun pre Cantemir care mă înşeală, şi mă face să perd atâţa viteji!

– Eu aşi zice să lăsăm cetatea aceasta, zise Iablonovski, şi să ne urmăm drumul înainte. Avem tunuri de câmp nu de asalt.

– Ba, pre numele patronului meu! Nu va zice lumea că o cetate s-a arătat dinaintea lui Sobieski fără a i se cuceri? N-avem tunuri? Vom lua-o dar cu mâinile.

– Numele Măriei tale e destul tun, zise Potoţki.

(Costache Negruzzi – *Sobieski şi românii*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).
În textul dat, apar personaje: individuale ☐; colective ☐.
Numeşte-le!

2. Explică expresia *oastea ticăloşită*, din textul dat.

3. În structura *fioroasă pustietate*, există:
a. enumeraţie
b. inversiune
c. repetiţie.

4. Cuvântul *sprânceană* este folosit, în textul dat, cu sens:
a. propriu de bază
b. propriu secundar
c. figurat.
Alcătuieşte enunţuri în care să foloseşti celelalte două sensuri ale cuvântului.

5. Identifică două arhaisme, în textul dat.

6. În structura *Nu se auzea nici surlă, nici tobă, numai tropotul cailor şi pasul oamenilor*, există:
a. imagine auditivă
b. imagine olfactivă
c. imagine vizuală.

7. Transcrie, din textul dat, personificarea prin care este prezentată cetatea Neamţului.

8. Indică, din textul dat, o enumeraţie prin care este prezentat Sobieski şi una prin care este prezentată armata poloneză.

9. Precizează personajul principal, din textului dat.

10. Identifică motivul supărării lui Sobieski.

11. Precizează modalităţile prin care este caracterizat Sobieski.

12. Alcătuieşte, în 8-10 rânduri, caracterizarea regelui.

13. Numeşte personajele secundare ale textului dat.

14. Prezintă atitudinea lui Potoţki, la dorinţa regelui de a cuceri cetatea Neamţului.

15. Comentează replica lui Potoţki, *Numele Măriei tale e destul tun.*

16. Bifează caracteristicile potrivite pentru Iablonovski:
☐ realist ☐ curajos
☐ linguşitor ☐ înţelept.

17. Transcrie, din textul dat, motivul pentru care Iablonovski nu este de acord cu atacarea cetăţii.

18. Caracterizează armata poloneză, aşa cum apare în textul dat.

Scanned with OKEN Scanner

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Nea Budulea, înainte de toate, avea un picior mai scurt decât cellalt şi era un om scurt, gros, rotund la faţă şi zâmbea mereu când vorbeai cu el. Fără de dânsul nu se putea nici un fel de veselie în sat la noi, fiindcă el cânta mai bine decât toţi şi din vioară, şi din cimpoi, şi din fluier, iară pe Huţu îl ducea întotdeauna cu sine, deoarece Buduleasa fugise cu un scriitor al satului, şi nu putea să-l lase pe copil singur acasă. Când Budulea cânta la vioară, ţinea cimpoile, iară când oamenii se săturau de vioară, Budulea schimba cu feciorul său. Fluierul îl purta Budulea totdeauna în şerpar; altfel nu l-am văzut de când îl ţin minte şi nici nu-mi pot închipui un Budulea făr-de fluier în şerpar.[...]

Huţu, în sfârşit, era nenorocit. Dascălul îi dăduse nişte pantaloni roşi, un surtuc peticit şi o pălărie purtată, pentru că acum nu se mai putea să umble în strai ţărănesc. Nu i se potriveau deloc hainele, el însuşi nu se simţea bine în ele; îi era ruşine parcă de lume şi păşea lat şi ţiindu-şi mânile depărtate de trup, pentru ca nu cumva, umblând, să-şi roadă mânecile şi pantalonii. Erau hainele în care umblase odată dascălul; şi-l treceau fiorii când se gândea că acum el însuşi le poartă şi le strică.[...]

[...] Budulea a deschis uşa, a băgat capul prin deschizătură şi-a strigat tare:

– Măi, Budulea taichii!

De-atunci a rămas Huţu "Budulea Taichii".

D-nul. profesor Wondracek a sărit mânios, fiindcă Huţu s-a ridicat şi-a zis:

– Noi suntem, domnule profesor! Iară băieţii au început să râdă.[...]

(Ioan Slavici – *Budulea Taichii*)

Cerinţe:

A. (literatură)

19. Numeşte personajele din textul dat.

20. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).

Personajele, din textul dat, sunt caracterizate:

☐ fizic ☐ moral.

21. În structura *om scurt, gros, rotund la faţă*, există:

a. epitet multiplu

b. enumeraţie

c. repetiţie.

22. Explică substantivul *scriitor*, din textul dat.

23. Justifică folosirea semnelor de punctuaţie, în enunţul:

– Măi, Budulea Taichii!

24. Menţionează motivul pentru care Huţu era mereu împreună cu tatăl său.

25. Precizează meseria lui Budulea cel bătrân.

26. Transcrie, din textul dat, enunţul în care este prezentată îmbrăcămintea lui Huţu.

Scanned with OKEN Scanner

27. Numeşte motivul pentru care pe Huţu *îl treceau fiorii.*
28. Explică titlul nuvelei.
29. Compară, în 5-6 rânduri, personajul din nuvelă cu cel din schiţă.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Oh! Ce fericire pe Hagiul când rămase singur stăpân în prăvălie! În prima zi l-apucară căldurile. Obrajii îi ardeau; capul i se încinsese; ochii îl usturau. La ceas, la ceas, ieşea din prăvălie s-o privească pe dinafară. Îi da târcoale. Îi cerceta încăperile şi zidurile cu d-amănuntul. Se ridica în vârful picioarelor, ca să-şi arunce privirile până peste acoperişul ei. Prăvălia?...Era copilaşul rumen şi frumos. El? Părintele fericit că are pe cine mângâia. Prăvălia? Femeia fermecătoare. El? El nebunul care-i da în genunchi, cu ochii închişi şi cu inima speriată.

I s-a izbândit visul, singurul vis pe lume! A rămas singur. Ale lui sunt sculurile, jurubiţele şi ghemurile de găitane; ale lui războaiele, rodanele şi maldările de lână; numai el singur deschide tejgheaua; numai el singur tocmeşte, face preţul şi primeşte, numai în mâna lui, banii frumoşi şi roturizi.

În prima seară, zăvorând uşile şi obloanele, ochii îi jucară în toate părţile, mustrând pe ucenici la fitece mişcare.

– Încet, încet, încetinel, că uşile nu sunt de fier!

– Ia seama, trândavule, să nu spargi geamurile, că nu sunt de fier!

– Nu trânti obloanele, ponivosule, că nu sunt de fier!

– Încet, încet cu lacătele, mototolule, că nu sunt...şi dacă sunt?...au broască, au meşteşug, costă parale!

De zece ori se întoarse din drum ca să mai privească o dată, încă o dată prăvălia. La urmă o privi lung, îi surâse, i se umplu ochii de lacrimi şi plecă, mormăind:

– Mititica...tristă şi ea...cu obloanele în jos, cu uşa închisă...ca un om care a închis ochii! Se crapă de ziuă?...Face ochii mari, cât geamurile ei, şi parcă vorbeşte, momind pe trecători să intre, să-i dea o bună ziuă şi să-i târguiască câte ceva...Linguşitoarea ...

(Barbu Şt. Delavrancea – *Hagi-Tudose*)

Cerinţe:

A. (literatură)

30. Numeşte personajul textului dat.
31. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals), răspunsurile date:
Personajul textului dat, este:
☐ principal ☐ individual
☐ secundar ☐ colectiv.
32. Transcrie, din textul dat, o enumeraţie şi o comparaţie.
33. În structura *Ale lui sunt sculurile, jurubiţele şi ghemurile de găitane,* există:
a. enumeraţie

Scanned with OKEN Scanner

b. epitet multiplu
c. repetiție.

34. Selectează un diminutiv, din textul dat, și explică rolul lui.

35. Justifică folosirea semnului exclamării, în prima frază a textului dat.

36. Precizează motivul pentru care ochii *îi jucară în toate părțile* și pentru care îi mustră pe ucenici.

37. Numește motivul bucuriei hagiului.

38. Menționează comportamentul hagiului la începutul textului dat.

39. Transcrie cuvintele cu care se adresează ucenicilor și explică-le.

40. Selectează și explică fragmentul în care se vorbește despre prăvălie și despre hagiu.

41. Comentează ultima replică a hagiului.

42. Caracterizează, în 10-12 rânduri, personajul așa cum este conturat în textul dat.

IV

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Dupe o lună de zile înțelesesem rostul învățăturii și cunoșteam bine pe domnul Vucea. Mulți ani l-am visat. Chiar acum îl văz înaintea ochilor.

Scund, grăsuliu, cu părul mărunt și încărunțit, cu barba ascuțită, potrivită din foarfecă, mai mult albă, și albă ca zăpada în vârful ei netezit; niște ochi verzui, mici și repezi; o față gălbuie, curată și fără pic de sânge. Iarna se cocoloșea într-o bundă de blană lățoasă, vara însă îți rămâneau ochii la el de frumos ce era îmbrăcat; haină albăstrie, pantofi negri, jiletcă de dril năutiu, călcată și lustruită, un lanț de aur, gros ca pe deget.

Și ce curat! Își ștergea ghetele cu batista, dădea necontenit bobârnace gunoaielor de pe haine, și dupe bobârnac sufla de trei ori scurt și repede, și dupe ce sufla făcea din gâtlej: hea, hea.

Dar când mergea, domnul Vucea nu era de fel ca ceilalți oameni. Ne uitam la el de departe. Pășea iute, mărunt, ușor ca un șoarice, și scuipa în urmă când trecea pe lângă murdării; dacă era noroi, călca din piatră, în piatră, tot în creștetul pietrelor, scuturând picioarele ca o pisică. La ușa cancelarii, își coprindea barba în mâna dreaptă, ș-o netezea, ridicând buza de deasupra în sus, ca și cum ar fi mârâit; mustățile și le clănțănea între degete; deschidea mâna, sufla într-însa, tușea și intra pe ușă binișor, fără să i s-auză pașii.

(Barbu Șt. Delavrancea – *Domnul Vucea*)

Cerințe:

A. (literatură)

43. Modul de expunere predominant, în textul dat, este:
a. descrierea;
b. dialogul;

Scanned with OKEN Scanner

c. narațiunea.

44. Subliniază varianta corectă:

Naratorul este/ nu este personaj.

45. Indică numele personajului din textul dat și meseria acestuia.

46. Alege varianta corectă.

Personajul este caracterizat:

☐ fizic ☐ moral.

47. Precizează care este forma literară a cuvintelor: *dupe, văz, cancelarii, coprindea, să-i auză.*

48. Transcrie o comparație, din textul dat.

49. În enunțul *haină albăstrie, pantofi negri, jiletcă de dril năutiu, călcată și lustruită, un lanț de aur,* există:

a. enumerație

b. metaforă

c. repetiție.

50. Justifică folosirea semnului exclamării, în enunțul *Și ce curat!*

51. Rescrie, din textul dat, enunțul în care este descris personajul.

52. Arată modul în care se îmbracă dl. Vucea vara și iarna.

53. Precizează ce are specific dl. Vucea, atunci când merge.

54. Alcătuiește o compunere despre un alt personaj-profesor, din lecturile tale, comparându-l cu dl. Vucea.

B. (limba română)

55. Completează definiția următoare:

Atributul este partea ..... de propoziție care ..... .

56. Notează, în caseta corespunzătoare, felul atributelor subliniate, din enunțurile de mai jos:

a. Elevul <u>cuminte</u> este apreciat de profesori.

b. Mama <u>lui</u> este profesoară.

c. Pădurea <u>înverzită</u> părea de argint.

d. Cartea <u>Mariei</u> era pe masă.

e. Casa <u>de cărămidă</u> este a Ioanei.

f. Colegul meu, <u>Marcel</u>, nu spunea adevărul.

g. Caietul <u>aceleia</u> este înroșit.

h. Vina <u>lor</u> era cunoscută tuturor.

i. Fata <u>deștepată</u> a câștigat concursul.

j. Cadoul <u>de la Anda</u> mi-a făcut plăcere.

57. Alcătuiește enunțuri în care să existe:

a. atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis;

b. atribut pronominal exprimat prin pronume personal în cazul dativ ;

c. atribut substantival genitival;

d. atribut pronominal prepozițional.

Scanned with OKEN Scanner

e. atribut substantival prepoziţional.

58. Foloseşte, în enunţuri, o apoziţie simplă şi una dezvoltată.

59. Explică punctuaţia apoziţiilor de la ex. 58.

60. Realizează acordul adjectivelor dintre paranteze, cu funcţia sintactică de atribut adjectival:

Siluetele lor (cenuşiu) făcură (brusc) salturi aruncând ceva şi căzând apoi imediat pe burtă.

Acel sergent (bătrân) era fericit că a ajuns acasă unde îl aştepta o (nesperat) fericire.

61. Construieşte două enunţuri în care atributele adjectivale să fie exprimate prin numeral cardinal şi ordinal.

62. Formulează două enunţuri în care cuvântul *„acesta“* să fie, pe rând, atribut adjectival şi atribut pronominal.

63. Transcrie din textul *Sobieski şi românii,* de Costache Negruzzi, o apoziţie dezvoltată.

64. Identifică, în textul citat la ex. 63, un atribut exprimat prin pronume de politeţe.

65. Selectează, din textul *Budulea Taichii,* de Ioan Slavici, un atribut adjectival exprimat prin adjectiv la gradul comparativ de superioritate.

66. Analizează atributul adjectival, din enunţul *I s-a izbândit visul, singurul vis pe lume!.*

67. Menţionează un atribut substantival prepoziţional şi un atribut adjectival, din textul *Dl. Vucea,* de Barbu Şt. Delavrancea.

68. Analizează atributele adjectivale, substantivale şi pronominale, din textele următoare:

a. *Ajunşi în poiana Sihăstriei, nu văzurăm deocamdată decât patratul nemişcat al vechilor chilii, care păreau că se îndeasă de frică unele în altele. Ruina şi putrejiunea rânjeau înspăimântătoare de pe acoperăminte şi de pe păreţi; zidurile iarăşi rânjeau şi, rânjind, îşi arătau dinţii lor de cărămidă roşie de sub buzele vinete de un var odată alb. Buruieni acăţătoare, cu cârcei în loc de picioare, puţin mai aveau până ce să-şi deie mâna cu paşnicii şi somnoroşii bureţi, crescuţi fără sămânţă pe şindrila putredă a coperişului.*

(Calistrat Hogaş – *Pe drumuri de munte*)

b. *Nu-i vorba, Bârzovanu, răposatul, era, când a fost, mai mult cârpaci decât cizmar şi şedea mai bucuros la birt decât acasă, tot li-au mai rămas însă copiilor vreo două sute de pruni pe lunca Murăşului, viuţa din dealul despre Păuliş şi casa, pe care muma lor o căpătase de zestre.*

(Ioan Slavici – *Mara*)

C. (comunicare)

69. Numeşte patru texte epice studiate şi speciile literare în care se încadrează.

Scanned with OKEN Scanner

70. Menționează și definește modurile de expunere. Identifică, în operele epice studiate, câte un fragment corespunzător fiecăruia.

71. Alege un text epic și stabilește momentele subiectului.

72. Numește cinci opere epice, care au ca temă copilăria.

73. Indică două opere epice, în care se narează la persoana I și două în care narațiunea este la persoana a III-a.

74. Completează spațiile libere.

Personajele unei opere epice pot fi:

a. ....., ..., figurante, ...;

b. ....., colective.

75. Menționează un text epic studiat, în care sunt folosite regionalisme și altul în care sunt folosite arhaisme.

76. Alege un text epic și alcătuiește un portofoliu care să cuprindă:

- date despre autor;
- date despre volumul din care face parte;
- moduri de expunere folosite;
- personaje;
- particularități lexicale.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 8, 21, 31, 45, 54, 56, 62, 66, 71 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 26

- ☑ Reportajul aparţinând stilului publicistic
- ☑ Atributul (II)
- ☑ Procesul scrierii. Rolul simbolurilor şi al imaginilor în pagină

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Toate sondajele de ieri şi de azi arată că românii sunt mândri că sunt români şi din mândria asta ne facem un titlu de glorie. Nemţii sunt şi ei, la rândul lor, mândri că sunt nemţi, de francezi ce să mai vorbim, americanii sunt şi ei mândri că sunt americani, probabil că şi cetăţenii din Bourkina Fasso sunt şi ei mândri că sunt cetăţenii acestei ţări. Dar noi de ce suntem mândri că suntem români? "Sunt mândru că sunt român pentru că m-am născut în România", ţi-ar răspunde majoritatea celor întrebaţi de ce sunt mândri că sunt români. Stă mândria de a fi român în faptul că te-ai născut în România? Mai ales astăzi, când hai să fim sinceri! – nu e prea mare fericire să te naşti în România, cu atât mai puţin o mândrie. Însă putem rezolva repede problema cu mândria de a fi român dacă recunoaştem că venim pe lume cu ea. Păi, şi atunci te întrebi: care e meritul nostru pentru a fi atât de mândri? Iertat să fiu, dar nici unul. Dar suntem mândri. Mai ales când cetăţeni de-ai noştri obţin performanţe în competiţii internaţionale. [...] Cu alte cuvinte, suntem mândri de câte ori un român obţine mari premii în lume, la olimpiadele ştiinţelor exacte, la întrecerile sportive ş.a.m.d.. Mai bine spus, dar şi mai dureros, nu simţim prea des mândria de a fi român pentru ceea ce am făcut noi, ci pentru ce au realizat alţii, români, fireşte. De asta cred că mândria de a fi român trebuie să vină, mai ales acum, la început de nou secol şi mileniu, în ceea ce vom face noi, ca popor, şi mai puţin din performanţele vârfurilor neamului acesta. Rezultatele economice, culturale şi, nu în ultimul rând, politice ale acestei ţări trebuie să ne facă să fim mândri că suntem români. Până atunci "mândria de a fi român" nu există decât în mintea noastră.

(Marius Tucă – *Mândria de a fi român*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Precizează tema textului dat.

2. Identifică, în textul dat, un verb derivat cu prefix şi explică modul de formare.

3. Scrie câte un sinonim pentru fiecare dintre cuvintele următoare, din textul dat: *glorie, sincer, performanţă, secol, minte.*

4. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).

Termenii sunt folosiţi cu sens:

Scanned with OKEN Scanner

☐ propriu ☐ figurat

5. Explică folosirea enunțului: *hai să fim sinceri!.*

6. Menționează momentele mândriei de-a fi român.

7. Sunt, în textul dat, figuri de stil? Dacă da, notează-le, dacă nu, explică de ce.

8. Comentează ultimul enunț al textului dat.

9. Evidențiază scopul reportajelor aparținând stilului publicistic.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Campionatele Europene de caiac-canoe, desfăşurate pe apele Lacului Idroscala de lângă Milano, s-au încheiat cu un bilanț excelent pentru delegația României, care a adunat şase medalii, trei de aur, două de argint şi una de bronz.

După ce, sâmbătă, campionii olimpici Mitică Pricop şi Florin Popescu au cucerit aurul continental la canoe pe distanțele de 500 şi 1ooo m, duminică, în ultima zi a finalelor pe distanța de 200 m, Ionel Averian şi Mihai Bartolomei au adus țării noastre a treia medalie de aur, fiind cronometrați cu timpul de 37,885. Echipajul masculin de caiac 4, format din Vasile Curuzan, Marian Baban, Geza Magyar şi Romică Şerban, a obținut medalia de bronz, timpul realizat de aceştia fiind de 31,301.

(*Kaiacişti de aur; Jurnalul Național*, 24.07.2001)

Cerinţe:

A. (literatură)

10. Numeşte faptul real, de la care porneşte textul dat.

11. Unde s-a desfăşurat evenimentul?

12. Precizează bilanțul echipei României.

13. Explică expresia *aurul continental.*

14. În textul dat, există:

a. arhaisme

b. neologisme

c. regionalisme.

15. În ce domeniu îşi propune textul dat să informeze cititorul.

16. Indică două argumente, pentru a susține apartenența textului la reportajul publicistic.

B. (limba română)

17. Numeşte felul atributelor şi cuvântul pe care îl determină, din enunțurile de mai jos:

a. Rana sângerândă nu l-a răpus. ☐

b. Casele de acolo îmi aparțin. ☐

c. Cărțile de citit m-au fascinat. ☐

d. Camera de aici este plină cu flori. ☐

Scanned with OKEN Scanner

e. Pâinea de tăiat este pe masă.
f. Munții de dincolo sunt înzăpeziți.
g. Coșurile fumegând se zăresc în depărtare.
h. Păturile de dedesubt sunt albastre.
i. Orele de mers l-au relaxat.
j. Evenimentul de ieri m-a tulburat.

18. Alcătuiește enunțuri în care să existe câte un atribut:
a. verbal exprimat prin verb la infinitiv;
b. verbal exprimat prin verb la supin;
c. adverbial exprimat prin adverb de loc;
d. adverbial exprimat prin adverb de timp.

19. Construiește enunțuri, în care un verb la gerunziu să îndeplinească, pe rând, funcțiile sintactice de atribut verbal și atribut adjectival. Explică diferența.

20. Indică funcția sintactică a cuvintelor subliniate, din enunțurile de mai jos:
a. Dorința *de a pleca* l-a salvat.
b. Clasele *de jos* sunt mai luminoase.
c. Datoria lor este *de a munci.*
d. Exercițiile *de scris* sunt ușoare.
e. Cărțile de pe masă sunt *de citit.*
f. Caietul *de deasupra* este al Mariei.
g. Temele *de efectuat* păreau ușoare.
h. Cărțile cerute se află *sus.*
i. Casa ei se află *acolo.*
j. Fata *de acolo* îmi părea cunoscută.

21. Analizează atributele din textele următoare:
a. *Iar când norii-nvăluiesc*
Alba nopții Doamnă,
Peste groapa lui pornesc
Vânturi lungi de toamnă ...

(George Topârceanu)

b. *Mult aș vrea în feeria*
Unei nopți de mai, senine,
Să plutesc pe apa-ți clară,
Cu iubita lângă mine.

(George Topârceanu)

c. *Iar când a fost de s-a-mplinit*
Ajunul zilei de nuntit ...

(George Topârceanu)

d. *Doar pe coastă, la urcuș,*
Din căsuța lui de humă
A ieșit un greieruș,
Negru, mic, muiat în tuș
Și pe-aripi pudrat cu brumă.

(George Topârceanu)

Scanned with OKEN Scanner

e. Grădina de aici părea înflorită, dar când am ajuns acasă, imaginea de departe a acesteia simboliza parcă un palat de flori.

f. Maşina de cusut este nouă, dar piesa pentru sulfilat este stricată.

22. Identifică şi analizează primele două atribute adverbiale din textul *Mândria de a fi român*, de Marius Tucă.

C. (comunicare)

23. Explică aşezarea în pagină a unui text.

24. Identifică două imagini, în manualul de *limba română*. Explică-le.

25. Numeşte simbolul care sugerează schimbarea capitolului, într-unul dintre manualele tale.

26. Trebuie să desenezi un afiş pentru un concert. Foloseşte cât mai multe simboluri.

27. Arată colegilor tăi mai multe simboluri şi fiecare să spună ceea ce înţelege prin ele.

28. Desenează o imagine sugestivă pentru o baladă studiată.

29. Indică o imagine potrivită pentru textul *D-l Goe ...* , de I. L. Caragiale.

30. Aranjează în pagină textele următoare:

a. *Iubite amice, Astă-seară, avem pom de Crăciun. Ne-ai promis că vii să prânzeşti cu noi. Te rog, nu uita. Te aştept până la şapte fără un sfert la berărie, ca să mergem împreună. În tot cazul, dacă ne-ntâlnim, vino direct la noi; dar vino negreşit; se supără Acriviţa. La oamenii aceştia se petrece bine; mă duc să-ntâlnesc pe amicul meu la locul arătat. Sunt şapte fără un sfert, şi omul meu lipseşte; dar n-aştept mult, şi iată-l. – Gândeam că nu vii, îmi zice el. – Se putea, nene Stasache, să supăr pe cocoana Acriviţa? – Bine ai făcut, că ş-aşa e destul de supărată.*

(I. L. Caragiale – *Cadou...*)

b. *Are Dochia mult cât are, Nu e mult o faţă mare? Că-ntre domni, dar orişiunde, Dacă-ţi ştie ea răspunde Grai ales şi lui ca apa, Apoi las' că Rada ştie Şi-n ce fel să poarte sapa.*

(George Coşbuc – *Rada*)

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 1, 3, 10, 16, 17, 19, 20, 22, 30 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 27

☑ Reportajul literar
☑ Complementul (I)
☑ Procesul scrierii. Punctuația

I

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Curgând liniștit prin câmpie, pe o albie care nu-i dă prilejul nici unei lupte, Oltul cade repede într-un somn adânc, aproape letargic. Se petrece cu el ceva necunoscut celorlalte râuri: încă foarte tânăr, se potolește deodată, abia mai urmându-și drumul. O apă alunecă spre miazăzi atât de încet, încât e de necrezut – cu totul de necrezut! – că ar putea fi Oltul: Și totuși, e Oltul! Cel care, nu de mult, cobora nebunește, smulgând brazii din rădăcină. Acum, n-ar mai putea smulge un fir de iarbă. Obosite, în toate celulele lor, undele nici nu încearcă să se trezească din somnul ce le-a cuprins. E poate, din întreaga viață a Oltului, întâmplarea cea mai ciudată, iar ei nu întârzie să i se adauge farmecul!

Într-un ținut pe care îl străjuiesc în depărtare creste vinete de munți, iar mai aproape o largă tălăzuire de coline, încât însuflețirea nu-i lipsește, și nici măreția, Oltul își pierde avântul, uitând spre cât de temerare țeluri a pornit.

Acum, triumfalul cântec a încetat: cea mai mică gânganie, pregătindu-și aripile pentru zbor, s-ar auzi mai bine decât unda râului, amuțită. Oricât ar fi de necrezut, de la un țărm la altul, privirea descoperă doar nemișcarea unui lac.

(Geo Bogza – *Cartea Oltului*)

Cerințe:

A. (literatură)

1. Notează cu **A** (adevărat) sau cu **F** (fals).

Textul aparține genului:

☐ liric ☐ epic.

2. Indică, din textul dat, un epitet și o personificare.

3. Transcrie o structură care conține o imagine vizuală și una care conține o imagine auditivă.

4. În structura *triumfalul cântec*, există:

a. enumerație
b. inversiune
c. metaforă.

5. Explică rolul semnului exclamării, în enunțul *Și totuși, e Oltul!*

6. Identifică, în textul dat, un neologism și explică-l.

Scanned with OKEN Scanner

7. Menționează două elemente care arată locul unde este surprins Oltul, în textul dat.

8. Explică enunțul *Oltul își pierde avântul, uitând spre cât de temerare țeluri a pornit.*

9. Ilustrează, printr-un fragment din textul dat, modul de expunere predominant.

10. Comentează nemișcarea Oltului din finalul textului dat.

11. Subliniază varianta corectă:

Textul aparține unui reportaj literar, pentru că:

a. pornește de la o situație reală / imaginară;

b. informează cititorul fără a pune accent/ punând accent pe valoarea artistică;

c. important(ă) este faptul în sine / semnificația lui.

II

Citește cu atenție textul, pentru a putea rezolva cerințele:

Reîntors la o viață plină de pasiune, Oltul se măsoară cu munții. Acum, el iarăși cheltuie, cu nesocotință, treptele dăruite de Hăşmaşul Mare. Una după alta, le azvârle în urmă, în trecut, în amintire, fără să țină seama de nimic, fără păreri de rău. Când, odată cu ultima cataractă, aventura va lua sfârşit, el va fi mai bogat şi mai puternic, dar mai aproape de moarte.

Iuțeala cu care aleargă pare că-l va duce, din clipă în clipă, la o nenorocire. Pe maluri, arborii rămân fulgerător în urmă, cu siluetele contopite de viteză. Şi, numaidecât, se produce dezastrul. Valea se gâtuie brusc, lumina zilei scade, iar colți necruțători pătrund în vâltoarea undelor. Surprinse, nemaiputând să se apere, ele se prăbuşesc în strâmtoare, năprasnic şi îndelung sfâşiate. Două stânci negre, mai ales, le pândesc într-o parte şi alta, sfărâmându-le cu înverşunare. Pulverizate, învinse, dezagregate, apele clocotesc căutând să-şi refacă ființa, dar alte stânci le aşteaptă chiar în albia lor, cu spinări late şi negre de hipopotami. Şi acestea le zdrobesc, cu aceeaşi înverşunare.

(Geo Bogza – *Cartea Oltului*)

Cerințe:

A. (literatură)

12. Modul de expunere predominant, în textul dat, este:

a. descrierea

b. dialogul

c. narațiunea.

13. Transcrie, din textul dat, un epitet multiplu şi o enumerație.

14. În structura *stânci negre*, există:

a. comparație

b. epitet

c. inversiune.

Scanned with OKEN Scanner

15. Numeşte figura de stil predominantă, în textul dat.
16. Care este semnificaţia enunţului *reîntors la o viaţă plină de pasiune.*
17. Menţionează doi indici spaţial, din textul dat.
18. Explică structura *el va fi mai bogat şi mai puternic, dar mai aproape de moarte.*
19. Comentează al doilea paragraf al textului dat.
20. Susţine, cu două argumente, că textul dat aparţine genului epic.
21. Demonstrează, în 8-10 rânduri, folosind argumente din text, că este un reportaj artistic.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

De câteva zile un cuvânt mă ţine sub puterea lui. Iar el – trebuie să recunosc – exprimă adevărul. Şi îl exprimă – iarăşi trebuie să recunosc – cu o rară plasticitate. Dar, vai, nu pe acela la care ne-am putea gândi că se gândea poetul ... .

Odată cu prima săptămână a anului, termometrul îşi făcuse obiceiul să arate minus zece grade, iar peste noapte putea să coboare şi mai mult, dar trăiam în sfera unei purităţi totale, spălat de tot ceea ce puteam fi spălat, cum se întâmplă în marile iubiri. O vedeam venind – venea din cer! – albă, imaculată, întruchipare desăvârşită a curăţeniei, şi îmi dădeam capul pe spate să o simt cum îmi cade pe frunte, pe obraji, pe buze, în ochi, şi îi spuneam nea. O vedeam cum se aşterne prin parcuri, pe statui, pe alei, pe pajiştile dintre ele, pe copacii tineri şi pe cei bătrâni, într-o nesfârşită feerie, şi îi spuneam omăt. O vedeam acoperind întreg oraşul, aşezându-se pe străzi, prin curţi, pe acoperişuri, făcând să dispară orice urâţenie, şi îi spuneam zăpadă.

Dar dinspre Mediterană, care se dovedeşte a nu fi numai leagănul civilizaţiei europene, a venit o boare de aer care a pus capăt basmului groenlandez. Mă uit pe fereastră, străbat străzile, le traversez pe la colţuri, luând prin toate simţurile şi prin sentimente, act de ceva ce se numeşte – teribil e geniul lingvistic al poporului – fleşcăială.

(Geo Bogza – *Când moare zăpada* din vol. *Ca să fii om întreg*)

Cerinţe:

A. (literatură)

22. Numeşte genul căruia îi aparţine textul dat.
23. Despre ce anotimp se vorbeşte în textul dat?
24. Transcrie, din primul paragraf al textului dat, o structură care se repetă.
25. Indică, din textul dat, un epitet antepus.
26. În structura *albă, imaculată, întruchipare desăvârşită a curăţeniei*, există:
a. enumeraţie

Scanned with OKEN Scanner

b. inversiune
c. repetiție.

27. Identifică sinonimele cuvântului *zăpadă*, din textul dat.

28. Justifică folosirea semnului exclamării în structura *venea din cer!*

29. Explică semnificația *purității*, în textul dat.

30. Menționează locurile unde se așeza zăpada.

31. Care sunt sentimentele care se desprind, din textul dat?

32. Rescrie structura prin care este prezentată Mediterana, în textul dat.

33. Precizează semnificația structurii *basmul groenlandez.*

34. Explică semnificația titlului textului dat.

35. Modul de expunere predominant este:
a. dialogul
b. descrierea
c. narațiunea.

36. Completând tabelul următor, evidențiază asemănările și deosebirile dintre reportajul literar și cel publicistic.

Reportaj literar	Reportaj publicistic
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

B. (limba română)

37. Completează definiția următoare:
Complementul este ..... .

38. Complementele:
- necircumstanțiale <
- circumstanțiale <

39. Dă câte un exemplu, în enunțuri, de complemente necircumstanțiale.

40. Notează, în casete, felul complementelor subliniate și părțile de vorbire, prin care sunt exprimate:

a. Am <u>de citit</u>.
b. Vreau <u>o prăjitură</u>.
c. Spune-i <u>adevărul</u>!
d. Am dat tortul <u>Mariei</u>.
e. Am văzut-o <u>pe aceea</u>.
f. Vorbeam <u>despre dumnealui</u>.
g. Am muncit <u>pentru copii</u>.

Scanned with OKEN Scanner

h. El vrea să ştie adevărul.

i. Le spunea acelora numai minciuni.

j. I-am cumpărat o floare.

41. Marchează, cu o linie, complementele circumstanţiale şi, cu două linii, pe cele necircumstanţiale, din textele următoare:

a. *Departe, într-o alee laterală, bătută-n galben şi violet, îl opri. [...] Mircea îl privi cu sinceră deznădejde, oftând.*

– I-am scris şi Monicăi ...

– Ţi-a răspuns?

– Da.

– Aa! Dumneavoastră întreţineţi corespondenţă cu întrebări şi răspunsuri psihologice!

(Ionel Teodoreanu – *La Medeleni*)

b. *Îndată toţi alergară pe ziduri.*

– Leşii sunt! Strigă tânărul ce venise de curând şi pre care l-au auzit vorbind; şi-au schimbat drumul şi vin aici ...

– La porţi, flăcăi! Zise bătrânul. Încuieţi-le şi grămădiţi bolovanii pe ziduri. Aşezaţi-vă toţi pe la metereze. Să nu zică leahul c-au intrat într-o cetate românească, ca într-o ţarină pustie.

(Costache Negruzzi – *Sobieski şi românii*)

42. Alcătuieşte enunţuri în care un complement direct să fie exprimat prin substantiv în cazul acuzativ, cu sau fără prepoziţie, verb la infinitiv sau la supin.

43. Construieşte enunţuri în care complementele indirecte să fie exprimate prin:

a. substantiv în cazul dativ;

b. numeral cu valoare substantivală în dativ;

c. numeral cu valoare substantivală în acuzativ;

d. verb la modul supin.

44. Numeşte felul complementelor subliniate, în enunţurile următoare:

a. *Mă trezeşte mama într-o dimineaţă din somn ...* (Ion Creangă)

b. *Un domn grec – a cărui nume ingrata istorie a uitat a ni-l păstra ...* (Costache Negruzzi)

c. *... alt cuvânt îl pune în mişcare ...* (Tudor Arghezi)

d. *... dacă se hotărăşte cineva să asiste la o sărbătoare naţională aşa de importantă...* (I.L. Caragiale)

45. Alcătuieşte enunţuri în care pronumele personal *-i* (formă neaccentuată, de dativ) să îndeplinească pe rând, funcţiile sintactice de complement indirect şi atribut pronominal.

46. Analizează complementele necircumstanţiale din următoarele texte:

Scanned with OKEN Scanner

a. *Un duruit de trăsură cutremură paveaua lăuntrică a mânăstirii, tocmai când ieşeam afară din odaie, iar când ajunserăm în cerdac şi ne aruncarăm ochii spre poartă, nu zărirăm decât o aşchie de fer, care, poleită de bătaia razelor, se învârti o clipă, scânteind, se şterse repede pe muchea albă a zidului bolţii de intrare şi dispăru sub dânsa fulgerând...O caleaşcă ieşise din mânăstire...iar drumul moale de câmp, amorţindu-i duruitul aspru de mai înainte, nu lăsa să ajungă din depărtare până la noi decât tic-tacul legănării sale ...*

(Calistrat Hogaş – *Pe drumuri de munte*)

b. *Şi după puţină gândire puse mâna pe clanţă. Nu înţelegeam. Nu generalul proclamase statul naţional legionar la 6 septembrie, când îl detronase pe Carol? Îi văzusem şi poza într-o vitrină, sau într-un ziar, îmbrăcat în cămaşă verde. De ce vruseseră legionarii să-l dea jos? Întrebările însă nu-mi stârniră în minte ...*

(Marin Preda – *Viaţa ca o pradă*)

C. (comunicare)

SĂ NE AMINTIM!

Punctul se foloseşte la sfârşitul propoziţiilor enunţiative.

Semnul întrebării se foloseşte la sfârşitul propoziţiilor .....
.....

Semnul exclamării marchează sfârşitul propoziţiilor .....
.....

Virgula reprezintă .....

Punct şi virgulă – marchează o pauză mai mică decât punctul şi mai mare decât virgula.

Linia de dialog marchează .....

Linia de pauză marchează o construcţie apozitivă sau incidentă.

Cerinţe:

47. Alcătuieşte enunţuri prin care să ilustrezi folosirea celor şapte semne de punctuaţie de mai sus.

48. Transformă următoarele propoziţii enunţiative, în propoziţii interogative:

a. Mirela îşi face temele zilnic.
b. Mihai a fost la mare anul trecut.
c. Dunărea se varsă în Marea Neagră.
d. Carpaţii se află în mijlocul României.
e. Mirela nu a dorit revanşa.

49. Numeşte ce transformări apar la exerciţiul anterior.

50. Scrie corect textele următoare:

Scanned with OKEN Scanner

a. *văzând noi că ne ieu oamenii tot peste picior şi pe moş luca tulburat din cale-afară cum eram în căruţă ne acoperim peste tot c-un ţol zicând eu cam cu sfială moş luca de te-a întreba cineva de-acum înainte de ce trag caii aşa de greu să spui că aduci nişte drobi de sare de la ocnă şi las' dacă nu te-a crede fiecare ei apoi ştiutu-v-am eu că şi voi mi-aţi fost de-aceştia zise mos luca mergând pe lângă cai plin de năduh nu mă faceţi că ia acuş vă ard câteva jordii prin ţolul cela de vă trece spurcatul*

(Ion Creangă)

b. *Ş-odată suflecă moş Nichifor mânecele taie un stuharin de fag şi face un capăt minunat apoi îl aşează cum trebuie pune roata la loc înhamă iepele iese încet încet la drum şi zice sui giupânesică şi haidem să mergem de-acum iepele fiind hrănite şi odihnite bine pe la prânzul cel mare i-au pus în Piatră iaca te-ai văzut ş-acasă giupânesică slavă lui dumnezeu moş Nichifor că şi-n pădure nu mi-a fost rău aşa este giupânesică nu-i vorbă dar ca la casa omului nu-i nicăierea*

(Ion Creangă)

Pentru autoevaluare rezolvă exerciţiile numărul 3, 5, 15, 35, 36, 39, 45, 48, 50(b) **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE PREGĂTIRE 28

- ☑ Parabola biblică
- ☑ Complementul (II)
- ☑ Procesul scrierii. Semnele ortografice

I

Citeşte cu atenţie textul, pentru a rezolva corect cerinţele:

El a mai zis: "Cu împărăţia lui Dumnezeu este întocmai ca şi cu omul, care a aruncat sămânţa pe pământ, şi doarme şi se trezeşte, zi şi noapte; iar sămânţa încolţeşte şi creşte, fără ca el însuşi să ştie cum. Căci pământul rodeşte de la el singur: mai întâi un fir de iarbă, pe urmă face spicul, pe urmă boabele, care umplu spicul; şi când rodul s-a copt, îndată se pune secera în el, pentru că a sosit vremea secerişului.

(*Parabola grăuntelui care creşte fără ştirea omului,* Marcu, IV, 26-29)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. Textul aparţine genului ..... .

2. Transcrie, din textul dat, o comparaţie.

3. Alcătuieşte un enunţ în care să foloseşti sensul figurat al verbului *a se coace.*

4. Numeşte elementele care fac parte din câmpul lexical al substantivului *sămânţă.*

5. Justifică folosirea ghilimelelor, în textul dat.

6. Precizează semnificaţiile pe care le au *pământul* şi *sămânţa.*

7. Ce semnifică secerişul?

8. Explică, în 2-3 enunţuri, comparaţia împărăţiei lui Dumnezeu cu omul.

9. Menţionează înţelesul/ înţelesurile pe care le are sintagma *rodul copt.*

10. Explică simbolistica grâului (în învăţăturile biblice).

11. Comentează enunţul *mai întâi un fir de iarbă, pe urmă face spicul, pe urmă boabele, care umplu spicul.*

12. Indică două argumente, pentru a susţine că textul dat aparţine unei parabole biblice.

II

Citeşte cu atenţie textul, pentru a rezolva corect cerinţele:

Dar ce vi se pare? Un om avea doi fii, şi, ducându-se la cel dintâi, i-a zis:

– Fiule, du-te astăzi şi lucrează în via mea. Iar el, răspunzând, a zis: "Mă duc, Doamne", şi nu s-a dus. Mergând la al doilea, i-a zis tot aşa; acesta, răspunzând, a zis: "Nu vreau", apoi căindu-se, s-a dus.

Scanned with OKEN Scanner

Care dintre aceştia doi a făcut voia Tatălui?. Zis-au Lui: Cel de-al doilea.

(*Cei doi fii chemați a lucra în via tatălui, Noul Testament*, Sf. Evanghelie după Matei, 21, 28-31)

Cerinţe:

A. (literatură)

13. Modul de expunere predominant, în textul dat, este:
a. descrierea
b. dialogul
c. narațiunea.

14. Explică sensul verbului *a se căi.*

15. Justifică folosirea virgulei după substantivul *fiule.*

16. Motivează scrierea cu majusculă, a pronumelui personal *„Lui".*

17. Numeşte personajele textului dat şi explică semnificația lor.

18. Transcrie, din textul dat, o structură care se constituie în rugăminte.

19. Comentează cele două răspunsuri.

20. Indică asemănările/ diferențele dintre cei doi fii.

21. Explică tâlcul parabolei.

III

Citeşte cu atenţie textul, pentru a putea rezolva cerinţele:

Eşit-a semănătorul să semene sămânța sa. Şi când semăna el, o parte a căzut lângă drum şi a fost călcată cu picioarele şi păsările cerului au mâncat-o.

Altă parte a căzut în loc pietros şi, dacă a răsărit, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală.

Altă parte a căzut în mijlocul spinilor, şi spinii, crescând cu ea odată, au înăbuşit-o.

Iar altă parte a căzut în pământul cel bun şi, crescând, a făcut rod însutit.

(*Noul Testament, Sfânta Evanghelie după Luca*, 8, 5-8)

Cerinţe:

A. (literatură)

22. Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).
Textul aparține genului: **a.** ☐ liric; **b.** ☐ epic.

23. Transcrie, din textul dat, o formă verbală inversă.

24. Care este sensul cuvântului *a înăbuşi*?

25. În structura *loc pietros*, există:
a. comparație

Scanned with OKEN Scanner

b. epitet
c. metaforă.

26. Completează schema următoare:

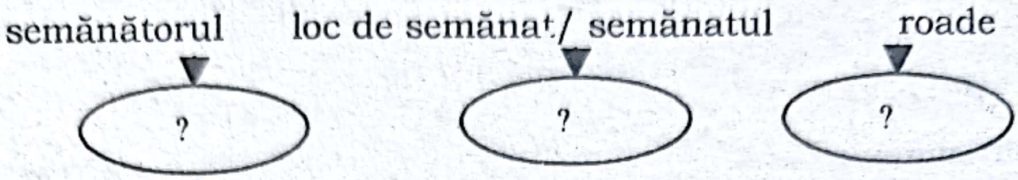

27. Rezumă, în 2-3 rânduri, textul dat.

28. Care este învățătura desprinsă din această parabolă?

B. (limba română)

29. Complementul circumstanțial arată .....

30. Complementul circumstanțial poate fi:

a. .....
b. .....
c. .....

31. Indică felul complementelor circumstanțiale subliniate, în următoarele enunțuri, și părțile de vorbire prin care sunt exprimate:

a. El dorea să ajungă mai repede acasă.

b. Plutea în zări necunoscute.

c. Încearcă să arate ca mama ei.

d. Avioanele au ajuns deasupra casei lui.

e. Azi pleacă la școală.

f. Mihai dorea să joace volei imediat.

g. Nu vor să meargă la pădure.

32. Construiește enunțuri în care complementul circumstanțial de loc să fie exprimat prin pronume în cazul acuzativ și prin adverb de loc.

33. Alcătuiește enunțuri în care complementul circumstanțial de timp să fie exprimat prin substantiv în cazul acuzativ și verb la gerunziu.

34. Formează enunțuri cu complement circumstanțial de mod exprimat prin numeral cu valoare substantivală și verb la infinitiv.

35. Numește ce fel de complemente sunt cuvintele subliniate, în enunțurile de mai jos, și partea de vorbire prin care sunt exprimate:

Scanned with OKEN Scanner

a. A sosit *înaintea Mariei.*
b. S-a dus *acasă.*
c. A plecat în vizită *fără ai săi.*
d. A învățat *asemenea premiantului* clasei.
e. Pleacă la mare *mâine.*
f. Păsările zboară *deasupra acoperişurilor.*

36. Analizează complementele circumstanțiale, din textele următoare:

a. *Departe, pe talazurile liniştite, Ceahlăul pluteşte ...* (Geo Bogza)

b. *Ieşind din colibă să-şi caute vitele, păstorii zăresc câte un brad tânăr...* (Geo Bogza)

c. *De pe colinele acoperite cu păduri, Mureşul se îndreaptă spre apus, trăgând un brâu de verdeață şi melancolie...* (Geo Bogza)

d. *Era foarte supărat Bocioacă, dar când l-a văzut că vine şi vine râzând, când l-a văzut că-i cam şoldiş ...* (Ioan Slavici)

37. Construieşte două enunțuri în care un verb la gerunziu să fie, pe rând, complement circumstanțial de timp şi de mod.

38. Foloseşte cuvântul *frumos,* în enunțuri, cu funcțiile sintactice de nume predicativ şi complement circumstanțial de mod.

C. (comunicare)

SĂ NE AMINTIM!

1) Cratima se foloseşte pentru:
- a lega două cuvinte şi a elimina o silabă;
- a lega termenii unui cuvânt compus;
- a despărți în silabe cuvintele;
- a separa elementele unei abrevieri.

2) Punctul (ca semn ortografic) se foloseşte:
- în abrevierea numelor;
- în abrevierea unităților de măsură;
- în abrevierile din inițialele unor cuvinte.

3) Apostroful este utilizat în:
- rostirea incompletă a unui cuvânt;
- rostirea populară.
- în locul unei litere/ grup de litere.

Cerințe:

39. Explică folosirea semnelor ortografice, în textele următoare:

a. *Eu, înțelegând unde vrea să m-aducă d.Guță, i-am răspuns că eu n-am pretenție ...* (I. L. Caragiale)

b. *Nu cerea nimic; nu era petiția lui.*
– Da' a cui?
– A unei mătuşi a lui...Ştia că viu la Bucureşti şi mi-a dat-o să o aduc eu. (I. L. Caragiale)

40. Alcătuieşte două enunțuri în care să foloseşti punctul ca semn ortografic şi ca semn de punctuație.

Scanned with OKEN Scanner

41. Transcrie, în pronunție lentă și apoi în pronunție rapidă, următoarele grupuri: *de la început, de aceea.* Explică fenomenele.

42. Adaugă semnele ortografice necesare:

a. *D Costică Petrăchescu, controlorul, are strânse legături de prietenie cu reporteraşul unei mari gazete bucureştene.* (I. L. Caragiale)

b. *Las să moare ca un câne,*
Că iam zis ades: stăpâne,
Nuți mai bate joc de mine. (Folclor)

c. *E de prisos dar să vă mai vorbesc de acei munți plini de peşteri adânci şi învăliți de păduri vechi, precum şi de Porțile de Fier, şi de Turnul Severinului ...* (Vasile Alecsandri)

d. *– Ție foame, Dănuț?*
– Ştiu eu? ...Da nam ce face!
– De ce nu te joci cu Monica?
– Sa dus la Olguța.
– Du-te şi tu... (Ionel Teodoreanu)

43. Explică semnele ortografice, de la exercițiul anterior.

Pentru autoevaluare rezolvă exercițiile numărul 6, 12, 20, 25, 35, 36, 37, 40, 41 **notate cu 10p fiecare; se acordă 10 p din oficiu. Succes!**

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE EVALUARE 1

☑ Opera lirică
☑ Noţiuni de fonetică

Citeşte cu atenţie versurile, pentru a răspunde cerinţelor:

Aştept primăvara
în fiecare zi.
Aş vrea să pot auzi
Cum naşte ziua şi cum scade seara.

Pe sub pământ
a-nceput urcuşul
şi-adâncul avânt.
Greierii îşi caută arcuşul.

Visul e-aproape,
fă-i numai semn,
călător pe pământ şi ape,
în corăbii şi cară de lemn...

Întârzie seara...
„Va veni primăvara"...
spune el, şi zâmbeşte.
Zarea din vis, visul din zare.
creşte...

Acuma-n februar
se petrec minunile.
Pădurea-şi făureşte cununile.
Pământul se umple de har...

Şi fiecare floare,-n ascuns,
ridică creştetul uns
de Dumnezeu cu lumină.
Cine-o să vină?

(Magda Isanos – *Visul e-aproape...*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. (**5p**) Evidenţiază, prin subliniere, mărcile eului liric.

2. (**10p**) Notează două semne ale sosirii primăverii, surprinse în a doua strofă.

3. (**10p**) Identifică o metaforă pentru vis. Explică, în 1-2 enunţuri, semnificaţia metaforei.

4. (**5p**) Transcrie o personificare a visului.

5. (**10p**) Motivează, în 4-5 enunţuri (şi prin raportare la restul poeziei), înţelesul versurilor:

Pădurea-şi făureşte cununile.
Pământul se umple de har...

6. (**10p**) Atât titlul poeziei *Visul e-aproape...*, cât şi întrebarea din final, *Cine-o să vină?*, au acelaşi răspuns. Scrie-l!

B. (limba română)

7. (**10p**) Rescrie, din poezie, cinci cuvinte care conţin diftongi. Subliniază-i!

8. (**10p**) Notează, din poezie, cinci cuvinte care conţin hiat.

9. (**10p**) Precizează două substantive monosilabice. Prin articulare, transformă-le în cuvinte bisilabice.

10. (**10p**) Desparte în silabe cuvintele: zâmbeşte, ascuns, februarie, fiecare, întârzie.

Oficiu (**10p**)

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE EVALUARE 2

☑ **Moduri de expunere**
☑ **Noţiuni de vocabular**

Citeşte cu atenţie textele, pentru a răspunde cerinţelor:

a. *Şcolăriţe mărunţele, cu picioare subţiri şi agile ca de furnică, au plecat pe întuneric din fundul Socolei, ori de pe la Nicolina, să poată intra în clasă la ora reglementară. Iarna când pornesc ele de acasă e încă noapte pe uliţi, e glod până la genunchi sau e ger de crapă pietrele, şi câinii flămânzi se dau la om ca lupii. Dar n-ai ce-i face, viaţa e grea şi amară chiar când eşti o fetiţă numai de două schioape: la ceasul 8 fix trebuie să fii la şcoală.*

Şi iată că într-o dimineaţă, pe la 8 şi ceva, pâlcuri de fetiţe îmbrăcate în negru (asta e culoarea favorită a copilăriei studioase) încep să treiere mărunt spre mahalale, adică îndărăt, spre casă. Toate sunt grozav de vesele. Ce s-o fi întâmplat? ...

(George Topârceanu – *Civilizaţie locală*)

b. *În păduri trosnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!*
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scârțâie sub picioare.

(Vasile Alecsandri – *Mezul iernii*)

c. *Gheorghe Nicoară, călăraş cu schimbul, şi frate-său, un băieţandru căruia nu-i mijise mustaţa, veniseră să adape caii în Siret. Cum coborau spre vad, băiatul spuse:*

– Ia te uită, bădiţă, colo, sub mal, ce buştean a adus apa!

Călăraşul privi într-acolo, apoi strânse calul în călcâie şi intră pâna la mijlocul râului. După ce se uită, ţipă deodată:

– Ira, măi, un om înecat!

Băieţandrul încremeni locului.

(Emil Gârleanu – *Înecatul*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. (6p) Notează modul de expunere predominant, în fiecare fragment.

2. (10p) Scrie două idei principale, din primul fragment.

3. (10p) Subliniază, în al doilea fragment, cinci expresii poetice, care sugerează senzaţia de frig, de ger.

4. (10p) Încercuieşte răspunsul corect:

I. În fragmentul **c,** există:

a. un personaj
b. două personaje

Scanned with OKEN Scanner

c. trei personaje.

II: A doua replică din fragmentul **c,** exprimă:

a. mirarea

b. bucuria

c. spaima.

5. (**4p**) Transformă în vorbire indirectă, prima replică din fragmentul **c**.

B. (**limba română**)

6. (**10p**) Extrage, din fragmentele date, cinci substantive derivate şi explică modul lor de formare.

7. (**10p**) Selectează, din textele date, un neologism.

Scrie un sinonim pentru acest neologism.

8. (**10p**) Notează câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre cuvintele/ expresiile:

a. uliță;

b. (fetiță) de două şchioape;

c. amar;

d. a miji;

e. glod.

9. (**10p**) În fragmentul **c**, substantivul *buştean* este folosit cu sens propriu, de *trunchi de copac.* Formulează două enunțuri în care cuvântul *buştean,* să aibă alte înțelesuri/ sensuri. Notează, între paranteze, înțelesul.

10. (**10p**) Scrie cinci elemente care fac parte din familia lexicală a substantivului *om.*

Oficiu (**10p**)

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE EVALUARE 3

☑ Subiectul operei literare. Momentele subiectului
☑ Noţiuni de morfologie

Citeşte cu atenţie fragmentul din opera literară *Minciuna are picioare scurte*, de Petru Rezuş:

Odată s-a întâlnit Minciuna cu Adevărul. Se uită ei unul la altul. Minciuna era mai vorbăreaţă, că aşa e în viaţă. Începe ea a râde de Adevăr că are picioare lungi, că-i slab ca un ţâr şi abia-şi trage sufletul. Pe deasupra, ca să le întreacă pe toate, mai era şi nemâncat şi zdrenţăros.

Adevărul sta tăcut şi asculta. Ştia de atâta amar de vreme cu cine-şi pune boii-n plug, că era mâncat de Minciună, răstălmăcit şi batjocorit. Minciuna era grasă şi frumoasă. Numai picioarele o cam stricau, că le avea cam scurte.

– Mi-ai făcut tu destule bucăţele în viaţa mea! i-a spus Adevărul.

– Am să-ţi mai fac câteva! Iaca ne apropiem de un sat. Vine o femeie pe drum. Cine-şi arată puterea mai întâi?

– Apoi arată-ţi-o tu mai întâi! a spus Adevărul.

Cerinţe:

A. (literatură)

1. (6p) Încercuieşte răspunsurile corecte:

Minciuna are picioare scurte este o operă epică, deoarece:

a. se prezintă un lanţ de întâmplări;
b. este contemplat un colţ din natură;
c. întâmplările sunt prezentate de un narator;
d. se prezintă în mod direct sentimente, emoţii;
e. la desfăşurarea întâmplărilor iau parte diferite personaje.

2. (4p) Notează două idei principale ale fragmentului.

3. (10p) Marchează şi notează pe text, folosind culori diferite, două momente principale ale subiectului.

4. (10p) Scrie, în zece rânduri, desfăşurarea acţiunii imaginate de tine.

B. (limba română)

5. (10p)

a. Transcrie primul substantiv nearticulat, din text.

b. Rescrie, substantivul *putere*, articulat hotărât şi nehotărât, cu formele de N-Ac şi G-D.

6. (10p) Indică funcţia sintactică şi cazul substantivelor subliniate:

a. *Odată s-a întâlnit <u>Minciuna</u> cu Adevărul.*
b. *Începe ea a râde de <u>Adevăr</u>.*

Scanned with OKEN Scanner

c. *Se duce Minciuna şi-i spune femeii aceleia ...*

d. *Era soţia vornicului.*

7. (**10p**) Precizează modul, timpul şi funcţia sintactică a verbelor din enunţurile:

a. *Începe ea a râde de Adevăr...*

b. *Am să-ţi mai fac câteva!*

c. *Să iasă la lumină vorbele ei.*

d. *Apoi asta-i Minciuna în carne şi-n oase!*

8. (**10p**) Rescrie, din text, enunţurile în care se află:

a. un pronume personal;

b. un pronume reflexiv;

9. (**10p**) Analizează morfologic şi sintactic cuvintele subliniate, din enunţurile:

a. *Minciuna era mai vorbăreaţă ...*

b. *Rămâne Minciuna în satul acela stăpână ...*

c.... *a spus un om bătrân*

d.... *Adevărul a ieşit la iveală, măcar că mai umblă din când în când şi cu capul spart!*

10. (**10p**) Rescrie adjectivul din titlul operei lui Petru Rezuş, la:

a. gradul superlativ relativ de superioritate;

b. gradul superlativ absolut.

Oficiu (**10p**)

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE EVALUARE 4

Citeşte textul, pentru a putea rezolva cerinţele de mai jos:

De la arat un plug
Venea încet spre casă
Şi, la un bou pe jug,
O muscă se-aşăzasă.
Iar ei, spre-ntâmpinare,
O altă muscă-n zbor
Îi face întrebare:
– De unde, dragă sor'?
– Şi mai întrebi de unde! –
Ei musca îi răspunde
C-un aer supărat –
Au nu pricepi ce facem?
Nu vezi că noi ne-ntoarcem
Din câmp, de la arat!

Spre laudă deşartă
Mulţi zic: noi am lucrat,
Când ei lucrează-n faptă,
Ca musca la arat.

(Al. Donici – *Musca*)

Cerinţe:

1. (**10p**) Transcrie, din textul dat, un fragment care să conţină dialog.

2. (**10p**) În structura *laudă deşartă*, există:

a. comparaţie

b. epitet

c. metaforă.

3. (**10p**) Numeşte personajele textului dat. Ce defect uman este pus în evidenţă?

4. (**10p**) Indică două argumente, pentru a susţine că textul dat aparţine unei fabule.

5. (**10p**) Rescrie o interjecţie, din textul dat.

6. (**10p**) Indică valoarea morfologică a cuvântului *„iar"*, în textul dat. Alcătuieşte un enunţ în care acelaşi cuvânt să aibă altă valoare morfologică.

7. (**10p**) Selectează, din textul dat, o propoziţie cu subiect inclus.

8. (**10p**) Analizează primul predicat din textul dat.

9. (**10p**) Justifică folosirea apostrofului în structura *sor'*.

Oficiu (**10p**)

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE EVALUARE 5

Citeşte textul, pentru a putea rezolva cerinţele de mai jos:

Ea îşi infigea furca cu caierul de in în brâu şi începea să tragă şi să răsucească un fir lung şi subţire. Eu mă culcam pe spate şi lăsam alene capul în poala ei.

Fusul îmi sfârâia pe la urechi. Mă uitam la cer printre frunzele dudului. De sus mi se părea că se scutură o ploaie albastră.

– Ei, ce mai vrei? îmi zicea bunica.

Surâsul ei mă gâdila în creştetul capului.

– Să spui ...

Şi niciodată nu isprăvea basmul.

Glasul ei dulce mă legăna; genile mi se prindeau şi adormeam; uneori tresăream ş-o întrebam câte ceva; ea începea să spuie şi eu visam înainte.

– A fost odată, un împărat mare, mare ...

– Cât de mare?

– Mare de tot. Şi-şi iubea împărăteasa ca ochii din cap. Dar copii nu avea . Şi îi părea rău, îi părea rău că nu avea copii ...

– Bunico, e rău să nu ai copii?

– Fireşte că e rău. Casa omului fără copii e casă pustie.

– Bunico, dar eu n-am copii şi nu-mi pare rău.

Ea lăsa fusul, râdea, îmi desfăcea părul cârlionţat în două şi mă săruta în creştetul capului.

(Barbu Şt. Delavrancea – *Bunica*)

Cerinţe:

1. (**10p**) Notează cu **A** (adevărat) sau **F** (fals).
Textul aparţine genului: liric☐ epic☐ .

2. (**10p**) Indică, din textul dat, o comparaţie.

3. (**10p**) Transformă vorbirea directă în vorbire indirectă.

4. (**10p**) Numeşte personajele textului dat.

5. (**10p**) Indică, în textul dat, un verb derivat de la interjecţie.

6. (**10p**) Menţionează un sinonim contextual, pentru verbul *a isprăvi*.

7. (**10p**) În structura *A fost odată, un împărat mare, mare...*, verbul *a fi* are valoare:

a. auxiliar
b. copulativă
c. predicativă.

8. (**10p**) Cuvântul *ei* din structura *în poala ei*, are funcţia sintactică de:

a. atribut adjectival
b. atribut pronominal
c. complement indirect.

9. (**10p**) Explică folosirea semnelor de punctuaţie, în textul următor:

– Ei, ce mai vrei? îmi zicea bunica.

Oficiu (**10p**)

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE EVALUARE 6

Citeşte textul, pentru a putea rezolva cerinţele de mai jos:

Au fost odată-ntr-o şcoală de provincie doi buni camarazi: Niţă Ghiţescu şi Ghiţă Niţescu. Amândoi erau potriviţi la-nvăţătură şi la purtare. Niţă însă se deosebea, şi nu numai de Ghiţă, chiar de toţi ceilalţi copii, prin talentul lui la scris, de care se minuna cu drept cuvânt toată lumea. În anul al patrulea de şcoală primară, Niţă ajunsese să scrie aşa de frumos, încât, adesea, puse alături, caietul lui ai fi zis că este modelul de caligrafie tipărit, iar modelul de caligrafie, scris de mână; pe câtă vreme, Ghiţă scria nu se poate de urât; pe lângă că-i era mâna dreaptă şubredă, fiindcă-i degeraseră degetele de mic, n-avea băiatul nici apucătură din ochi de lucru la piguleală. Aşa, isprăvind clasele primare, s-au despărţit cei doi buni camarazi, ca să meargă fiecare după norocul lui. Ghiţă s-a dus la ţară pe lângă tată-său, care era negustor cu dare de mână, iar Niţă, copil sărman, a apucat capitala, ascultând de sfatul dascălului său.

(I. L. Caragiale – *Triumful talentului*)

Cerinţe:

1. (**10p**) Numeşte momentul subiectului căruia îi aparţine textul dat.

2. (**10p**) Precizează numele personajelor.

3. (**10p**) Indică elementul prin care Niţă se deosebeşte de ceilalţi copii.

4. (**10p**) În structura *copil sărman*, există:

a. o comparaţie

b. un epitet

c. o inversiune.

5. (**10p**) Identifică, în textul dat, o prepoziţie compusă şi precizează cazul cerut de ea.

6. (**10p**) În structura *talentul lui*, cuvântul *„lui“* este:

a. articol hotărât

b. pronume personal

c. pronume posesiv.

7. (**10p**) Numeşte valoarea morfologică din text, a cuvântului *frumos*, din structura *Niţă ajunsese să scrie aşa de frumos*. Specifică gradul de comparaţie la care se află.

8. (**10p**)Numeşte, în textul dat, o apoziţie dezvoltată.

9. (**10p**) Analizează morfosintactic cuvântul *isprăvind*, din structura *isprăvind clasele primare*.

Oficiu (**10p**)

Scanned with OKEN Scanner

UNITATEA DE EVALUARE 7

☑ Evaluare finală

Citeşte cu atenţie textul, pentru a răspunde cerinţelor:

Într-adevăr, în arşiţa neclintită a după-amiezii, sporea zăpuşeala. Din miazăzi creşteau nouri, dezvoltându-se spre înălţimea cerului. Un vântişor iute fâlfâi în pământufurile trestiilor; – trecu. Baltă şi stufării rămaseră iar neclintite. Soarele se strânse, balta se întunecă şi se zimţui de creţuri fine. În umbra care căzuse deodată peste strălucirea zilei, se întinse o linişte mare. Şi se auzi în depărtare sunând ploaia, sau vântul, sau un şuvoi de apă ...

(Mihail Sadoveanu – *Ploaie, la Nada Florilor*)

Cerinţe:

A. (literatură)

1. (**2p**) Notează, în casetă, **A** (Adevărat) sau **F** (Fals):
Textul de mai sus este: **a.** fragment ☐; **b.** text integral ☐.

2. (**4p**) Scrie un argument pentru alegerea făcută la ex. 1.

3. (**2p**) Precizează modul de expunere predominant, în text.

4. (**8p**) Selectează cuvinte care indică timpul şi locul acţiunii.

5. (**4p**) Explică, în 1-2 enunţuri, sintagma *Soarele se strânse...*

6. (**6p**) Rescrie, din textul dat, două epitete.

7. (**8p**) Extrage, din text, o imagine vizuală şi o imagine auditivă.

8. (**4p**) Indică momentul prevestitor ploii.

9. (**10p**) Explică, în 4-5 rânduri, cum „vede" scriitorul fenomenul atmosferic prezentat.

10. (**2p**) Precizează un sentiment pe care ţi-l trezeşte citirea acestui text.

B. (limba română)

11. (**2p**) Rescrie un cuvânt care să conţină diftong şi un cuvânt care să conţină triftong. Subliniază-i!

12. (**3p**) Selectează un cuvânt derivat cu sufix, un cuvânt derivat cu prefix şi un cuvânt compus.

13. (**2p**) Scrie forma literară, de singular, a substantivului *nouri*. Precizează două cuvinte care fac parte din familia lexicală a acestui substantiv.

14. (**4p**) Precizează câte un sinonim pentru fiecare din cuvintele *arşiţa, linişte* şi apoi câte un antonim.

15. (**2p**) Numeşte partea de vorbire, din care provine cuvântul *fâlfâi*. Scrie un exemplu asemănător!

Scanned with OKEN Scanner

16. (**3p**) Selectează, din text, un substantiv nearticulat, un substantiv articulat hotărât şi un substantiv articulat nehotărât. Subliniază articolele.

17. (**2p**) Rescrie două verbe la modul gerunziu

18. (**3p**) Identifică trei verbe la modul indicativ, unul la timpul imperfect, altul la timpul perfect simplu şi celălalt la timpul mai mult ca perfect.

19. (**2p**) Precizează valoarea morfologică a cuvântului *iute*. Formulează un enunț în care acest cuvânt să aibă altă valoare morfologică.

20. (**4p**) Identifică o prepoziție şi o conjuncție, din text. Enunță rolul prepoziției, apoi a conjuncției.

21. (**2p**) Analizează morfologic un subiect multiplu, din text.

22. (**2p**) Analizează morfologic predicatul din propoziția *Baltă şi stufării rămaseră iar neclintite.*

23. (**2p**) Subliniază un atribut adjectival şi un atribut substantival, din textul dat.

24. (**6p**) Selectează un complement indirect, un complement circumstanțial de loc şi un complement circumstanțial de timp. Scrie părțile de vorbire prin care sunt exprimate.

25. (**1p**) Precizează semnificația punctelor de suspensie, în text.

Oficiu (**10p**)

Total: **100p.**

Scanned with OKEN Scanner

Subiecte pentru performanță școlară și olimpiade

TESTUL 1

1. Alcătuiește o descriere literară, pornind de la textul:

Într-o clipă, peste tot cerul din stânga, painjinit de rețeaua rar întrețesută a pădurilor, se desfășură și se întinse, din miazăzi spre miazănoapte, o imensă perdea de lumină trandafirie, ale cărei margini de deasupra se topeau, sus de tot, și se pierdeau pe nesimțite în înălțimile limpezi și largi ale văzduhului vioriu de dimineață. De după depărtările umbroase ale pământului se deschise, ca un colosal semicerc de aur înflăcărat, geana aprinsă a soarelui și, cât ai clipi, trunchiurile neclintite și netede ale brazilor se poleiră de o lumină curată și rece...

(Calistrat Hogaș – *Părintele Ghermănuță*)

2. Rescrie, din text, un cuvânt care să conțină diftong și un cuvânt care să conțină vocale în hiat. Identifică prin subliniere.

3. Notează patru cuvinte derivate, din care un cuvânt să fie derivat cu prefix. Precizează modul de formare al fiecărui cuvânt.

4. Formează de la cuvântul *aur*, un adjectiv și folosește cuvântul astfel format, într-un enunț cu valoare de epitet.

5. Precizează valoarea morfologică a cuvântului „*deasupra*".
Alcătuiește un enunț în care să aibă altă valoare morfologică.

6. Transcrie, din text, două adjective sinonime, fără grade de comparație.
Motivează de ce nu au grade de comparație.

7. Rescrie, din text, patru verbe la modul indicativ, timpul perfect simplu.
Notează formele acestor verbe la modul indicativ, timpul prezent.

8. Analizează substantivul cu funcție sintactică de subiect, din prima propoziție a textului.

9. Explică folosirea cratimei, la începutul textului.

TESTUL 2

1. Alcătuiește o compunere despre importanța învățăturii, cu titlu la alegere, folosindu-te și de versurile:

Scanned with OKEN Scanner

Tot învățăm cât trăim
Și neînvățați murim.
Că,
Trăind omul, când și când
Află ce nu-i dă prin gând.

Zicând:
De multe-n lume am dat
Și tot nu m-am învățat.

(A. Pann – *Despre învățătură*)

2. Primul verb, din text, este *a învăța*.

a. Identifică, în text, un alt element care face parte din familia lexicală a acestui verb.

b. Notează alte trei componente ale familiei lexicale a verbului *a învăța*.

3. Alcătuiește enunțuri cu două expresii care să conțină verbul *a da*. Specifică, între paranteze, înțelesul expresiilor.

4. Verbul *a trăi* este folosit de două ori în text. Scrie modul la care se află acest verb, în ambele situații.

5. a. Rescrie, din text, două verbe la modul indicativ, timpul perfect compus.

b. Notează-le apoi cu forma inversă.

6. a. Precizează conjugarea verbului *zicând*.

b. Precizează forma de participiu a aceluiași verb.

7. Scrie formele verbului *murim* (se păstrează persoana și numărul) la:

a. modul indicativ, timpul mai mult ca perfect;
b. modul indicativ, timpul perfect simplu;
c. modul conjunctiv, timpul perfect;
d. modul condițional-optativ, timpul prezent.

8. a. Află valoarea morfologică a lui *i*, din text.

b. Alcătuiește enunțuri cu alte două valori morfologice ale lui „*i*“.

9. a. Indică funcția sintactică și cazul substantivului *gând*, din text.

b. Alcătuiește enunțuri în care acest substantiv să aibă funcție sintactică de: (a) subiect; (b) apoziție; (c) nume predicativ; (d) atribut substantival genitival.

TESTUL 3

1. Alcătuiește o descriere literară, pornind de la versurile:

Gerul aspru și sălbatic strânge-n brațe-i cu jelire
Neagra luncă de pe vale care zace-n amorțire.

(Vasile Alecsandri – *Gerul*)

2. Povestește șirul întâmplărilor care s-au petrecut înainte de apariția acestui anunț, în ziarul *Libertatea*:

Scanned with OKEN Scanner

- *Pierdut câine-lup, pui, pe nume Max, în zona Cişmigiu, recompensă deosebită, tel.: 625xxxx.*

3. Se dau versurile:

Ardeau ca niște facle vii,
în vârf de firave tulpine.
Își înălțau râzând zglobii
obrazul roșu dintre spini.

(Magda Isanos – *Macii*)

a. Rescrie comparația. Precizează cei doi termeni ai comparației.
b. Scrie numărul de vocale și de semivocale din cuvintele: *ardeau, înălțau.*
c. Scrie câte un antonim pentru cuvintele: *înălțau, roșu* și câte un sinonim pentru cuvintele: *firave, zglobii.*
d. Analizează morfologic și sintactic substantivele.
e. Indică valoarea morfologică a cuvântului *vii.* Alcătuiește enunțuri în care cuvântul *vii,* să aibă alte două valori morfologice.
a. Formulează enunțuri cu adjectivele *zglobiu, roșu,* la numărul plural, antepuse substantivului. Motivează scrierea lor.

TESTUL 4

1. Realizează o compunere în care să pui în evidență frumusețea cadrului natural eminescian, din versurile:

Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lângă izvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam,
S-aud cum apa sună-ncetișor;
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna,-mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmp un văl de argintie ceață,
Sclipiri pe cer, văpaie preste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceață,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunze-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

(Mihai Eminescu – *Fiind băiet păduri cutreieram*)

2. Despartă în silabe, cuvintele din primul vers. Marchează silabele accentuate.

Scanned with OKEN Scanner

3. Alcătuieşte enunţuri cu sinonimul, antonimul şi omonimul cuvântului *lin*.

4. Formulează un enunţ în care cuvântul *dulceaţă*, să aibă alt înţeles.

5. Notează câte un sinonim contextual pentru: *cutreieram, freamăt, bate, sclipiri, tainic.*

6. Identifică primele cinci substantive în cazul acuzativ din a doua strofă. Precizează pentru fiecare funcţia sintactică.

7. Scrie la ce mod se află un verb copulativ, din text. Alcătuieşte enunţuri în care acest verb să aibă valoare predicativă şi valoare de auxiliară.

8. Analizează morfologic şi sintactic primele cinci pronume din versurile date.

TESTUL 5

1. Realizează o compunere în care să prezinţi patriotismul românilor, pornind de la un text literar studiat.

2. Povesteşte, în scris, o întâmplare care să ilustreze proverbul *Nu-ţi lăuda singur faptele, că îţi pierzi rodul.*

3. Redactează un scurt dialog imaginar cu un coleg, despre afişul unei expoziţii de pictură sau despre coperta unei reviste şcolare.

4. Desparte în silabe cuvintele: *analfabet, bunăstare, dreptunghi, sublim, subliniere.* Enunţă regula/ regulile de despărţire în silabe, în cazul primului cuvânt.

5. Notează un sinonim pentru cuvântul *sublim* şi un antonim pentru cuvântul *analfabet.*

6. Formulează trei enunţuri cu un articol demonstrativ/ adjectival ales de tine, în care:

a. să intre în componenţa unui substantiv propriu compus;

b. să lege un adjectiv de un substantiv;

c. să ajute la formarea gradului superlativ relativ de inferioritate al unui adjectiv.

7. Construieşte patru enunţuri în care verbe (diferite) la modul infinitiv să îndeplinească, pe rând, funcţii sintactice diferite.

8. Scrie patru propoziţii, în care pronumele personal *voi* să îndeplinească funcţiile sintactice de: subiect, nume predicativ, complement direct şi complement indirect.

TESTUL 6

1. Alcătuieşte o compunere, sugerată de versurile poeziei *Zăpada*, de Tudor Arghezi.

Azurul se încheagă
Să facă iernii salbă.
E-o trudă-n bolta-ntreagă
Să-ţi facă fiinţa albă.

Atenţie! În compunere să foloseşti cât mai multe figuri de stil învăţate.

Scanned with OKEN Scanner

2. Selectează, din compunerea ta, două figuri de stil diferite şi precizează felul lor.

3. Din versurile date, rescrie două cuvinte care conţin diftongi (diferiţi) şi unu care conţine hiat. Marchează diftongii, diferit de hiat.

4. Precizează câte un sinonim contextual, pentru cuvintele: *azur, încheagă, trudă.*

5. Formează de la cuvintele *azur* şi *alb,* două derivate. Alcătuieşte cu derivatele două enunţuri, în care să aibă valoare morfologică de adjectiv.

6. Verbul *a (se) face,* din al doilea vers, este predicativ. Formulează un enunţ, în care acest verb să fie copulativ.

7. Analizează, din versurile date, substantivele cu funcţie sintactică de subiect.

8. Motivează folosirea cratimei, în al treilea vers.

9. Alcătuieşte cinci enunţuri, în care acelaşi substantiv ales de tine, să se găsească la cele cinci cazuri. Subliniază-le!

TESTUL 7

1. Continuă povestea următoare:

Fratele cel mic al Marinei are multă imaginaţie. În recreaţii, vorbeşte mereu de visurile sale, în care el este întotdeauna eroul. Este cunoscut în întreaga şcoală pentru exagerările sale...

Atenţie! Povestea, pe lângă naraţiune, să conţină dialog şi câteva elemente de portret.

Alege-i compunerii un titlu potrivit.

2. Menţionează cinci cuvinte din familia lexicală a substantivului *şcoală.*

3. Scrie enunţuri în care substantivul *erou,* să fie în cazul genitiv, cerut de prepoziţie, cu funcţie sintactică de atribut şi în cazul dativ, cerut de prepoziţie, cu funcţie sintactică de complement.

4. Substantivul *vis* are pluralul *vise* şi *visuri.* Construieşte enunţuri cu formele de plural, ilustrându-le astfel înţelesul.

5. Identifică articolele şi felul lor din prima propoziţie a poveştii, de la ex. 1.

6. Formulează enunţuri cu primul adjectiv din povestire, la toate gradele de comparaţie.

7. Exemplifică, prin trei propoziţii, trei modalităţi expresive de realizare a superlativului absolut, de la adjectivul *isteţ.*

8. Construieşte propoziţii în care să foloseşti un adjectiv format cu sufixul ***-os***, un adjectiv format cu sufixul ***-iu*** şi un adjectiv format cu sufixul ***-esc***. În propoziţiile din care fac parte, acestea trebuie să îndeplinească, pe rând, funcţiile sintactice de nume predicativ şi de atribut adjectival.

9. Transcrie un adjectiv pronominal posesiv. Foloseşte acest cuvânt, într-un enunţ, cu valoarea morfologică de pronume.

10. În al doilea enunţ de la începutul poveştii, subliniază predicatele, identifică propoziţiile şi precizează subiectele.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 8

1. Elaborează o compunere liberă, pornind de la versul arghezian, *Carte frumoasă, cinste cui te-a scris.*

2. Analizează, din versul dat, morfologic şi sintactic, cuvintele: *carte, frumoasă.*

3. Formulează un enunţ în care cuvântul *carte* să aibă un înţeles arhaic.

4. Construieşte enunţuri cu două sinonime ale substantivului *cinste.* Subliniază-le!

5. Argumentează folosirea a două virgule din compunerea ta.

6. Alcătuieşte enunţuri în care un substantiv colectiv să îndeplinească, pe rând, funcţia sintactică de subiect, nume predicativ, atribut şi complement.

7. Formulează enunţuri în care un numeral colectiv să îndeplinească, pe rând, funcţia sintactică de subiect, nume predicativ, atribut şi complement.

8. Formulează adjective de la următoarele cuvinte, cu ajutorul sufixelor şi prefixelor: bărbat, bătrân, aur, priceput, cunoscut. Alcătuieşte cu ele enunţuri.

9. Construieşte enunţuri, cu formele: al, a-l; ai, a-i; nea, ne-a. Explică ortografierea lor.

TESTUL 9

Citeşte cu atenţie textul, pentru a răspunde cerinţelor:

A revenit albastrul mai!
Flori în grădină, flori pe plai
Şi flori la pălărie!
Stau ca pe spini, stau ca pe foc!
E timpul numai bun de joc
Şi bun de ştrengărie...

Grivei, tovarăşul meu drag,
Nerăbdător aşteaptă-n prag
S-azvârl în colţ ghiozdanul ...
I-e dor ca s-o pornim haihui:
Mă dau mai bine-n partea lui,
Că nu e mai tot anul!

O şerg de-acasă frumuşel:
Grivei cu mine, eu cu el,
Şi satu-n colb se-neacă....
Intrăm în codru, şi Grivei
A-nnebunit de vesel ce-i:
Mă muşcă, sare, joacă ...

Dă spaima-n vrăbii, latră-n vânt,
Îşi face mendrele, eu cânt,
Şi codru lin răsună...
Pe sus trec leneş nouri grei –
Noi nici nu ne gândim la ei,
Şi doar aduc furtună!

(Şt. O. Iosif – *Furtună*)

1. Identifică, în prima strofă a textului dat, cuvântul care se repetă, explicând semnificaţiile acestuia în context.

2. În versul *Stau ca pe spini, stau ca pe foc!* există:
a. comparaţii
b. epitete
c. metafore.

3. Explică versul *I-e dor ca s-o pornim haihui.*

4. Comentează semnificaţia *jocului* şi a *ştrengăriei,* în text.

5. Identifică, în textul dat, două cuvinte derivate cu prefixe.

Scanned with OKEN Scanner

6. Justifică scrierea cu dublu *n*, a cuvântului *înnebunit.*
7. Specifică formele de plural ale cuvântului *colț*, alcătuind enunțuri din care să rezulte sensurile diferite.
8. În structura *albastrul mai*, cuvântul subliniat este:
a. adjectiv
b. adverb
c. substantiv.
9. Transcrie, din textul dat,, un derivat diminutival și precizează valoarea lui morfologică.
Alcătuiește un enunț în care același cuvânt să aibă altă valoare morfologică.
10. *„Mai bine"* se află la gradul:
a. pozitiv
b. comparativ de superioritate
c. superlativ absolut.
11. Transcrie o apoziție dezvoltată, din textul dat.
12. Cuvântul subliniat din structura *partea lui*, este:
a. articol
b. pronume personal
c. pronume posesiv.
și are funcția sintactică de:
a. atribut adjectival
b. atribut pronominal
c. complement indirect.
13. Pronumele personal *noi* are, în textul dat, funcția sintactică de subiect și se află în cazul nominativ. Alcătuiește două enunțuri în care același pronume să se afle tot în cazul nominativ, dar să aibă două funcții sintactice diferite.
14. Explică folosirea semnelor de punctuație din prima strofă.
15. Pornind de la textul dat, alcătuiește o compunere pe tema furtunii, ilustrând viziunea poetului.

TESTUL 10

Citește cu atenție textul, pentru a răspunde cerințelor:

– Ce bine au să meargă trebile în pădure,
Pe împăratul Tigru când îl vom răsturna
Și noi vom guverna.
Zicea unei vulpi ursul, c-orcine o să jure
Că nu s-a pomenit
Un timp mai fericit.
– Și-n ce o să stea oare
Binele acest mare?
Îl întrebă: – În toate
Mai ales în dreptate:
Abuzul, tâlhăria, avem să le stârpim,
Și legea criminală s-o îmbunătățim;
Căci pe vinovați tigrul întâi îi judeca
Ș-apoi îi zugruma.
– Dar voi ce o să le faceți?
– Noi o să-i zugrumăm
Ș-apoi să-i judecăm.

Scanned with OKEN Scanner

Cutare sau cutare,
Care se cred în stare
Lumea a guverna,
Dacă din întâmplare
Ar face încercare
Tot astfel ar urma.

(Gr. Alexandrescu – *Ursul şi vulpea*)

1. Precizează modul de expunere predominant şi ilustrează-l cu un citat.
2. Identifică personajele textului dat.
3. Numeşte figura de stil predominantă.
4. Comentează versurile:
Căci pe vinovaţi tigrul întâi îi judeca
Şi-apoi îi zugruma.
– Dar voi ce o să le faceţi?
– Noi o să-i zugrumăm
Şi-apoi să-i judecăm.
5. Indică sinonimele următoarelor grupuri de cuvinte: *din întâmplare, ar face încercare.*
6. Explică modul de formare a cuvântului *îmbunătăţi.*
7. Alcătuieşte câmpul lexical al substantivului *pădure.*
8. Verbul *o să jure* este la:
a. mod indicativ, timp viitor;
b. mod conjunctiv, timp perfect;
c. mod conjunctiv, timp prezent.
9. Adjectivul din structura *un timp mai fericit,* se află la gradul .....
10. Cuvântul *binele,* este în text:
a. adjectiv
b. adverb
c. substantiv.
şi are funcţia sintactică de:
a. atribut adjectival
b. complement direct
c. subiect.
11. Alcătuieşte enunţuri în care cuvântul de la ex. 10, să aibă alte două valori morfologice. Precizează funcţia sintactică, în fiecare situaţie.
12. Identifică, în textul dat, o conjuncţie subordonatoare.
13. În structura *să-i judecăm,* cuvântul subliniat este:
a. pronume personal
b. verb predicativ
c. verb copulativ.
şi are funcţia sintactică de:
a. complement direct
b. predicat nominal
c. predicat verbal.
14. Precizează funcţia sintactică şi partea de vorbire ale cuvântului *a guverna,* din text.
15. Alcătuieşte o compunere, pornind de la învăţătura fabulei.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 11

Citeşte cu atenţie textul, pentru a răspunde cerinţelor:

N-aş putea, în adevăr, spune cu câte picioare eram deasupra nourilor; dar de-aş fi întins mâna, aş fi prins stelele! şi cu toate acestea Hălăuca se uita la mine tot de sus în jos. Eram de mult în împărăţia muşchiului şi colinele, ce mai aveam încă de urcat, se confundau în geană de verdeaţă şi azur pe adâncul cerurilor. Dincolo de această geană a ochiului lui Dumnezeu, închipuirea mea nu mai găsea nici un punct de razim; necunoscutul mă sorbea în imensitatea sa; poate că paşii mei îndrăzneţi călcau acum pe răscrucile pământului şi, prin o halucinaţie acustică, îmi părea că-i aud scârţâitul greoi pe osia sa. O cascadă de aer subţire şi răce se revărsa de pe cele din urmă înălţimi apusene ale Hălăucei şi se arunca în adâncurile depărtate ale văilor din răsărit.

Urma vântului tăia brazde adânci şi mişcătoare în iarba rară şi sălbatică ce acoperea întinderea pustie a colinelor; un glas sec, răguşit şi nemărginit îmi înfiora auzul în răstimpuri... Veneam din regiunile fericite ale frumoaselor noastre văi, unde, la fiece pas, şoapta pădurilor şi susurul apelor îmi mângâiesă auzul; mă răsfăţasem atâta în flori şi în lumină, şi sufletul meu se îmbătase de atâtea visuri sub înaltele umbre ale pădurilor!... şi cu toate acestea călătorul nu-şi poate stăpâni sufletul de a fi cuprins, câteodată, de farmecul contrastului... De câte ori, şi mai cu seamă eu, într-o pădure înfloritâ sau pe malul unui pârâu cu murmur dulce, nu m-am simţit expatriat? şi iarăşi, de câte ori pustiul din suflet nu găseşte un bun prieten în pustiul din natură! şi sufletul meu era pustiu şi inima mea era obosită...

(Calistrat Hogaş – *Pe drumuri de munte*)

1. Demonstrează că textul dat este o descriere în proză.
2. Identifică, în textul dat, două metafore şi explică-le semnificaţiile.
3. În structura *scârţâitul greoi pe osia sa*, există:
a. o imagine auditivă
b. o imagine olfactivă
c. o imagine vizuală.
4. Transcrie o inversiune, din textul dat.
5. Comentează sentimentele scriitorului, desprinse din ultima frază a textului.
6. Precizează valorile morfologice pe care le are verbul *a fi*, în textul dat, exemplificându-le.
7. Precizează câte un sinonim pentru: *razim*, *halucinaţie*.
8. Verbul *a sorbi* este folosit, în textul dat, cu:
a. sens propriu de bază
b. sens propriu secundar
c. sens figurat.
9. Alcătuieşte un enunţ în care cuvântul *urmă*, din textul dat, să fie accentuat diferit şi să aibă altă valoare morfologică.
10. Cuvântul subliniat, în structura *o geană de verdeaţă*, este:
a. articol nehotărât
b. numeral cardinal

Scanned with OKEN Scanner

c. pronume personal.

11. Structura *paşii mei îndrăzneţi*, este formată din:
a. substantiv + adjectiv pronominal posesiv + adjectiv
b. substantiv + pronume posesiv + adjectiv
c. substantiv + pronume personal + verb.

12. Specifică valoarea morfologică a cuvântului subliniat, din structura *eram deasupra nourilor*. Alcătuieşte un enunţ în care acelaşi cuvânt să aibă altă valoare morfologică.

13. Cuvântul subliniat, din structura *farmecul contrastului*, are funcţia sintactică de:
a. atribut substantival genitival
b. complement direct
c. complement indirect.

14. Analizează morfologic, predicatul şi subiectul din enunţul următor: *...un glas sec, răguşit şi nemărginit îmi înfiora auzul în răstimpuri.*

15. Alcătuieşte o compunere despre o plimbare în munţi, pornind de la textul dat.

TESTUL 12

Citeşte cu atenţie textul, pentru a răspunde cerinţelor:

A venit un lup din crâng
Ş-alerga prin sat să fure
Şi să ducă în pădure
Pe copiii care plâng.
Şi-a venit la noi la poartă
Şi-am ieşit eu c-o nuia:
– „Lup flămând cu trei cojoace,
Hai la maica să te joace" –
Eu chemam pe lup încoace,
El fugea-ncotro vedea.

Ieri pe drum un om sărac
Întreba pe la vecine:
– „Poartă-se copiii bine?
Dacă nu, să-i vâr în sac!
Şi-a venit la noi la poartă
Şi-am ieşit eu şi i-am spus:
– „Puiul meu e bun şi tace
Nu ţi-l dau, şi du-te-n pace!-
Eşti sărac dar n-am ce-ţi face!
Du-te, du-te!" Şi s-a dus.

Şi-a venit un negustor
Plin de bani, cu vâlfă mare,
Cumpără copii pe care
Nu-i iubeşte mama lor.

Şi-a venit la noi la poartă
Şi-am ieşit şi l-am certat:
– „N-ai nici tu, nici împăratul
Bani să-mi cumpere băiatul!
Pleacă-n sat, că-i mare satul,
Pleacă, pleacă!" Şi-a plecat.

(George Coşbuc – *Cântec*)

1. Ilustrează, cu exemple din textul dat, dialogul ca mod de expunere.

2. Identifică, în textul dat, un sinonim pentru cuvântul *crâng*.

3. Transcrie o inversiune, din textul dat.

4. Comentează stilistic, strofa a treia din textul dat .

5. Selectează, din textul dat, un cuvânt monosilabic, care conţine un diftong.

Scanned with OKEN Scanner

6. Precizează valoarea morfologică a cuvântului *poartă*, din textul dat, apoi alcătuieşte un enunţ în care acesta să aibă altă valoare.

7. Alcătuieşte două enunţuri în care verbul *a fugi*, să fie la modul gerunziu şi să îndeplinească, pe rând, funcţiile sintactice de complement circumstanţial de mod şi de atribut.

8. În structura *Du-te*, verbul este la modul:

a. conjunctiv
b. imperativ
c. indicativ.

9. Transcrie, din textul dat, o conjuncţie coordonatoare disjunctivă.

10. Cuvântul subliniat, din structura *Lup flămând cu trei cojoace*, este în cazul:

a. acuzativ
b. nominativ
c. vocativ.

11. Indică funcţia sintactică a cuvântului subliniat, din structura *Nu ţi-l dau.*

12. Identifică, în textul dat, un predicat nominal şi analizează-l.

13. Justifică, într-un enunţ, folosirea cratimei în structura *c-o.*

14. Explică folosirea semnelor de punctuaţie, în enunţul *Pleacă, pleacă!.*

15. Pornind de la textul dat, alcătuieşte o compunere pe tema copilăriei, care să ilustreze viziunea poetului.

TESTUL 13

Citeşte cu atenţie textul, pentru a răspunde cerinţelor:

Amici, pe care vă înduioşează câinii fără stăpân, zgribuliţi şi flămânzi, ascultaţi istoria unuia dintre ei.

Jap era un căţel negru (de neam corcit), cu pieptul lat, cu muşchi puternici. Avea picioarele scurte şi robuste, botul scurt, privirea pătrunzătoare şi severă. Deşi venise pe lumea aceasta într-un grajd boieresc şi cu toate că, în epoca de unde începe firul, sfărâma oase suculente, sub mese ce ţineau de seara până dimineaţa, Jap era lipsit de veselie. În schimb, în pieptul lui de câine avea o inimă vitează. Viteazul Jap îşi merita cu cinste supranumele. Căţel boieresc şi petrecând în casă boierească, l-ai fi crezut ca pe alţi semeni ai lui, arogant cu cei dezmoşteniţi şi gata să le sară în ceafă, când îi prindea pe lângă poarta de serviciu. Departe de acolo. Viteazul Jap era altfel de câine. Poate că presentimentul unui sfârşit trist şi timpuriu, ascuns în viitor, ori poate că destrăbălarea şi decăderea oamenilor între cari trăia îi dădeau tristeţea-i înţeleaptă, completa-i lipsă de trufie şi de îmbătare. Căci Jap trăia în casa luxului şi a desfrâului.

(Gala Galaction – *Viteazul Jap*)

1. Numeşte momentul subiectului căruia îi aparţine textul dat.

2. Transcrie fragmentul în care este descris Jap, precizând figurile de stil, folosite de autor.

Scanned with OKEN Scanner

3. Comentează enunțul *Viteazul Jap își merita cu cinste supranumele.*

4. Identifică, în textul dat, un enunț în care apare adresarea directă. Care este rolul ei?

5. Desparte în silabe, următoarele cuvinte: *zgribuliți, flămânzi.* Explică regulile folosite.

6. Menționează un cuvânt derivat cu prefix, din textul dat.

7. Precizează sensul verbului *a ține,* din textul dat. Alcătuiește un enunț în care același verb să aibă alt sens.

8. Alcătuiește enunțuri în care să folosești ortogramele: *neam/ ne-am; sau/ s-au; sa/ s-a; iau/ i-au; la/ l-a.*

9. Specifică valoarea morfologică a verbului *a avea,* în textul dat. Alcătuiește un enunț în care acest verb să aibă altă valoare morfologică.

10. Numește valoarea morfologică a cuvintelor subliniate, din enunțul *l-ai fi crezut ca pe alți semeni ai lui.*

11. Cuvântul subliniat, în structura *arogant cu cei dezmoșteniți,* este:

a. articol demonstrativ
b. pronume demonstrativ
c. pronume personal.

12. În structura *îi dădeau tristețea-i înțeleaptă,* cuvântul subliniat este:

a. articol hotărât
b. pronume personal
c. verb.

și are funcția sintactică de:

a. atribut adjectival
b. atribut pronominal
c. complement indirect.

13. Substantivul subliniat, în structura *Jap era un cățel,* are funcția sintactică de ... și este în cazul ... . Alcătuiește două enunțuri în care substantivul aflat în același caz, să îndeplinească două funcții sintactice diferite.

14. Analizează cuvântul subliniat, în structura *casa luxului.*

15. Pornind de la textul dat, alcătuiește o compunere inspirată din viața animalelor, care să ilustreze viziunea autorului.

TESTUL 14

Citește cu atenție textul, pentru a răspunde cerințelor:

În fund, pe cer albastru, în zarea depărtată,
La răsărit sub soare, un negru punt s-arată!
E cocostârcul tainic în lume călător,
Al primăverii dulce iubit prevestitor.

El vine, se înalță, în cercuri line zboară
Și, răpide ca gândul, la cuibu-i se coboară,
Iar copilașii veseli, cu peptul dezgolit,
Aleargă, sar în cale-i și-i zic: „Bine-ai sosit!"

În aer ciocârlia, pe casă rândunele,

Scanned with OKEN Scanner

Pe crengile pădurii un roi de păsărele
Cu-o lungă ciripire la soare se-ncălzesc
Şi pe deasupra bălţii nagâţii se-nvârtesc.

Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeaţă!
În lume-i veselie, amor, sperare, viaţă,
Şi cerul şi pământul preschimbă sărutări
Prin roze aurite şi vesele cântări!

(Vasile Alecsandri – *Oaspeţii primăverii*)

1. Transcrie, din textul dat, o inversiune.
2. Identifică, în textul dat, o structură care conţine o imagine vizuală şi una care conţine o imagine auditivă.
3. Indică două argumente, pentru a susţine că textul dat e un pastel.
4. Formează două derivate cu prefix de la cuvântul *negru.*
5. Explică scrierea derivatelor de la ex. 4.
6. Desparte în silabe cuvintele: *prevestitor, ciocârlia.* Explică regulile folosite.
7. În textul dat, cuvântul *„iar"* este:
a. adverb
b. conjuncţie
c. interjecţie.
8. Precizează valoarea morfologică a cuvintelor subliniate, în următoarele structuri:
a. *şi-i zic: Bine-ai sosit!*
b. *primăvara cu sânu-i de verdeaţă*
c. *În lume-i veselie ...*
9. Identifică, în textul dat, un substantiv colectiv.
10. Analizează morfologic şi sintactic, cuvintele din structura *un punct negru.*
11. Cuvântul subliniat, din versul *Iar copilaşii veseli, cu peptul dezgolit,* are funcţia sintactică de:
a. atribut substantival
b. complement direct
c. complement indirect.
12. Indică un subiect multiplu, din textul dat.
13. Justifică folosirea cratimei în structura *s-arată.*
14. Explică folosirea semnelor de punctuaţie, în ultima strofă.
15. Pornind de la textul dat, alcătuieşte o compunere despre primăvară, ilustrând viziunea autorului.

TESTUL 15

Citeşte cu atenţie textul, pentru a răspunde cerinţelor:

O, mamă, dulce mamă, din negură de vremi
Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi,
Deasupra criptei negre a sfântului mormânt
Se scutură salcâmii de toamnă şi de vânt,
Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău...
Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu.

Scanned with OKEN Scanner

Când voi muri, iubito, la creştet să nu-mi plângi,
Din teiul sfânt şi dulce o ramură să frângi,
La capul meu cu grijă tu ramura s-o-ngropi,
Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi,
Simţi-o-voi odată umbrind mormântul meu...
Mereu va creşte umbra-i, eu voi dormi mereu.

Iar dacă împreună va fi ca să murim,
Să nu ne ducă-n triste zidiri de ţintirim,
Mormântul să ni-l sape pe margine de râu,
Ne pună-n încăperea aceluiaşi sicriu;
De-a pururea aproape vei fi de sânul meu...
Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu.

(Mihai Eminescu – *O, mamă ...*)

1. Identifică două metafore, în textul dat.
2. Transcrie, din textul dat, o adresare directă.
3. Explică structura *din negură de vremi.*
4. Comentează efectul stilistic al utilizării verbelor la modul conjunctiv, în ultima strofă a textului dat.
5. Precizează sentimentele desprinse din textul dat.
6. În structura *s-o-ngropi,* există:
a. 2 silabe
b. 3 silabe
c. 4 silabe.
7. Formează un derivat cu prefix de la cuvântul *negură.*
8. Indică două substantive în vocativ, din textul dat.
9. Alege varianta corectă pentru structura *a sfântului mormânt:*
a. articol genitival + adjectiv + substantiv
b. articol genitival + substantiv + adjectiv
c. prepoziţie + adjectiv + substantiv.
10. În structura *Se bat <u>încet</u> în ramuri,* cuvântul subliniat este:
a. adjectiv
b. adverb
c. substantiv.
11. Identifică funcţia sintactică a cuvântului subliniat, din structura *îngână <u>glasul</u> tău.*
12. Numeşte cazul cerut de prepoziţia *„asupra“.*
13. Funcţia sintactică a cuvântului subliniat, din structura *zidiri <u>de ţintirim</u>,* este:
a. apoziţie
b. atribut substantival
c. complement indirect.
14. Analizează morfologic şi sintactic, cuvântul subliniat, din versul *Ne pună-n încăperea <u>aceluiaşi</u> sicriu.*
15. Alcătuieşte o compunere despre mama ta.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 16

Citeşte cu atenţie textul, pentru a răspunde cerinţelor:

Tu, care treci cu carul sub dealul din podgorii,
Ducând la câmp şindrilă sau sus la munte grâu,
Te-abate-n lunca veche şi mână pân' la râu.
Amurgu-n văi se lasă cu cârduri de prigorii,

Cu-apusul luna albă căzu în heleşteu:
Pe floare-i ca pe-un nufăr se-aşează brotăceii,
Şi cântecul lor straniu, prin umbrele aleii,
Cu zile descântate m-ar urmări mereu,

De n-ar începe-acuma ca-n amintiri să sune
Lung clopotele-ncete ce vin de la zăvoi,
Dar vacile în noaptea albastrului trifoi
Treptat se depărtează prin vis şi prin păşune...

Opreşte-mă la Argeş, pe plaja care-o ştiu,
Să-i ţin în mâini nisipul, în cupe efemere,
Şi să visez – cum fuge prin degete şi pietre –
Trecutul, şi talanga, şi soarele târziu.

(Ion Pillat – *În luncă*)

1. Transcrie o comparaţie, din textul dat.
2. Structura *în noaptea albastrului trifoi,* conţine:
a. enumeraţie
b. inversiune
c. repetiţie.
3. Comentează, într-un enunţ, sentimentele desprinse din textul dat.
4. Explică următoarele cuvinte: *efemere, talangă.*
5. În structura *te-abate-n,* există:
a. 2 silabe
b. 3 silabe
c. 4 silabe.
6. Cuvântul subliniat, din structura *care-o ştiu,* este:
a. articol nehotărât
b. numeral cardinal
c. pronume personal.
7. Indică valoarea morfologică pe care cuvântul ***lor,*** o are în textul dat; alcătuieşte un enunţ în care acesta să aibă altă valoare morfologică.
8. Substantivul *brotăceii,* este în cazul:
a. acuzativ
b. nominativ
c. dativ.
şi are funcţia sintactică de:
a. complement direct
b. complement indirect
c. subiect.

Scanned with OKEN Scanner

9. Precizează funcția sintactică a cuvântului *ducând*, din textul dat.

10. Menționează funcția sintactică a adverbului *sus*, în textul dat. Alcătuiește un enunț în care același adverb să îndeplinească altă funcție sintactică.

11. Analizează predicatele din primul vers al ultimei strofe.

12. Indică un pronume în cazul vocativ, din textul dat.

13. Explică folosirea apostrofului în structura *pân'*.

14. Justifică folosirea cratimei, în structura *oprește-mă*.

15. Alcătuiește o compunere în care să descrii un peisaj.

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA A TREIA

Informaţii. Sugestii. Rezolvări

Partea întâi
UNITĂŢI DE PREGĂTIRE

Unitatea nr. 1

7. bradul, albicioasă, negură, geroasă.
8. albicioasă = 10 litere, 9 sunete,
geroasă = 7 litere, 6 sunete.
9. „Sús pe cúlme brúdul vérde."
10. se pierde; geroasă.
11. iarbă, miere etc.
12. (te) pierdeai; se pierdeau.
13. inimioară, leoaică etc.
14. creat, agreat, recreat, procreat, supleat.
15. c.
16. alcool, poet etc.
24. a) cartea; mai; obiect.
b) „ea" şi „ie" – diftongi urcători;
„ai" – diftong coborâtor.
c) citeau; doreai.
d) cartea; citeau; mai; obiect; doreai.
e) bibliotecă; predoslovie.
26. fix – ficşi (5 litere, 5 sunete)
prefix – prefixe (7 litere, 8 sunete)
index – indexuri (7 litere, 8 sunete)
prolix – prolicşi (8 litere, 8 sunete)
27. vói – voí; adúnă – aduná; cántă – cântá.
28. N-am să-ţi dau decât o carte.
Tremura de cât frig suportase.

Îi trebuie doctor, altfel va suferi mai mult.
I-a explicat în alt fel lecţia şi a înţeles.

Pentru a înţelege lecţia, trebuie numai să fim atenţi.
Nu mai era timp pentru joacă.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Fonetica**

☑ are în vedere felul producerii, transmiterii şi receptării sunetelor prin limbaj;
☑ studiază, defineşte şi clasifică sunetele vorbite;

Scanned with OKEN Scanner

☑ (!! Muzica studiază tot sunetele, dar cântate; deci combinate în mod armonic).

▶ **Sunetul. Sunetele***

☑ vibraţii aeriene diferite;
☑ sunt concepte fonice (adică acustice).

▶ **Vocala. Vocalele**

☑ este sunetul care se pronunţă singur;
☑ (fără a fi însoţit de alt sunet);
☑ (curentul de aer iese liber, fără să întâlnească nici un obstacol);
☑ este un sunet armonic;
***ex.:** a; ă; e; i; o; u; î (â) nas, măr, merge, bine, dor, dur, înainte, târg, România.

Atenţie!
Vocala „e" se pronunţă „ie" în două situaţii:
– în pronumele personale: eu, el, ea, ei, ele;
– în formele verbului a fi: e, este, eram, erai etc.

▶ **Valori afectiv-stilistice**

☑ fiind centre de sonoritate (ale silabei), vocalele în corelaţie cu consoanele creează o anumită muzicalitate (a versului, a unei sintagme sau chiar a cuvântului);
☑ prin prelungire, prin accentuare peste firescul vorbirii, se subliniază unele elemente afective;
***ex.:** – nemulţumire, indignare, ironie, disperare, spaimă, admiraţie, uimire, temere, siguranţă, mâhnire, tristeţe etc.;
☑ (sau) satisfacţia, îndoioşarea, suferinţa, alintarea, subiectivismul naratorului, insistenţa;
***ex.:** Eeu? Ce faceee?
☑ (ori) se dă valoare superlativă însuşirii pe care vorbitorul o simte afectiv: mulţumire, bucurie etc.;
***ex.:** a fost un meeci!
☑ au mare rol în unificarea şi armonizarea imaginii sonore a comunicării (versuri, proză);
☑ când predomină (în balanţă cu consoanele), se obţine un anumit dinamism;
☑ vocalele în hiat duc la o anumită monotonie;
☑ (de aceea, evitarea hiatului înseamnă obţinerea unui dinamism în fluxul sonor al comunicării);
☑ utilizarea unor vocale în locul altora pentru evidenţierea indignării, mirării, surprinderii, emfazei, a lipsei de convingere etc.;
***ex.:** Bon! (-în loc de bun); Com? (-în loc de cum); Bene! (-în loc de bine etc.)
☑ la fel, când se urmăreşte crearea unei anumite atmosfere de intimitate, de bună dispoziţie etc.;
☑ vocalele „*a*", „*o*" apar în anumite cuvinte care sugerează mărimea, depărtarea, necuprinsul, incomensurabilul;
☑ vocalele „*ă*", „*u*" (combinate) permit unor cuvinte să sugereze un sunet prelungit.
☑ (dau impresia că sunt onomatopeice);
***ex.:** hăul, văgăună, şalăul etc.;
☑ vocalele „*i*", „*u*" pot trezi o senzaţie de durere; produc o impresie de delicateţe (suavă, dulce);

---

* **ATENŢIE!** Denumirile itemilor sunt, în general, substantive la nr. singular. Adeseori predicatul (din anumiţi paşi) este folosit la pers. a III a pl. chiar dacă numele itemului era la singular. Am procedat astfel, atunci când noţiunea respectivă cerea să fie folosită la plural. Corect ar fi fost ca fiecare item să aibă dublă denumire/ formă: (2) Sunetul. Sunetele; (4) Fonemul. Fonemele; (5) Vocala. Vocalele etc.

Scanned with OKEN Scanner

☑ (deci) pot sugera ceea ce este mic, drăgălaş, delicat, uşor;
☑☑ (dar şi) ideea de veselie, surâs, de graţie;
☑ „Existenţa unor asociaţii fundamentale între vocalele prepalatale („*e*“ şi „*i*“) şi obiectele subţiri, iuţi, clare, strălucitoare şi între vocalele posterioare („*o*“ şi „*u*“) şi obiectele grave, încete, posomorâte şi sumbre poate fi dovedită prin experienţe acustice“; *
☑ alternanţele dintre vocale şi consoane, nevoia de simetrie a sonorităţilor dau o anumită desfăşurare ritmică;
☑ (ele) stau la baza rimelor interioare, aliteraţiilor şi a asonanţelor;
*ex.: ce mai calea-valea! // a tunat şi i-a adunat...

► **Consoana. Consoanele**

☑ este sunetul care nu se pronunţă singur (ci însoţit de alt sunet: de „*i*“ sau de „*e*“);
☑☑ (deci) nu are o existenţă independentă;
☑☑ curentul de aer nu iese liber, ci întâmpină un obstacol;
☑ obstacolele pot fi: buzele, dinţii, vălul palatal etc.;

► **Valori afectiv-stilistice**

☑☑ în corelaţie cu unele vocale, creează o anumită muzicalitate;
☑☑ (a versului, a unei sintagme sau chiar a unui cuvânt);
☑☑ au mare importanţă în crearea unor secvenţe ale imaginilor auditive;
☑ alegerea unor cuvinte cu numeroase consoane poate spori efectul de monotonie;
☑☑ (ori) poate traduce o stare de indiferenţă;
☑ (sau, dimpotrivă,) de dinamism când acestea sunt mai puţine decât vocalele;
☑ prin aglomerarea anumitor consoane (**l, r, v, j** etc.) într-unul sau mai multe cuvinte, se sugerează fie ideea unei neîntrerupte curgeri, fie secvenţe ale unor imagini auditive (sau chiar imagini auditive integrale);
☑ pentru efecte comice, ironice şi ironizante, ridiculizante, satirice sunt înlocuite anumite consoane;
☑ (la fel,) pentru sublinierea ignoranţei, inculturii etc.;
*ex.: soţietate, ţilindru, bampir, catrindală etc. (I. L. C.)
☑ prin lungirea (geminarea) consoanei:
→ indignare, mânie, furie, ameninţare, admiraţie;
*ex.: Mmmizerabile! Dddobitocul! mmmarş de aici! Addmirrabil!
→ în mustrări, în interogaţii retorice;
*ex.: Rromâni sunteţi voi?
→ (alteori,) pentru a se sugera admiraţia, emfaza, aprobarea;
*ex.: Ggrozav!: Ffoarte frumos!
☑ (anumite consoane) au putere de a sugera cititorului asociaţii de idei între sunete şi sensul cuvintelor;
☑ prin simbolism fonetic, unele dau impresia mişcării sacadate, reci ca nişte lovituri;
☑ (altele) sugerează zgomote, plesnituri, izbituri;
☑ (iar altele) conduc spre ideea de mic, drăgălaş (mai ales componentele diminutivale);
*ex.: gigea, a giugiuli etc.;
☑ **r** → imită tremurul, zguduirea unui corp;
☑ **l** → sugerează ideea de moale (mai ales alăturat lui „**f**“);
*ex.: a pârâi, parâitură, chiflă, flasc, puşlama etc.;
☑ o consoană adăugată la interjecţia „de“ sau „da“ (mdel mda!) sugerează o stare ambiguă, concesivă, ezitantă, de compromis;
☑ alegând şi aşezând cuvinte care conţin anumite consoane, se obţine o aliteraţie;

---

* R. Wellek, A. Warren, R. Wellek, A. Warren, *Teoria literaturii*, Ed. pentru Literatură Universală, 1967, pag. 216.

Scanned with OKEN Scanner

*ex.: – „*Vâjâind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie.*“ (M. E.)
– „*...un tropot pe pământ / Un tropot de copite, potop ropotitor...*“ (G.C.)

► **Semivocala. Semivocalele**

***A.** Elemente definitorii*

☑ este o vocală scurtă;
☑ (deci:) oricare dintre vocalele ştiute;
☑ însoţeşte totdeauna o vocală;
☑ nu se poate rosti singură;
☑ nu se poate prelungi;
☑ apare în diftongi sau în triftongi;

*ex.: doi, stilou, ţeavă, rai, meu etc.

***B.** Tehnica diagnosticării semivocalei*

– se desparte cuvântul în silabe;
– se pronunţă doar silaba care conţine diftongul sau triftongul;
– (în această fază, oricare dintre ele - teoretic - este vocală);
– se încearcă prelungirea (!! chiar uşor exagerată) a primei vocale;
– se procedează la fel cu a doua;
– (sau cu a treia în cazul unui triftong);
– aceea care a permis prelungirea este vocală;
– vocala care nu a permis prelungirea este de fapt semivocală.

ATENŢIE! Stăpânirea perfectă a acestei tehnici este foarte utilă în multe situaţii.*

► **Diftongul. Diftongii**

☑ este alcătuit dintr-o vocală şi o semivocală alăturată (I condiţie);
☑ se află în aceeaşi silabă (a II-a condiţie);

♣ este de două feluri:
– diftong **ascendent** (suitor: S + V: ex.: **ié**-pu-re, b**oá**-re; t**eá**-că; fi**í**-că;
– diftong **descendent** (coborâtor): V + S: ex.: **rái**; ca-d**óu**; tr**éi**, pur-c**éi**

ATENŢIE! Pot apărea diftongi şi la cuvintele conjugate (prin scrierea cu cratimă);

*ex.: mi-á (spus); le-á (cerut); li-í (dor) etc.

► **Triftongul. Triftongii**

☑ este grupul format dintr-o vocală şi două semivocale (I condiţie);
☑ care se află în aceeaşi silabă (a II-a condiţie);
☑ poate să apară în două structuri:
– S + V + S: pri-v**eáu**; su-c**eái**; chia-bu-r**oái**-că;
– S + S + V: cre-**ioá**-ne; i-ni-m**ioá**-ră; tă-mă-**ioá**-să

ATENŢIE! Pot apărea triftongi şi la cuvintele conjugate (ca urmare a scrierii cu cratimă);

*ex.: mi-ai (dat); le-au (cerut); te-ai (speriat) .

► **Hiatul. Hiaturile**

☑ în aparenţă, este un diftong, adică două vocale alăturate;
☑ (!!dar) fiecare face parte din altă silabă;

*ex.: h**i-a**t; f**i-in**-ţă; b**ă-ia**t; punc-t**u-a**-ţi-e.

♣ hiatul este de două feluri:
– h. **propriu-zis** (se încadrează total în definiţia dată: două vocale alăturate; fiecare în altă silabă: i-d**e-a**-tic; z**o-o**-lo-gi-e; cr**e-a**-tor);
– h. **aparent** (se încadrează doar formal, aparent în definiţie): una dintre cele două vocale este, de fapt, semivocală: sp**o-i**a-lă (**o** = vocală; **i** = semivocală); f**o-i**oa-se (**o** = vocală; **i** = semivocală); în-d**o-i**el-nic (**o** = vocală; **i** = semivocală) .

---

* Vezi: Şt. M. Ilinca: *Gramatica instrumentală. Orto. Silabă. Silabaţie. Despărţirea în silabe.*, Ed. Festina, 1995.

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea nr. 2

1. liric; **2.** b; **10.** b; **15.** inversiune; **16.** b;
17. Virgulele sunt folosite pentru a despărți termenii unei enumerații.
29. liric; **31.** c; **32.** noaptea (stelele sugerează acest moment)
33. - căderea vocalei î;
- reducerea unei silabe;
- păstrarea rimei și măsurii versurilor
43. „Precum un râu de munte când gheața s-a topit."
44. nori, miezul, iernii, vin, fericit.
45. „nouri albii, uşori, mărunți"; „surd şi tainic sunet".
47. b
50. aprind în cer un tunet", „văzduhul bubuieşte", „La răsărit urarel Urare la apus!", „vesela fanfară/ Ce buciumă prin nouri frumoasa primăvară".
51. c; **53.** a;
56. Silaba este formată dintr-o vocală sau un grup de sunete care conțin o vocală și se pronunță printr-un singur efort respirator.
57. car, dar, prag, sol, etc.; **58.** b; **59.** ies;
60. bal-tă (regula: 2 consoane aflate între 2 vocale trec, prima, la silaba dinainte, și a doua, la silaba următoare); excepții: co-dru, su-ple-țe.
61. primul vers.
62. ne-mân-gâ-iet.
Vre-o-da-tă.
63. eliminarea unei silabe
64. 2 silabe
65. b
67. ne-aş-tep-tat
floa-re-de-colț
sculp-tor
lem-nos
jert-fă.
68. trans-o-cea-nic
in-e-gal
co-per-tă
zo-o-lo-gi-e
arc-tic.

Informații teoretice suplimentare

► **Silaba. Silabele**

☑ este grupul de sunete corespunzătoare unei singure pulsații a aerului expirat;
☑ ori: grupul fonic ce poate fi caracterizat printr-o vocală;
☑ eventual, însoțită de:
– una sau două semivocale;
– una sau mai multe consoane;
♣ silaba poate fi alcătuită:
– dintr-un sunet (o literă): ireal (i-);
– din două sunete (litere): perete (pe-re-te);
– din trei sunete (litere): copil (-pil);
– din patru sunete (litere): bronzare (bron-);
– din cinci sunete (litere): ogrinji (o-grinji); oglinzi (-glinzi);
– sau chiar mai multe; ştreang (ştreang); sfincşi (sfincşi) etc.;
♣ cuvântul poate fi:
– monosilabic: format dintr-o singură silabă (dar, tu, raft, cinci, drac);
– plurisilabic (polisilabic): format din mai multe silabe (a-pă; stră-bătut; căr-ti-ci-că).

► **Valori afectiv-stilistice**

☑ pronunțarea silabisită scoate în relief o anumită intenție (sau stare emoțională a vorbitorului);

Scanned with OKEN Scanner

☑ (dar3 şi) ideea de poruncă, de imperaţie;
*ex.: dispreţul: Ti-că-losul!; surpriza:- Pro-cu-ro-rul? etc.;
☑ prin dispariţia unor silabe:
→ dorinţa de înduioşare, servilismul, ataşamentul;
→ (dar şi) efect ironic, glumeţ, peiorativ;
→ (sau) atmosferă familiară, amicală;
☑ (ori) în exprimarea populară, periferică;
*ex.: coane; dom'le (în loc de *domnule*); 'lea Maria (în loc de *lelea* Maria); 'oţ; (în loc de *hoţ*) 'măligă (în loc de *mămăligă*); 'mneaţa (în loc de *dimineaţa*/ sau/ *bună dimineaţa*); 'mneata (în loc de *dumneata*); „don' Cioculescu - cu cercelul aristocratic al apostrofului" (în loc de *domnul*), cum zice Fănuş Neagu.

► **Accentul. Accentele**

☑ evidenţierea unei silabe prin mărirea intensităţii vocii sau prin intonaţie;
☑ silaba accentuată este în contrast cu silabele neaccentuate;
☑ în scris, se marchează printr-un semn aşezat deasupra vocalei;
☑ în limba română, accentul nu are loc fix (poate cădea pe orice silabă);
*ex.: á-pă, pri-meá; a-mân-dói etc.;
☑ accentul poate diferenţia:
– două cuvinte deosebite: compánie ↔ companíe; móbilă ↔ mobílă; copii ↔ copíi etc.;
– forme deosebite ale aceluiaşi cuvânt: (el) fugí (perf. s.) ↔ fúgi (imper.); cântă (prezent) ↔ cântá (perf. s.); apláudă (prezent) ↔ aplaudá (perf. s.) etc.

► **Valori afectiv-stilistice**

☑ evidenţiază anumite secvenţe ale enunţului;
☑ ajută la fixarea unui anumit ritm, tempo;
☑ schimbarea accentului (prin licenţă poetică, îndeosebi în rimă) creează efecte deosebite;
☑ rol important în jocul de cuvinte (calambur);
☑ mirare, ameninţare, întrebare, îndoială, indignarea, siguranţa etc.

► **Litera. Literele**

☑ semnul grafic corespunzător (în general) unui sunet;
*ex.: a; b; c; d; e etc.

ATENŢIE! Capcane...

I. o literă poate transpune un singur sunet;
*ex.: o, or, oră, mic, lung etc.;
II. o literă poate marca mai multe sunete diferite (x = cs; x = gz);
*ex.: exact; examen; fix; auxiliar etc.;
III. mai multe litere redau un singur sunet;
*ex.: ce = č; ci = č; ge = ğ; gi = ğ; che = ć; chi = ć; ghe = ġ; ghi = ġ

► **Alfabetul. Alfabetele**

☑ totalitatea literelor folosite într-o limbă;
☑ literele sunt aşezate într-o ordine convenţională;
☑ (ordinea diferă de la o limbă la alta);
*ex.: limba română: a, b, c, d, e,..., v, x, y, z; limba rusă: a, b, v, g, d etc.

Unitatea nr. 3

1. b
5. strofa a treia
6. c
7. comparaţii (ex.): (a) *anii tăi se par ca clipe; (b) clipe dulci se par ca veacuri; anii tăi sunt clipe – **metaforă**; clipele dulci sunt veacuri– **metaforă*** etc.
10. b; **13.** liric; **18.** tipsie = tavă; **19.** b;
20. „cerne aur argintiu", „stoluri lungi încep să zboare"

Scanned with OKEN Scanner

21. a; **30.** mult mai bine ar fi fost; **31.** oi muri; **32.** a; **39.** c;
40. dori, umbri, tăinui, glăsui, rostui
41. pădurice
42. copil, copilărit, copilandru, copilăresc, copilăreşte, copilăros.
43. desprinse
44. copilaş, butoiaş; muncitor, agricultor; nevăzut, neştiut, reclădi, reînnoi, aţos, lemnos, inegal, incapabil.
45. înaripa, înaripat.
46. înnegri, înnopta.
Se scriu cu dublu *n* deoarece unul face parte din prefix şi celălalt din rădăcina cuvântului.
47. nevoieş este format din derivare cu sufixul eş de la cuvântul de bază nevoie.
48. astfel
49. nu-mă-uita; gura-leului; untdelemn, binevoi, C.F.R., B.R.D.
50. floare-de-colţ
regina nopţii
51. c
52. Lacul adânc l-a atras cu imensitatea lui. (adjectiv)
Adâncul părea nesfârşit. (substantiv)
Vocea lui lină a impresionat-o. (adjectiv)
Linul este un peşte. (substantiv)
53. Un bărbat a traversat pe roşu. (articol nehotărât)
Un copil merge la mare şi doi merg la munte. (numeral cardinal)
54. adverb
Caietul frumos este pe bancă. (adverb)
Frumosul impresionează pe oricine. (substantiv)
55. b
56. adverb, adjectiv, substantiv, adjectiv, substantiv, substantiv.
57. umbră, apă, iarbă, cerbi, luna, lacul, bolţi, câmp.
58. lalea, liliac, frunză, petală, zambilă, garoafă, trandafir, verde, narcisă, floricea.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Vocabularul**

☑ (lexicul unei limbi);
☑ totalitatea cuvintelor cuprinse într-o limbă;

► **Valori afectiv-stilistice**

☑ vocabularul utilizat de autor (narativ, personaj) indică:
a) domeniul de activitate;
b) gradul de cultură;
c) originea
d) înclinaţii;
e) concepţii;
f) bogăţia limbajului folosit etc.

► **Sensul propriu al cuvântului**

☑ este sensul iniţial al cuvântului;
☑ sensul primordial;
☑ (deci cu care a intrat sau s-a format în limbă);
☑ este format din sensul de bază şi unul sau mai multe sensuri secundare;
☑ sensul originar şi corect;
☑ poate fi înţeles şi în afara contextului;
1. a bate*: Condamnatul fusese bătut în închisoare.
2. cheie: A introdus cheia în broască pentru a deschide uşa.
3. dinte: Îşi plombase un dinte pentru că-l durea.
4. epistolă: Am primit o epistolă de la fratele meu, din armată.
5. a fierbe: Ouăle fierb în cinci minute.
6. ochi: Corb la corb nu scoate ochii. (F);

Scanned with OKEN Scanner

7. scânteie: Focul s-a aprins şi sar scântei în toate părţile.
8. fulg: Fulgii albi de nea cădeau din înaltul cerului.
9. a mânca: Mânca totdeauna la ore fixe.
10. a zbura: Păsările zboară toamna spre ţările calde.

► **Sensul figurat al cuvântului**

☑ este un sens nou (îmbogăţit) al cuvântului;
☑ apare numai în context;
☑ (în afară de context nu poate exista);
☑ are o mare forţă expresivă;
☑ este întâlnit în figuri de stil (tropi): metaforă, hiperbolă etc.;

♣ *Comparaţi!*

1. a bate: Puşca nu bate până la ţinta de acolo.
2. cheia: Cheia acestui roman poliţist o află cititorul abia la sfârşit.
3. dinte: Dinţii ferăstrăului erau tociţi.
4. epistolă: Poezia aceasta este o epistolă datorită caracterului ei filozofic şi moralizator.
5. a fierbe: Nu mă mai fierbe atâta şi spune-mi ce ai de spus.
6. ochi: O barcă uşoară pluteşte pe-un ochi de apă.
7. scânteie: O scânteie genială a avut omul când a inventat roata.
8. fulg: Fără ocupaţie, fără prieteni, acel tânăr părea un fulg în vânt.
9. a mânca: Fugea de mânca pământul.
10. a zbura: Gândul îmi zboară adeseori spre locurile natale.

► **Familia de cuvinte**

☑ cuvintele sunt înrudite ca sens;
☑ sunt formate prin derivare cu sufixe şi (sau) cu prefixe;
☑ alcătuire: cuvântul de bază şi cuvintele derivate;

***ex.:** a) muncă: muncitor, muncitoreşte, (a) munci, muncitorime, etc.;

b) om: omenie, omeneşte, (a) omeni, omenire, uman, umanitar, umanism, umanitarism etc.;

c) casă: căsuţă, căsoaie, căsnicie, (a se) căsători, căsătorie, căsătorit (substantiv);

d) a trece: trecător (substantiv), trecător (adjectiv), trecătoare (substantiv) trecătoare (adjectiv), petrecere (= însoţire), trecere etc.

► **Elemente de compunere**

Reamintim:

I. Compunerea este un mijloc intern de îmbogăţire a vocabularului;
☑ Compunerea constă în unirea logică a mai multor segmente, pentru a forma un cuvânt nou;

♣ segmentele componente pot fi:

a) cuvinte întregi,
b) fragmente de cuvânt sau
c) doar iniţiale de cuvânt;

☑ compunerea se poate realiza prin:

1. aglutinare (contopire, adeziune, unire, sudură etc.);
2. alăturare (prin cratimă);
3. abreviere;
4. elemente de compunere.

► **Desinenţa**

☑ este un morfem gramatical;
☑ (care) apare în flexiunea:

1 nominală (pentru a marca genul, numărul, cazul);
2 verbală (unde marchează persoana sau numărul);

***ex:** raţă-răţoi; bun-bună; copil-copii; fată-fetelor; mergi (tu); vedea (el) vedeau (ei) .3

► **Derivarea**

☑ este de trei tipuri:

a) derivarea ***cu prefixe***;

***ex.:** în + noapte = (a) înnopta; re + cunoaşte
☑ (a) recunoaşte; ne + raţional = neraţional;

Scanned with OKEN Scanner

b) derivarea ***cu sufixe***;
***ex.:** alună + iş = aluniş; strung + ar
☑ strungar; cofetar + ie = cofetărie;
c) derivarea ***parasintetică*** (cu sufixe şi prefixe în acelaşi timp);
***ex.:** ne + împăca = re; in + opera = bil; con + lucra = re; i + real = (i) tate etc.

► **Compunerea**
☑ se disting elementele componente;
☑ (care) pot fi chiar cuvinte separate (sau segmente de cuvinte);
***ex.:** oţel-beton; papă-lapte; floarea-soarelui; iarba-fiarelor; gură-spartă; pierde-vară; treisprezece; optzeci şi doi; treisute treizeci şi doi; oricine altcineva; fiecare; domnia-sa; S.N.C.F.R.; P.N.L.; P.N.Ţ.C.D.; T.C.M.; O.R.L. etc.;
☑ Romarta; Tarom; Rompres; hantru; aprozar; ceferist; orelist; viţă-de-vie; nou-născut; (un) du-te-vino etc.
☑!! Scrierea (cu sau fără cratimă) a cuvintelor compuse:
***ex.:** untdelemn, bunăvoinţă, treizeci, rea-voinţă, viţă-de-vie, trei sute zece etc.;

► **Schimbarea categoriei gramaticale**
☑ formarea unui cuvânt nou se face prin simpla trecere de la o parte de vorbire la alta;
☑ trecerea se poate face:
1. fără modificări ale formelor: merge repede; râu repede /// locuieşte deasupra; deasupra cofetăriei // caiet frumos; scriu frumos;
2. cu mici modificări
a. prin articulare: bine (adverb) binele (substantiv); frumos (adjectiv) frumos (adv.) frumosul (substantiv), eu (pronume) eul (substantiv); pentru spălat (vb. supin) spălatul (substantiv)
b. printr-o particulă asemănătoare articolului hotărât enclitic: împotrivă (adv.) -împotriva (prep.); înainte (adv.) - înaintea (prep.); înapoi (adv.) - înapoia (prep.); împrejur (adv.) - împrejurul (loc. prep.); în jur (loc. adv.) - în jurul (locuţ prep.); în dos (loc. adv.) - în dosul (loc. prep.); în faţă (loc. adv.) - în faţa (loc. prop.) etc.;
c. [vezi şi itemii 229-294.]
!! Cuvântul poartă denumirea clasei în care a intrat, nu a aceleia din care provine;
***ex.:** a) albul (zăpezii) = substantiv (provenit din adjectiv), nu adjectiv;
b) (uşă) deschisă = adjectiv (provenit din verb la participiu), nu verb (vezi şi itemul 262);
c) toamna (se numără bobocii...) = adverb (provenit din substantiv), nu substantiv etc.

Unitatea nr. 4
1. operă lirică
3. La mij-loc de co-dru des
Toa-te pă-să-ri-le ies.
4. măsura
6. rimă împerecheată
7. paralelism sintactic
8. „Şi de lună şi de soare"
„Şi de lună şi de stele"
9. complemente indirecte
10. – versuri scurte (măsura de 7 silabe);
– paralelismul;
– comuniunea om-natură.
12. voiosul; înaltă.
13. tristul; scundă.
14. vesel; lungă.
15. codru = pădure; huceag etc.

Scanned with OKEN Scanner

a (se) legăna = a (se) balansa; a (se) hâțâna etc.
chip = față; figură etc.
a ieși = a (se) elibera; a scăpa etc.

21. a) rimă îmbrățișată
b) 8 silabe
c) 7 silabe
d) Ritmul este trohaic, deoarece în versul „Peste vârfuri trece lună", silabele „pes-"; „vâr-", „tre-" sunt accentuate, iar celelalte sunt neaccentuate.

22. „Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte."

23. primele două versuri.

25. Vei mai suna corn dulce pentru mine vreodată?

27. se scurge, zboară, traversează, merg, copiază.

28. a bate drumurile = a hoinări;
cu vârf și îndesat = plin;
a lua de suflet = a adopta;
a i se înmuia inima = a (se) înduioșa.

29. a bate recordul, a bate la cap etc.
în vârful degetelor, ore de vârf, etc.
a-i ieși sufletul, a nu o avea la suflet etc.
a-i râde inima, a-și lua inima-n dinți etc.

30. fermecată ≠ nefermecată; îndulcind ≠ neîndulcind.

31. Am învățat despre arborele mic cu lemnul foarte tare, numit corn.

35. 4 versuri.

36. catren.

37. 7 silabe.

43. ușor; apel; a spune; a fluiera.

44. Linul este un pește cu solzi mărunți.
Bunicul stoarce strugurii în lin.

45. a-și ieși din fire; a-și ieși din pepeni etc.

46. împădurit ≠ despădurit; înfrunzit ≠ desfrunzit; înflorit ≠ neînflorit; îmbobocit ≠ neîmbobocit.

47. Descrierea este modul de expunere prin care este prezentat un obiect, un fenomen, un colț din natură etc. cu însușirile sale.
Caracteristici: - perspectiva din care este surprins obiectul, fenomenul etc.
- existența sau lipsa detaliilor;
- claritatea detaliilor etc.

53. a menaja
Mama își menajează copilul în fața greutăților vieții.

54. a o lua la goană
a o lua la fugă

55. a goni

56. mână = conduce;
Omul are la o mână cinci degete.

57. mic ≠ mare; adevărat ≠ neadevărat; străin ≠ autohton; nvierșunat ≠ neînvierșunat; pustnic ≠ însoțit; întărâtat ≠ neîntărâtat.

58. piscuri ≠ groapă.

62. blid=strachină; rând pe rând=treptat.

63. neștiutori ≠ știutori; cunoscători.

67. tindă=cerdac;

68. obosită=ostenită; sleită de puteri.

69. A revenit acasă.
A răsturnat totul în casă, pentru a-și găsi stiloul.

74. tânăr, simplă, înfloriți.

75. Am citit în atlas despre insecta galbenă-castanie, numită cicoare.

Scanned with OKEN Scanner

79. Carele trase de boi sunt pline cu saci de grâu.
Prietenii mei sunt silitori.
80. a relata, a istorisi; a nara.

Informaţii teoretice suplimentare

A. Versificaţie. Tipuri de rime. Măsura. Ritmul

► **Ritmul. Ritmurile**

☑ ansamblul fenomenelor diverse şi succesive, care se repetă la intervale regulate;
☑ (repetiţia unor fenomene asemănătoare, la intervale de timp identice);
☑ aşezarea simetrică şi periodică a silabelor accentuate şi neaccentuate într-un vers sau frază.
☑ există un ritm:
1. al vorbirii (= tempo): accelerat, lent, curgător, sacadat etc.;
2. prozodic (sau poetic): spondaic, trohaic, iambic etc.

► **Valori afectiv-stilistice**

☑ este un element esenţial în sugerarea stărilor sufleteşti;
☑ prin el se poate evidenţia: *monotonia*, (dar şi zbuciumul), *linearitatea*, (dar şi zigzagul sentimentelor), *acceptarea*, (dar şi revolta) etc.;
☑ este corelat cu accentul, tonul, durata sunetului etc.;
☑ când ritmul vorbirii este:
1. rapid -> indignarea, mânia, nemulţumirea, porunca, furia etc.;
2. lent -> tristeţea, mâhnirea, apatia etc.;
3. sacadat -> indignarea, uimirea, emoţia, durerea, tristeţea, mâhnirea, resemnarea;
☑ pentru trezirea interesului ascultătorilor;
☑ uneori, pentru ridiculizarea modului de exprimare a personajelor;
☑ duce la o anumită rimă interioară;
☑ (sau chiar la un întreg vers popular);
***ex.:** marea cu sarea; calea-valea; leit-poleit; din ţânţar armăsar; „...*fie bună, fie rea, am să ţin casă cu ea...*“ (I. C.)

► **Tehnica stabilirii ritmului prozodic**

1. se despart în silabe cuvintele unui vers;
2. fiecare silabă se notează cu -;
3. se numără silabele (măsura versului);

B. Vocabularul – Sinonime, antonime, omonime

► **Sintagma**

☑ un grup de cuvinte (deci cel puţin-două);
☑ structurate lexical (deci cu o anumită valoare semantică);
☑ dar unite (mai mult sau mai puţin) sintactic;
☑ deci constituie o parte a propoziţiei (sau a frazei);
♣ feluri:
☑ a) locuţiunile;
☑ b) sintagma lexico-sintactică;
☑ (alte denumiri: îmbinare liberă de cuvinte; grup de cuvinte etc.);
☑ este sintagma între elementele căreia se stabileşte un raport sintactic;
☑ (!! fiecare element component are sensul său lexical);
☑ (!! deci fiecare poate fi analizat separat);

► **Sinonimele**

☑ cuvinte de formă (înveliş sonor) diferită;
☑ (dar) cu înţelesul (aproximativ) identic;
♣ sinonimele pot fi:
A. totale
☑ acoperă toate sensurile cuvântului dat; abrevieri; dublele semantice;

Scanned with OKEN Scanner

*ex.: cupru = aramă; kaliu = potasiu; cancer (termen uzual) = neoplasm (termen medical rac (termen popular); H_2O = apă; S.N.C.F.R. ☑ Societatea Naţională a Căilor Ferate Române.

2. parţiale

☑ acoperă doar unul (sau unele) dintre sensurile cuvântului;

*ex.: a) a ridica (un obiect) a sălta (a lua de jos) = a înălţa (a sui)
b) a ridica (preţurile) = a majora = a scumpi = a îngroşa;
c) a ridica (a aresta) = a închide = a sălta = a popri = a întemniţa
d) a ridica (mânecile) = a sufleca = a sumete = a îndoi
e) a ridica (mâna asupra cuiva) = a bate = a lovi/ a ameninţa
f) etc.

3. contextuale (întâlnite în opere literare; figuri de stil): mai ai obraz să te-nfăţişezi înainte-mi? (obraz = curaj = îndrăzneală = tupeu etc.)

♣ sinonimia mai poate fi:

B. lexico-frazeologică:

☑ echivalenţa semantică dintre un cuvânt şi o unitate frazeologică (expresie, locuţiune);
☑ (deci un cuvânt -> o expresie);

*ex.: stilou = toc rezervor; trop = figură de stil; a fugi = a o lua la sănătoasa;

C. frazeologică:

☑ se stabileşte între două unităţi frazeologice (expresii, locuţiuni);
☑ deci o expresie -> o expresie);

*ex.: a) a o lua la sănătoasa = a o rupe la goană = a spăla putina;
b) a da ortul popii = a părăsi pe cei vii = a se duce pe copcă;
c) a se da de-a dura = a se duce de-a berbeleacul;

► **Omonimele**

☑ sunt cuvinte cu aceeaşi formă (înveliş sonor);
☑ (dar) cu înţeles diferit;
☑ (însă) pentru domenii diferite;
☑ au accent identic;

♣ omonimele pot fi:

1. omonime totale;

☑ sunt identice în întreaga lor paradigmă;

*ex.: lac (lacuri) lac (lacuri); cursă (curse) cursă (curse); leu (lei) leu (lei);

2. omonimele parţiale;

☑ sunt identice numai în anumite situaţii;
☑ (nu în întreaga paradiagmă);

*ex.: masă (mese) = masă (mese); bandă (benzi) = bandă (bande); somn (somnuri) = somn (somni) .

3. omonimele lexico-gramaticale;

☑ forme identice din paradigma unor părţi de vorbire total diferite;

*ex.: cer (substantiv) cer (verb); sare (substantiv) sare (verb); poartă (substantiv) poartă (verb), port (substantiv) port (verb) .

► **Antonimele**

☑ cuvinte cu formă diferită;
☑ (şi) înţeles (aproape total) opus;

♣ antonimele pot fi:

1. **totale** (se opun tuturor sensurilor cuvântului dat): ieri ↔azi: singular↔ plural; nişte ↔un (o); sub ↔pe etc.;

2. **parţiale** (se opun unuia sau unora dintre sensurile cuvântului dat);
a) a ridica (un obiect) a coborî (a lăsa jos) = a trânti (a azvârli) = a uşi etc.;
b) a ridica (preţurile) a coborî = a micşora = a ieftini = a scădea;
c) a ridica (a aresta) a elibera = a da drumul = a pune în libertate;
d) a ridica (mânecile) a lăsa = a coborî = a dezdoi;
e) a ridica (mâna asupra cuiva) a mângâia = a ocroti = a proteja;

Scanned with OKEN Scanner

f) etc.
3. **Contextuale** (întâlnite în opere literare, figuri de stil): „...bucurie, durere în tine se-mbină / Blândă lumină, tăioasă lumină...“ (N. L.)

Unitatea nr. 5

1. primăvară.
2. deal, livezi, podgorii, Argeş.
4. b
7. „Toţi pomii ninşi, pe dealuri îi flutură batiste.”
15. a) În creaţia lui I. Pillat este descris un colţ de natură.
b) Poetul îşi exprimă în mod direct sentimentele în faţa frumuseţii tabloului creat.
c) Prin urmare, „Mărţişor” este o operă lirică; este un pastel.
16. c
17. oroare = groază abilitate = dibăcie;
eroare = greşeală agilitate = agerime.
18. Şoferul a prevenit accidentul.
Familia Popescu are probleme familiale.
21. b, d, e, g.
22. cristalină, îngheţate, diamanturi, scânteios, argintii.
23. „Fumuri albe se ridică în văzdùhul scânteios/ Ca înaltele coloane unui templu maiestos.”
„... Mii de stele argintii/ În nemărginitul templu ard ca vecinice făclii.”
24. b
25. a
26. c
27. static A
31. b
32. a, b, d.
34. enumeraţie
35. comparaţie
36. alb
38. a) În cele patru versuri se remarcă o imagine vizuală.
b) În planul apropiat al tabloului există plopi.
c) În planul îndepărtat, *se observă* case.
39. Se urmăreşte în compunere:
a) definirea pastelului
b) prezentarea elementelor care alcătuiesc tabloul:
enumeraţia din primul vers (sugerează că zăpada a invadat tot spaţiul); comparaţia din al doilea vers (creează o imagine ireală a plopilor, “îmbrăcaţi” în zăpadă); cuvintele versului al treilea, mai ales epitetul “pustie” evidenţiază o întindere albă, lipsită de viaţă; ultimul vers sugerează prezenţa vieţii.
c) reliefarea unor sentimente (admiraţie, melancolie, teamă etc.)
40. Şi-a cumpărat atlas pentru ora de geografie.
Plapuma este căptuşită cu atlaz.

Ionel este solidar cu prietenii săi.
Sihastrul este un om solitar.

Cunoştinţele elevilor sunt evaluate semestrial.
Sportiva româncă evoluează la bârnă.

Accidentarea autovehiculelor a fost iminentă.
Tatăl meu a fost un elev eminent.

Popeştii au de rezolvat o problemă familială.
La ora de istorie, copii au dezbătut un subiect familiar.
41. a) A câştigat 20 la sută din afacere.
b) Revine acasă.

Scanned with OKEN Scanner

c) A remarcat autoportretul pictorului.
d) Iată o problemă arhicunoscută.
e) A văzut cu proprii ochi întâmplarea.

44. *Dimineaţa* de V. Alecsandri, opera lirică în care se prezintă prin intermediul descrierii, sentimente faţă de natură, se numeşte pastel.
45. c; **46.** c; **47.** b; **48.** b; **49.** b;
52. O dimineaţă însorită.
Activitatea oamenilor şi a vieţuitoarelor.
54. Sensul acestor cuvinte nu permite comparaţia.
56. a) Acest cetăţean este originar din America.
b) Citeşte cu atenţie textul problemei de matematică.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Paronimele***

☑ cuvinte foarte apropiate ca formă (înveliş sonor);
☑ (dar) deosebite ca înţeles;
☑ condiţia de existenţă a paronimelor este posibilitatea de confuzie prin folosirea unui termen în locul celuilalt;
☑ literar-literal; originar-original; familiar-familial; numerar-numeral; ordinar-ordinal.

► **Valori afectiv-stilistice**

☑ utilizarea greşită a acestora evidenţiază ignoranţa;
☑ cu ajutorul lor se obţin efecte satirice, de umor (îndeosebi prin calambur);
***ex.:** a asistat fortuit la întâmplare, dar şi forţat de

► **Pleonasmul**

☑ folosirea în acelaşi context, a doi termeni care se exclud reciproc;
☑ (unul este deci inutil);
☑ termenul al doilea este subordonat (gramatical) primului;
***ex.:** avansaţi înainte; coboară în jos; aleargă repede; a ieşi afară; mediu ambiant etc.

► **Valori afectiv-stilistice**

☑ evidenţiază incultura vorbitorului;
☑ (deci este un mijloc de caracterizare a personajului);
☑ în exprimarea pretenţioasă (pe radical), emfatică, deci ridiculă;
***ex.:** „...e în stare a fi capabil să...“ (I. L. C.); „...vântul violinte care sufla puternic...“ (I. L. C.)

Unitatea nr. 6

2. a) personificare; **4.** a) sens figurat; **5.** b); **6.** b.
7. c.
9. b) hiperbolică A
13. arhaism: sfetnicii; neologism: bănuitor.
14. sfetnic = înalt dregător sau boier cu care se sfătuia domnitorul ţării în probleme de conducere;
15. bănuitor = suspicios.
20. a.
24. a.
25. tânjesc.
26. mamă, viaţă.
29. „O tipsie” – metaforă pentru „soare”.
31. „Florile trezite mi-s” – personificare;
36. perje = prune; hojmalău = un (om) voinic;
balcâz = urât;
bleandă = lovitură; lainic = haimana.
37. hatman = 1. Boier de divan în Moldova, care era însărcinat de domn cu comanda întregii oştiri, având în acelaşi timp şi funcţia de pârcălab şi portar al Sucevei; mare spătar; titlul purtat de acest boier. 2. Titlu

Scanned with OKEN Scanner

purtat de marii comandaţi ai oştilor polone şi ai celor căzăceşti; persoană având acest titlu;

plăieş = 1. (În evul mediu) = Locuitor de la graniţă însărcinat cu paza frontierei ţării în părţile de munte; grănicer, străjer; 2. Locuitor de la munte; muntean;

a slobozi = a elibera; a pune în libertate; a permite cuiva să plece;

ispravnic = Dregător care aducea la îndeplinire o poruncă domnească sau (mai târziu) care conducea, ca reprezentant al domnului un judeţ sau un ţinut.

38. Hatmanul Potoţki se purta linguşitor cu regele Sobieski.

Plăieşii au apărat cu viaţa cetatea Neamţului.

- Eşti slobod! i-a zis Sobieski românului prizonier.

Ispravnicul pornise prin sat, pentru a îndeplini porunca domnească.

La ţintirim sunt înmormântaţi moşii şi strămoşii noştri.

45. b) cosmic A

50. western, week-end, whisky, cow-boy, computer;

51. doctorie, doctor; **52.** medicament, medic; **55.** b;

56. „firavé", „plăpândă";

59. „singur", „pustiu";

61. „floare *învăpăiată*", „obrazul *roşu*".

62. a) „toţi macii mei s-au scuturat/ ca nişte lacrimi pe parchet".

63. b.

65. Urmăreşte în răspunsul tău:

a) definirea operei lirice;

b) prezenţa şi semnificaţia eului liric;

c) identificarea procedeelor/ mijloacelor artistice şi prezentarea semnificaţiei fiecăreia;

d) specificare sentimentelor/ stărilor sufleteşti ale poetului.

66 a) concesii – neologism; substantiv; bizare – neologism; adjectiv;

b) ogoiţi-vă – regionalism; verb; tolocăniţi – regionalism, verb;

c) poştalionul – arhaism; substantiv.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Regionalismele**

☑ cuvinte folosite numai într-o anumită zonă (mai mult sau mai puţin întinsă);

☑ (!! a nu se confunda cu faptele lingvistice populare, care sunt cunoscute în toate regiunile ţării);

☑ sunt folosite (în afara vorbitorilor din ţinuturile respective) de scriitori pentru a realiza culoarea locală);

***ex.:** făgădău (han, ospătărie); pac (pachet); ciurdă (turmă); dadă (leliţă); curechi (varză); zaplaz (gard); au înaintatără (au înaintat); au văzutără (au văzut);

♣ regionalismele pot fi:

1. lexicale: cuvinte care au un anumit sens lexical în regiune;

***ex.:** produf (copcă); sion (şopron); sudac (şalău); zăcăşeală (răutate, ură); zăgârnă (sădilă);

2. gramaticale: particularitatea regională constă doar în aspecte morfologice sau sintactice;

***ex.:** o fost; am văzutără; a fost mulţi pe acolo; a mai păţit-o şi alţii;

3. fonetice: diferenţa constă în pronunţare;

***ex.:** deşte (degete); şăntru (centru); dumenecă (duminică); gioc (joc); marne (margine) .

► **Arhaismele**

☑ cuvinte vechi, dispărute din limbă;

☑ mai sunt folosite doar de scriitori pentru a se realiza culoarea temporală;

***ex.:** feudă, pârcălab; inime, logofăt;

Scanned with OKEN Scanner

♣ arhaismele pot fi:
1. lexicale: sensul cuvântului este învechit;
***ex.:** capuchehaie (reprezentant, ambasador); pahomic; stolnic; işlic etc.
2. gramaticale: vechimea ține de domeniul morfologiei sau al sintaxei;
***ex.:** documenturi, văzum (ei văzură); mânuri (mâini); vameş vieţii; Gazeta de Transilvania .
3. fonetice: învechirea are în vedere pronunţia cuvântului (sau a unei părţi din cuvânt);
***ex.:** (a) îmbla (a umbla); părete (perete); samă (seamă);
4. semantice: a cure (a curge); brâncă (din a da în brânci; branca, lat. = mână) .
► **Valori afectiv-stilistice**
☑ dau un anumit farmec, un parfum de epocă;
☑ în realizarea unei atmosfere arhaice, de demult;
☑ efecte deosebite se obţin din alăturarea lor de neologisme, în acelaşi context: dandi de mahala etc.;
☑ mai ales când acestea intră în relaţii de sinonimie: tărâm-domeniu etc.;
☑ cu ajutorul lor se obţin (astăzi) nuanţe ironice, satirice, sensuri peiorative etc.;
***ex.:** boiernaş, logofăt, a mazili, jupâniţă etc.)
☑ în exprimarea populară, regională;
☑ (mai ales arhaismele păstrate în expresii, locuţiuni: a da-n brânci etc.) .
► **Neologismele**
☑ cuvinte noi, apărute în limbă de curând;
♣ pot fi;
1. propriu-zise (mai ales termeni tehnici şi ştiinţifici);
(1) termeni apăruţi în limba română începând cu a doua parte a secolului trecut;
(2) împrumuturi;
(3) formate prin derivare cu sufixe şi prefixe;
2. de dată recentă:
(1) desemnează ultimele noutăţi-ştiinţifice;
(2) au apărut prin împrumuturi din alte limbi;
(3) ori create prin mijloacele proprii ale limbii române;
(4) cu timpul, îşi pierd caracterul neologic, intrând în uzul general;
(5) (deci trec din masa vocabularului, în fondul principal lexical);
(6) altele dispar, nefiind acceptate de vorbitori.
***ex.:** mesajer, intern, inerenţă, abis, lexicologie, celest, tranzistor etc.
► **Valori afectiv-stilistice**
☑ cele mai multe sunt utilizate în limbajul tehnico-ştiinţific;
☑ dau mai multă precizie, exactitate în exprimare;
☑ sau concizie (un neologism putând să înlocuiască o întreagă sintagmă sau propoziţie);
☑ prin ele se poate evidenţia gradul de cultură a unui personaj;
☑ (sau invers:) de incultură, când sunt utilizate incorect;
☑ ori preţiozitatea, dorinţa de a fi cât mai original, infatuarea, snobismul, etalarea culturii (reală sau presupusă) a personajului.
☑ prin ele (unele) se evidenţiază repulsia, disprețul faţă de un personaj;
***ex.:** damă, madam, a pardona etc. (I. L. C.)
☑ cât şi pentru realizarea efectelor comice, a burlescului livresc etc.;
***ex.:** [vezi vodevilurile lui V. Alecsandri.]

Unitatea nr. 7
1. „poalele muntelui", „mijlocul câmpului";
2. Toma Alimoş
3. „Nalt la stat"

Scanned with OKEN Scanner

4. „Mare la sfat/ Şi viteaz cum n-a mai stat."
11. c.
12. Foicica fagului,/ La poalele muntelui;/ Muntelui Pleşuvului,/ În mijlocul/ Câmpului,/ La puţul/ Porumbului,/ Pe câmpia verde, -ntinsă,/ Şi de cetine coprinsă,/ Şade Toma Alimoş,/ Haiduc din Ţeara-de-Jos,/ Nalt la stat/ Mare la sfat/ Şi viteaz [1]| cum n-a mai stat. [2]|

[1.] P.P.
|
[2.] P.S.

13. „Închinar-aş...!" sau „Dar şi ele-s fiare reci,/ Puse-n teci/ De lemne seci!"
14. „Mă priveşte [1]| şi m—ascultă[2]|"
15. „Şade Toma tolănit/ Şi cu murgul priponit/ În pripoane de argint" → propoziţie simplă: Şade Toma.
16. „... şi n-am cui!"

S P A A C C A
17. „Dar şi ele-s fiare reci,/ Puse-n teci/ De lemne seci!"
coord. subord. subord. subord. subord.

18. Propoziţia este o comunicare cu un singur predicat.
Propoziţia simplă este formată din subiect şi predicat.
Propoziţia enunţiativă comunică o informaţie.
Propoziţia principală are înţeles de sine-stătător.
Cuvintele ce alcătuiesc propoziţii se numesc părţi de propoziţie.
Fraza este formată din două sau mai multe propoziţii.
20. a.
24. b) martor [A] P.P.
29.-30.-31. "Sultanul se îngrijea[1]/
P.P.
Şi de moarte-l hotăra,[2]/
P.S.
Căci vizirul îl pâra.[3]/
32. [1.P.P] şi [2.P.P.]
|
[3.P.S.]

45. „La ora nouă şi cinci au venit păsările, detectivii cei mici.[1]/ Şi le-au anchetat ..."[2]/
46. „Iar în loc/ De faţă/ Are o vizieră/ Ascuţită şi lunguiaţă/ Ca un cioc/ De mitralieră, [1]| / Care ţăcăne cu o viteză de necrezut ..."[2]|
47. Privea o pasăre [1]/care îşi făcea cuib/[2] [şi] îşi îngrijea puişorii.[3]/
coord.
50. indice temporal: „ziua în amiaza mare";
indice spaţial: „Pe strada noastră în scuar."
57. c.
61. a) „De exemplu, Arpagic ca un domn
A spus[1]/ că pe el îl deranjează din somn.[2]/"
P_1 = propoziţie enunţiativă, dezvoltată, afirmativă
P_2 = propoziţie enunţiativă, dezvoltată, afirmativă.
P_1 = PP regentă
P_2 = PS raport de subordonare
b) „Cum să vă descriu
Tărăboiul şi sfada?[1]/

Scanned with OKEN Scanner

În semn de protest,
Casa cu peretele portocaliu
Şi-a oblonit fereastra,[2]/
Iar acum toată strada
De la este şi până la vest
Nu vorbeşte decât de asta."[3]/

P_1 = propoziţie interogativă, dezvoltată, afirmativă
P_2 = propoziţie enunţiativă, dezvoltată, afirmativă.
P_3 = propoziţie enunţiativă, dezvoltată, afirmativă.
P_1 = PP
P_2 = PP
P_3 = PP ⌐ raport de coordonare

Informaţii teoretice suplimentare

► **Sintaxa**

☑ este o parte a gramaticii;
☑ se ocupă de modul în care se organizează transmiterea unei informaţii (comunicări);
☑ studiază regulile de îmbinare a cuvintelor în propoziţii şi a propoziţiilor în frază;
☑ de aceea are două compartimente (sintaxa propoziţiei şi sintaxa frazei);

A. *sintaxa propoziţiei*

☑ stabileşte regulile de îmbinare a cuvintelor, în vederea transmiterii unei comunicări;
☑ categoriile sintactice (la nivel de propoziţie) sunt: predicatul, subiectul, atributul şi complementul, numele predicativ şi fără funcţie sintactică:

B. *sintaxa frazei*

☑ urmăreşte regulile de îmbinare a mai multor propoziţii, în scopul transmiterii unei comunicări;
☑ are în vedere relaţiile care se stabilesc între propoziţii (de coordonare sau de subordonare), felul propoziţiilor

► **Propoziţia**

☑ este comunicarea cu un singur predicat;
☑ (o comunicare alcătuită corect logic şi gramatical);
☑ prepoziţia este alcătuită din părţi:
a) principale: predicatul şi subiectul;
b) secundare: atributul şi complementul;
c) intermediare: numele predicativ;
d) fără funcţie sintactică.

► **Clasificarea conjuncţiilor**

☑ *simple*: şi, ci, însă, dar, nici, că, să, dacă, fiindcă etc.;
☑ *compuse*:
☑ în lucrările de specialitate sunt considerate conjuncţii compuse: ca să; fără să; cum să; precum că; ca şi cum; pentru ca să; până să; măcar să etc.
1. copulative: şi, nici; (nu) numai; precum şi; şi cu etc.;
2. adversative: dar; iar; însă; ci;
3. disjunctive: ori (... ori); fie (... fie); sau (... sau);
4. conclusive: deci; aşadar; dară; prin urmare; de aceea; în concluzie; în consecinţă; (care) va să zică etc.;

☑ conjuncţii subordonatoare: că, să, dacă, fiindcă, întrucât, deci etc.

Unitatea nr. 8

4. a) „Verzi sunt dealurile tale ..."
b) Dealurile tale sunt verzi.
7. c.

Scanned with OKEN Scanner

11. Fragmentul dat are ca mod de expunere descrierea, ceea ce este specific genului liric în proză.
13. b) imperativ
14. a)-b) se înalță – timpul prezent;
ocolesc – timpul prezent;
c) se înălțaseră; ocoliseră;
15. a) verzi sunt;
b) Aș fi plecat sâmbătă la munte!
Se numește verb auxiliar, deoarece ajută la formarea modului condițional-optativ, timp perfect.
16. a) spânzurate;
b) a spânzura;
c) conjugarea I.
17. a) O povestire este alcătuită din mai multe întâmplări, așezate în ordine cronologică.
b) Coerența povestirii se asigură prin păstrarea timpului (prezent sau trecut) pe parcursul întregii narațiuni.
c) Orice povestire cuprinde: o situația inițială, în care intervine intriga, care determină desfășurarea acțiunii în așa fel încât, după ce se trece printr-un punct culminant, se ajunge la situația finală.
23. a; **24.** b; **29.** c;
31. a) ț(i)-a rămas;
b) modul indicativ, timpul perfect compus;
c) modul conjunctiv – timpul prezent: să-ți rămână; timpul perfect: să-ți fi rămas; modul condițional-optativ-timpul prezent: ți-ar rămâne; timpul perfect: ți-ar fi rămas.
33. a cădea, a apărea, a dispărea, a vedea, a plăcea.
34. a slăbit = verb predicativ, conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul perfect compus, persoana a III-a, nr. singular, funcția sintactică de predicat verbal.

Informații teoretice suplimentare

► **Modul verbal**

☑ categoria prin care se arată cum consideră vorbitorul acțiunea exprimată de verb;
☑ felul în care se face această acțiune;
☑ modurile sunt: 1. personale (predicative); 2. nepersonale (nepredicative)

► **Modurile personale (predicative)**

☑ verbele au marcate categoria de persoană și număr;
☑ (deci pot fi însoțite de pronume sau substantive ca autori de acțiune);
☑ verbele pot apărea singure în comunicare;
☑ au funcție sintactică de predicat verbal sau jumătate din predicatul nominal;

► **Conjunctivul** (elemente definitorii/ argumente)

I. acțiunea (exprimată) este îndoielnică, nesigură;
II. are morfem specific = conjuncția „SĂ";
III. are (sau presupune) un pronume (ca autor al acțiunii);
***ex.:** (eu) să citesc; (eu) să fi citit; (eu) să propun; eu să fi propus etc.

► **Imperativul** (elemente definitorii/ argumente)

I. exprimă o poruncă (= imperație);
☑ (în formă afirmativă sau negativă) are (sau presupune) un pronume (ca autor al acțiunii);
II. (în general, acest pronume apare după verb);
IV. are doar doua forme: pers. a II-a sing. și pers. a II-a pl.;
V. (în general, este prezent semnul exclamării);
VI. acțiunea presupune doar prezentul;
***ex.:** citește (tu)! (tu) citește! citiți (voi)! (voi) citiți!

Scanned with OKEN Scanner

VII. are funcţie sintactică de:
- predicat verbal: Mergeţi (nu mergeţi) acolo!
► **Condiţionalul-optativ** (elemente definitorii/ argumente)
I. exprimă o dorinţă, posibilitate, presupunere, prezumţie;
II. alcătuire: „a avea" (în formele: aş, ai, ar, am, aţi, ar + infinitiv;
III. are (sau presupune) un pronume (ca autor al acţiunii);
*ex.: (eu) aş citi; (eu) aş fi citit.
☑ (!! aş prevedea, nu aş prevedea; ar apărea, nu ar apare)
V. are funcţia sintactică de:
- predicat verbal: Tu ai rezolva (ai fi rezolvat) problema,[1]/ dar...
► **Indicativul** (argumente)
I. acţiunea (exprimată) este realizabilă;
II are (sau presupune) un pronume (ca autor al acţiunii);
*ex.: (eu) citesc; (eu) citii; (eu) am citit; (eu) citisem; (eu) citeam; (eu) voi citi; (eu) voi fi citit.
III. are funcţia sintactică de:
- predicat verbal: Eu sunt (fusei sau fui; am fost); fusesem; eram; voi fi; voi fi fost) acasă la ora[1]/ când...[2]/
► **Timpul**
☑ este o categorie gramaticală prin care verbul arată momentul când se desfăşoară acţiunea;
☑ în limba română sunt trei timpuri:
1. prezent;
2. trecut (perfect simplu, perfect compus, mai mult ca perfect, imperfect);
3. viitor (viitor, viitor anterior) .
► **Prezentul** (elemente definitorii/ argumente)
I. acţiunea în momentul vorbirii;
II. acţiunea este deci neterminată, în curs de desfăşurare;
► **Perfectul simplu** (elemente definitorii/ argumente)
I. acţiunea este terminată („perfect -ă"!!)
II. în trecut;
III. foarte apropiată de momentul vorbirii;
► **Perfectul compus** (elemente definitorii/ argumente)
I. acţiunea este terminată („**perfect**-ă"!!);
II. în trecut;
III. alcătuire: „a avea" (am, ai, a, am aţi, au) + participiu;
IV auxiliarul poate fi înaintea participiului sau după el;
*ex.: au am alergat (alergat-am); tu ai băut (băut-ai); el a mers (mers-a); noi am citit (citit-am) etc.
► **Mai mult ca perfectul** (elemente definitorii/ argumente)
I. acţiunea este terminată („**perfect**-ă"!!);
II. în trecut;
III. înaintea unui moment de referinţă;
► **Imperfectul** (elemente definitorii/ argumente)
I. acţiunea este neterminată („**imperfect**-ă"!!);
II. în trecut;
III. în curs de desfăşurare;
IV. (autorul acţiunii este surprins chiar în momentul săvârşirii ei);
► **Viitorul** (elemente definitorii/ argumente)
I. acţiunea -după momentul vorbirii;
II. nu se raportează la momentul vorbirii;
III. alcătuire: „a voi" (voi; vei; va; vom; veţi; vor) + infinitiv;
IV. nu se ştie dacă acţiunea va fi terminată sau nu;
V. seamănă cu o promisiune, angajament -care nu se ştie dacă va fi îndeplinită;
*ex.: eu voi alerga; tu vei bea; el va merge; noi vom citi;
☑ (!! eu voi prevedea, nu: eu voi prevede; el va apărea, nu: el va apare!!)

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea nr. 9

1. b; **2.** a; **3.** persoana a treia.
5. locul: drumul către cetatea Neamţu;
timpul: sfârşitul lui septembrie 1686;
personajele: oastea polonă în frunte cu trei conducători călări.
6. descrierea.
8. enumeraţia.
9. expoziţiunea
10. b
13. „Pe drumul[1]/ce duce către cetatea Neamţu,[2]/ pe la sfârşitul lui septemvrie 1686, se vedea o oaste mergând.[1]/
14. În propoziţia 1 → mergând
15. atribut verbal
16. ... se vedea o oaste mergândă.
17.-18. trase → a trage
strânse → a strânge
plecat → a pleca
răsturnate → a răsturna
19. trase = atribut adjectival exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul „tunuri" (genul neutru, nr. plural, cazul N)
20. Rezumatul este lucrarea în care, într-o formă personală, se redă, cât mai succint, desfăşurarea acţiunii unui text narativ.
Rezumatul nu foloseşte descrierea ca mod de expunere.
Rezumatul se realizează pe baza planului simplu.
Într-un rezumat se reţine esenţialul şi se elimină detaliile.
23. Lelea Anuţa are multă treabă.
Lelea Anuţa a rămas fără sare.
24. Femeia a făcut foc într-o cameră.
Mama celor doi copii fierbe mâncarea pe vatră.

Din solniţă nu se scutură decât câteva fire de sare.
Lelea Anuţa e neliniştită, îngrijorată.
25. Lelea Anuţa, Niţă, Ioniţă.
26. Niţă, copilul cel mic, sugarul.
27. Autorul nu este personaj. Naraţiunea este la persoana a treia.
32. expoziţiune şi intrigă.
33. e necăjită = predicat nominal, alcătuit din verbul copulativ „a fi", conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular şi din numele predicativ „necăjită", exprimat prin adjectiv, provenit din participiul verbului, variabil cu patru forme, se acordă în gen, nr. şi caz cu subiectul (genul feminin, nr. singular, cazul N)
34. a necăji.
35. E uşor a-i necăji pe cei dragi. – subiect
Trebuie să renunţi la obiceiul de a-ţi necăji bunica – atribut verbal.
36. „Lelea Anuţa începe deodată [1]/ să caute cu înfrigurare prin solniţa agăţată într-un cui.[2]/"
37. Lelea Anuţa începe deodată a căuta cu înfrigurare prin solniţa agăţată într-un cui.
38. complement direct
39. a legăna
Ioniţă are de legănat pe fratele său mai mic. – complement direct
41. 1, 3, 4, 6, 2, 5, 7, 8.
42. La exerciţiul 1 se prezintă nişte fapte într-o succesiune logică, ceea ce e propriu unei opere epice.
43. Goe
45. Naratorul nu este personaj, deoarece este o naraţiune la persoana a treia.
46. a opri

Scanned with OKEN Scanner

Are dorința de a opri mașina la marginea lacului. – atribut verbal
Își scrie temele fără a opri casetofonul. – complement circumstanțial de mod

47. Mergea ascultând muzică.

48. de călcat
Fierul de călcat s-a stricat. – atribut verbal
S-a săturat de călcat rufe. – complement indirect.

49. A învăța este dificil. – subiect.
Dorința lui este de a învăța. – nume predicativ.
Plăcerea de a învăța o are elevul studios. – atribut verbal.
Fiecare copil poate învăța. – complement direct.
Ionel este capabil de a învăța tot ce i se predă. – complement indirect.

50. A învăța nu este dificil.
Ionel nu este capabil de a învăța tot ce i se predă.
Fiecare copil poate învăța?
Merge la școală fără a învăța?

52. Acțiunea se desfășoară într-un singur loc. A

53. Acțiunea se desfășoară într-un interval scurt de timp. A

54. Este o acțiune dinamică. A

55. b

56. Broscuța se sperie de moarte la vederea cocostârcului.

58. „În spaima ei, îl vede uriaș, cu capul atingând cerul, cu pliscul lung, larg, să soarbă dintr-o dată balta și, dimpreună cu balta, pe ea".
- hiperbola.

61. am luat, am scos, nimerisem, văzui, se scutura, nu putea, cânta, e (scâncită), a uitat, să meargă.

62. indicativ: am luat;
conjunctiv: să meargă;
infinitiv: cântă;
participiu: scâncită.

63. complement direct

64. e scâncită = predicat nominal alcătuit din verbul copulativ „a fi", conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular și din numele predicativ exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil cu patru forme, se acordă în gen, nr. și caz cu subiectul „vocea" (genul feminin, nr. singular, cazul N).

65. „Și nu mai putea cânta."

66. Și nu mai putea să cânte.

67. să cânte = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular.

Informații teoretice suplimentare

► **Modurile nepersonale (nepredicative)**

☑ verbele nu au marcate categoria de persoană și număr;
☑ (deci nu pot fi însoțite de pronume sau substantive ca autori de acțiune);
☑ nu pot apărea singure în comunicare;
☑ (ci în dependență de alți termeni);
☑ nu au funcție sintactică de predicat (pot fi, în schimb, alte părți de propoziție);
☑ în limba română sunt patru moduri nepersonale (-nepredicative): infinitivul, participiul, gerunziul, supinul

► **Infinitivul** (elemente definitorii/ argumente)

I. acțiunea (exprimată) este generală, abstractă;
II. prezența prepoziției „a" (antepusă) în majoritatea cazurilor;
III. nu are (nici nu presupune) un pronume;

► **Participiul** (elemente definitorii/ argumente)

I. acțiunea (exprimată) apare ca însușire (deja stabilită);

Scanned with OKEN Scanner

II. (!! asemănarea -până la suprapunere -cu adjectivul);
III. își schimbă forma în funcție de gen, număr și caz;
☑ (!! de aici și confuzia cu adjectivul);
IV. nu are timp (gramatical);
V. nu are (nici nu presupune) un pronume;
VIII. nu poate fi predicat verbal;
► **Gerunziul** (elemente definitorii/ argumente)
I. acțiunea (exprimată) este în desfășurare;
II. are sufix gramatical specific: „ind" (sau „ând");
III. nu are timp (gramatical);
IV. nu are (nici nu presupune) un pronume;
V. apare în forma afirmativă sau negativă (negația în procliză)
VI. nu poate fi predicat verbal;
► **Supinul** (elemente definitorii/ argumente)
I. alcătuire: prepoziție + participiu (masculin);
II. nu are timp (gramatical);
III. nu are (nici nu presupune) un pronume;
IV. nu poate fi predicat verbal;

Unitatea nr. 10

1. Fragmentul face parte dintr-o operă literară epică.

Ion Creangă, persoana care a creat opera literară *Amintiri din copilărie*, este naratorul.

În fragmentul dat, se folosește pentru relatarea întâmplării, ca mod de expunere, narațiunea.

Folosirea ghilimelelor în interiorul fragmentului marchează monologul.

2. b
3. a
13. păcatul, Vasile;
14. băiet, greșele, păcatul;
15. broască – genul feminin; bădița – genul masculin.
16. Substantivul *muscă* nu are formă pentru masculin (substantiv epicen = are aceeași formă pentru ambele sexe); elefant, omidă, fluture etc.
17. bleandă = un brânci, o lovitură; blende;
18. ochi (sing.)/ ochi (pl.)
Un pui de găină doarme, alți pui mănâncă.
20. greșeli.
22. narațiune la persoana I [A]
23. narațiune subiectivă [A]
25. vorbirea directă;
34. coblizan = băiat;
35. genul masculin, cazul V;
36. a) cazul Ac, funcția sintactică de complement indirect;
b) cazul N, funcția sintactică de subiect;
c) cazul G, funcția sintactică de atribut substantival genitival.
d) cazul Ac, funcția sintactică de complement indirect.
e) cazul Ac, funcția sintactică de complement circumstanțial de loc;
f) cazul Ac, funcția sintactică de complement direct.
37. mamei; trebii;
38. Mulțumită mamei, mănânc tot ce e bun.
Datorită trebii din casă, am întârziat la ședință.
51. vițică, găinușa;
52. negustor – negustorească;
53. iarmaroc/ iarmaroace; pupăză/ pupeze;
54. cazul N, funcția sintactică de subiect;
55. cazul V;
56. Nică s-a răzvrătit împotriva moșneagului.

Scanned with OKEN Scanner

65. Fărcaşa – genul feminin; Cotârgaş – genul neutru;
66. La numele proprii de inanimate, genul se stabileşte după formă.
67. Broşteni, Irinuca
68. Irinuca – în cazul N/ subiect;
o cocioabă – cazul Ac/ complement direct;
(de) bârne – cazul Ac/ atribut substantival prepoziţional;
(cu) ferestrele – cazul Ac/ atribut substantival prepoziţional.
(cu) scânduri – cazul Ac/ complement indirect;
(cu) răzlogi – cazul Ac/ complement indirect;
(de) brad – cazul Ac/ atribut substantival prepoziţional;
(sub) munte – cazul Ac/ complement circumstanţial de loc;
(pe) malul – cazul Ac/ complement circumstanţial de loc;
al Bistriţei – cazul G/ atribut substantival genitival;
(aproape de) pod – cazul Ac/ complement circumstanţial de loc.
78.-79. Substantivul este partea de vorbire care denumeşte:
a) fiinţe (ex. câine);
b) lucruri (ex. carte);
c) fenomene ale naturii (ex. ploaie);
d) stări sufleteşti (ex. tristeţe);
e) nume de însuşiri (ex. frumuseţe);
f) nume de acţiune (ex. alergare).
80. substantiv derivat cu sufix: căsuţă; substantiv compus prin alăturare: câine-lup; substantiv compus prin contopire: untdelemn; substantiv compus prin abreviere: C.E.C.
81. Substantivele colective au la forma de singular, înţeles de plural.
82. grup, stol;
83. zori, câlţi;
84. aur, miere;
85. a)-b) coarne → Melcul şi-a scos *coarnele* (organe tactile şi vizuale).
cornuri → Îi plac *cornurile* cu ciocolată (produs de panificaţie din făină, în formă de semilună).
86. a, b, c.
88. ziua = substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul N, funcţia sintactică de subiect, articulat cu articolul hotărât „a";
tatei = substantiv comun, simplu, genul masculin, nr. singular, cazul G, funcţia sintactică de atribut substantival genitival, articulat cu articolul hotărât „ei".

Informaţii teoretice suplimentare

► **Substantivul**

☑ este o parte de vorbire flexibilă;
☑ denumeşte fiinţe, lucruri, fenomene, acţiuni, stări, însuşiri, relaţii;
☑ se declină (îşi schimbă forma în funcţie de caz şi de număr);
☑ are categorii specifice: gen, număr caz.
☑ are gen propriu (masculin, feminin sau neutru);
☑ se numără;
☑ cheia substantivelor: orice substantiv se poate asocia (în funcţie de număr şi gen), cu unul din adjectivele demonstrative: ACEST, ACEASTĂ, ACEŞTI, ACESTE;
☑ poate guverna (deci să fie regent pentru) unul sau mai multe adjective;
☑ funcţii sintactice; subiect, nume predicativ, atribut, complement;

Unitatea nr. 11.
1. a) epică [A];
2. a) naraţiunea [A];
3. a) naraţiunea – cadru [A].

Scanned with OKEN Scanner

19. (de) copilăria = substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul Ac.+ prep., funcţia sintactică de complement indirect, articulat cu art. hot. „a";

impresie = substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul Ac., funcţia sintactică de complement direct, neart.;

strigarea = substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul N., funcţia sintactică de subiect, articulat cu art. hot. „a";

covrigi, gugoşele = substantive comune, simple, genul neutru/ feminin, nr. plural, cazul Ac., funcţia sintactică de atribute substantivale, neart.;

copii şi bătrâni = substantive comune, simple, genul masculin, nr. plural, cazul N., funcţia sintactică de apoziţie, neart.;

(cu) nerăbdare = substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul Ac.+prep., funcţia sintactică de complement circumstanţial de mod, neart.;

plăcintarul = substantiv comun, simplu, genul masculin, nr. singular, cazul N., funcţia sintactică de subiect, articulat cu art. hot. „l";

tablaua = substantiv comun, simplu, genul feminin, nr. singular, cazul Ac., funcţia sintactică de complement direct, articulat cu art. hot. „a";

(din) cap = substantiv comun, simplu, genul neutru, nr. singular, cazul Ac.+prep., funcţia sintactică de complement circumstanţial de loc, neart.;

20. nerăbdare – derivat de la substantivul „răbdare" + prefixul „ne-„;

plăcintar – derivat de la substantivul „plăcintă" + sufixul „-ar";

21. Cauza nerăbdării sale era curiozitatea.

Produsele de patiserie ale plăcintarului din colţul străzii sunt delicioase.

33. Sobieski – cazul N./ subiect;

34. El, Sobieski (apoziţie) a ordonat cucerirea cetăţii.

35. dealuri, a talharilor;

36. capul, averile;

45. a) Toma;

b) subiect: Toma a fost un haiduc vestit.
nume predicativ: Fratele meu este Toma.
apoziţie: Băiatul acela, Toma, a spart geamul.

46. plosca, paloş, (pe) cal, pântecele, maţele – cazul Ac.

47. a) haiduc;

b) Pădurea îi oferea haiducului libertate.

c) Boierul s-a întâlnit cu haiducul.

48. În textul *d*: Manea = substantiv propriu, simplu, genul masculin, cazul N, funcţia sintactică de apoziţie.

53. b.

57. a) Peniţa Olguţei se numea „Aluminium".

b) I s-a dat Olguţei o bomboană de mentă.

58. a) Graţie lui Bogdan au rezolvat exerciţiul.

b) Andrei a luptat în concurs împotriva lui Bogdan.

59. → 8a) cazul G/ atribut substantival genitival;
→ 8b) cazul D/ complement indirect;
→ 9a) cazul D (cerut de prep. „graţie")/ complement indirect;
→ 9b) cazul G (cerut de prep. „împotriva")/ complement indirect.

70. adverb de timp;

71. Sâmbăta este a şasea zi a săptămânii. – substantiv.

72. (în) pădure – cazul Ac + prep./ complement circumstanţial de loc;
pădurii – cazul G/ atribut substantival genitival;

73. atribut substantival prepoziţional: Fructele de pădure s-au copt.
complement direct: Turiştii admiră pădurea.
complement indirect: Haiducii se înfrăţeau adesea cu pădurea.

Scanned with OKEN Scanner

Informaţii teoretice suplimentare

▶ **Funcţii sintactice**

1. *subiect*: Cartea (ea; aceea; alta etc.) este pe masă.
2. *nume predicativ*: Prietena mea este cartea (ea; aceea; alta etc.) .
3. *atribut apoziţional*: Prietena mea, cartea (ea; aceea; alta etc.), este de mare ajutor.

▶ **Genitivul** (elemente definitorii/ argumente)

1. indică/ exprimă/ denumeşte posesorul, apartenenţa;
2. manualele recomandă (una din) întrebările: al (a, ai, ale) cui?
3. regentul său este un substantiv;
4. (când are prepoziţie, regentul poate fi verb, locuţiune verbală);
5. ± prepoziţie sau loc. prepoziţională („contra", „împotriva", „asupra", „în jurul", „în dreptul" etc.)
6. □ articolul posesiv (genitivul): al, a, ai, ale;

▶ **Funcţii sintactice**

1. *nume predicativ*:

a) Meritul părea al fetelor (al ei; al aceleia; al altora etc.),[1]/ dar, de fapt, băieţii lucraseră...[2]/

b) Nimeni nu mai părea acum contra noului coleg (contra lui; împotriva acelora; împotriva altora etc.) .

2. *atribut*:

a) Am văzut notele colegului (lui; acestuia; celorlalţi etc.) .

b) Lupta contra holerei (împotriva ei; contra aceleia; împotriva celorlalţi etc.) a durat luni de zile.

3. *complement indirect*:

Ţăranii s-au ridicat atunci împotriva boierilor (împotriva lui; contra acestora; împotriva altora etc.),[1]/ care...[2]/

4. *complement circumstanţial de mod*: Vântul se schimbase, iar ei mergeau acum contra curentului (contra lui; contra aceluia; contra altuia etc.) .

5. complement circumstanţial de timp: Au ajuns acasă înaintea căderii nopţii (înaintea ei; în urma acelora; în jurul cuiva etc.);

6. complement circumstanţial de loc: Frunzele zburau pe deasupra caselor (împrejurul ei; înaintea acestora; în preajma altora etc.) .

▶ **Dativul** (elemente definitorii/ argumente)

1. indică/ exprimă/ denumeşte adresa, direcţionarea;
2. manualele recomandă întrebarea: cui?
3. regentul este un verb, locuţiune verbală;
4. (rareori regentul este un substantiv sau adjectiv);
5. (substantivul regent pentru un dativ apare fără articol hotărât);
6. □ prepoziţie („graţie", „datorită", „mulţumită", „potrivit", „conform", „contrar");
7. adv. de mod cu valoare de prepoziţie („asemenea", „aşijderea", „aidoma", analog, „întocmai") + substantiv (pronume; numeral);

▶ **Funcţii sintactice**

1. nume predicativ: Totul era contrar previziunilor (asemenea vouă; asemenea celorlalţi; conform altora etc.) .
2. atribut:

a) Nu era doar duşman* nedreptăţii (ei; acestora; altcuiva etc.), ci şi oricărei abateri...

b) Aceasta este o piesă contrar stasului (asemenea lui; conform celeilalte; asemenea altora etc.) .

3. complement indirect: Spune-i colegului (ei, altuia, alor tăi etc.),[1]/ că...[2]/

---

* Dacă substantivul regent este articulat, atunci va fi în genitiv:... duşmanul nedreptăţii...

Scanned with OKEN Scanner

4. complement circumstanţial de mod: Totul se făcuse contrar previzi-unilor (contrar vouă; asemenea altora etc.),[1]/ adică fără să...[2]/
5. complement circumstanţial de loc: Copile, stai locului (?; ?; ?),[1]/ nu vezi[2]/ că...[3]/

► **Acuzativul** (elemente definitorii/ argumente)

I. indică/ exprimă/ denumeşte răsfrângerea acţiunii;
II. manualele recomandă (una din) întrebările: prepoziţie + cine (care? ce? cât?); prepoziţie + (când unde? cum?) etc.
III. regentul este un verb, locuţiune verbală, adjectiv, adverb, interjecţie;
IV. (când regentul este un substantiv, prepoziţia este -în general - obligatorie);

► **Funcţii sintactice**

1. nume predicativ: Omul[1]/ pe care-l cunoscusem[2]/ părea de pe meleagurile (de la ei; de la ceilalţi; de pe la ai voştri etc.) ...
2. atribut: Preocuparea pentru învăţătură (pentru ei; de ai lor; faţă de alţii etc.) era evidentă.
3. complement direct
a) Acolo am găsit caietul (aceasta; alta; ceva; orice etc.) .
b) Acolo (l-) am întâlnit pe George (pe el, pe alţii, pe cineva etc.) .
4. complement indirect: Ne-am interesat de cărţi (de tine; de acela; de toţi etc.),[1]/ dar şi de...[2]/
6. complement circumstanţial de mod: Se antrenase mai mult decât colegul (ca el; decât acela; ca şi alţii etc.) .
7. complement circumstanţial de timp:
a) A rămas la munte o săptămână,[1]/ pentru că...[2]/
b) A ajuns acasă după căderea nopţii (după el; înaintea de alţii; după ceilalţi etc.) .
8. complement circumstanţial de loc: El locuieşte la mansardă (la voi; lângă acela; alături de alţii etc.) .

► **Vocativul** (elemente definitorii/ argumente)

1. indică/ exprimă/ denumeşte chemarea, atenţionarea, aprobarea
2. manualele nu recomandă nici o întrebare;
3. este o formă de adresare directă;
4. (deci este asociat cu o intonaţie deosebită);
5. prezenţa obligatorie a virgulei;
6. (de cele mai multe ori:) semnul exclamării;

Unitatea nr. 12

1. Mircea cel Bătrân; Constantin Brâncoveanul;
3. bătrâni;
8. b) într-un anumit moment A;
9. a) realiste A;
13.-14. un semn; calea, cort;
15. un – articol nehotărât; -a – articol hotărât;
16. un bătrân, vorbă, port;
17. bătrânului, vorbei, portului;
18. unui bătrân, unei vorbe, unui port;
36. a) armelor, surorilor;
b) G-D;
37. Iar Pintea cu chica cea creaţă,
Şi cu faţa cea albeneaţă,
Şi cu mintea cea isteaţă.
38. Fac legătura substantiv-adjectiv;
39. pronume personal;
40. I-am telefonat lui Andrei. – articol hotărât
41. a) chică;
b) I-a crescut chica.
Pintea avea o chică creaţă.

Scanned with OKEN Scanner

45. a.
47. fizice [A];
51. a) frumusețea;
59. a) „... un ochi al singurătăților."
b) „Blana groasă a cânelui..."
c) „.... a sa pradă."
d) „... copaci înalți și groși, ai grădinii."
e) „... pe apele aurii ale văzduhului ..."
60. a) Pentru a-l lămuri, prietenul meu și al fratelui tău i-au povestit totul.
b) Ai mei au început a-i spune verzi și uscate.
c) Ai răbdare, căci a-i convinge pe ai noștri nu-i ușor.
61. ai – verb predicativ; a-i – prep. + pron. personal; forma neacc., în aceeași silabă; ai – articol posesiv;
62. a) „Vizitiii aprinseseră ..."
b) „... trezește copiii, înhamă caii ..."
c) „... barcagiii au avut ..."
d) „.Norii fugeau..."
65. b) un portret colectiv [A];
68. „capete pletoase";
69. b) un portret dinamic/ în mișcare [A];
73. a) Articolul este partea de vorbire care însoțește substantivul.
b) Articolul nu are funcție sintactică.
c) Articolul hotărât se adaugă direct la sfârșitul substantivului.
d) Articolul nehotărât se așază înaintea substantivului, fiind un cuvânt scris separat.
e) Articolul genitival/ posesiv face legătura între substantivul în genitiv și substantivul determinat de acesta.
f) Articolul care leagă un substantiv articulat cu articol hotărât sau un nume propriu de persoană de determinantul său, se numește articol demonstrativ sau adjectival.
74. substantivele articulate hotărât: timpul, omul, patriei, averea, Hagiul, palatului;
substantiv articulat nehotărât: un colț.

Informații teoretice suplimentare

► **Articolul**

☑ este o parte de vorbire flexibilă;
☑ însoțește un substantiv (adjectiv, numeral, pronume);
☑ (chiar dacă se atașează unui adjectiv antepus substantivului, articolul este, de fapt, tot al substantivului: înaltu***l*** copac, nou***a*** colegă)
☑ sugerează în ce măsură este cunoscut vorbitorilor obiectul pe care îl articulează;
☑ (deci individualizează substantivul sau înlocuitorul acestuia, pe care îl însoțește);
☑ nu are sens lexical;
☑ (deci este doar un instrument gramatical);
☑ are categorii specifice: gen, număr, caz;
☑ se declină;
☑ (deci își schimbă forma după gen, număr, caz);
☑ (de altfel, marchează cazurile altor părți de vorbire declinabile);
☑ (cazul se recunoaște prin articol, iar articolul ființează doar prin cazuri);
☑ servește (uneori) la trecerea unei părți de vorbire în altă parte morfologică [vezi itemii 229-235];
☑ nu are funcție sintactică;

♣ felurile articolului:
a) articolul hotărât, c) articol posesiv (genitival);
b) articolul nehotărât, d) articol demonstrativ (adjectival) .

Scanned with OKEN Scanner

► **Articol hotărât**
☑ forme de bază: l-i, a-le (băiatul-băieţii; fata-fetele);
☑ forme cazuale: -lui, le, lor (biatului, băiatule, băieţii, băieţilor); -ei (ii), o, le, lor (fetei, vieţii, fato, fetele, fetelor);
☑ este proclitic pentru substantivele proprii masculine şi unele feminine: lui Nelu, lui Popescu, lui Jeni, lui Mimi;
☑ nu are funcţie sintactică;
☑ marchează genul substantivelor (elevul-eleva);
☑ marcă a cazurilor (frate-fratelui);
☑ marcă a pronumelui (dânsul-dânsului);
☑ marcă a genitiv-dativului pentru substantivele proprii (lui Ion);
☑ substantivizează adjectivele sau adverbele* etc. (ex.: frumos-frumosul acesta; bine-binele acela; [vezi itemul 229??];
☑ în formarea unor pronume nehotărâte: altul, alta, alţii...;
☑ în formarea unor numerale ordinale: al treilea, a treia...;

► **Articolul nehotărât**
☑ forme de bază: un -nişte; o -nişte;
☑ forme cazuale: unei, unor;
☑ este numai proclitic: unui copil, unor copii, o şcoală, unei şcoli;
☑ nu are funcţie sintactică;

► **Articolul posesiv -genitival**
☑ forme de bază: al, a, ai, ale;
☑ forme cazuale: alor;
☑ este numai proclitic;
☑ marcă a genitivului substantivelor;
☑ ca formant al pronumelui posesiv; al meu, al tău etc.;
☑ ca formant al numeralelor ordinale: al doilea, al treilea etc.;
☑ nu are funcţie sintactică.

► **Articolul demonstrativ-adjectival**
☑ forme de bază: cel, cea, cei, cele;
☑ forme cazuale: celui, celei, celor;
☑ este numai proclitic;
☑ este acceptat doar de adjectiv şi numeral;
☑ subordonează un adjectiv (locuţiune adjectivală) unui substantiv: ziua cea lungă;
☑ substantivizează unele părţi de vorbire: cea mică era...; cel de sus nu-l vede pe cel de jos...;
☑ marchează cazul numeralelor, substantivizându-le totodată: cei trei, celor şapte...;
☑ formant al superlativului: cea mai apropiată, cei mai buni;
☑ nu are funcţie sintactică.

Unitatea nr. 13

1. Portretul lui Ştefan-vodă.
2. Ştefan cel Mare
3. descrierea
4. „om nu mare de statu" = scund
5. mânios'

13. Înfăţişarea trăsăturilor fizice şi morale ale unui personaj, realizată cu ajutorul modului de expunere numit descriere, se numeşte portret.
14. „Acestu Ştefan-vodă au fost om nu mare de statu, mânios şi degrabă vărsătoriu de sânge nevinovat."
15. acest
16. adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere, genul masculin, cazul N., funcţia sintactică de atribut adjectival.
17. pentru aceia = pronume demonstrativ de depărtare, genul feminin, nr. singular, cazul (aceea) Ac., funcţie sintactică de complement.
18. ai săi = pronume posesiv, un posesor, mai multe obiecte posedate, persoana a III-a, genul masculin, cazul N, funcţie sintactică de subiect.

Scanned with OKEN Scanner

său = adjectiv pronominal posesiv, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul „lucru" (genul neutru, nr. singular, cazul Ac) funcţie sintactică de atribut adjectival.

19. (deasupra) biruitorilor = cazul G, funcţia sintactică de complement.

20. ... se ridica deasupra lor.

29. Hagiul era bogat. A

30. „... acasă – nomol de galbeni bătuţi şi ferecaţi."

33. o (scurteică) = articol nehotărât
o (şterse) = pronume personal

34. O! Ce tablou frumos! - interjecţie

35. (pe lângă) dânsul = pronume personal, cazul Ac, funcţia sintactică de complement indirect.

36. Dânsul este tatăl meu. – subiect
Fata dânsului este premiantă. – atribut pronominal genitival

37. i (păzească) = pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, nr. singular, genul masculin, cazul D, funcţia sintactică de complement indirect.
se (mioneşte) = pronume reflexiv, forma neaccentuată, persoana a III-a, nr. singular, cazul Ac, funcţia sintactică de complement direct.

44. Cei doi copii provin din familii sărace.
Îmbrăcămintea băieţilor ilustrează portul ţăranilor din satul românesc, arhaic.

48. Ioniţă provine dintr-o familie săracă.
Îmbrăcămintea lui Ioniţă ilustrează portul ţăranilor din satul românesc, arhaic.

51. îşi = cazul D; se = cazul Ac.

52. a

53. atribut pronominal genitival

54. a

55. subiect

56. Fraţii mei sunt ei. – nume predicativ
Datorită ei am câştigat concursul. – complement în dativ, cerut de prepoziţie.

57. „Îndrăzniseră şi ei ..." → Îndrăzniseră şi aceştia ...

58. Aceşti copii sunt colegii mei.

62. Modul de expunere predominant este descrierea.
Este realizat portretul Domniţei Ruxandra.
Portretul este format din trăsături fizice şi morale.

63. fruntea: „naltă şi boltită";
sprâncenele: „frumos arcuite";
genele: „lungi şi mătăsoase";
ochii: „visători şi adânci";
vocea: „melodioasă şi caldă".

73. „ – Măi vericule, ţi-ai pierdut cuiul, du-te de ţi-l caută. Greuceanu, sărind din căruţă, îşi uită acolo paloşul, din greşeală. Iară când el îşi căuta cuiul, diavolul îi fură paloşul, apoi aşezându-se în marginea drumului, se dete de trei ori peste cap şi se schimbă într-o stană de piatră."

(*Greuceanu*)

74. ţi = pronume reflexiv, forma neaccentuată, persoana a II-a, nr. singular, cazul D.
te = pronume reflexiv, forma neaccentuată, persoana a II-a, nr. singular, cazul Ac.
l = pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, nr. singular, genul masculin, cazul Ac, funcţia sintactică de complement direct
el = pronume personal, forma accentuată, persoana a III-a, nr. singular, genul masculin, cazul N, funcţia sintactică de subiect.

75. mă - personal: Tu mă certi adesea.

Scanned with OKEN Scanner

- reflexiv: Mă gândesc la vacanță.
mi - personal: Tu-mi citești o poveste.
- reflexiv: Mi-am cumpărat o carte.
vă - personal: El vă stimează.
- reflexiv: Voi vă temeți de câini?
v- - personal: El v-a trimis o felicitare.
- reflexiv: Voi v-ați dus astăzi la film?
îți - personal: Maria îți oferă un bilet la teatru.
- reflexiv: Îți amintești întâmplarea?

76. a) (pe) dumneavoastră; b) dumitale; c) dumnealor.

77. a) „Nu știu: turmele lua-le-aș
Ori chinurile zmuci-le-aș." (Folclor)
b) „Jelui-m-aș și n-am cui,
Jelui-m-aș codrului ..." (Folclor)

Informații teoretice suplimentare

▶ **Pronumele**

☑ parte de vorbire flexibilă;
☑ este înlocuitorul unui nume*;
☑ exprimă noțiuni generale;
☑ (conținutul lexical este abstract);
☑ categorii specifice: gen, număr, caz, persoană;

▶ **Grupele pronominale**

Nr. Ct.	Felul pronumelor	Grupa		Particularități
		A în orice context, rămân PRONUME	**B** contextual, pot apărea ca PRONUME sau ca ADJECTIVE pronominale	**fonetice** (pronunție/ scriere) **morfologice sintactice contextuale**
1.	**p. personal**	eu; tu, el (ea; dânsul; dânsa) noi; voi; ei (ele; dânșii; dânsele)	-------	1. nu au forme pentru genitiv: eu; tu// noi; voi 2. au forme pentru vocativ: (doar) tu; voi
2.	**p. personal de politețe**	dumneata; dumnealui; dumneaei etc.	-------	1. a nu se confunda cu formule de politețe: Sfinția sa
3.	**p. reflexiv**	(Dat.:) sieși; își; și-; -și; -și- (Ac.:) (prep.=) sine; se; s-; -s; -s-	-------	nu au forme decât pentru dativ și pentru acuzativ
7.	**p. posesiv**	-------	**1P = 1 O.P.**: al meu (a mea) **1P = M O.P.**: ai mei (ale mele) **MP = 1 O.P.**: al nostru (a noastră); **MP = M O.P.**: ai noștri (ale noastre)	1. posesorul: gen și număr 2. obiectul p.: gen și număr 3. referirea la persoană 4. confuzia cu pron. personal în genitiv 5.!!! poezia!!!

♣ *Comparați!*

Pronume		Adjective pronominale
1. *El* se distrează. 2. *Împotriva lui* au votat toți.		1. - 2. -

* Prin ***nume*** se înțelege orice parte de vorbire declinabilă: substantiv, pronume, numeral, adjectiv.

Scanned with OKEN Scanner

3. *Datorită ei* au ajuns unde sunt. 4. *Cu mine* a venit şi colegul tău. 5. *Tu*, cel din faţă, de ce nu eşti atent?	1. personal	3. - 4. --- 5. ---
1. *Dumnealui* nu întârzie niciodată... 2. Sora *dumneaei* ne va da informaţiile cerute... 3. *Datorită dumitale* au ajuns acasă repede... 4. *Cu matale nu-i de glumit*... 5. *Dumneata*, cel din dreapta, nu vii cu noi?	2. personal de politeţe	1. - 2. - 3. - 4. - 5. ---
1.Toţi *se* gândeau la apropiata vacanţă 2. Acum ei *se* spălau pe mâini..., 3. Nimeni nu *şi* închipuia că va rata cazia aceea... 4. El nu *şi* propunea vreun ţel înalt..	3.reflexiv	1. - 2. - 3. - 4. -
1. *Acesta* nu răspunde. 2. *Contra aceluia* au votat mulţi. 3. *Acestuia* nu-i venea a crede că... 4. Nu este *pentru acelaşi*, ci pentru... 5. *Acela*, care te uiţi pe fereastră, de ce nu iei notiţe?	6. demonstrativ	1. Elevul *acesta* nu...// *Acest* elev nu... 2. Contra *acelui* candidat au votat mulţi. 3. *Acestui* om nu-i venea a crede că... 4. Nu este pentru *acelaşi* prieten, ci pentru... 5. Băiatule *acela*, care te uiţi pe fereastră, de ce nu iei notiţe?
1. *Ai mei* sunt acolo? 2. Ograda *alor tăi* nu... 3. *Graţie alor tăi* am reuşit să... 4. Au fost invitaţi *de ai voştri*. 5. *Ai mei*, veniţi cu toţii aici!	7. posesiv	1. Colegii *mei* sunt acolo? /*Ai mei* colegi sunt acolo? 2. Ograda *ta* nu... / *A ta* ogradă nu... 3. Graţie părinţilor *tăi* am reuşit să... 4. Au fost invitaţi de părinţii *voştri*./ Au fost invitaţi de *ai voştri* părinţi. 5. Băieţii *mei*, veniţi cu toţii aici!

Unitatea nr. 14

1. b
2. b
6. pudrată, acoperită, etc.
7. „mărgăritar";
8. b
9. „înălbită", „strălucitoare", „mărgăritar";
11. „... s-aud câni de vânătoare";
12. „Saltă-o veveriţă mică pe o creangă de stejar."
13. a) Fiul tău s-a înapoiat cu al meu.
b) Fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după nevoile sale.
c) „Şi-ai noştri toţi dreptate vor,/ Dar vrerii lor ei pun zăvor."
14. c
15. a) În seara aceea s-a dus la bunici.
b) Ai grijă de caii aceia!
c) „Pe aceeaşi ulicioară/ Bate luna în fereştri."
16.-17. Aceea este sora mea. – cazul N/ subiect
Pe aceia i-a pedepsit. – cazul Ac/ complement direct;
A vorbit la telefon cu aceeaşi de ieri. – cazul Ac/ complement indirect.
21. căderea frunzelor; bătaia cântului.
22. „Toamna frunzele colindă" – personificare
„Vântul jalnic..." – epitet personificator;
23. greierele;
24. a) auditive;
25. „jalnic";
27. a) cele – articol demonstrativ;
b) cele – articol demonstrativ;

Scanned with OKEN Scanner

c) ceia – adjectiv pronominal demonstrativ;
d) cel – pronume demonstrativ.

28. ceia = adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul „telegarii" (genul masculin, nr. plural, cazul Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival.

29. l = pronume personal, forma neaccentuată, persoana a III-a, nr. singular, genul masculin, cazul Ac., funcţia sintactică de complement direct.

noastră = adjectiv pronominal posesiv, mai mulţi posesori, un singur obiect posedat, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul „voinţa" (genul feminin, nr. singular, cazul Ac.), funcţia sintactică de atribut adjectival.

31. codrul;

32. a

36. „dame" şi „curteni din neamul Cerb", iepuri, filomele, albine , furnici;

39. „Vezi bejănii de albine,/ Armii grele de furnici..." – imagine vizuală;
„Şi izvoare spun poveşti." – imagine auditivă;

40. a

42. Se analizează după modelele anterioare: Măriei-sale, el, le, (împrejuru-)i, îi, i;

43. Ana i-a dat o portocală. – pronume personal;
Nu-i acasă! – verb;
Copiii sunt în parc. – articol hotărât.

44. a) Cele două fete au luat concursul.
b) Cele de acolo au fost premiate.
c) Pe cele fete le-am întâlnit şi ieri.

83. mei, voştri, voştri – adjective pronominale posesive;
a mea, a voastră – pronume posesive;

85. v = pronume personal, forma neaccentuată, persoana a II-a, nr. plural, cazul D, funcţia sintactică de complement indirect.

86. ta, meu;

87. Cartea mea este nouă, a ta este o ediţie mai veche.
Câinele tău latră, al meu muşcă.

88. a) acesta – cazul N/ nume predicativ;
b) Aceea – cazul N/ subiect;
c) acela – cazul Ac/ complement direct;
d) aceiaşi – cazul Ac/ complement indirect;

89. a) Fraţii mei sunt aceştia.
b) Acelea sunt cele mai bune eleve din clasă.
c) I-au întâlnit pe aceia.
d) Cu aceiaşi de ieri stau de vorbă.

90. a) Fraţii mei sunt aceşti băieţi.
b) Acele fete sunt cele mai bune eleve din clasă.
c) I-au întâlnit pe acei oameni.
d) Cu aceiaşi tineri de ieri stau de vorbă.

91. atribute adjectivale.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Funcţii sintactice ale pronumelor***

SUBIECT

(1.) El	(nu) a lipsit de la cursuri?
(2.) Dumnealui	
(3.) -------	
(6.) Acela	
(7.) Al nostru	

Scanned with OKEN Scanner

III. NUME PREDICATIV:

A. Prietenul meu (nu) este	(1.) el.
	(2.) dumnealui.
	(3.) -------
	(6.) acesta.
	(7.) /şi/ al vostru.
B. Cadoul (nu) este	(1.) pentru tine
	(2.) pentru dumneata.
	(3.) pentru sine.
	(6.) pentru aceştia.
	(7.) pentru ai voştri.
C. Nimeni nu părea	(1.) contra ei.
	(2.) contra dumneavoastră.
	(3.) --------
	(6.) contra acestuia.
	(7.) contra alor voştri.
D. Nimic nu este	(1.) conform vouă.
	(2.) conform dumitale.
	(3.) conform sieşi.
	(6.) conform acestora.
	(7.) conform alor noştri.

IV. ATRIBUT:

A. Lauda	(1.) pentru dânşii	nu a fost meritată (?)
	(2.) pentru dumneavoastră	
	(3.) pentru sine	
	(6.) pentru ceilalţi	
	(7.) pentru ai voştri	
B. Părerea	(1.) asupra ei	nu mă interesează?
	(2.) contra dumitale	
	(3.) ------	
	(6.) contra celorlalţi	
	(7.) contra alor săi	
C. Reuşita la examen	(1.) datorită ţie	(nu) este chiar meritorie?
	(2.) graţie dumneavoastră	
	(3.) graţie sieşi	
	(6.) datorită acestuia	
	(7.) graţie alor mei	

V. COMPLEMENT DIRECT:

El nu // vede//	(1.) mă (te; îl; o; vă; îi; le)	//vede// cu aceşti ochelari?
	(2.) pe dumnealui	
	(3.) pe sine (se)	
	(6.) pe aceia	
	(7.) pe ai săi	

VI. COMPLEMENT INDIRECT:
(în dativ)

A. El nu //dă//	(1.) îmi (îţi; îi; ne; vă; le)	//dă// nici o atenţie?
	(2.) dumneavoastră	
	(3.) sieşi (îşi)	
	(6.) acestuia	
	(7.) alor tăi	

Scanned with OKEN Scanner

(în acuzativ)

B. El nu //vorbeşte //	(1.) de mine (de tine; de el; de ea; de ei; de ele)		mine (tine; el; ea; ei; ele)
	(2.) cu dumnealui		dumnealui
	(3.) cu sine	//vorbeşte//despre...?	sine
	(6.) despre ai noştri		ai noştri
	(7.) despre ce (?)		ce (?)

(în genitiv)

Nici atunci, românii nu s-au ridicat	(1) contra lui...
	(2) împotriva dumnealor...
	(3) ----------
	(6) contra acestora...
	(7) împotriva alor voştri...

VIII. COMPLEMENT CIRCUMSTANŢIAL DE MOD:

(în acuzativ)

El era mai (ne) atent	(1.) decât mine...
	(2.) ca dumneaei...
	(3.) ----------
	(6.) decât ceilalţi...
	(7.) ca ai tăi...

(în genitiv)

Voi (nu) aţi acţionat	(1.) contra lui... (asemenea ei...)
	(2.) contra dumnealui... (asemenea dumnealui...)
	(3.) ----------
	(6.) contra acestora... (asemenea acestora...)
	(7.) împotriva alor voştri... (asemenea alor voştri...)

IX. COMPLEMENT CIRCUMSTANŢIAL DE TIMP:

(în acuzativ)

a) Au sosit mai târziu, (dar)	1. după voi, adică pe la ora cinci...
	2. o dată cu dumnealui.
	3. ----------
	6. după aceştia.
	7. o dată cu ai săi.

(în genitiv)

Ştefan cel Mare (nu) a domnit	(1.) înaintea lui, ci după el...
	(2.) în urma dumnealui...
	(3.) ----------
	(6.) înaintea aceluia...
	(7.) în urma alor săi...

X. COMPLEMENT CIRCUMSTANŢIAL DE LOC:

(în acuzativ)

Ei (nu) au venit/ nu au trecut	(1.) pe la noi...
	(2.) până la dumneata...
	(3.) ----------
	(6.) la aceştia...
	(7.) lângă ai noştri...

(în genitiv)

	(1.) în faţa ei...
Picăturile de ploaie (nu) cădeau	(2.) în mijlocul dumnealor...
	(3.) pe sine...
	(6.) în mijlocul acelora...
	(7.) înaintea alor săi...

Unitatea nr. 15

1. c; **2.** a) un tablou A; **3.** b) lipsită de prezenţă umană A; **4.** c;

Scanned with OKEN Scanner

5. moara, case, dealul;
11. a) Numeralul este partea de vorbire flexibilă, care exprimă un număr sau ordinea obiectelor prin numărare.
b) După modul de formare, unele numerale sunt simple, altele sunt formate prin compunere.
c) Numeralele cu valoare substantivală se comportă ca nişte substantive, iar numeralele cu valoare adjectivală se acordă în gen şi caz cu substantivul determinat şi au funcţia sintactică de atribut adjectival.
13. a) numerale ordinale: primul, al doilea;
b) numerale cardinale fracţionare: jumătate, o zecime;
c) numerale cardinale colective: amândouă, tustrei;
d) numerale cardinale propriu-zise: şase, patru.
18. a, d, f.
19. descriere literară; subiectivă;
20. loc: drumul pe hogaşul de butuci în coasta muntelui;
timp: amiază;
23. „aer înflăcărat";
24. personificare – figura de stil;
27. c
28.-29. a) tustrei – numeral colectiv, valoare substantivală, funcţia sintactică de subiect;
b) a doua – numeral ordinal, valoare adjectivală, funcţia sintactică de atribut adjectival;
c) cincisprezece – numeral cardinal propriu-zis, valoare adjectivală, funcţia sintactică de atribut adjectival;
d) jumătate – numeral fracţionar, valoare substantivală, funcţia sintactică de complement.
30. al zecelea;
31. Al zecelea a pierdut cursa.
32. Cei zece băieţi s-au antrenat mult pentru meci.
41. a) opt – numeral cardinal, propriu-zis, simplu, cu valoare adjectivală, genul feminin, cazul Ac., funcţia sintactică de atribut adjectival;
douăzeci şi şapte – numeral cardinal, propriu-zis, compus, cu valoare adjectivală, genul neutru, cazul Ac, funcţia sintactică de atribut adjectival.
doi – numeral cardinal propriu-zis, simplu, cu valoare adjectivală, genul masculin, cazul Ac, funcţia sintactică de atribut adjectival;
b) treizeşitrei – numeral cardinal, propriu-zis, compus, cu valoare substantivală, cazul Ac, funcţia sintactică de complement circumstanţial de timp.
42. articol nehotărât;
43. Un elev citeşte, două fete desenează. – numeral cardinal;
44. o dată, paisprezece, optsprezece, şapte, şaptesprezece.
52. c; **53.** b; **54.** a; **55.** b;
65. Le-am oferit amândurora bomboane.
Graţie amândurora, a evitat accidentul.
66. subiect: Primul se bucură de succesul obţinut.
nume predicativ: Mihai este primul din clasă.
atribut: Primul băiat se bucură de succesul obţinut.
complement: Primului i s-a luat interviu.
67. întâi, jumătate, treizeci şi unu, douăsprezece.

Informaţii teoretice suplimentare
▶ **Numeralul**
☑ este o parte de vorbire flexibilă;
☑ exprimă un număr sau ordinea obiectelor;
☑ desemnează mulţimi exacte, precise;

Scanned with OKEN Scanner

☑ de obicei însoţeşte un substantiv (ca şi adjectivele);
♣ numeralele sunt de două feluri:
a. cardinale;
b. ordinale;
► **ATENŢIE**
I. Numeralul poate avea valoarea unui:
a) *substantiv* [vezi şi itemul 229];
1. când este folosit singur, fără a însoţi un substantiv;
***ex.:** Când **doi** se ceartă,[1]/ **al treilea** câştigă...[2]/
2. când însoţeşte un substantiv, dar nu se raportează la acesta; (deci: înlocuieşte un substantiv absent; preia de la acesta: genul, numărul, cazul, funcţia sintactică);
***ex.:** Băieţii **celui de-al doilea** merg spre... (masc., sg., genitiv, atribut)
3. este însoţit de un articol nehotărât (uneori, hotărât);
***ex.:** 1. Elevul a luat **un zece**...
2. **Un al doilea** ca el nu mai întâlneşti...
b) *adjectiv*
☑ când însoţeşte un substantiv şi îl determină;
☑ (deci: se acordă cu acesta în gen, nr. şi caz);
☑ are funcţie sintactică (obligatorie) de atribut adjectival;
***ex.:** (!! Exemplele de la valoarea substantivală, adaptate, pentru a se observa diferenţa.):
1. Când **doi** *oameni* se ceartă,[1]/ al treilea câştigă...[2]/;
2. Băieţii **celui de-al doilea** *coleg* merg spre...;
3. *Un* **al doilea** *om* ca el nu mai întâlneşti...
► **Numeral ordinal**
☑ exprimă (prin numărare) ordinea;
☑ sau locul (în spaţiu ori timp) pe care obiectele sau acţiunile îl ocupă într-o înşiruire;
☑ alcătuire: articol posesiv (al, a, ai, ale) + numeral cardinal + articol enclitic „le" -masc., + a.
► **Numeralul cardinal**
♣ feluri:
1. propriu-zis:
a) simplu: unu, doi, trei... zece, sută, mie, milion, miliard, bilion, trilion;
b) compus: doisprezece, şaisprezece, o sută doi, două mii treizeci şi şase etc.
2. multiplicativ: îndoit, întreit, înzecit, însutit, înmiit etc.;
3. distributiv: câte unu (!) . câte doi, câte trei etc.;
4. colectiv: amândoi (amândouă), ambii (ambele); tustrei (câteşitre-le ? ? ?); tuspatru (câteşipatru ? ? ?);
5. adverbial (de repetiţie): o dată, de două ori, de trei ori etc.:
6. fracţionar: doime, treime, pătrime, zecime etc.

Unitatea nr. 16
1. narațiunea, descrierea, dialogul.
2. dialogul
4. a se neliniști, a termina, a falsifica, insistent, paginile.
7. Olguța și Monica
15. dialog, descriere, narațiune
17. om vedea, om judeca
18. c; **19.** livezi verzi, păduri mari; **21.** Toma și Manea; **29.** dialogul;
38. demagog, lipsit de logică
41. Adjectivul este partea de vorbire flexibilă care determină un substantiv.
44. ușor, greu; mic, roșu; mare, verde; gri, mov.
45. înnoit – format de la cuvântul nou
înverzit – format de la cuvântul verde

Scanned with OKEN Scanner

milos – format de la cuvântul milă
strălucitor – format de la cuvântul a străluci

46. inegal, nedrept, nefolositor, inutil, ilogic

47. Mama lui avea părul castaniu-deschis.
Mihai se credea elev atotștiutor, dar a luat notă mică la teză.

48. Acest elev a luat nota maximă. (adjectiv provenit din pronume).
Melodia auzită era cunoscută tuturor. (adjectiv provenit din verb la participiu)

49. noi, urât; plimbăreți, sănătoși; deosebită.

50. - gradul pozitiv: Cartea interesantă am împrumutat-o de la Maria.
- gradul comparativ:
a) de superioritate: Geografia este mai interesantă decât istoria.
b) de egalitate: Florile și animalele au o viață la fel de interesantă.
c) de inferioritate: Povestirea lui a fost mai puțin interesantă decât altă dată.
- gradul superlativ:
a) relativ de superioritate: Scrisoarea cea mai interesantă a fost premiată.
b) relativ de inferioritate: Cartea cea mai puțin interesantă nu s-a vândut.
c) absolut: Filmul i s-a părut foarte interesant.

51. - cu ajutorul adverbelor (foarte bun, tare bun)
- prin repetarea adjectivului (film bun, bun)
- prin repetarea unei vocale din adjectiv (buuuun!)

52. a) pozitiv
b) superlativ absolut
c) superlativ relativ de superioritate
d) superlativ absolut
e) comparativ de superioritate

53. Clădirea i s-a părut enormă.
Scopul suprem era câștigarea medaliei.

54. albă – adjectivul cu funcția sintactică de nume predicativ se acordă cu subiectul;
maxim – nu are grade de comparație;
mici – adjectivul cu funcția sintactică de atribut adjectival se acordă cu substantivul determinat;
arhicunoscute – nu are grad de comparație;
minim – nu are grad de comparație.

55. epitet
„Sunt stranie și de o sălbatică frumusețe nopțile de toamnă ...” (Geo Bogza)

56. persuaziv – adjectiv propriu-zis
acoperite – adjectiv provenit din participiu

57. „Nalt la stat
Mare la sfat.”

58. O să o vizitez pe bunica mea. (adjectiv pronominal posesiv; funcția sintactică de atribut adjectival)
Am citit această carte. (adjectiv pronominal demonstrativ cu funcția sintactică de atribut adjectival).

59. Ai mei mă așteaptă acasă. (pronume posesiv cu funcția sintactică de subiect).
Cartea de la acesta a fost frumoasă. (pronume demonstrativ cu funcția sintactică de atribut pronominal)

60. Se văd coșurile aburind. (verb la gerunziu)
Pâinea aburindă îi îmbia la masă. (adjectiv provenit din verb la gerunziu)

61. adjectivul biet se folosește doar înaintea substantivului determinat.
Bietul om n-a putu să scape de datorii.
Omul sărman nu se mai descurcă.

Scanned with OKEN Scanner

Sărmanul Mircea a picat examenul.
Adjectivul îşi modifică sensul.

63. înflorite = adjectiv provenit din participiu, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „smidurilor" (genul neutru, nr. plural, caz G), funcţie sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

străvezii = adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr şi caz cu substantivul determinat „valuri" (gen neutru, nr. plural, caz N), funcţia sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

sclipitori = adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „aburi" (genul neutru, nr. plural, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

creţe = adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „unde" (genul feminin, nr. plural, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

înaltă = adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „văpaia" (genul feminin, nr. singular, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

aprins = adjectiv provenit din participiu, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „cerului" (genul neutru, nr. singular, caz G), funcţie sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

caniculară = adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „turbarea" (genul feminin, nr. singular, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

înflăcărat = adjectiv provenit din participiu, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „miezul" (genul neutru, nr. singular, caz G), funcţie sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

sa = adjectiv pronominal posesiv, un obiect posedat, un posesor, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „setea" (genul feminin, nr. singular, caz Ac), funcţie sintactică de atribut adjectival.

covârşitoare = adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „setea" (genul feminin, nr. singular, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival.

umede = adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „picături" (genul feminin, nr. plural, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

vii = adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „picături" (genul feminin, nr. plural, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival.

sorbite = adjectiv provenit din participiu, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „picături" (genul feminin, nr. plural, caz Ac), funcţie sintactică de atribut adjectival.

adânci = adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „vinele" (genul feminin, nr. plural, caz Ac), funcţia sintactică de atribut adjectival, grad pozitiv.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Adjectivul**

☑ parte de vorbire flexibilă;
☑ exprimă o însuşire a unui substantiv, pronume, numeral;
☑ este dependent de un substantiv (sau înlocuitor de substantiv);.

Scanned with OKEN Scanner

☑ (deci se va acorda cu acesta în gen, număr şi caz);
☑ se declină (are forme cazuale);
☑ are grade de comparaţie (categorie specifică);
☑ funcţii sintactice;
1. nume predicativ: Acest parc este (cel mai) frumos...
2. atribut: Parcul (cel mai) frumos este acela din...

► **Comparaţia**

☑ exprimă diferite grade de intensitate a însuşirii;
☑ este caracteristică adjectivului şi adverbului;
☑ sunt trei grade de comparaţie: pozitiv, comparativ (de superioritate, de egalitate, de inferioritate) superlativ (relativ, absolut);

*ex.:

A) ***Pozitiv***
-... (pom) înalt...
-... om (ul) inteligent...
-... (cânta) bine...

B) ***Comparativ***
1. *de superioritate*
-... (pom) mai înalt...
-... om (ul) mai inteligent...
-... (cânta) mai bine...
2. *de egalitate*
-... (pom) la fel de înalt...
3-... om (ul) le fel de inteligent...
-... (cânta) tot aşa de bine...
3. *de inferioritate*
-... (pom) mai puţin înalt...
-... om (ul) mai puţin inteligent...
-... (cânta) mai puţin bine...

C) ***Superlativ***
1. *relativ*:
a. *de superioritate*:
-... (pomul) cel mai înalt...
-... omul cel mai inteligent...
-... (cânta) cel mai bine...
b. *de inferioritate*:
-... (pomul) cel mai puţin înalt...
-... omul cel mai puţin inteligent...
-... (cânta) cel mai puţin bine...
2. *absolut*:
-... (pom) foarte înalt...
-... om (ul) foarte inteligent...
-... (cânta) extraordinar de bine...

Fără grad (e) de comparaţie:
1. inferior, superior, optim, suprem, anterior, posterior, interior, exterior, ulterior, celebru, veşnic, viu, mort, general, perfect, principal, desăvârşit, întreg, complet, unic, total, exhaustiv, definitiv etc.
2. aici, încă, unde, cum, precum, dincolo, dincoace etc.

Unitatea nr. 17

1. epic;
3. populare
5. a
6. o să-i puie = o să-i pună;
ăluia = aceluia;
14. snoava;
15. b) liric
17. io = eu; câne = câine;
18. păduriţă
22. b
23. „Păduriţă verde";
„Hai, hai, spic de grâu,
La mândra la brâu."

Ţinând cont de faptul că doina se poate cânta, versurile care se repetă au rolul unui refren.

Scanned with OKEN Scanner

25. „A fost odată ca niciodată" – rolul formulei de început este acela de a părăsi lumea reală şi a intra în lumea basmului.
28. fost-a fost; trăit-a trăit.
29. „povestea o ţin ca pe-o prepeliţă de coadă".
30. horopsita, aceasta
32. „lelea Madalina, bat-o noroacele, gospodina, că tare a fost horopsită, măcar că nu era urâtă."
35. Adverbul este partea de vorbire neflexibilă care exprimă caracteristica unei însuşiri, acţiuni sau stări ori împrejurarea în care se petrece acţiunea.
37. El lucrează *muncitoreşte.*
Maria nu urca muntele *pieptiş*, pentru că îi era teamă.
38. altădată, niciodată;
39. a) adverbe de mod;
b) adjectiv;
c) substantiv;
d) adverb de mod.
40. Vom discuta *altădată* despre proiectul tău.
Ei au stabilit *altă dată* pentru prezentarea referatului.
Odată trăia un împărat.
El a mers *o dată* la muncă, nu mai merge şi a doua oară.
S-a dat *deoparte* când a aflat adevărul.
De o parte şi de alta a râului sunt păduri verzi.
Mircea vorbeşte *întruna.*
Într-una din zile te voi vizita.
41. a) Mihai nu ştie[1]/ cum a reuşit.[2]/
cum – funcţie sintactică de complement circumstanţial de mod.
b) Maria nu era prezentă[1]/ când ai spus povestea.[2]/
Când – funcţie sintactică de complement circumstanţial de timp.
c) Ei nu ştiau[1]/ unde vor pleca în vacanţă.[2]/
unde – funcţie sintactică de complement circumstanţial de loc.
Toate cele trei adverbe au rol de relaţie în frază, legând propoziţia subordonată din care fac parte de regenta ei.
42. a) când; b) unde; c) cum;
d) cum; e) unde; f) când.
43. a) Copii nou-născuţi vor fi externaţi mâine.
b) Oamenii rău-platnici nu sunt plăcuţi de nimeni.
c) Sarcinile dificil de rezolvat nu l-au descurajat.
d) Elevii noi au răspuns cel mai bine.
e) Ar cam vrea să lipsească de la şcoală.
f) O mai aştept până la ora 3.
g) Prin urmare/ aşadar nu mai pleci în Canada.
h) În concluzie/ Deci vom merge la mare împreună.
i) Totuşi nu pot să-ţi spun adevărul.
j)Însă l-a deranjat şi nu i-a plăcut.
44. A venit *iar* să-l caute. (adverb)
Băieţii au jucat fotbal, *iar* fetele volei. (conjuncţie)
45. *Toamna* se numără bobocii.
toamna - adverb de timp
A venit *toamna* cu colorítul ei minunat.
toamna – substantiv.
46. odată, niciodată;
47. cam, mai, prea, şi;
48. Temele *de astăzi* par uşoare.
49. a) comparativ de egalitate;
b) comparativ de superioritate;
c) superlativ absolut;
d) pozitiv.

Scanned with OKEN Scanner

51. a) greu – adverb de mod, funcție sintactică de complement circumstanțial de mod, grad pozitiv;
acuma – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp;
parcă – adverb, fără funcție sintactică;
mai – adverb, fără funcție sintactică;
aspru – adverb de mod, funcție sintactică de complement circumstanțial de mod, grad pozitiv.
încet – adverb de mod, funcție sintactică de complement circumstanțial de mod, grad pozitiv;
dincolo – adverb de loc, funcție sintactică de complement circumstanțial de loc;
b) când – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp, în frază: element de relație;
deodată – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp,
atunci – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp;
strâns – adverb de mod, funcție sintactică de complement circumstanțial de mod, grad pozitiv;
tot – adverb, fără funcție sintactică;
liniștit – adverb de mod, funcție sintactică de complement circumstanțial de mod, grad pozitiv;
c) duminică – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp;
pe când – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp, precedat de prepoziția simplă „pe";
adineaori – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp;
unde – adverb de loc, funcție sintactică de complement circumstanțial de loc;
d) aici – adverb de loc, funcție sintactică de complement circumstanțial de loc;
acum – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp;
peste tot – adverb de loc, funcție sintactică de complement circumstanțial de loc, precedat de prepoziție simplă „peste";
de unde – adverb de loc, funcție sintactică de complement circumstanțial de loc, precedat de prepoziția simplă „de";
câteodată – adverb de timp, funcție sintactică de complement circumstanțial de timp;
chiar – adverb, fără funcție sintactică;

Informații teoretice suplimentare

► **Adverbul**

☑ parte de vorbire neflexibilă;
☑ determină un verb sau o locuțiune verbală (dar și alte părți de vorbire);

► **Clasificarea adverbelor**

1. simple: așa, ieri, acolo, când, sus, sigur etc.;
2. compuse: niciodată, nicicum, oarecum, totdeauna, laolaltă etc.;
3. de mod: așa, astfel, ușor, clar, limpede etc.;
4. de timp: azi, mâine, atunci, ieri, ziua, noaptea, iarna;
5. de loc: aici, acolo, acasă, dincoace etc.;

Unitatea nr. 18

1. liric; **2.** a; **4.** b; **5.** viers = vers; cântic = cântec
9. indicativ, prezent; **14.** „Doina cânt, doina suspin" etc.
16. pereche; măsura: 8 silabe.

Scanned with OKEN Scanner

32. liric; scurte; de dragoste, de dor.
33. b
35. jele = jale; lăcrăma = lăcrima
36. răsărit-a; duce-m-aş
49. în = prepoziţie simplă, leagă complementul loc de elementul regent stau;
de = prepoziţie simplă, leagă atributul primăvară de elementul regent vânt;
pe = prepoziţie simplă, leagă complementul afară de elementul regent cânt;
cu = prepoziţie simplă, leagă complementul florile de elementul regent mă-ngân;
în = prepoziţie simplă, leagă complementul florile de elementul regent mă-ngân.
-n = prepoziţie simplă, leagă complementul codru de elementul regent învie;
de = prepoziţie simplă, leagă atributul voinicie de elementul regent doina;
în = prepoziţie simplă, leagă complementul vale de elementul regent cade;
de = prepoziţie simplă, leagă complementul jale de elementul regent doina;
cu = prepoziţie simplă, leagă complementul doina de elementul regent mă ţin;
cu = prepoziţie simplă, leagă complementul doina de elementul regent vieţuiesc;
50. a) după; b) pe; c) dinspre; d) de la; e) înspre.
51. dinspre – compunere prin sudare;
de la – compunere prin alăturare;
înspre – compunere prin sudare.
52. Copilul a plecat de lângă mama lui.
Mihai stă pe lângă mine.
53. El a plecat de la mine.
54. a) substantiv; b) prepoziţie; c) adverb); d) prepoziţie.
55. Dedesubtul cărţii se află caietul. (prepoziţie)
Ei locuiesc dedesubt. (adverb)
El lucrează aidoma ţie. (prepoziţie)
Gemenii arată aidoma. (adverb)
56. –n, ca.
57. a) pe lângă –acuzativ;
b) conform – dativ;
c) deasupra – genitiv;
d) asupra – genitiv;
e) asemenea – dativ.
58. Deasupra casei a venit o pasăre migratoare. (prepoziţie)
Nu s-a gândit să încerce şi deasupra (adverb).
59. contra, înaintea, înapoia, înăuntrul, asupra.
60. Mircea a învins datorită ajutorului familiei.
Se poartă asemenea prietenilor lui.
A luat examenul graţie profesorilor.
Mihai acţionează contrar planului.
61. în spatele, în faţa, în jurul.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Prepoziţia**

☑ parte de vorbire neflexibilă;
☑ face relaţia între două cuvinte cu funcţie sintactică diferită;
☑ însoţeşte:
1. un substantiv: pentru copii; de la oameni; către ţară;

Scanned with OKEN Scanner

2. un pronume: pentru tine; de la altul; către cine;
3. un numeral: pentru trei; de la amândoi; către al doilea;
4. un verb: pentru a pricepe; de la arat; către semănănat;

♣ prepoziţiile pot fi:
1. *simple*: la, către, cu, de, din, fără, în, lângă, pe etc.;
2. *compuse*: de la, de prin, pe lângă, de pe lângă, pe la, de către, de pe, fără de, de pe la, de sub etc.;

Unitatea nr. 19

1. liric
2. împerecheată; măsura: 8 silabe
6. c
12. „Ştefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta ..."
17. b
18. 7 silabe
19. prin, acoperi
32. a, d
33. cine
34. împerecheată; versurile sunt inegale.
42. vorbire, neflexibilă, frază, părţi, propoziţie.
44. a) să; b) sau; c) deci; d) şi; e) că.
45. a) că; b) şi; c) ca să.
46. a) leagă o propoziţie subordonată de regenta ei;
b) şi („Din Hotiu şi pân' la Mare) – leagă 2 părţi de propoziţie de acelaşi fel;
c) leagă o propoziţie subordonată de regenta ei.
47. a) Mircea vrea să plece.
b) Am căutat cartea, dar n-am găsit-o.
c) A plecat fiindcă nu i-a plăcut filmul.
d) Nu vrea să plece fiindcă îi place la noi.
e) Maria a venit iar.
48. a
49. şi – adverb: A venit şi Maria.
50. Maria şi Ioana sunt colege de bancă. (conjuncţie coordonatoare copulativă şi leagă 2 subiecte).
Maria cântă,[1]/şi sora ei dansează.[2]/ (conjuncţie coordonatoare copulativă şi leagă, în frază, 2 propoziţii principale)
51. cine, cui.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Conjuncţia**

☑ parte de vorbire neflexibilă;
☑ nu are valoare lexicală;
☑ face relaţia între:
1. două cuvinte cu aceeaşi funcţie sintactică sau între două propoziţii de acelaşi fel.

► **Clasificarea conjuncţiilor**

☑ *simple*: şi, ci, însă, dar, nici, că, să, dacă, fiindcă etc.;
☑ *compuse*:
☑ în lucrările de specialitate sunt considerate conjuncţii compuse: ca să; fără să; cum să; precum că; ca şi cum; pentru ca să; până să; măcar să etc.

Unitatea nr. 20

1. epic
3. „La curţile Stupului".
5. „Pintea cel tăcut"; **6.** a; **11.** năcaz;
20. joi, scurtării, se înspăimânta, pe, umplea.

Scanned with OKEN Scanner

21. fii de domn
22. „Trupu-i de pele jupea."
24. rima împerecheată; măsura: 7 silabe.
25. b
34. a
38. „Închinar-aş, şi n-am cui!
Închinar-aş murgului,
Murgului sireapului
Dar mi-e murgul vită mută..."
39. „Şade Toma Alimoş/ Haiduc din Ţeara-de-Jos,/ Nalt la stat/ Mare la sfat/ Şi viteaz cum n-a mai stat."
41. Manea
46. „... Făr' de-un tânăr sprâncenat/ Şi cu urme de vărsat,/ Cu păr lung şi gălbior,/ Care-mi este frăţior..."
48. epic
49. „Pe Mureş în sus", „La moara de piatră", etc.
50. cuprinsă, pot
51. rimă împerecheată; măsura: 5 silabe.
60. Interjecţia este partea de vorbire neflexibilă care exprimă stări sufleteşti, îndemnuri sau reproduce sunete din natură.
62. bâldâbâc!, zdup!, cotcodac!, hapciu!, cucurigu!
63. Ah! Ce mă doare măseaua!
Of! Ce cald e afară!
64. După interjecţii se foloseşte semnul exclamării pentru că sunt construcţii exclamative.
65. zdrăngăni – format prin derivare cu sufixul –ăni;
bocăni – format prin derivare cu sufixul –ăni;
mieuna – format prin derivare cu sufixul –na;
ţăcăni – format prin derivare cu sufixul –ăni.
66. mă, măi, bă, bre, hei.
67. „D-alelei" – este o interjecţie care atrage atenţia, o interjecţie de adresare de natură populară.
68. hi
69. – Hai, mă, du-te acasă!
– Uf! Ce frig e afară!
70. hai – predicat verbal;
pleosc – predicat verbal;
uite – predicat verbal.
71. E vai! de cei care nu învaţă!
Halal de tine!
72. a) prepoziţie;
b) conjuncţie;
c) interjecţie;
d) articol nehotărât;
e) interjecţie;
f) pronume personal.

Informaţii teoretice suplimentare

► **Interjecţia**

☑ parte de vorbire neflexibilă;
☑ sugerează (exprimă, dar nu denumeşte) stări fizice sau psihice;
☑ evocă (prin imitare) sunete şi zgomote din realitate (= onomatopeea);
☑ predomină elementul imitativ: buf! tronc! ham-ham! miau! ga-ga-ga!
☑ are valoare exclamativă;
☑ clasificarea se face în funcţie de sentimentele exprimate;

♣ interjecţiile pot fi:
1. *simple*: vai!, zău!, hai!, oh!, uf! etc.;
2. *compuse*: tic-tac!, hei-rup, hodoronc-tronc!, bing-bang!, cotcodac!, teleap-teleap etc.;

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea nr. 21

1. baladă cultă, gen epic;
2. b
4. *fraged* copilandru (epitet);
„... unde apa/ E ca laptele de caldă" (comparație)
5. *ori* (în ultima strofă)
11. Pintea
13. e
15. rima împerecheată; măsura: 8 silabe.
16. „Peste dealuri zgribulite,
Peste țarini zdrențuite."
„Doar pe coastă, la urcuș."
17. b
18. „Ploi mărunte,
Frunze moarte,
Stropi de tină,
Guturai ..."
20. „Negru, mic, muiat în tuș
Și pe-aripi pudrat cu brumă"
21. „ – Cri-cri-cri,
Toamnă gri."
22. furnica.
29. epic;
30. bărbat *grozav de tare* (epitet)
„Trântă deci cu tine vreau!" (inversiune)
33. o să stau
34. Lordul John, Willy Spucker
35. „întunecatul Nord"
43. Predicatul este partea principală de propoziție care arată cine este, ce este sau cum este subiectul.
44. a) verbal; b) nominal;
45. a) Mihai *citește* mult. (predicat verbal)
b) Fetele *sunt cuminți.* (predicat nominal)
46. a) „Dar cum să spun lucrul acesta fără să am, în privința parfumurilor, cunoștințele și vocabularul pe care îl am, când e vorbă de vinuri, cei care, cu ochii închiși, le identifică, le pun note și le clasează?
b) „După Olguța, negul acela ar fi trebuit să impuie nasului o severă neclintire romană. În realitate, nasul era mobil ca limba școlarilor și ca urechea măgarilor. Se sucea când în stânga când în dreapta, când în sus. Pe lângă aceste mișcări psihologice, avea și mișcări pur fiziologice."
48. a) a ajuns – predicat verbal;
b) ajunsese profesoară – predicat nominal;
c) a rămas director – predicat nominal;
d) a rămas – predicat verbal;
e) părea – predicat verbal; va ninge – predicat verbal;
f) părea fericit – predicat nominal.
49. a) Cartea este a Mariei.
b) Colegul meu este acela care stă pe bancă în parc.
c) Mirela era foarte deșteaptă.
d) Datoria lui era de a pleca atunci când lucrurile n-au mai fost plăcute.
e) Temele sunt de scris.
50. a) Ei merseseră la plimbare.
b) Eu vreau să învăț mai bine.
c) Nu cânta așa de tare, că trezești vecinii.
d) Ar fi spus mai multe dacă știa.
e) Hai la teatru.
51. a) a existat;

Scanned with OKEN Scanner

b) costă;
c) s-au du;
d) are originea;
e) se află;

52. a) Nu fi rău!
b) Să fii cuminte!
c) Nu face rău colegilor tăi!
d) Să scrii corect la teză!
e) Mi-ar plăcea să cânt la vioară.

53. intrase – predicat verbal, exprimat prin verb la timpul mai mult ca perfect;
e în stare – predicat nominal

54. „Tare-s *mic şi necăjit*" – nume predicativ multiplu
o să vii – predicat verbal exprimat prin verb la timpul viitor, forma populară.

55. Mircea este acasă. (verb predicativ, funcţia sintactică de predicat verbal)
Alina este frumoasă. (verb copulativ, funcţia sintactică de predicat nominal).

56. a) dădu – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, mod indicativ, timp perfect simplu, persoana a III-a, nr. singular, formă afirmativă;
semănau – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, nr. plural, formă afirmativă;
nu înţelegeam – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, mod indicativ, timp imperfect, persoana I, nr. singular, formă negativă;
amintea – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, nr. singular, formă afirmativă;
ştiam – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp imperfect, persoana I, nr. singular, formă afirmativă;
fusese conte – predicat nominal format din verb copulativ „a fi", conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp mai mult ca perfect, persoana a III-a, nr. singular, formă afirmativă; şi numele predicativ „conte" exprimat prin subst. comun, simplu, nr. singular, gen masculin, caz N, nearticulat.
e un scriitor – predicat nominal format din verb copulativ „a fi", conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp prezent, persoana a III-a, nr. singular, formă afirmativă; şi numele predicativ „un scriitor" exprimat prin subst. comun, simplu, nr. singular, gen masculin, caz N, articulat cu articol nehotărât „un".
b) am adormit – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp perfect compus, persoana I, nr. singular, formă afirmativă;
am revăzut – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a II-a, mod indicativ, timp perfect compus, persoana I, nr. singular, formă afirmativă;
reprezentase – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, mod indicativ, timp mai mult ca perfect, persoana a III-a, nr. singular, formă afirmativă;
nu era – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, nr. singular, formă negativă;
nu era – vezi verbul anterior;

Scanned with OKEN Scanner

gângâveau – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, nr. plural, formă afirmativă;
răspundeau – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, nr. plural, formă afirmativă;
trâmbițau – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, mod indicativ, timp imperfect, persoana a III-a, nr. plural, formă afirmativă;
zbucnise – predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod indicativ, timp mai mult ca perfect, persoana a III-a, nr. singular, formă afirmativă;

Informații teoretice suplimentare

▶ **Predicatul**

☑ este parte principală de propoziție;

▶ **Predicatul verbal**

☑ exprimă o acțiune;

♣ poate fi exprimat prin: (a) verb, (b) interjecție.

▶ **Predicatul nominal**

☑ caracterizează, identifică sau califică subiectul;
☑ prezența verbului copulativ este obligatorie;
☑ verbul copulativ indică modul, timpul, persoana;
☑ numele predicativ precizează calitatea sau identitatea subiectului;

▶ **Numele predicativ**

☑ este o parte de propoziție;
☑ ajută un verb copulativ să formeze (împreună) un predicat nominal;

Unitatea nr. 22

3. boul, câinele, cățelul.
6. b
7. b
11. predicatele verbale: cred, prețuiesc, se trag, s-arăt, nu-mi place, este, spun, iau, se ciopleşte, nu ne părăseşte, ştie, am, zice.
predicate nominale: cât sunt de urâte, e o-ntâmplare, sunt nobil.
12. vorbea = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a, nr. singular.
pare minunată = predicat nominal alcătuit din verbul copulativ „a părea", conjugarea a II-a, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular şi din numele predicativ exprimat prin adjectiv, variabil cu patru forme, se acordă în gen, nr. şi caz cu subiectul „gândirea" (genul feminin, nr. singular, cazul N)
13. Samurache este un cățel credul.
Samurache era mic.
14. Samson a devenit un câine mândru.
Samson părea nobil.
15. vedem → Vezi de treaba ta!
31. predicate verbale: s-a întâmplat, crezut-ai;
predicate nominale: nu e greu, sunt mort.
32. vb. a spurca
33. a spurca = a batjocori → În trecut, boierii îi batjocoreau pe țărani.
34. Un cățel care trecea pe-acolo s-a oprit mirat în loc.
În timp ce cugetă aşa, se trage îndărăt să-şi facă vânt!
35. trecea = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a, nr. singular.
cugetă = predicat verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular.
49. Fabula este o operă literară epică.

Scanned with OKEN Scanner

54.- 55. este mai mare = predicat nominal alcătuit din verbul copulativ „a fi", conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul prezent, persoana a III-a, nr. singular şi din numele predicativ exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu două forme, se acordă în gen, nr. şi caz cu subiectul „boul" (genul masculin, nr. singular, cazul N), gradul comparativ de superioritate.

s-a făcut boier = predicat nominal alcătuit din verbul copulativ „a se face", conjugarea a III-a, modul indicativ, timpul perfect compus, persoana a III-a, nr. singular, şi din nume predicativ exprimat prin substantiv comun, genul masculin, nr. singular, cazul N, nearticulat.

e mai bine = predicat nominal alcătuit din verbul copulativ „a fi", conjugarea a IV-a, modul indicativ, timpul prezent, nr. singular şi din numele predicativ exprimat prin adverb la gradul comparativ de superioritate.

56. Viţelul era credul.
Adesea credulitatea înseamnă prostie.
Boul a devenit boier.
Boul se face leneş.

57. Ionel a rămas în gară, să-şi aştepte mătuşa.
Astăzi a ajuns devreme la şcoală.

60. a) Rochia este de strofă.
b) caietul este al ei.
c) Casa este a alor mei.
d) Finalul concursului a fost conform dorinţei ei.

72. sunt – predicat verbal; vor fi nempăcaţi – predicat nominal.

73. rămâi sănătos – se analizează conform exemplelor anterioare.

74. Ana a rămas la munte timp de o săptămână.

75. părăsesc – modul indicativ; să spui – modul conjunctiv.

76. În Arcadia, ferice!/ Este codru de trăit."
Acolo nu sunt războaie.!

77. Dacă ar fi învăţat, ar fi devenit medic.

Unitatea nr. 23

1. epic
2. a
3. intriga şi expoziţiunea
5. c
9. opt fără zece a.m.
15. a) mic; b) scurtă; c) simplu
17. individuale
18. Goe
23. b
32. doamnă, cizme, modern, călători, a sosi
33. cucoană, pasageri
34. dentist
37. dialogul
40. „Mă recomand: madam' Sevastiţa Stănescu, născută Vasilescu."
41. personaj
47. Subiectul este partea principală de propoziţie care arată cine face acţiunea exprimată de predicatul verbal sau cui îi este atribuită însuşirea exprimată de predicatul nominal.
49. a
50. „Şi, apucându-l de mâna cealaltă, îl smuceşte de la mamiţa lui..."
51. a) lumea; b) o cocoană; c) eu.
52. „Mă sui în vagonul ..."
53. subiecte simple: pieptul, arătarea, cazanul, fanfara, şcolarii, vagonul, un freamăt, trenul, suveranii, consoarta;
subiecte multiple: glasurile, ţipetele, clocotirea.

Scanned with OKEN Scanner

54. pieptul – subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen neutru, caz N, articulat cu articol hotărât „l".
arătarea – subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz N, articulat cu articol hotărât „a".
cazanul – subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen neutru, caz N, articulat cu articol hotărât „l".
fanfara – subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz N, articulat cu articol hotărât „a".
56. a) glumește; b) au plecat; c) cântă; d) a desenat.
Sunt acceptate și alte tipuri ale verbelor.
57. De învățat nu e greu dacă te străduiești.
Băieții și fetele au plecat într-o excursie.
A merge la plimbare este o plăcere pentru noi.
Urâtul nu place nimănui.
58. a) a citi – verb la infinitiv;
b) acela – pronume demonstrativ de depărtare;
c) de cântat – verb la supin;
d) Mirela – substantiv propriu.
e) Ioana – substantiv propriu.
59. merg; au înflorit; nu cânta; întreabă; citesc.
60. a) Au venit Mircea și George.
b) Copii au fost la mare.
c) Un stol de păsări a zburat spre țările calde.
d) Fetele învățau bine.
e) Majoritatea elevilor a cântat la cor.

Informații teoretice suplimentare

► **Subiectul**

☑ este o parte principală de propoziție;
♣ este de două feluri:
a. exprimat
b. neexprimat

► **Subiectul inclus**

☑ există, dar nu este exprimat;
☑ ideea de subiect este inclusă în desinența verbului-predicat;
☑ se presupune un pronume personal de pers. I sau a II-a, (sing. sau plural);

► **Subiectul subînțeles**

☑ există, dar nu este exprimat;
☑ este cunoscut din propoziții (afirmații) anterioare;
☑ ideea de subiect este inclusă în desinența verbului-predicat;
☑ se presupune un pronume personal de pers. a III-a (sing. sau plural);
☑ (!! în aceasta constă diferența de bază față de subiectul inclus, cât și în faptul că se știe ceva dinainte despre el); *ex.: „Achim se uită la dreapta[1]/ se uită la stânga[2]/ își șterge opincile[3]/ și apoi intră în casă"...[4]/ (M.P.)

Unitatea nr. 24

1. dialogul
3. pierit, asemenea, înconjurară, crucii, către
4. a
5. „regele care ședea posomorât și mânios" (multiplu)
„vrednice al meu tovarăș" (antepus)
6. „ca un schelet uriaș"
7. Sobieski, Iablonovski, plăieșii
8. c
10. zece
16. a) epic; b) multe; c) mai multe episoade.
19. epic

Scanned with OKEN Scanner

20. c
23. Cocorăşti
27. persoana I
35. epic
37. Hagiul şi Leana
38. bătrân, bolnav, zgârcit
39. pătură
40. câine
42. „rece ca gheaţa"
52. persoana a III-a, nu este
53. Tortul pe care mi l-ai adus de ziua mea a fost delicios.
54. portiţă
55. florile galbene
cu craci lungi ca paianjenul
58. vara
61. Ea spunea, [1]/ spunea înainte, mulgând, repede şi uşurel, firul lung din caierul de in.[2]/
- Şi se gândi împăratul[3]/ ce să facă,[4]/ ce să dreagă,[5]/ ca merii să facă mere.[6]/[...] şi merii înfloreau, în fitece săptămână,[7]/ şi se scuturau,[8]/ şi rod nu legau.[9]/ Într-o zi veni la împărat o babă bătrână, bătrână şi zbârcită, ca mine de zbârcită, şi mică, mică, ca tine de mică ...[10]/

Propoziţia 1 – subiect exprimat (ea);
Propoziţia 2 – subiect subînţeles;
Propoziţia 3 – subiect subînţeles;
Propoziţia 4– subiect subînţeles;
Propoziţia 5 – subiect subînţeles;
Propoziţia 6 – subiect exprimat (merii);
Propoziţia 7 – subiect exprimat (merii);
Propoziţia 8 – subiect subînţeles;
Propoziţia 9 – subiect subînţeles;
Propoziţia 10 – subiect exprimat (*o babă*)

62. ea – subiect exprimat prin pronume personal, persoana. a III-a, nr. singular, gen feminin, caz N.
merii – subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. plural, gen masculin, caz N, articulat cu articol hotărât „i".
64. a) Curtea- de- Argeş a fost o cetate de scaun.
b) Spunea ceva despre vacanţă.
c) Dumnealui nu a dorit nimic.
d) Al treilea a câştigat concursul.
65. a) copţi; b) profesoare; c) ruginii; d) înverzite; e) deştepţi.
66. Propoziţiile nu au subiect exprimabil.
67. Ninge în luna decembrie.
A fulgerat aseară.
68. a) complement circumstanţial de timp;
b) substantiv în vocativ;
c) subiect;
d) atribut.
69. Huţu – subiect exprimat prin substantiv propriu, simplu, gen masculin, nr. singular, caz N;
Budulea şi Buduleasa – subiect multiplu exprimat prin substantive proprii, simple, nr. singular, gen masculin şi feminin, caz N.
Safta – subiect exprimat prin substantiv propriu, simplu, nr. singular, gen feminin, caz N.
Budulea – subiect exprimat prin substantiv propriu, simplu, nr. singular, gen masculin, caz N.
dascălul – subiect exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen masculin, caz N, articulat cu articol hotărât „l".

Scanned with OKEN Scanner

Informaţii teoretice suplimentare

► **Acordul**

☑ Acordul predicatului cu subiectul are trei reguli de bază:

1. Acordul predicatului se face după forma subiectului. (Excepţiile se numesc *acord după înţeles* şi constituie greşeli, în afară de câteva care sunt acceptate;)
2. Predicatul se acordă cu subiectul gramatical şi numai cu acesta. (Excepţiile se numesc acord *acord prin atracţie* şi constituie greşeli în orice situaţie.)
3. Acordul predicatului se face în persoană, număr, gen, caz (în funcţie de felul predicatului).

► **Acordul se face în gen, număr, caz**

☑ când contextul lexico-morfologic permite;
☑ subiectul este unic (sau multiplu);

► **Subiectul exprimat prin substantiv:**

1. *propriu*: „**Pascalopol** citi scrisoarea în tăcere...“ (G.C.) (
2. *comun*: Acest **sportiv** va ieşi învingător
3. *colectiv*: „**Trupa** abia se dezmorţise” (M.P)
4. (substantiv) *provenit din adjectiv* (adjectiv substantivizat): **Leneşul** mă enervează.
5. (substantiv) *provenit din pronume* (pronume substantivizat): **Eul** său era mai presus de orice preocupare cotidiană.
6. (substantiv) *provenit din numeral* (numeral substantivizat): **Doiul** primit la teză se va îndrepta foarte greu.
7. (substantiv) *provenit din verb la infinitiv* (infinitivul lung): **Adunarea** se face mai uşor decât scăderea. [=>*Ceea ce rezultă prin adiţionare*[1]/ se face mai uşor decât scăderea.[2]/]
8. (substantiv) *provenit din participiu* (participiu substantivizat): **Aratul** unui hectar este mai scump decât cositul.
9. (substantiv) *provenit din adverb* (adverb substantivizat): **Binele** făcut se răsplăteşte totdeauna.

► **Subiectul exprimat prin pronume (:)**

1. *personal*;
2. *personal de politeţe*;
3. *demonstrativ*;
4. *posesiv*;

► **Subiectul exprimat prin numeral**

1. *ordinal*;
2. *cardinal propriu-zis*;

► **Subiectul exprimat prin (verb** la):

1. *infinitiv*: „E uşor **a scrie** versuri” (M.E.) [=> E uşor[1]/ *să scrii versuri...*[2]/]

► **Subiectul exprimat prin** interjecţie

***ex.:** Acolo era(u) **chiu şi vai**...

► **Acordul se face în persoană şi număr**:

1. cu verbul predicativ-predicat, când este la un timp simplu

Unitatea nr. 25

1. individuale: Sobieski, Potoţki, Iablonovski;
colective: armata polonă;
3. b
5. marşa, hatman
6. a
7. „înălţându-se trufaşă dinaintea lui, cetăţuia Neamţu”
8. „El, Sobieski, fala leşilor, eroul creştinătăţii, mântuitorul Vienii.”
„... trăsuri, bagaje, pedestraşi, şleahtă pospolită, amestecaţi, în neregulă, cu steagurile strânse, cu capul plecat cu întristarea pe faţă şi cu durerea în inimă”;
9. Sobieski;

Scanned with OKEN Scanner

13. Iablonovski, Potoţki, armata polonă;
16. isteţ, înţelept;
17. „Avem tunuri de câmp, nu de asalt."
19. Budulea cel bătrân, Huţu, dascălul, naratorul;
20. fizic;
21. a
26. „Dascălul îi dăduse nişte pantaloni roşi, un surtuc peticit şi o pălărie purtată pentru că acum nu se mai putea să umble în strai ţărănesc."
30. Hagiul;
31. principal, individual;
32. „Ale lui sunt sculurile, jurubiţele şi ghemurile de găitane ..." – enumeraţie;
„... ca un om care a închis ochii" – comparaţie.
33. a
43. a
44. este
45. Numele este: domnu Vucea; meseria – profesor;
46. fizic;
47. după, văd, cancelariei, cuprindea, să-i audă;
55. Atributul este partea secundară de propoziţie determină un substantiv sau un înlocuitor al acestuia.
a) Cartea nouă nu este a mea.
b) Vedeam ochi-i surâzând.
c) Rochia Mariei este albastră.
d) Cartea de la Mirela era interesantă.
e) Florile de la Mircea sunt minunate.
58. Fratele meu, Mihai, a plecat în tabără. (apoziţie simplă)
Mirela, prietena mea, nu se simte prea bine. (apoziţie dezvoltată)
59. Apoziţiile se despart prin virgulă de restul enunţului.
60. cenuşii, bruşte;
bătrân, nesperată.
61. Doi băieţi joacă fotbal. (numeral cardinal)
Al treilea concurent s-a accidentat. (numeral ordinal).
62. Copilul acesta nu învaţă nimic. (atribut adjectival).
Cartea acestuia a dispărut (atribut pronominal).
63. „El, Sobieski, fala leşilor, eroul creştinătăţii, mântuitorul Vienii."
64. Măriei tale.
65. mai scurt
66. singurul – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „vis" (nr. singular, gen neutru, caz N), grad pozitiv, articulat cu articol hotărât „l" preluat prin antepunere de la substantivul determinat;
67. părul mărunt – atribut adjectival
bundă de blană – atribut substantival prepoziţional.
68. a) Sihăstriei – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv propriu, caz G, articulat cu articol hotărât „i";
nemişcat – atribut adjectival exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil cu 2 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „pătratul" (nr. singular, gen neutru, caz Ac);
al [...] chilii – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. plural, caz G, articulat cu articol genitival „al";
vechilor – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „chilii" (nr. plural, gen feminin, caz G), articulat cu articol hotărât „lor" preluat prin antepunere de la substantivul determinat;

Scanned with OKEN Scanner

lor – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, nr. plural, gen feminin, caz G;

de cărămidă – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz Ac, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă „de";

roşie – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „cărămidă" (feminin, singular, Ac), grad pozitiv;

de sub buzele – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. plural, gen feminin, caz Ac, articulat cu articol hotărât „le", precedat de prepoziţia compusă „de sub";

vinete – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „buzele" (feminin, singular, Ac), grad pozitiv;

de un var – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, defectiv de plural, caz Ac, articulat cu articol nehotărât „un", precedat de prepoziţia simplă „de";

alb – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „var" (masculin, singular, Ac), grad pozitiv;

acăţătoare – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „buruieni" (feminin, plural, N), grad pozitiv;

cu cârcei – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. de plural, gen masculin, caz Ac, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă „cu";

paşnicii – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „bureţi" (neutru, plural, Ac), grad pozitiv, articulat cu articol hotărât „i", preluat prin antepunere de la substantivul determinat;

somnoroşii – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „bureţi" (neutru, plural, Ac), grad pozitiv, articulat cu articol hotărât „i", preluat prin antepunere de la substantivul determinat;

crescuţi – atribut adjectival exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „bureţi" (neutru, plural, Ac), grad pozitiv;

putredă – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „şindrilă" (feminin, singular, Ac), grad pozitiv;

a acoperişului – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. de singular, gen neutru, caz G, articulat cu articol hotărât „lui" şi articol genitival „a";

b) răposatul – atribut substantival apoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen masculin, caz N, articulat cu articol hotărât „l";

de pruni – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. plural, gen masculin, caz Ac, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă „de";

Murăşului – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv propriu, simplu, caz G, articulat cu articol hotărât „lui", precedat de prepoziţia simplă „cu";

din dealul – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen neutru, caz Ac, articulat cu articol hotărât „l", precedat de prepoziţia simplă „din";

Scanned with OKEN Scanner

despre Păuliş – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv propriu, simplu, caz Ac, precedat de prepoziţia compusă „despre";

lor – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume personal, persoana a III-a nr. plural, gen masculin, caz G;

Informaţii teoretice suplimentare

► **Atributul**

☑ este o parte secundară de propoziţie;
☑ are regent (determină) un nume*;
☑ manualele recomandă una din întrebările: ce fel de? care? din care? de care? al cui? (a cui? ai cui? ale cui?) etc.

► **ATENŢIE!**

I. Felul atributului este dat de numele părţii de vorbire prin care se exprimă.

☑ dacă este exprimat prin substantiv ⇒ atribut substantival; prin pronume⇒ atribut pronominal etc.

II. Atenţie deosebită la:

1 atributul adjectival exprimat prin: a) adjectiv propriu-zis; b) adjectiv pronominal; c) numeral; d) participiu verbal; e) gerunziu acordat)

2. atributul substantival exprimat prin substantive provenite din alte părţi de vorbire: a) din adjective; b) din verbe la infinitiv; c) din numerale etc.;

III. Apoziţia dezvoltată poate fi analizată şi în părţile ei componente (!! chiar este bine să se procedeze aşa);

IV. Atributul substantival prepoziţional nu este numai în acuzativ (cum adeseori se crede în mod greşit), ci şi în genitiv sau în dativ, de aceea este bine să se specifice şi cazul.

► **Exprimarea atributului**

Atributul poate fi exprimat prin: (a) substantiv; (b) adjectiv; (c) pronume; (d) numeral; (e) verb; (f) adverb; (g) interjecţie.

Unitatea nr. 26

2. a recunoaşte – format prin derivare cu prefixul „re-„ de la cuvântul de bază „a cunoaşte";
3. onoare, onest, reuşită, veac, gândire;
4. propriu.
10. Campionatele Europene de caiac-canoe;
11. lângă Milano;
14. b;
15. în domeniul sportiv;
18. a) Dorinţa *de a citi* îi cuprinse pe elevii clasei a Vi-a B.
b) Lecţiile *de terminat* acasă sunt uşoare.
c) Apartamentul *de jos* este liber.
d) Faptele *de ieri* i-au dat puteri noi.
19. Trenurile *alergând* se văd din depărtări.
Copila *plângândă* este de neconsolat.
Verbul la gerunziu cu funcţia sintactică de atribut verbal nu se acordă cu substantivul determinat, în timp ce adjectivul provenit din verb la gerunziu cu funcţia sintactică de atribut adjectival se acordă.
20. a) atribut verbal;
b) atribut adverbial;
c) nume predicativ;
d) atribut verbal;
e) nume predicativ;
f) atribut adverbial;
g) atribut verbal;
h) complement circumstanţial de loc;
i) complement circumstanţial de loc;

Scanned with OKEN Scanner

j) atribut adverbial.

21. a) alba – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „Doamnă" (feminin, singular, Ac), articulat cu articol hotărât „a", preluat prin antepunere de la substantivul determinat;

nopţii – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz G, articulat cu articol hotărât „i";

lui – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, nr. singular, gen masculin, caz G;

lungi – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil de 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „vânturi" (neutru, nr. plural, caz N), grad pozitiv;

de toamnă – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz Ac, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă „de";

b) unei nopţi – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz G, articulat cu articol nehotărât „unei";

de mai – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen masculin, caz Ac, precedat de prepoziţia simplă „de";

senine – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „nopţi" (feminin, singular, G), grad pozitiv;

-ţi – atribut pronominal exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, nr. singular, caz D (posesiv), formă neaccentuată;

clară – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „apa" (feminin, singular, Ac), grad pozitiv;

c) zilei – atribut substantival genitival exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz G, articulat cu articol hotărât „i";

de nuntit – atribut verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod supin;

d) lui – atribut pronominal exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, nr. singular, gen masculin, caz G;

de humă – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv comun, simplu, defectiv de plural, caz Ac, precedat de prepoziţia simplă „de";

negru – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 4 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „un greieruş" (masculin, singular, N), grad pozitiv;

mic – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „un greieruş" (masculin, singular, N), grad pozitiv;

muiat – atribut adjectival exprimat prin adjectiv provenit din participiu, variabil cu 3 forme flexionare, se acordă în gen, nr. şi caz cu substantivul determinat „un greieruş" (masculin, singular, N), grad pozitiv;

e) de aici – atribut adverbial exprimat prin adverb de loc, precedat de prepoziţia simplă „de";

de departe – atribut adverbial exprimat prin adverb de loc, precedat de prepoziţia simplă „de";

Scanned with OKEN Scanner

a acesteia – atribut pronominal genitival exprimat prin pronume demonstrativ de apropiere, gen feminin, nr. singular, caz G, precedat de articolul genitival „a";

de flori – atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv simplu, comun, nr. plural, gen feminin, caz Ac, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă „de";

f) de cusut – atribut verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, mod supin;

pentru sulfilat – atribut verbal exprimat prin verb predicativ, conjugarea I, mod supin;

22. de ieri – atribut adverbial exprimat prin adverb de timp, precedat de prepoziţia simplă „de";

de azi – atribut adverbial exprimat prin adverb de timp, precedat de prepoziţia simplă „de".

Informaţii teoretice suplimentare

► **Atributul verbal**

1. verb la modul infinitiv; la modul supin: ... neputinţa **de a urca** (pentru urcat)...

2. verb la modul gerunziu (neacordat*): ... copii **semănând** cu tatăl său...; ... femeie **suferind**...; ... inimi **fremătând**... etc

► **Atributul adverbial**

1. de mod: ... mersul agale...; ... mersul **călare**...;
2. de timp: ... tema **de mâine**...; ... meciul **de duminică**...;
3. de loc: ... căratul **sus** se face cu macaraua...; ... stâlpul **din stânga**...;

► *ATENŢIE! Capcane...*

I. A nu se confunda atributul adjectival (când este exprimat prin adjective provenite din adverbe, ca: *alene, aievea, anevoie, aiurea, anapoda* etc.) cu atributul adverbial (vezi itemul 495?)

II. Atributul pronominal în dativul posesiv poate apărea pe lângă (determinând):

1. substantiv: Pe *faţa-i* palidă... (= faţa lui)
2. un adjectiv: Pe *palida-i* faţă... (= faţa lui)
3. un verb*: **Mi**-*au citit* lucrarea... (= lucrarea mea)

Unitatea nr. 27

1. epic;

2. „somn adânc" (epitet);
Oltul „încă foarte tânăr" (personificare)

4. b;

11. a) reală;
b) punând accent pe valoarea artistică;
c) importantă este semnificaţia faptului

12. a;

13. „năprasnic şi îndelung sfâşiate" (epitet multiplu)
„Valea se gâtuie, lumina zilei scade, iar colţi necruţători pătrund în vâltoarea undelor" (enumeraţii);

14. b; **15.** personificarea; **22.** epic; **23.** iarna; **24.** „trebuie să recunosc";
25. „o rară plasticitate"; **26.** a; **27.** nea, omăt, fleşcăială; **35.** b;
37. Complementul este partea secundară de propoziţie care determină un verb.
38. circumstanţiale: de loc; de timp; de mod;
necircumstanţiale: direct; indirect;
39. Am citit o carte. (complement direct)
Au vorbit despre Maria. (complement indirect).
41. a) „Departe, într-o alee laterală, bătută-n galben şi violet, îl opri.[...]
Mircea îl privi cu sinceră deznădejde, oftând:
- I-am scris şi Monicăi...

Scanned with OKEN Scanner

- Ți-a răspuns?
- Da.
-Aa! Dumneavoastră întreţineţi corespondenţă cu întrebări şi răspunsuri psihologice!"

b) „Îndată toţi alergară pe ziduri.
- Leşii sunt! Strigă tânărul ce venise de curând şi pre care l-au auzit vorbind; şi-au schimbat drumul şi vin aici...
- La porţi, flăcăi! Zise bătrânul. Încuieţi-le şi grămădiţi bolovanii pe ziduri. Aşezaţi-vă toţi pe la metereze. Să nu zică leahul c-au intrat într-o cetate românească, ca într-o ţarină pustie."

42. Am văzut-o pe Maria. (subst. în Ac cu prep.)
Mirela a mâncat o prăjitură. (subst. în Ac fără prep.)
Vreau a afla mai multe. (verb la infinitiv)
Am de învăţat. (verb la supin)

43. a) I-am dat o carte *Mariei.*
b) Le-am urat fericire *celor doi.*
c) Am aflat adevărul *de la primul.*
d) M-am săturat *de citit.*

44. a) complement direct;
b) complement indirect;
c) complement direct;
d) complement indirect.

45. I-am spus adevărul, dar nu în totalitate. (complement indirect)
Pe fruntea-i albă se văd semnele oboselii. (atribut pronominal)

46. a) paveaua – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz Ac, articulat cu articol hotărât „a";

o aşchie – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz Ac, articulat cu articol nehotărât „o";

duruitul – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen neutru, caz Ac, articulat cu articol hotărât „l";

tic-tacul – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen neutru, caz Ac, articulat cu articol hotărât „l";

mâna – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz Ac, articulat cu articol hotărât „a";

b) statul – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen neutru, caz Ac, articulat cu articol hotărât „l";

îl – complement direct exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, nr. singular, gen masculin, caz Ac, forma neaccentuată;

pe Carol – complement direct exprimat prin substantiv propriu, simplu, nr. singular, gen masculin, caz Ac, precedat de prepoziţia simplă „de";

îi – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, nr. singular, gen masculin, caz D, forma neaccentuată;

poza – complement direct exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz Ac, articulat cu articol hotărât „a";

-l – complement direct exprimat prin pronume personal, persoana a III-a, nr. singular, gen masculin, caz Ac, forma neaccentuată;

-mi – complement indirect exprimat prin pronume personal, persoana I, nr. singular, caz D, forma neaccentuată;

Informaţii teoretice suplimentare

▶ **Complementul**

☑ este o parte secundară de propoziţie;
☑ determină un verb (sau înlocuitor: adjectiv, adverb, interjecţie);
♣ complementul este de două feluri:

Scanned with OKEN Scanner

1. necircumstanțial: a) direct, b) indirect; c) de agent (sau subiect logic).
2. circumstanțial;
♣ complementul circumstanțial este de mai multe feluri:
1. de mod; 2. de timp; 3. de loc;

► **Complementul direct**

☑indică obiectul gramatical asupra căruia se exercită *nemijlocit* o acțiune a cuvântului regent;
☑determină un verb (o interjecție);
☑verbul regent ***nu*** este copulativ;
☑ (echivalentul **general**:) CEVA; pe CINEVA;

► **Exprimarea complementului direct**

Complementul direct poate fi exprimat prin: (a) substantiv; (b) pronume; (c) numeral; (d) verb.

► **Complementul indirect**

☑indică obiectul gramatical asupra căruia se exercită *mijlocit* o acțiune a cuvântului regent;
☑☑ determină un verb, interjecție sau adjectiv;
☑☑ verbul regent nu este copulativ;
☑ (echivalentul **general**): CUIVA; prepoz .+ CINEVA; prepoz. + CEVA);

► **Exprimarea complementului indirect**

Complementul indirect poate fi exprimat prin: (a) substantiv; (b) adjectiv; (c) pronume; (d) numeral; (e) verb.

Unitatea nr. 28

1. epic;
2. „întocmai ca şi cu omul"
13. b
15. *fiule* – este substantiv în cazul V, de aceea se desparte prin virgulă de restul enunțului;
22. epic;
23. eşit-a
29. Complementul circumstanțial arată împrejurarea în care se desfăşoară o acțiune;
30. a) de loc; b) de timp; c) de mod;
32. Am venit de la ei. (pronume în Ac)
Am fost acolo, dar n-am găsit ceea ce doream. (adverb de loc)
33. Trei luni a fost bolnav. (substantiv în Ac)
Mergând pe stradă, m-am gândit la problema ta. (verb la gerunziu)
34. El învăța asemenea celor dintâi. (numeral cu valoare substantivală)
L-am ascultat fără a spune nimic. (verb la modul infinitiv)
35. a) complement circumstanțial de timp exprimat prin substantiv;
b) complement circumstanțial de loc exprimat prin adverb;
c) complementul circumstanțial de mod exprimat prin pronume;
d) complement circumstanțial de mod exprimat prin substantiv;
e) complement circumstanțial de timp exprimat prin adverb.
f) complement circumstanțial de loc exprimat prin substantiv.
36. a) departe – complement circumstanțial de loc exprimat prin adverb de loc;

pe talazurile – complement circumstanțial de loc exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. plural, gen neutru, caz Ac, articulat cu articolul hotărât „le", precedat de prepoziția simplă „pe";

b) ieşind – complement circumstanțial de timp exprimat prin verb predicativ, conjugarea a IV-a, mod gerunziu;

din colibă – complement circumstanțial de loc exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen feminin, caz Ac, nearticulat, precedat de prepoziția simplă „din";

Scanned with OKEN Scanner

c) de pe colinele – complement circumstanţial de loc exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. plural, gen feminin, caz Ac, articulat cu articol hotărât „le", precedat de prepoziţia compusă „de pe";

spre apus – complement circumstanţial de loc exprimat prin substantiv comun, simplu, nr. singular, gen neutru, caz Ac, nearticulat, precedat de prepoziţia simplă „spre";

trăgând – complement circumstanţial de mod exprimat verb predicativ, conjugarea a III-a, mod gerunziu;

d) când – complement circumstanţial de timp exprimat prin adverb de timp;

râzând – complement circumstanţial de mod exprimat prin verb predicativ, conjugarea a III-a, mod gerunziu;

când – complement circumstanţial de timp exprimat prin adverb de timp.

37. Cântând ceea ce dorea, a primit răspunsul pe care-l aştepta. (complement circumstanţial de timp)

A venit cântând. (complement circumstanţial de mod).

38. Băiatul este frumos. (nume predicativ)

Băiatul scrie frumos. (complement circumstanţial de mod)

Informaţii teoretice suplimentare

► **Complementul circumstanţial de mod**

☑ indică felul în care se desfăşoară acţiunea din regentă:
☑ o calitate a acţiunii;
☑ caracteristica, măsura sau valoarea (elementelor care exercită o acţiune) şi comparaţia;
☑ (echivalent **general**): CUMVA; ASTFEL;

► **Exprimarea complementului circumstanţial de mod**

Complementul circumstanţial de mod poate fi exprimat prin: (a) substantiv; (b) adjectiv; (c) pronume; (d) numeral; (e) verb; (f) adverb; (g) interjecţie.

► **Complementul circumstanţial de timp**

☑ indică timpul (momentul, epoca, răstimpul), durata, limitele de timp sau frecvenţa acţiunii;
☑ determină un verb (interjecţie);
☑ (echivalentul **general**): CÂNDVA; ATUNCI;

► **Exprimarea complementului circumstanţial de timp**

Complementul circumstanţial de timp poate fi exprimat prin: (a) substantiv; (b) adjectiv; (c) pronume; (d) numeral; (e) verb; (f) adverb.

► **Complement circumstanţial de loc**

☑ indică locul (punctul de plecare, direcţia şi limitele în spaţiu) unde se desfăşoară acţiunea regentă;
☑ determină un verb (interjecţie);
☑ (echivalent **general**:) UNDEVA; ACOLO;

► **Exprimarea complementului circumstanţial de loc**

Complementul circumstanţial de loc poate fi exprimat prin: (a) substantiv; (b) pronume (c) numeral; (d) adverb.

BAREME

Unitatea de evaluare 1

1. "*Aştept primăvara/în fiecare zi.*": **5p.**
(verb la persoana I, numărul singular)

2. - încolţirea ierbii; **5p.**
- prezenţa vieţuitoarelor (greierilor): **5p.**

3. "*călător pe pământ şi ape,/ în corăbii şi cară de lemn...*": **5p.**
explicarea semnificaţiei metaforei (foarte bine - 5p; bine - 3p; satisfăcător - 1p)

4. "*Întârzie seara.../<<Va veni primăvara>> .../spune el...*": **5p.**
(visul)

Scanned with OKEN Scanner

5. explicarea înțelesului versurilor (foarte bine - 10p; bine - 8p; satisfăcător - 6p)
6. Primăvara: **10p.**
7. vrea, ziua, seara, greierii, aproape. **10p** (2+2+2+2+2).
8. fi-e-ca-re; a-u-zi; în-târ-zi-e; fe-bru-a-ri-e; fă-u-reș-te. **10p** (2+2+2+2+2).
9. semn, lemn: **4p** (2+2).
semnul, lemnul: **6p** (3+3).
10. zâm-beș-te; as-cuns; fe-bru-a-ri-e; fi-e-ca-re; în-târ-zi-e. **10p** (2+2+2+2+2).
Oficiu: **10p.**

Unitatea de evaluare 2
1. a) narațiunea: **2p.**
b) descrierea: **2p.**
c) dialogul: **2p.**
2. Școlărițele pleacă pe întuneric din fundul Socolei, sau de pe la Nicolina, pentru a intra în clasă la ora reglementată.: **5p.**
Într-o dimineață, școlărițele, vesele, pe la 8 și ceva, se întorceau acasă.: **5p.**
3. *"În păduri trosnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!"*
"Stelele par înghețate, cerul pare oțelit."
"Iar zăpada (...)/ Pare-un lan de diamanturi ce scârție sub picioare."
10p (2+2+2+2+2).
4. c. – 10p
5. Cum coborau spre vale, băiatul îi spune bădiței să se uite sub deal, la ce buștean a adus apa. (f. bine-4p; bine-3p; satisfăcător-1p).
6. școlărițe, fetiță, călăraș, băiețandru, bădiță,: **10p** (2+2+2+2+2).
7. agile: **5p.**
agile= agere, repezi, sprinteni: **5p.**
8. uliță=stradă;
(fetiță) de două șchioape=(fetiță) mică;
amar=groaznic, teribil...;
a miji= a apărea, a se ivi...;
glod=noroi; **10p** (2+2+2+2+2).
9. După atâta trudă, a adormit buștean.(a adormit adânc/ profund): **5p.**
După o oră de explicații, Ionel era lămurit buștean. (era nelămurit): **5p.**
10. om-omenesc, omenește, a omeni, omenie, omenos.: **10p.** (2+2+2+2+2).
Oficiu: **10p.**

Unitatea de evaluare 3
1. a), c), e): **6p** (2+2+2).
2. Minciuna și Adevărul se întâlnesc: **2p.**
Minciuna și Adevărul hotărăsc să se întreacă.: **2p.**
3. - expoziționea: **5p.**
- intriga: **5p.**
4. coerența textului (claritatea enunțului – **2p**; proprietatea termenilor - **2p**; sintaxa adecvată – **2p**; stil adecvat conținutului compunerii - **2p**; vocabular adecvat conținutului compunerii - **2p**).
5. viață: **2p.**
N. – Ac. – viața-2p/ o viață: **2p.**
G. –D. – vieții-2p/ unei vieți: **2p.**
6. a) Minciuna- N / subiect;: **2p** (1+1)
b) Adevăr - Ac/ complement indirect; **2p** (1+1)
c) femeii - D/ complement indirect; **2p** (1+1)
d) soția - N/nume predicativ; **2p** (1+1)

Scanned with OKEN Scanner

e) vornicului - G/atribut substantival. **2p**. (1+1)

7. a) începe-modul indicativ/ P.v.: **2p** (1+1)
b) a râde-modul indicativ/complement direct: **2p** (1+1)
c) am să fac-modul indicativ/ P.v.: **2p** (1+1)
d) să iasă-modul conjunctiv/ P.v.: **2p** (1+1)
e) i (Minciuna)-modul indicativ/ Pn: **2p** (1+1)

8. Se uită ei unul la altul.: **10p** (5+5)
se= pronume reflexiv; ei= pronume personal

9. a) mai vorbăreață= adjectiv derivat de la verbul "a vorbi" + sufixul "-eață", variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr și caz cu subiectul "Minciuna" (feminin, singular, N) gradul comparativ de superioritate, funcția sintactică de nume predicativ.

b) acela= adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul "satul" (neutru, singular, Ac), funcția sintactică de atribut adjectival;

c) bătrân= adjectiv propriu-zis, variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul "un om" (masculin, singular, N), funcția sintactică de atribut adjectival;

d) spart= adjectiv provenit din participiul verbului "a sparge", variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr și caz cu substantivul "capul" (neutru, singular, Ac), funcția sintactică de atribut adjectival.
10p (2+2+2+2+2)

10. a) cele mai scurte; **5p.**
b) foarte scurte. **5p.**
Oficiu: **10p.**

Unitatea de evaluare 4

1. -*De unde, dragă sor'?* etc.: **10p.**
2. b: **10p.**
3. - pentru personaje: **6p** (3+3)
- defectul uman: **4p.**
4. **10p** (5+5)
5. **10p.**

6. – pentru indicarea valorii din text: **5p.**
– pentru indicarea altei valori morfologice: **5p.**
7. **10p.**
8. **10p.**
9. **10p.**

Unitatea de evaluare 5

1. **10p.**
2. **10p.**
3. – dispariția liniei de dialog: **2p.**
– dispariția semnului: **2p.**
– înlocuirea pronumelui personal de pers. I sau a II-a cu pers a III-a. **2p.**
– înlocuirea substantivului în vocativ: **2p.**
– înlocuirea verbelor la persoana I sau a II-a cu forme verbale de persoana a III-a: **2p.**
4. **10p** (5+5)
5. **10p.**
6. **10p.**
7. **10p.**
8. **10p.**
9. **10p** (2+2+2+2+2)

Unitatea de evaluare 6

1. **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

2. **10p** (5+5)
3. **10p.**
4. **10p.**
5. **10p.** (5+5)
6. **10p.**
7. **10p** (5+5)
8. **10p.**
9. **10p.**

Unitatea de evaluare 7

1. a) fragment A; **2p.**
2. de exemplu- punctele de suspensie din final; **4p.**
3. descrierea; **2p.**
4. locul: baltă şi stufării; în depărtare. **6p** (2+2+2)
timpul: după-amiază. **2p.**
5. Faci referire la dispariţia soarelui de pe cer şi înnorare, primul semn al apropierii ploii. (explicaţie corectă - 2p); exprimare corectă: **2p.**
6. „Un vântişor *iute* ..." – epitet: **3p.**
„în arşiţa *neclintită*..." – epitet: **3p.**
7. „Din miazăzi creşteau nouri..."- imagine vizuală; **4p.**
„Şi se auzi în depărtare sunând ploaia..."-imagine auditivă; **4p.**
8. „În umbra care căzuse deodată peste strălucirea zilei, se întinse o linişte mare." **4p.**
9. Se fac referiri la semnele prevestitoare ale ploii:
- arşiţa; **2p.**
- apariţia norilor; **2p.**
- prezenţa vântişorului; **2p.**
- înnorarea; **2p.**
- liniştea dinaintea ploii. **2p.**

10. de exemplu – admiraţie; **2p.**
11. sporea-diftong; **1p.**
creşteau-triftong; **2p.**
12. vântişor-derivat cu sufix; **1p.**
neclintită-derivat cu prefix; **2p.**
deodată-cuvânt compus; **2p.**
13. nor- nouraş; norişor; **2p** (1+1)
14. arşiţă= canicula; **1p.**
linişte= tăcere; **1p.**
arşiţă# ger; **1p.**
linişte# gălăgie; **1p.**
15. a fâlfâi- interjecţia fâl; **2p.**
16. nouri- substantiv nearticulat; **1p.**
arşiţa- substantiv articulat hotărât; **1p.**
un vântişor- substantiv articulat nehotărât. **1p.**
17. dezvoltându-se; **1p.**
sunând. **1p.**
18. sporea, fâlfâi, căzuse; **3p** (1+1+1)
19. adjectiv; **1p.**
Copilul aleargă iute (adverb) **1p.**
20. (în) arşiţa
în = prepoziţie – recunoaştere: **1p.**
arşiţa = complement circumstanţial de timp în cazul acuzativ, este precedat de prepoziţie (explicaţie): **1p.**
„Baltă şi stufării..."
şi= conjuncţie - recunoaştere: **1p.**; leagă două părţi de propoziţie de acelaşi fel/ elementele subiectului multiplu (explicaţie): **1p.**
21. Baltă şi stufării = substantive comune, simple, genul feminin, numărul singular/plural, cazul N, nearticulate. **2p.**

Scanned with OKEN Scanner

22. rămaseră neclintite; rămaseră = verb copulativ, conjugarea a III-a, modul indicativ, timpul perfect simplu, persoana a III-a, numărul plural; **1p.**

neclintite = adjectiv derivat de la adjectivul "clintite" + prefixul "ne", variabil cu patru forme, se acordă în gen, număr şi caz cu subiectul multiplu "baltă şi stufării"; **1p.**

23. neclintită - atribut adjectival; **1p.**

trestiilor - atribut substantival; **1p.**

24. (de) creţuri - complement indirect/ substantiv comun; **2p.**

(în) depărtare- complement circumstanţial de loc/substantiv comun; **2p.**

25. Autorul nu vrea să-şi exprime până la sfârşit gândul. **1p.**

Oficiu: **10p.**

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Cuvânt înainte 5

Partea întâi. UNITĂȚI DE PREGĂTIRE 7

Unitatea 1. *Cartea – obiect cultural • Fonetică. Vocale. Semivocale. Diftong. Triftong. Hiat. Omofone. Omografe • Structura textului oral* 7

Unitatea 2. *Opera lirică. Temă. Mesaj. Figuri de stil • Fonetică (II). Despărțirea în silabe • Organizarea monologului oral* 10

Unitatea 3. *Opera lirică. Eul liric. Metafora • Vocabularul (I) • Exprimarea orală în public* 16

Unitatea 4. *Opera lirică. Versificația. Tipuri de rime. Măsura. Ritmul • Vocabularul. Sinonime. Antonime. Omonime • Descrierea orală*..... 21

Unitatea 5. *Opera lirică descriptivă. Pastelul • Scrierea imaginativă. Descrierea • Vocabularul. Pleonasmul. Paronime.* 29

Unitatea 6. *Opera lirică în versuri • Vocabularul. Arhaisme. Regionalisme. Neologisme • Aprecieri simple, referitoare la organizarea textelor lirice studiate* 36

Unitatea 7 *Opera epică în versuri • Noțiunea de sintaxă. Felul propozițiilor. Fraza. Propoziția regentă. Element regent. Coordonare și subordonare • Documentarea cu privire la textul literar.* 43

Unitatea 8. *Opera lirică în proză • Verbul • Scrierea imaginativă. Povestirea.* 51

Unitatea 9. *Narațiunea la persoana a III-a • Funcțiile sintactice ale verbului la moduri nepersonale • Rezumatul.* 55

Unitatea 10. *Modurile de expunere. Narațiunea la persoana I • Substantivul • Conspectul.* 62

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 11. *Momentele subiectului operei literare • Substantivul. Cazurile şi funcţiile sintactice • Conspectul unui text de informare ştiinţifică*..... 70

Unitatea 12. *Modurile de expunere. Descrierea. Portretul literar în versuri • Articolul • Textul de tip informativ*..... 77

Unitatea 13. *Modurile de expunere. Portretul literar în proză • Pronumele personal. Pronumele reflexiv. Pronumele posesiv. Adjectivul pronominal posesiv. Pronumele demonstrativ. Adjectivul pronominal demonstrativ • Argumentarea unui punct de vedere. Relatarea*..... 85

Unitatea 14. *Modurile de expunere. Descrierea. Tabloul în versuri • Pronumele personal. Pronumele reflexiv. Pronumele posesiv. Adjectivul pronominal posesiv. Pronumele demonstrativ. Adjectivul pronominal demonstrativ • Aprecieri despre texte literare*..... 93

Unitatea 15 *Modurile de expunere. Descrierea. Tabloul în proză • Numeralul • Scrierea inspirată din experienţa personală. Jurnalul* 101

Unitatea 16. *Moduri de expunere. Dialogul-mijloc de caracterizare a personajelor • Adjectivul • Organizarea dialogului*..... 108

Unitatea. 17. *Texte literare populare • Adverbul • Dialogul. Adaptarea la interlocutor şi la particularităţile emiterii.* 115

Unitatea 18. *Specii literare. Doina populară • Prepoziţia • Scrisoarea* 121

Unitatea 19. *Specii literare. Doina cultă • Conjuncţia • Tipuri de scrisori* 126

Unitatea 20. *Specii literare. Balada populară • Interjecţia • Cererea. Telegrama. Cartea poştală.* 132

Unitatea 21. *Specii literare. Balada cultă • Predicatul • Texte literare. Texte nonliterare.* 140

Unitatea 22. *Fabula • Predicatul • Textele nonliterare utilitare.* .. 147

Unitatea 23. *Specii literare. Schiţa • Subiectul (I) • Texte nonliterare distractive*..... 155

Unitatea 24. *Specii literare. Nuvela • Subiectul (II) • Transformarea dialogului în vorbire indirectă*..... 163

Scanned with OKEN Scanner

Unitatea 25. *Specii literare. Nuvela. Caracterizarea personajelor dintr-o nuvelă • Atributul • Aprecieri simple, referitoare la organizarea textelor epice studiate* 171

Unitatea 26. *Reportajul aparținând stilului publicistic • Atributul (II) • Procesul scrierii. Rolul simbolurilor și al imaginilor în pagină* 179

Unitatea 27. *Reportajul literar • Complementul (I) • Procesul scrierii. Punctuația* 183

Unitatea 28. *Parabola biblică • Complementul (II) • Procesul scrierii. Semnele ortografice* 190

Unitatea de evaluare 1. *Opera lirică. Noțiuni de fonetică* 195

Unitatea de evaluare 2. *Moduri de expunere. Noțiuni de vocabular* 196

Unitatea de evaluare 3. *Subiectul operei literare. Momentele subiectului. Noțiuni de morfologie* 198

Unitatea de evaluare 4 200

Unitatea de evaluare 5 201

Unitatea de evaluare 6 202

Unitatea de evaluare 7. *Evaluare finală* 203

Partea a doua

SUBIECTE PENTRU PERFORMANȚĂ ȘCOLARĂ ȘI OLIMPIADE 205

Partea a treia

INFORMAȚII. SUGESTII. REZOLVĂRI 221

Scanned with OKEN Scanner

Grupul Editorial *Art* vă mai propune:

În colecția **«Capacitate 2002»**:

- G. Costache, Şt. Ilinca, Fl. Ioniță – *Limba şi literatura română pentru examenul de capacitate*
- N. Lazăr – *Geografia României pentru examenul de capacitate*
- C. Doicescu, A. Tudorică – *Istoria românilor pentru examenul de capacitate*
- D. Săvulescu – *Matematica pentru examenul de capacitate*

În colecția **«Instruire şi evaluare»**:

- A. Costache, G. Costache – *O gramatică a limbii române pentru clasele V-VIII*
- A. Ilian, Şt. Ilinca, P. Nicolescu – *Limba şi literatura română pentru clasa a V-a. Preparator pentru examenele de capacitate şi admitere în liceu*
- M. Cheroiu, A. Dimieru, Şt. Ilinca – *Limba şi literatura română pentru clasa a VII-a. Preparator pentru examenele de capacitate şi admitere în liceu*
- N. Erceanu, A. Ilian, Şt. Ilinca – *Limba şi literatura română pentru clasa a VIII-a. Preparator pentru examenele de capacitate şi admitere în liceu*

Toate aceste lucrări pot fi procurate prin modalităţile prezentate pe pagina a doua a acestei cărţi.
Se acordă reduceri importante

fed print sa
O societate Butan Gas
Telefon: 335.93.18; 335.97.47
Fax: 337.33.77; E-mail: fed@promo.ro

Scanned with OKEN Scanner

ISBN: 973-85357-7-8

Scanned with OKEN Scanner